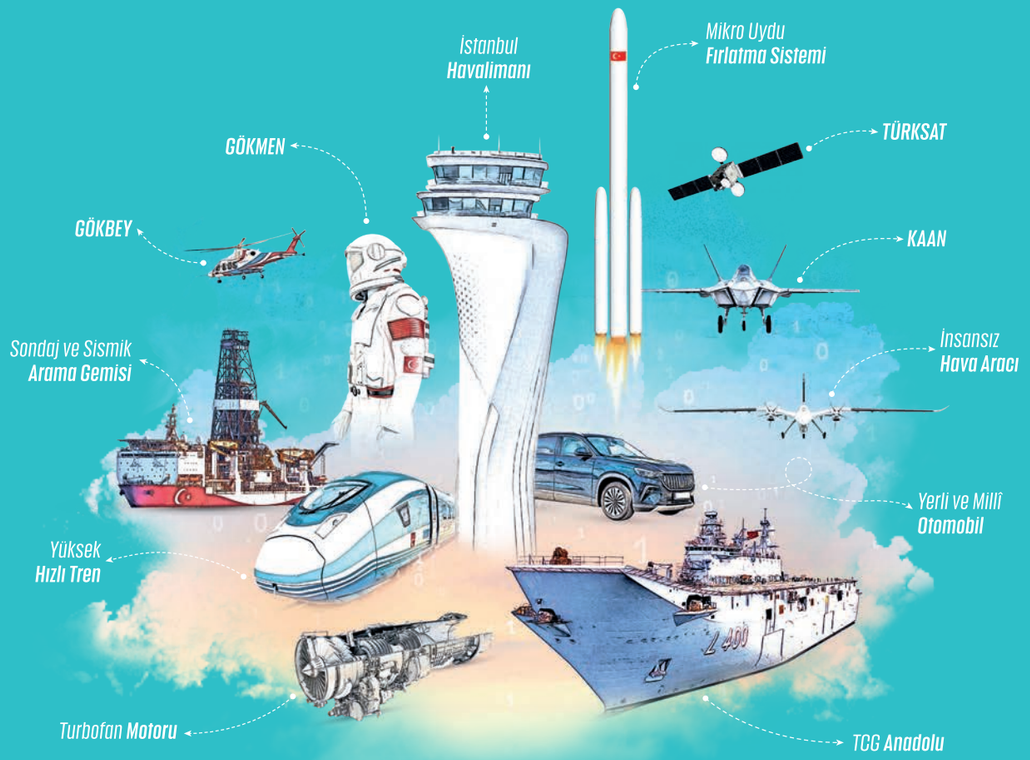
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-7048-4

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI FOTOĞRAF DALI

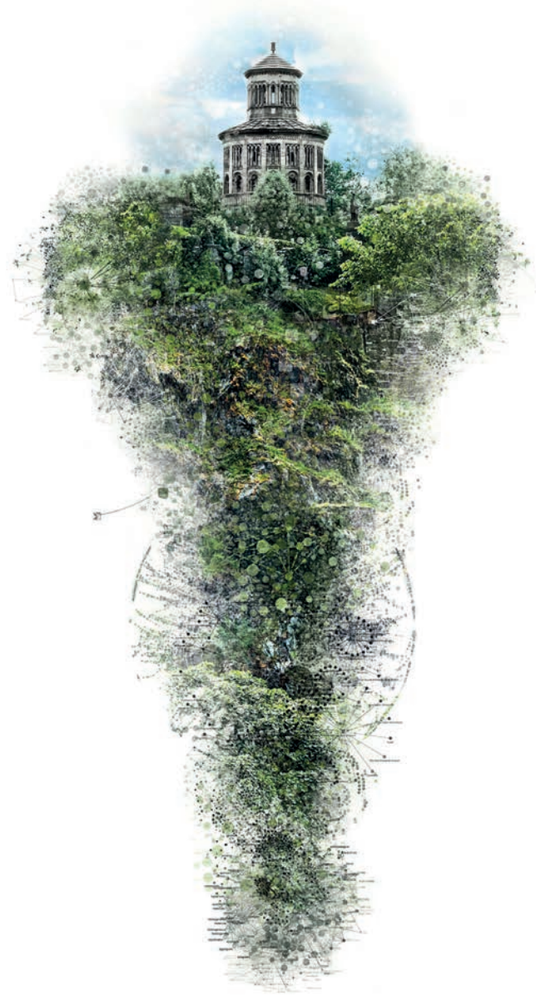
ÇEKİM TEKNİKLERİ VE SUNUMU

11 DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI

ÇEKİM TEKNİKLERİ VE SUNUMU

11 DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI
FOTOĞRAF DALI

ÇEKİM TEKNİKLERİ VE SUNUMU 5

11
Ders Materyali

YAZARLAR

Elif ÖZTUNALI DEMİR

Fatma Şule ERKÖSE

Keziban İŞENGER

Kıvanç ŞEN

Suna AYDIN

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI.....: 8530
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....: 2422

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı
Berna NALBANTLAR

Program Geliştirme Uzmanı
Seçkin Seçil BAŞARAN

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Neslihan KOSER

Rehberlik Uzmanı
Cahide GÜRNAZ KAFALI

Görsel Tasarım Uzmanı
Elsa ALÇAM BALIK

ISBN: 978-975-11-7048-4

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

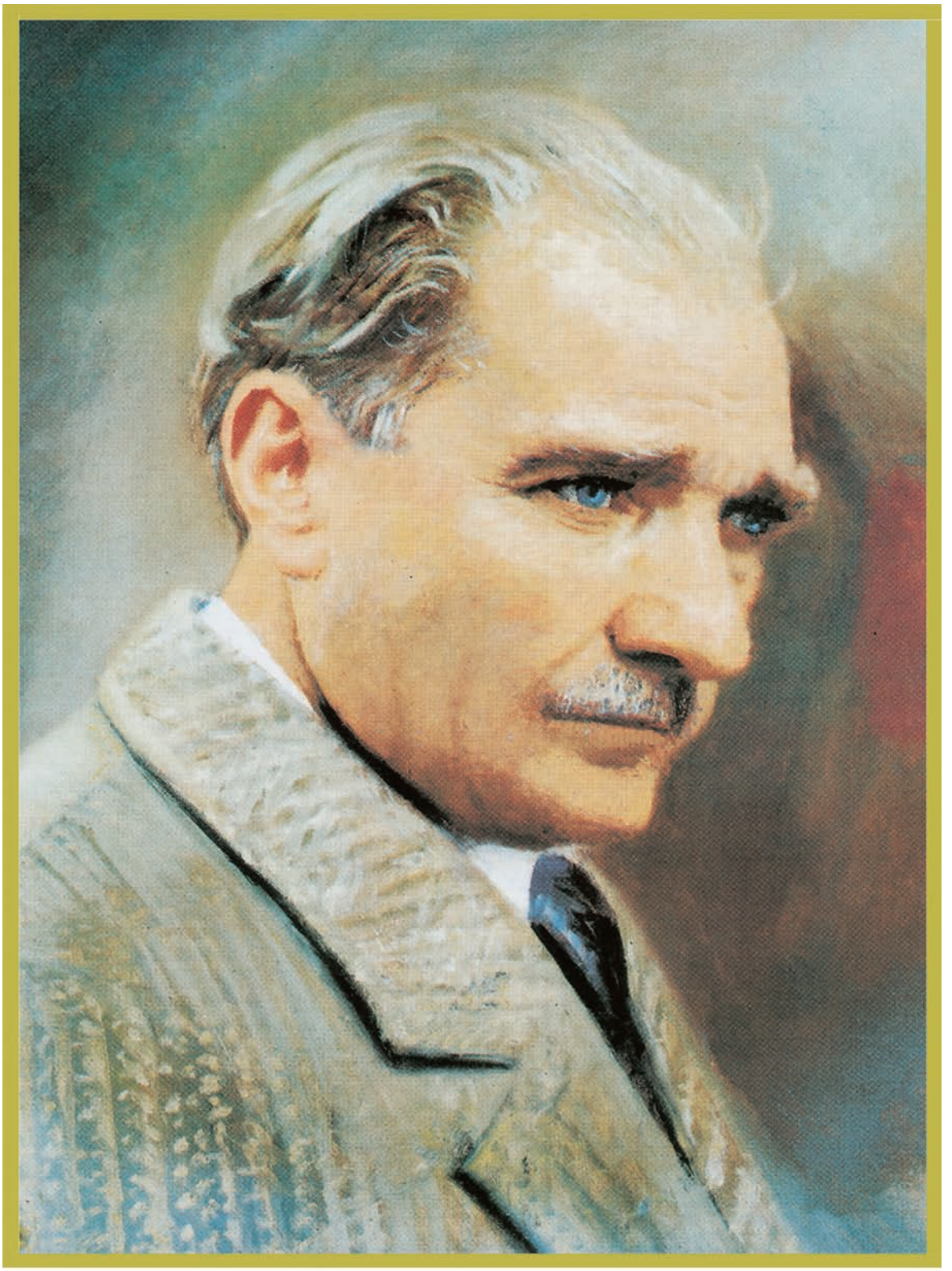
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 14

1. ÖĞRENME BİRİMİ: TANITIM FOTOĞRAFI

1.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK 18
1.1.1. Tanıtım Fotoğrafı Çekimlerinde Dikkat Edilmesi Gerekenler 20
1.1.2. Tanıtım Fotoğrafı İncelemeleri 21
1. UYGULAMA 27
1.2. DEKUPE ÇEKİMİ 28
1.2.1. Dekupe Fotoğraf İncelemeleri 29
2. UYGULAMA 31
1.3. ÜRÜN FOTOĞRAFI 32
1.3.1. Ürün Fotoğrafı İncelemeleri 33
3. UYGULAMA 39
1.4. BEYAZDA BEYAZ (HIGH KEY) TEKNİĞİ 40
1.4.1. High Key Tekniğiyle Nasıl Fotoğraf Çekilir? 41
1.4.2. High Key Tekniğiyle Çekilmiş Fotoğraf İncelemeleri 42
4. UYGULAMA 46
1.5. SİYAHTA SİYAH (LOW KEY) TEKNİĞİ 47
1.5.1. Low Key Tekniğiyle Nasıl Fotoğraf Çekilir? 48
1.5.2. Low Key Tekniğiyle Çekilmiş Fotoğraf İncelemeleri 48
5. UYGULAMA 55
1.6. MODA FOTOĞRAFI 56
1.6.1. Moda Fotoğrafı İncelemeleri 59
6. UYGULAMA 64
1.7. SAHNE FOTOĞRAFI 65
1.7.1. Sahne Fotoğrafı Örnek İncelemeleri 66
7. UYGULAMA 73
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 74

2. ÖĞRENME BİRİMİ: FOTOĞRAF SUNU VE KATALOĞU

2.1. KATALOG HAZIRLAMA 78
2.1.1. Katalog Çeşitleri 78
2.1.2. Katalog Tasarımında Kullanılan Ölçüler 80

2.1.3. Katalogda Sayfa Sayısı Belirleme ve Kâğıt Seçimi 81
2.1.4. Katalog Tasarımı İçin Fotoğraf Çekimi ve Seçimi 81
2.1.5. Katalog Tasarımında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar 82
2.1.6. Katalog Tasarımı Yapma 83
1. UYGULAMA 84
2.1.7. Kişisel Tanıtım Kataloğu Hazırlama 85
2. UYGULAMA 93
2.2. SUNU/GÖSTERİ HAZIRLAMA 94
2.2.1. Sunu Hazırlama 94
2.2.2. Sunu/Gösteri Öncesinde Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar 95
2.2.3. Sunu/Gösteri Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar 96
2.2.4. Sunu/Gösteri Sonrasında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar 96
2.2.5. Fotoğraf Sunu ve Gösterileri 96
2.2.6. Fotoğraf Sunu ve Gösterisi Hazırlama 98
2. UYGULAMA 103
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 104

3. ÖĞRENME BİRİMİ: DENEYSEL FOTOĞRAF

3.1. FOTOGRAM BASKI TEKNİĞİ 108
3.1.1. Kamerasız Fotoğraf 108
3.1.2. Karanlık Oda 117
3.1.3. Agrandizör Yardımıyla Fotogram 121
1. UYGULAMA 128
3.2. ÇOKLU POZLAMA TEKNİĞİ 130
3.2.1. Dijital Fotoğrafta Çoklu Pozlama 131
3.2.2. Çoklu Pozlama Ayar Modları 132
3.2.3. Çoklu Pozlama Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar 133
3.2.4. Görüntü Düzenleme Programında Çoklu Pozlama 134
2. UYGULAMA 137
3.3. PİNHOLE KAMERAYLA FOTOĞRAF ÇEKİMİ 138
3.3.1. Pinhole Kamerada Görüntü Oluşumu 138
3.3.2. Pinhole Kameranın Özellikleri 144
3.3.3. Diyafram, Enstantane ve ISO Kavramlarının Pinhole Kameradaki Karşılığı 144
3.3.4. Farklı Poz Sürelerinin Duyarkat Yüzeyine Etkisi 145

3.3.5. Pinhole Kameranın Yapım Aşamaları 146
3. UYGULAMA 152
3.3.6.Pinhole Kamerayla Fotoğraf Çekimi 161
4. UYGULAMA 164
3.4. IŞIK HAREKETLERİNİN POZLANMASI 165
3.4.1. Işıkla Boyama 167
3.4.2. Işıkla Sıvama 169
3.4.3. Fizyogram 171
3.4.4. Işık İzleri 175
3.4.5. Işık Patlaması 176
3.4.6. Işık Hareketlerinin Pozlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar 178
5. UYGULAMA 179
3.5. ZOOM KAYDIRMA TEKNİĞİ 180
3.5.1. Zoom Kaydırma Tekniğinin Uygulama Alanları 181
3.5.2. Zoom Kaydırma Tekniğinde Objektifin Önemi 183
3.5.3. Zoom Kaydırma Tekniğinde Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar 183
6. UYGULAMA 186
3.6. KURGULANMIŞ FOTOĞRAF 186
3.6.1. Kurgusal Fotoğrafın Amacı 190
3.6.2. Kurgusal Fotoğrafın Kullanım Alanları 191
3.6.3. Kurgusal Fotoğraf Oluşturma 204
7. UYGULAMA 208
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 209

4. ÖĞRENME BİRİMİ: PORTFOLYO HAZIRLAMA

4.1. KİŞİSEL TANITIM DOSYASI (PORTFOLYO) HAZIRLAMA 214
4.1.1. Portfolyo Türleri 215
4.1.2. Portfolyonun Bölümleri 217
4.1.3. Portfolyo Hazırlamanın Önemi 221
4.1.4. Portfolyo Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar 222
4.1.5. Portfolyo İçin Fotoğraf Seçimi 223
4.1.6. Portfolyo Basımı 224
4.1.7. Fotoğrafçı Bilgilerinin Eklenmesi 225

1. UYGULAMA 227
4.2. PORTFOLYO GÜNCELLEME 227
4.2.1. Portfolyo Güncellemenin Önemi 228
4.2.2. Dijital Portfolyo Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar 230
4.2.3. Dijital Portfolyonun Hazırlanması 234
4.2.4. Portfolyo Sayfa Boyutu 236
4.2.5. Web Sitesinde Portfolyo Hazırlama 236
4.2.6. Dijital Kanallarda Portfolyo Hazırlama 237
2. UYGULAMA 237
4.2.7. Portfolyonun Yeni Fotoğraflarla Güncellenmesi 238
3. UYGULAMA 239
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 43

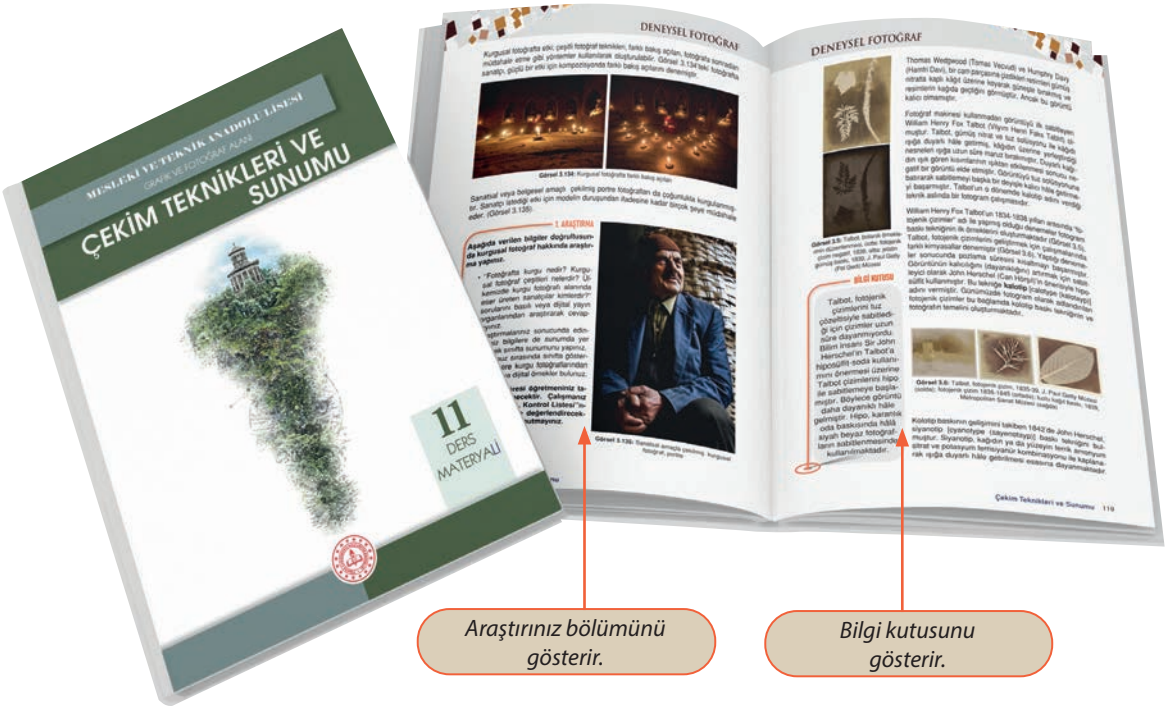
5. ÖĞRENME BİRİMİ: DOĞAL ORTAMDA FOTOĞRAF

5.1. DOĞA FOTOĞRAFI ÇEKİMİ 245
5.1.1. Doğa Fotoğrafçılığı ve Özellikleri 245
5.1.2. Doğa Fotoğrafı Örneklerinin İncelenmesi 257
5.1.3. Doğa Çekimde Mekân ve Konu Belirlenmesi 259
5.1.4. Çekim İçin Uygun Doğal Işık Koşulları 260
1. UYGULAMA 263
5.2. HDR TEKNİĞİ İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ 264
5.2.1. HDR Fotoğraf 265
5.2.2. HDR Fotoğrafın Kullanım Alanları 267
5.2.3. HDR Çekimde Fotoğraf Kullanmanın Önemi 270
5.2.3. HDR Fotoğraf Oluşturma 271
2. UYGULAMA 273
3. UYGULAMA 274
5.3. GEZİ FOTOĞRAFI ÇEKİMİ 275
5.3.1. Gezi Fotoğrafı 277
5.3.2. Gezilecek Yerlerle İlgili Ön Araştırma 278
4. UYGULAMA 291
5. UYGULAMA 293
5.4. PANORAMA TEKNİĞİ İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ 294
5.4.1. Panoramik Fotoğraf 295

5.4.2. Panoramik Fotoğrafın Özellikleri 296
5.4.3. Panoramik Fotoğraf İçin Kullanılan Ekipman 298
5.4.4. Fotoğrafların Görüntü Düzenleme Programında İşlenmesi 300
6. UYGULAMA 303
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 304

6. ÖĞRENME BİRİMİ: FOTOĞRAF SERGİSİ HAZIRLAMA

6.1. SERGİLENECEK FOTOĞRAFLARI DÜZENLEME 308
6.1.1. Fotoğraf Baskılarında Paspartu ve Çerçevenin Önemi 310
6.1.2. Fotoğraf Baskı Yöntemleri 311
6.1.3. Fotoğraf Kâğıtları 314
6.1.4. Fotoğraf Kâğıdı Boyutları 317
6.1.5. Sergilenecek Fotoğrafların Seçilmesi 318
6.1.6. Sergilenecek Fotoğrafların Baskı Boyutlarının Belirlenmesi 319
6.1.7. Fotoğrafları Paspartu ve Çerçeveleme 319
1. UYGULAMA 324
6.2. SERGİ MEKÂNINA FOTOĞRAFLARI YERLEŞTİRME 325
6.2.1. Sergi Mekânları 327
6.2.2. Sergileme Çeşitleri 328
6.2.2. Sergi Salonlarının Yapıtlarla Uyumlu Olması 334
6.2.3. Sergi Salonlarının Fiziksel Şartları 334
2. UYGULAMA 337
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 338
EK-1 340
EK-2 348
EK-3 351
EK-4 356
EK-5 359
EK-6 365
KAYNAKÇA 366
GENEL AĞ KAYNAKÇASI 367
GÖRSEL KAYNAKÇA 368
CEVAP ANAHTARLARI 369

Araştırınız bölümünü gösterir.

Bilgi kutusunu gösterir.

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme biriminin konularını gösterir.

Öğrenme biriminin temel kavramlarını gösterir.

Öğrenme biriminin adını gösterir.

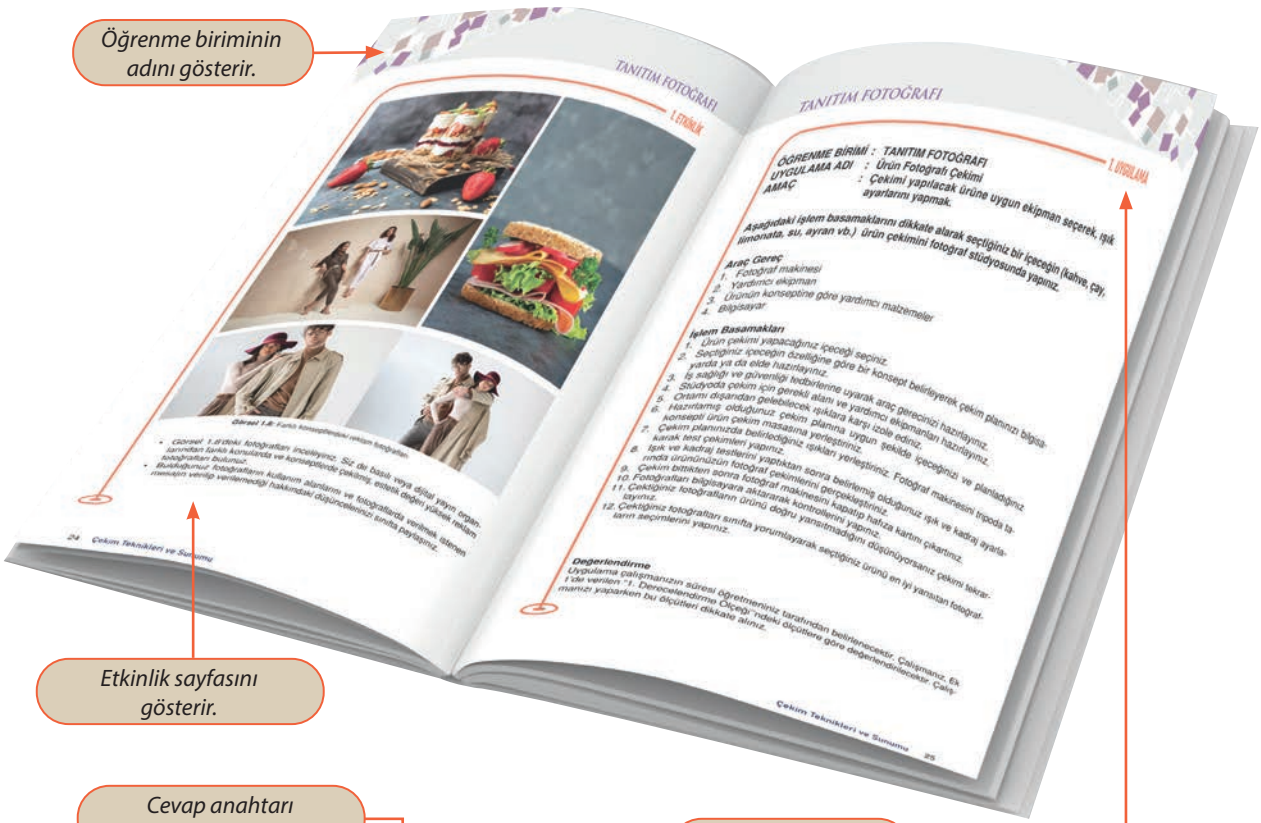

Hazırlık çalışmalarını gösterir.

Öğrenme biriminde neler öğrenileceğini gösterir.

Karekod okuyucu ile taratılarak resim, video, animasyon, soru, cevap anahtarı gibi ilave kaynaklara ulaşılabileceğini gösterir. Detaylı bilgi için http://kitap.eba.gov.tr/karekod

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Etkinlik sayfasını gösterir.

Uygulama sayfasını gösterir.

Cevap anahtarı sayfasını gösterir.

Derecelendirme ölçeklerini gösterir.

Kitaptaki fotoğraflardan oluşan sanal galeriye, karekodu okutarak ulaşabilirsiniz.

Karekod 1: Sanal galeri

Not: Bu ders materyalindeki kısaltmalar uluslararası ölçü birimleri dikkate alınarak kullanılmıştır.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

TANITIM FOTOĞRAFI

KONULAR

1.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK
1.2. DEKUPE ÇEKİMİ
1.3. ÜRÜN FOTOĞRAFI
1.4. BEYAZDA BEYAZ (HIGH KEY) TEKNİĞİ
1.5. SİYAHTA SİYAH (LOW KEY) TEKNİĞİ
1.6. MODA FOTOĞRAFI
1.7. SAHNE FOTOĞRAFI

TEMEL KAVRAMALAR

- Tanıtım fotoğrafı
- Dekupe
- Ürün çekimi
- High Key
- Low Key
- Moda fotoğrafı
- Sahne fotoğrafı

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Tanıtım fotoğrafı çekimi için stüdyo ortamını hazırlama
- Dekupe çekimi yapma
- Ürüne uygun kurgu ve sahne ışığı hazırlama
- Beyazda beyaz (High Key) tekniğine uygun fotoğraf çekimi yapma
- Siyahta siyah (Low Key) tekniğine uygun fotoğraf çekimi yapma
- Moda ve sahne fotoğrafı çekerken dikkat edilmesi gereken kuralları uygulama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Reklam ve tanıtım hizmetleri neler olabilir? Örneklendirerek açıklayınız.
2. Dekupe hangi alanlarda kullanılabilir? Örneklendirerek açıklayınız.
3. Ürün satın alımında fotoğrafın etkisini örneklendirerek açıklayınız.
4. Bir tiyatro oyununa ya da bir filme girmeden önce afişlerdeki fotoğraflar fikirlerinize nasıl etki eder?

İnsanlar yaşamsal ihtiyaçlarını sağlayabilmek ve sosyal hayatlarını devam ettirebilmek için tüketim ürünlerine ihtiyaç duyarlar. Tüketim önceleri tek tip ürünler üzerinden yapılırken ürün çeşidinin artmasıyla pazar genişlemiş ve yeni ürünler kişilerin seçimine sunulmuştur.

Ürün seçimi yapılırken birçok faktör etkili olmaktadır. Özellikle son dönemlerde kişilerin seçimini etkileyen en önemli faktörün "tanıtım" olduğu görülmektedir. Etkili bir tanıtım için ürün iyi yansıtılmalıdır. Tanıtımda tüm tasarım ögeleri ve fotoğraflar etkin olarak kullanılmakta, tanıtım ve reklam hizmetlerinde tasarımın yanı sıra görsel ögeler de ön plana çıkmaktadır (Görsel 1.1).

Görsel 1.1: Stüdyoda yemek fotoğrafı çekimi

1.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK

Türkçeye Fransızca reclame (reklam) sözcüğünden geçen **reklam** "Herhangi bir mal veya hizmetin tüketiciye tanıtılarak satışının sağlanması veya mevcut satışların artırılması amacıyla hazırlanan mesajların, karşılığında bir bedel ödenerek görsel-işitsel iletişim araçlarıyla hedef kitleye ulaştırılması neticesinde reklam verene fayda sağlayacağı beklentisiyle gerçekleştirilen faaliyetlerdendir.'' şeklinde tanımlanmaktadır.

Tanıtım "Bir kişi topluluk veya kurum tarafından uygun yöntem, teknik ve iletişim araçlarından yararlanılarak hedef grupları bir durum veya olay konusunda aydınlatmak veya bir tutum ve davranışa yöneltmek amacıyla yapılan bilinçli bir etkinliktir." şeklinde tanımlanmaktadır.

Reklam ve tanıtım kavramları arasındaki fark "Tanıtım, içerisinde bir enformasyonu, reklam bir mesaj taşır. Başka bir deyişle, reklam haber, tanıtmalar bilgi verir. Tanıtma, reklamcılıkta olduğu gibi kitle haberleşme araçları ile yapılır, ancak kitleyi direkt olarak bir harcamaya sokmaz, onlar üzerinde olumlu bir etki yaratır.'' şeklinde ifade edilmiştir.

TANITIM FOTOĞRAFI

Reklam ve tanıtım hizmetlerinde insanlar ile iletişim kurmak için kullanılan en güçlü araç fotoğraftır. Fotoğraf ne kadar iyi kullanılırsa ürünlerin tanıtımları iyi yapılır ve ürün satışları da bu doğrultuda artar. Reklam ve tanıtımı yapılacak ürün veya hizmetlerin sınırları çok geniştir. Yiyecek, içecek, giyim üretimi yapan sektörlerde ve ulaşım, turizm gibi alanlarda tanıtım fotoğrafları sıklıkla görülür.

Ürün veya hizmet fotoğraflarının üretici istekleri doğrultusunda çekimine **tanıtım fotoğrafı** denir. Tanıtım fotoğrafları çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Tanıtım fotoğrafları basılı yayın organlarından gazete, dergi, afiş, katalog, broşür, menü; dijital yayın organlarından web sitesi, sosyal medya, dijital katalog, broşür ve menülerde sıklıkla kullanılmaktadır. Tanıtım fotoğrafı çekimlerinin ürün ve hizmetler üzerinde sağladığı faydalar şunlardır:

- Ulaşılması hedeflenen kitleye tanıtması
- Hedef kitledeki güvenirliliğin artırması
- Satın alınabilirliğini artırması
- Ürün ve firmanın marka değerini yükseltmesi

Tanıtım fotoğrafı çekimlerinde dikkat edilmesi gereken unsurlar vardır. Bu unsurların ilki fotoğrafçının ürün veya hizmet veren firma ile çekim öncesinde mutlaka ön görüşme yapmasıdır. Ön görüşmede şunlar belirlenmelidir:

- Firma tarafından fotoğraflanması istenen ürün ve hizmetin ortaya çıkarılması beklenen yönü,
- Fotoğrafların hangi hedef kitleye yönelik çekileceği,
- Modelli mi modelsiz mi çekim yapılacağı,
- Fotoğrafların kullanım alanlarının neler olacağı (basılı mı yoksa dijital olarak mı yayınlanacağı) belirlenmelidir.

Yaratıcı fikirlerini ortaya çıkarabilmesi ve çekim planı hazırlayabilmesi için fotoğrafçıya ön görüşmenin sonunda belirli bir süre tanınmalıdır. Bu süre fotoğrafçı ve müşteri tarafından belirlenir. Belirlenen sürenin sonunda fotoğrafçı hazırlamış olduğu çekim planını müşterisine sunar. Taraflar sunum sonunda anlaşmaya karar verirse aralarında sözleşme imzalanmalıdır. Ardından çekim için çekim planına uygun bir tarih belirlenmeli ve tüm hazırlıklar o tarihe kadar tamamlanmalıdır. Fotoğraf çekimleri, müşteri firmadan bir temsilci dâhil edilerek yapılmalıdır. Firma temsilcisinin o gün çekimde olması son derece önemlidir. Örneğin fotoğraf çekimi istenen şekilde devam etmediğinde müşterinin istekleri doğrultusunda çekim planı anlık değiştirilebilir (Görsel 1.2).

Görsel 1.2: Stüdyoda yemek fotoğrafı çekimleri

1.1.1. Tanıtım Fotoğrafı Çekimlerinde Dikkat Edilmesi Gerekenler

Başarılı bir reklam ve tanıtım çalışmasında yer alan tek bir kare fotoğraf bazen bir paragraf yazıdan daha vurucu ve etkileyici olabilmektedir. Bunun nedeni tüm duyular arasındaki görsel algı etkisinin daha fazla olmasıdır. Reklam ve tanıtım fotoğraflarının en önemli özelliği, çekimlerin hedef kitle özelliklerine göre yapılmasıdır. Görsel 1.3'teki gibi bir restoranın menüsünün yenilenmesi, makine parçaları üreten firmanın ürünlerinin tamamını müşterilerine gösterebileceği bir kataloğun hazırlanması ya da tiyatro, sinema ve gösteri sanatları afişlerinde kullanılmak amacıyla çekilen fotoğraflar bu tür çekimlere örnek gösterilebilir. Kullanım alanları ne olursa olsun başarılı bir reklam ve tanıtım fotoğrafında dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Müşteri beklentisi
- Hedef kitleye yönelen reklam
- Hedef kitlenin beklentilerine uygun, özgün ve yaratıcı ürün
- Asıl konunun ön plana çıkarılması
- Konuya uygun kompozisyon kural ve ögeleri
- Çekimi yapılacak konuya uygun ışık türü
- Çekimi yapılacak konuya uygun arka plan
- Konuya uygun çekim açısı ve kadraj
- Konuya uygun objektif kullanılması
- Fotoğrafta ana konuyu ön plana çıkarabilmek için sığ alan derinliği kullanılması
- Uygun açıklıkta kullanılacak diyaframla elde edilecek görsel estetik ile ürün içeriğinin uyuşması
- Kompozisyonda bulunan tüm ögelerin kadraj içerisindeki yerleşiminde konuyu destekleyen temel öge ile yardımcı ögeler
- Çekilen fotoğrafların daha önce çekilmiş fotoğraflardan farklı olması
- Tasarım kurallarına uygun ve estetik değeri yüksek fotoğraflar
- Çekim sonrası görüntü düzenleme programında yapılacak düzenlemenin ürünün görsel bütünlüğünü ön plana çıkaracak ve müşterinin beklentilerini karşılayacak şekilde olması

Görsel 1.3: Farklı konseptlerde menü fotoğrafları

1.1.2. Tanıtım Fotoğrafı İncelemeleri

Görsel 1.4'teki fotoğraflarda limonatanın farklı konseptlerdeki stüdyo çekimleri görülmektedir. Bardak ve pipet destekleyici objelerdir. Bardak, pipet, kesme tahtası, nane gibi destekleyici objelerin fotoğrafları, farklı arka plan ve ışık kullanımlarıyla çekilmiştir. Soğuk içilmesi tavsiye edilen limonatanın, fotoğrafa bakan alıcılarına ferahlatıcı bir etkisi olduğunu aktarmak için ürünün yanında nane ve buz kullanılmıştır. Ürünü destekleyen yardımcı malzemeler kullanılarak ürünü en iyi yansıtan özgün tasarımlar fotoğrafa aktarılmıştır. En iyi sonuca ulaşabilmek için farklı tasarımlar denenmelidir. Limonata gibi sıvı ve buz gibi saydam, açık renkli objeler fotoğrafta kullanılmak istendiğinde bu objeleri öne çıkaracak koyu tonlu arka fonlar tercih edilmelidir.

Görsel 1.4: Farklı konseptlerde limonata fotoğrafları

Ürün katalogları ya da online satış sitelerinde yayınlanacak fotoğrafların çekimlerinde konunun özelliğine göre tek bir konsept belirlenerek çekim yapılabilir. Görsel 1.5'te bir takı firmasının aynı konseptte sadece ürünler değiştirilerek yapılan çekimleri görülmektedir. Küpelerin çekiminde küpe takım aparatı, yüzük çekimlerinde ise beyaz bir taş kullanılmıştır. Bu tarz çekimler, satın alan kişinin ürün boyutlarını aynı konseptte ve kolaylıkla görebilmesi açısından önem taşır. Satın alan kişinin ürünü çekimlerde gerçek boyutlarına yakın görmesi ürün satışını olumlu yönde etkileyecektir. Takı fotoğraflarında çekilecek takıların sayıca fazla olması aynı konsept çekiminin tercih edilme nedenlerindendir.

Görsel 1.5: Aynı konseptte çekilen takı fotoğrafları

Yemek tanıtım fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı her zaman hızlı olmalıdır. Uzun süreli çekimlerde yemeğin bozulabilme ve soğuyabilme ihtimali artar. Çekimin süresinin uzaması hâlinde yemek değişikliği yapılmalıdır. Çekimin konsepti, yemeklerin sunulacak alanlarına göre değişebilir. Görsel 1.6'da farklı konseptlerde farklı sunum alanları için fotoğraflar görülmektedir. Yemek fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı, çekim öncesinde konseptini belirlemeli ve çekim günü tüm ekipmanla birlikte hazır olmalı, ardından hızlı bir şekilde planlanan çekimi gerçekleştirmelidir.

Görsel 1.6: Farklı konseptlerdeki yemek fotoğrafları

1. ARAŞTIRMA

Dünyada ve ülkemizde tanınan en az iki reklam fotoğrafçısını seçiniz. Seçtiğiniz fotoğrafçıların çekim konularını ve iş birliği yaptıkları markaları inceleyerek aşağıdaki tabloyu doldurunuz. Tablodaki bilgileri sınıfta paylaşınız.

	Adı	Çekim konuları ve markalar
Dünyada tanınan reklam fotoğrafçıları	....	....
Ülkemizde tanınan reklam fotoğrafçıları	....	....

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda stüdyoda istediğiniz ürün ya da ürünlerin fotoğraf çekimini yapınız.

- Stüdyoda çekim yapacağınız ürünü ya da ürünleri seçiniz.
- Seçtiğiniz ürün ya da ürünlere uygun çekim planı ve çekim ekipman listesi hazırlayınız.
- Çekim günü, belirlenen ürün ya da ürünleri çekim planınıza uygun hazırlayınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı ürün ya da ürünleri belirledi.		
Belirlediği ürün ya da ürünlere göre çekim planı hazırladı.		
Belirlediği ürün ya da ürünlerin çekimi için uygun ekipman listesi hazırladı.		
Hazırlamış olduğu kompozisyona uygun ışık ölçümlerini yaptı.		
Fotoğrafı çekim planına uygun çekti.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

BİLGİ KUTUSU

Tanıtım fotoğrafları, verilecek hizmeti ve reklamı yapılacak ürünleri en iyi şekilde göstermelidir. Tanıtım fotoğrafçısı; markayı tanımalı, hikayesini anlamalı, müşterinin istekleri doğrultusunda, kendi özgün bakış açısıyla markanın fotoğraflarını çekmelidir. Böylece marka, hedef kitleye en iyi şekilde yansıtılacaktır.

Tanıtım amaçlı yapılan moda fotoğrafı çekimleri müşteri isteğine, ürünün kullanılacağı mevsime ve tarzına göre dış mekânda veya stüdyoda çekilebilir. Uzun çalışma saatleri göz önüne alındığında stüdyo çekimleri dış mekâna göre maliyet açısından avantajlıdır. Fotoğrafçı stüdyoda müşteri isteklerini göz önünde bulundurarak kendi özgün bakış

açısını da yansıtabileceği konseptte çekimler yapabilir. Görsel 1.7'deki fotoğraflarda bir giyim markasının modelli tanıtım çekimleri görülmektedir. Üç fotoğrafta aynı kıyafetlerle ama farklı çekim açıları ile bütünleştirilerek konsept yaratılmıştır. Modelli tanıtım fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçının çekimden önce modeller ile tanışması çekim esnasında rahatlık sağlar.

Görsel 1.7: Stüdyoda moda fotoğrafı çekimleri

1. ETKİNLİK

Görsel 1.8: Farklı konseptlerdeki reklam fotoğrafları

- Görsel 1.8'deki fotoğrafları inceleyiniz.
- Siz de basılı veya dijital yayın organlarından farklı konularda ve konseptlerde çekilmiş, estetik değeri yüksek reklam fotoğrafları bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların kullanım alanlarını ve fotoğraflarda verilmek istenen mesajın verilip verilemediği hakkındaki düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Ürün Fotoğrafı Çekimi
AMAÇ : Tanıtım fotoğrafı çekimi için stüdyo ortamını hazırlamak

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak seçtiğiniz bir içeceğin (kahve, çay, limonata, su, ayran vb.) ürün çekimini fotoğraf stüdyosunda yapınız.

Araç Gereç
1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Ürünün konseptine göre yardımcı malzemeler
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları
1. Ürün çekimi yapacağınız içeceği seçiniz.
2. Seçtiğiniz içeceğin özelliğine göre bir konsept belirleyerek çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
4. Stüdyoda çekim için gerekli alanı ve yardımcı ekipmanları hazırlayınız.
5. Ortamı dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole ediniz.
6. Hazırlamış olduğunuz çekim planına uygun şekilde içeceğinizi ve planladığınız konsepti ürün çekim masasına yerleştiriniz.
7. Çekim planınızda belirlediğiniz ışıkları yerleştiriniz. Fotoğraf makinesini tripoda takarak test çekimleri yapınız.
8. Işık ve kadraj testlerini yaptıktan sonra belirlemiş olduğunuz ışık ve kadraj ayarlarında ürününüzün fotoğraf çekimlerini gerçekleştiriniz.
9. Çekim bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkartınız.
10. Fotoğrafları bilgisayara aktararak kontrollerini yapınız.
11. Çektiğiniz fotoğrafların ürünü doğru yansıtmadığını düşünüyorsanız çekimi tekrarlayınız.
12. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak seçtiğiniz ürünü en iyi yansıtan fotoğrafların seçimlerini yapınız.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "1. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.2. DEKUPE ÇEKİMİ

Bir görselden sadece istenen bölgenin alınması işlemine **dekupe** denir. Bu işlem kesme, koparma, ayırma işlemleri olarak da tanımlanabilir. Dekupe işlemi görüntü düzenleme programları yardımıyla yapılabilir. Fotoğrafta **dekupe çekimi** ise belirlenen konunun kullanılan ışık haricinde başka hiçbir ışık ile aydınlatılmadığı ürün çekim masası, çadırı ya da beyaz bir fonda çekilmesidir (Görsel 1.9, 1.10, 1.11). Çekim sonrasında yapılacak dekupe işleminde ürünün arka plandan kolaylıkla ayrılabilmesini sağlamaktır. Çekimin ardından görüntü düzenleme programı ile dekupe işlemi tamamlanır. Dekupe işleminde çekimi yapılan konu, arka plandan ayrıştırılarak daha kaliteli ve net görünür.

Görsel 1.9: Stüdyoda dekupe ürün çekimi

Dekupe fotoğraflarının kullanım alanları oldukça geniştir. Tekstil ve sanayi ürünlerinin dekupe çekimi yapılmış fotoğrafları reklam, grafik, dijital tasarım alanlarında arka planından ayrılarak ya da yeni bir arka plan eklenerek kullanılabilir. Basılı yayın organlarında katalog, broşür, takvim; dijital yayın organlarında e-ticaret, web sitesi, sosyal medya hesapları, dekupeli fotoğrafların kullanımına ihtiyaç olan alanlardır. Bu ihtiyaç alıcının ürünü daha canlı, kaliteli ve net görmek istemesinden kaynaklanır.

Görsel 1.10: Ürün çekim çadırı

Dekupe fotoğraf çekimlerinde dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Konunun özellikleri ve büyüklüğüne göre ışık seçilmeli,
- Konunun her yanının aydınlatılması sağlanmalı,
- Çekim sırasında konunun farklı açılardan çekilmesi sağlanmalı,
- Çekilecek olan ürünlerin sayıca fazla olması durumunda ihtiyaç olursa ürün günü planlaması yeniden yapılmalı,
- Tek çekimde birden fazla ürün çekilecek ise ürünler arasında üst üste bindirme yapmaktan kaçınılmalı,
- Ürünlerin çekimlerinde dekupenin başarıyla uygulanabilmesi için ürünlerin etrafında gölge oluşmamasına özen gösterilmelidir.

Görsel 1.11: Dekupe çekimi

2. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda stüdyoda dekupe fotoğraf çekimi yapınız.

- Stüdyoda dekupe çekimi yapacağınız konuyu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı ve ekipman listesi hazırlayınız.
- Belirlenen ürün ya da ürünleri çekim günü planınıza uygun şekilde hazırlayınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve ışık ölçümlerinizi yapınız.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.
- Fotoğraflarınızı 2. Etkinlik çalışmasında kullanmak üzere saklayınız.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Dekupe çekimi konusunu belirledi.		
Çekim planı hazırladı.		
Çekime uygun ekipman listesi hazırladı.		
Hazırlamış olduğu kompozisyona uygun ışık ölçümlerini yaptı.		
Fotoğrafı çekim planına uygun çekti.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

1.2.1. Dekupe Fotoğraf İncelemeleri

Görsel 1.12'de sol kısmında ürünün dekupe işlemine uygun çekilmiş fotoğrafı görülmektedir. Sağ kısmında ise dekupe işlemi uygulandıktan sonra farklı renkteki arka plan önüne yerleştirilmiş hâli görülmektedir. Ayakkabının beyaz bir fonda çekilmesi dekupe işlemini kolaylaştırarak ürünün istenen arka plana sorunsuz yerleşimini sağlamıştır.

Görsel 1.12: Dekupe çekimi ve kullanımı

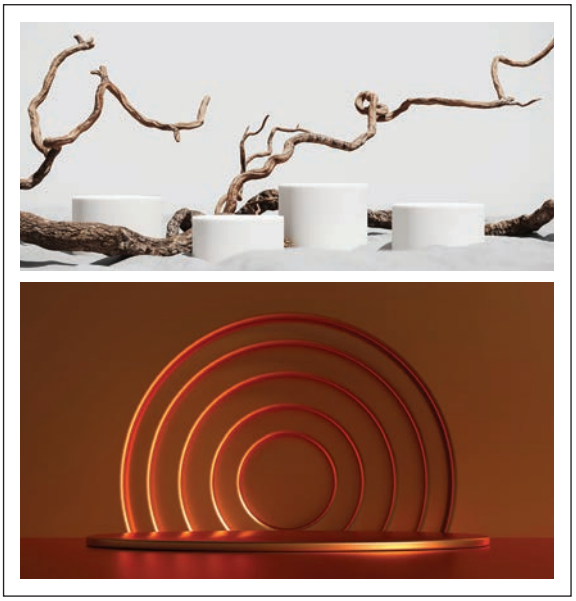
Dekupe fotoğraflarında sıklıkla karşılaşılan başka bir durum ise çekilen fotoğrafın başka bir görsel oluşturmak için araç olarak kullanılmasıdır. Görsel 1.13'te stüdyo ortamında bir yatak firmasının tanıtımında kullanılmak üzere beyaz bir fonda modelli yatak çekimi yapılmıştır. Ürünün rahatlığını müşteriye anlatabilmek için gökyüzü fotoğrafı ile stüdyoda çekilen fotoğraf birleştirilmiştir. Yatak firması ürününü tanıtmak için bulutların üstünde bir uyku deneyimi temasını kullanmıştır.

Görsel 1.13: Dekupe çekimi ve kullanımı

2. ETKİNLİK

- Görsel 1.14'te verilen görselleri inceleyiniz.
- Siz de basılı veya dijital yayın organlarından 2. çekim etkinliğinde çekmiş olduğunuz fotoğrafa uygun, estetik değeri yüksek ve farklı konseptlerde çekilmiş arka plan bulunuz.
- Bulduğunuz arka planın içine konuyu yerleştiriniz.
- Fotoğraflarınızı arka plana yerleştirdikten sonra fotoğraflarda verilmek istenen mesajın verilip verilemediği hakkındaki düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.

Görsel 1.14: Farklı konseptlerle birleştirilen arka planlar

2. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Dekupe Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Ürüne uygun ışık ayarları yaparak dekupe çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak seçtiğiniz bir giyim ürününün (kazak, ayakkabı, pantolon, çanta vb.) fotoğraf stüdyosunda çekimini yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Ürünün konseptine göre yardımcı malzemeler
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Çekim yapacağınız giyim ürününü seçiniz.
2. Seçtiğiniz ürüne göre dekupe fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
4. Stüdyoda çekim için gerekli olan ürün çekim masasını ve yardımcı ekipmanları hazırlayınız.
5. Ortamı dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole ediniz.
6. Hazırlamış olduğunuz çekim planına uygun olarak ürünü çekim masasına yerleştiriniz.
7. Ürünü ve çekim planınızda ürüne uygun belirlediğiniz ışıkları ürünün her yanını aydınlatacak şekilde yerleştiriniz.
8. Fotoğraf makinesini tripoda takarak test çekimleri yapınız.
9. Işık ve kadraj test çekimlerinden sonra belirlemiş olduğunuz farklı ışık ve kadraj ayarlarında ürününüzün fotoğraf çekimlerini gerçekleştiriniz.
10. Ürünün tamamının kadrajda yer almasına dikkat ediniz.
11. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkartınız.
12. Fotoğrafları bilgisayara aktararak kontrollerini yapınız.
13. Dekupe fotoğraf çekimine uygun olmayan fotoğraflarınız varsa çekimlerinizi tekrarlayınız.
14. Fotoğraflarınızı görüntü düzenleme programı yardımıyla dekupe işlemlerini gerçekleştiriniz.
15. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak dekupe fotoğraf çekimini en iyi anlatan fotoğrafları seçiniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "2. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.3. ÜRÜN FOTOĞRAFI

TDK Güncel Türkçe Sözlük'e göre **ürün**; "Doğadan elde edilen, üretilen yararlı şey, mahsul." ya da "Türlü endüstri alanlarında ham maddelerin işlenmesiyle elde edilen şey." olarak iki farklı şekilde tanımlanmaktadır. Bu tanımlar doğrultusunda ürün kavramı çok geniş olmakla birlikte ürünün üretim malzemesi de çeşitlilik göstermektedir. Üretilen ürünlerin tanıtım amaçlı fotoğraflarının çekilmesine **ürün fotoğrafı çekimi** denir. Ürün fotoğrafı çekiminin en temel amacı ürünü, üreticisinin istekleri doğrultusunda, kullanılacak olan mecraya uygun fotoğraflamaktır. Ürünün boyutlarına göre still life (sitil layf) fotoğraf ya da modelli konseptli ürün çekimleri olabilir. Konseptsiz (yalın) hâlde ürünü göstermek amacıyla da ürün fotoğrafı çekimleri yapılabilir (Görsel 1.15).

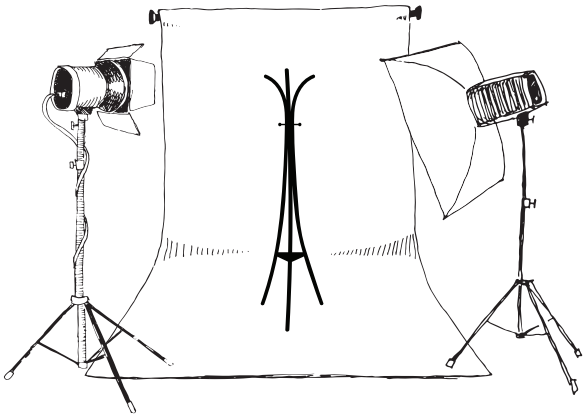

Görsel 1.15: Farklı konseptlerdeki ürün fotoğrafları

Ürün fotoğrafı çekimlerinde dikkat edilmesi gereken ve çekimin başarılı olmasını sağlayan önemli nokta çekim öncesinde planlama yapmaktır. Fotoğrafçı, fotoğraf çekimini yapacağı ürünü detaylı araştırmalıdır. Araştırma sonuçları dikkate alınarak üreticinin istekleri doğrultusunda çekim için kurgu ve tasarım yapılmalıdır. Bu kurgu ve tasarımı fotoğrafçı ister elde eskiz çizerek ister bilgisayarda çizim yaparak gerçekleştirebilir (Şekil 1.1). Kurgu ve tasarımda ürünün nerede konumlanacağı, hangi yardımcı ekipmanların kullanılarak çekimin yapılacağı eskiz ile belirlenebileceği gibi yazılarak da belirtilebilir. Kurgu tasarımını ayrıntılarıyla çekim planında belirlemek fotoğrafçıya kolaylık sağlar. Çekim öncesi planlamada dikkat edilmesi gereken konular şunlardır:

- Konunun çekim türü
- Konuya uygun kurgu ve tasarım
- Belirlenen kurgu ve tasarıma göre doğru ekipman
- Kurgu ve tasarıma uygun doğru ışık

- Kurgu ve tasarıma uygun görsel kompozisyonlar
- Kurgu ve tasarıma uygun görsel kompozisyonların detaylarının belirlenmesi

Şekil 1.1: Stüdyoda ışık kullanım eskizi

1.3.1. Ürün Fotoğrafı İncelemeleri

Ürün fotoğrafı çekimlerinde ürünün malzemesine uygun çekim planının hazırlanması, üreticinin ürünü görmek istediği hâli ve yayınlayacağı mecralar ürünün fotoğraf çekimini doğrudan etkiler. Örneğin ahşap oyuncağın tamamının göründüğü bir çekim isteniyorsa Görsel 1.16'daki gibi bir çekim yapılmalıdır. Görsel 1.17'de ise çekimde ahşap oyuncak için kurgu ve tasarım yapılarak model kullanılmıştır. Her iki görselde de ahşap oyuncak tanıtım amaçlı kullanılmış ama fotoğrafların kullanım alanlarının farklı olması nedeniyle çekim konseptleri de farklı olmuştur.

Görsel 1.16: Ahşap oyuncak çekimi

Görsel 1.17: Modelli ahşap oyuncak çekimi

Kurgu ve tasarım, ürün fotoğrafı çekimlerinde ürünü en iyi yansıtabilecek seçeneklerin başında gelmektedir. Fotoğraf, ürünün açıklamasının okunmasına gerek kalmadan ürünün ne amaçla ve hangi koşullarda kullanılması gerektiğini açıklamalıdır. Ürünün en etkili kullanma kılavuzu fotoğraftır.

Görsel 1.18'de görülen klasik ayakkabı çekimlerinde kurgu ve tasarım hatası vardır. Bu ayakkabılar fotoğrafta görülen alt zeminde ve suda giymek için uygun değildir. Dolasıyla klasik ayakkabı tanıtımında belirlenen bu konsept alıcı için yanlış algıya sebep olmaktadır.

Görsel 1.19'daki gibi kullanım alanına uygun bir kurgu ve tasarım aşaması planlandığında alıcı bu ayakkabının kullanım alanı ile ilgili bir düşünce yaşamadan ayakkabıyı incelemeye başlayacaktır. Kurgu ve tasarım fotoğrafın yüzde ellisini oluşturmaktadır. Kurgu ne kadar iyiyse tanıtım da o kadar iyi olur.

Görsel 1.18: Klasik ayakkabı çekimi

Görsel 1.19: Doğa ayakkabısı çekimi

Ürün fotoğrafı çekimlerinde kurgu ve tasarımı en iyi destekleyecek ve fotoğrafın seyrini değiştirecek bir diğer önemli etken ise ışıktır. Fotoğrafçı stüdyoda ürün çekimi yapıyorsa ışığı dilediği gibi kullanabilir ve ona hükmedebilir.

Görsel 1.20'deki parfüm şişesi fotoğraflarında aynı açıdan ve kadrajdan çekilen iki fotoğraf görülmektedir. İki fotoğraf arasındaki tek fark ışığın kullanım şeklidir. Fotoğraflar incelendiğinde kullanılan ışığa göre fotoğrafın değiştiği ve anlatımın farklılaştığı görülür. Görsel 1.21'de aynı türdeki ürünlerin farklı aydınlatmalar ve farklı kadrajlamalar ile renklerinin değiştiği görülmektedir. Ürünlerdeki bu renk değişimi ve fotoğrafta yarattığı etki tüketicilerin istek ve beğenilerini de etkilemektedir.

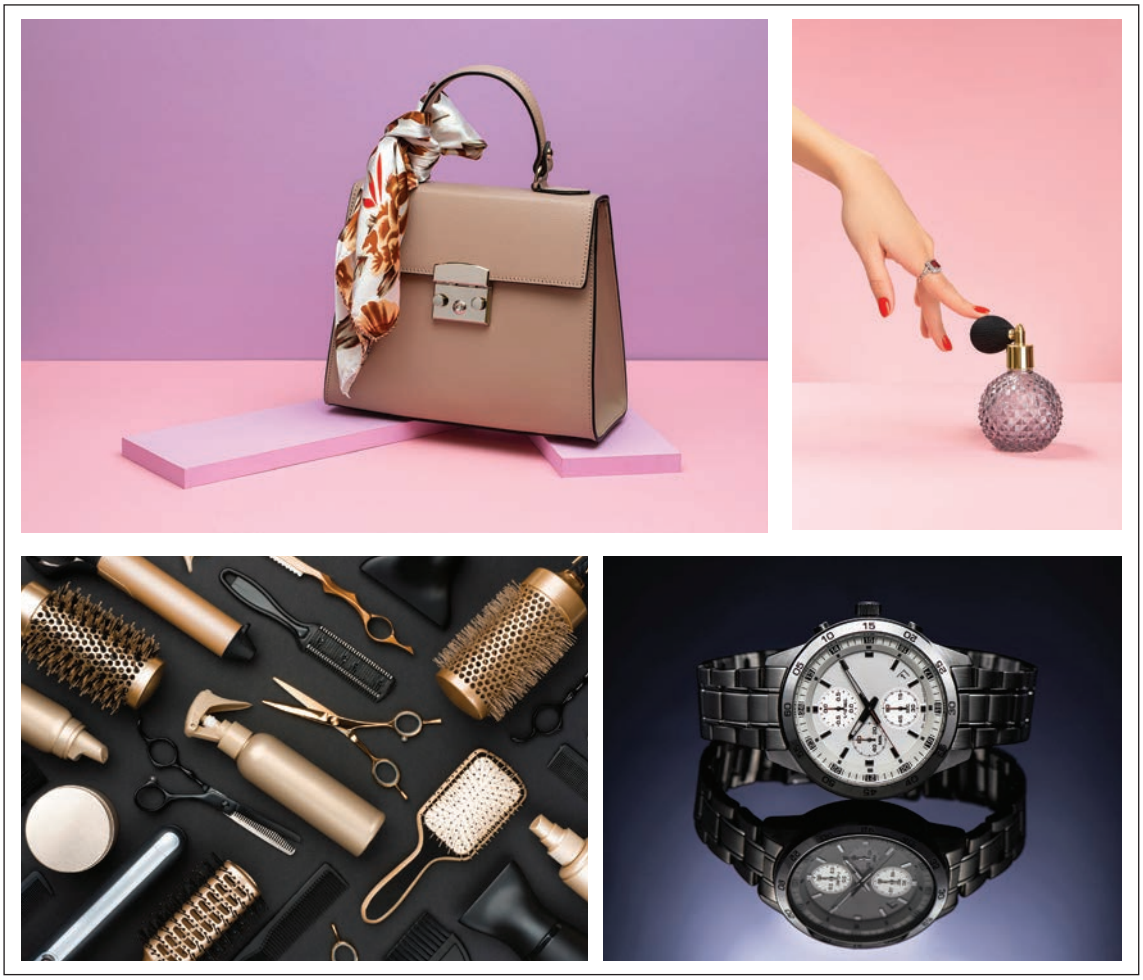
Görsel 1.20: Parfüm çekimi

Görsel 1.21: Parfüm çekimi

Kurgu ve tasarım sırasında ürüne uygun dekor tasarımı yapılması da ürünün yansıtılabilirliği açısından önemlidir. Dekor tasarımı ürünün özelliklerine göre düşünülmelidir. Görsel 1.22'de farklı ürünlerin fotoğraf çekimleri görülmektedir. Bu ürün fotoğrafları düz beyaz zemin ve fonda çekilmek yerine renkli fon ve zemin kullanımları ile her biri ayrı görünen konseptlere dönüşmüştür.

Ürün çekimlerinde renk kullanımı için renklerin insanlar üzerindeki etkileri, renk uyum ve zıtlıkları iyi bilinmelidir. Çekimlerde tek bir rengin tonları kullanılabileceği gibi zıt renkler de zemin ve fon olarak kullanılabilir. Örneğin cam şişede bir parfüm çekiminde arka planın şişenin renginden farklı ya da şişenin rengine zıt bir renkte olması şişenin (ürünün) ortaya çıkmasında etkilidir. Renkli kuaför malzemeleri ile metal saatin arka planları siyah tercih edilmiştir. Bunun nedeni hem ürünleri ön plana çıkarmak hem de algılanmalarını kolaylaştırmaktır. Bej renkli çantanın ise renkli dekorda kullanılması çekiciliğini artırmış ve görünürlüğünü ortaya çıkarmıştır.

Görsel 1.22: Farklı konu ve konseptlerde ürün çekimleri

3. ETKİNLİK

Görsel 1.23: Farklı konseptlerdeki ürün fotoğrafları

- Görsel 1.23'teki fotoğrafları inceleyiniz.
- Siz de basılı veya dijital yayın organlarından farklı konularda ve konseptlerde çekilmiş, estetik değeri yüksek reklam fotoğrafları bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların kullanım alanlarını ve fotoğraflarda iletilmek istenen mesajın iletilip iletilemediğini tespit ediniz. Tespitlerinizi sınıfta paylaşınız.

3. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda stüdyoda ürün fotoğraf çekimini yapınız.

- Stüdyoda ürün çekimi yapacağınız konuyu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı hazırlayınız.
- Çekim planınızda seçtiğiniz ürün konusunun kurgu ve tasarımını ayrıntılarıyla açıklayınız.
- Çekim planınızda seçtiğiniz ürün konusuna uygun üç farklı konsept belirleyiniz.
- Belirlediğiniz konseptlere uygun ışık tasarımı yapınız.
- Belirlemiş olduğunuz konseptlere uygun ekipman listesi hazırlayınız.
- Stüdyoyu kullanmadan önce alınması gereken izinler varsa çekim için belirlediğiniz tarihten önce alınız.
- Çekim günü belirlediğiniz ürün ya da ürünlerin çekim planına sadık kalarak hazırlık yapınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve makinenizin ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
Çekim planında ayrıntılı olarak kurgu ve tasarımından bahsetti.		
Ürüne uygun üç farklı konsept belirledi.		
Üç farklı konsepte uygun ışık tasarımı yaptı.		
Konuya uygun çekim ekipman listesi hazırladı.		
Hazırlamış olduğu kompozisyona uygun ışık ölçümleri yaptı.		
Çekim planına uygun fotoğraf çekti.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

3. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Ürün Fotoğrafı Çekimi
AMAÇ : Ürüne uygun kurgu, sahne, ışık hazırlayarak istenen kadrajlarda çekim yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak seçeceğiniz üç farklı aksesuar ürünün farklı sahne tasarımları ile fotoğraf stüdyosunda çekimlerini yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Ürünün konseptine uygun yardımcı malzemeler
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Çekim için üç farklı aksesuar seçiniz.
2. Seçtiğiniz aksesuarlara uygun çekim planını bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
3. Çekim planınızda aksesuarların kurgu ve tasarımını, bu kurgu ve tasarıma uygun fon ve yardımcı dekor ögelerini, ışık kullanımlarını belirleyiniz.
4. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
5. Stüdyoda çekim için gerekli yardımcı ekipmanları hazırlayınız.
6. Ortamı dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole ediniz.
7. Çekim planınızda belirlediğiniz sıraya uygun ve farklı tarzdaki aksesuarların ışık ve kadraj testlerini yapınız.
8. Işık ve kadraj testlerinden sonra fotoğraf çekimlerini gerçekleştiriniz.
9. Fotoğraf çekimleri bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkartınız.
10. Fotoğrafları bilgisayara aktararak kontrollerini yapınız.
11. Kontrolleriniz sırasında aksesuarları doğru yansıtmadığını düşündüğünüz fotoğraflarınız varsa çekimlerinizi tekrarlayınız.
12. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak seçtiğiniz aksesuar ürünlerine ve konseptinize uygun fotoğrafların seçimini yapınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "3. Derecelendirme Ölçeği''ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.4. BEYAZDA BEYAZ (HIGH KEY) TEKNİĞİ

Fotoğraf kendini ışıkla var eder. Işık olmadan fotoğraf olmaz. Seçilen bir konuda verilmek istenen etkiye göre ışık seçimi yapabilmek de fotoğrafın oluşumunu doğrudan etkiler. Fotoğrafçı fotoğraflarında aydınlık, iyimser, ruhani gibi etkiler vermek istediğinde High Key (hay ki) tekniğini kullanarak fotoğrafları anlatım olarak farklılaştırır.

Görsel 1.24: High Key

High Key fotoğrafta bir aydınlatma tekniğidir. Konunun beyaz zemin veya fon üzerinde yoğun bir şekilde aydınlatılarak çekiminin yapılmasıdır. High Key tekniği tanıtım, doğa, portre, düğün, yeni doğan ve moda fotoğrafçılığında sıklıkla kullanılmaktadır.

Sinema ve televizyon sektöründe konunun temel aydınlatmasında kullanılan Key Light [Ki layt (ana ışık)] teriminden ortaya çıkmıştır. High Key yüksek tonların parlaklığı olarak tanımlanabilir. High Key tekniği ile çekilen fotoğraflar parlak ve aydınlık olduğu için görüntülerde boyut bulunmaz (Görsel 1.24, 1.25). High Key dendiğinde akla gelmesi gereken fotoğraflar beyaz ve açık tonların olduğu fotoğraflardır. Bu durum fotoğrafların aşırı ya da yanlış pozlanması anlamına gelmemektedir.

Görsel 1.25: High Key

High Key fotoğrafta öne çıkan özellikler parlak, iyi aydınlatılmış bir nesne ve düşük kontrast kullanılmasıdır. Planlı yapılan bu teknikte makinedeki beyaz dengesi bilinçli bir şekilde gerçekleştirilir. Bir veya iki durak fazla pozlanmasına rağmen fotoğrafta doku kaybı olmaz ve beyaz alanlar patlamaz. Bu noktada makinenin histogram göstergesinden faydalanılır. İstenen histogram çizelgesinin yarı parlak ya da parlak alanda olmasıdır. Bu tarz bir çekimde histogram sağ tarafına dayalı şekilde olmalıdır. Ancak histogramın bitiş noktasında dikey çizgi oluşmamalı, histogram değeri aşağıda sonlanmalıdır. Çekimler sırasında histogramdan yararlanılarak istenen High Key etkisi daha iyi yakalanabilir.

Bu teknik dış mekânda ve doğal ışık altında uygulanacaksa sade, sonsuzluk etkisine uygun bir arka plan seçimi etkili sonuç verecektir. Arka planda çok koyu tonlarda ögeler bulunmamalıdır. Diğer açıdan gökyüzü açıksa güneş ışığından kaçınılmalıdır. Güneş ışığı, ışık dengesini bozabileceği gibi istenmeyen gölge nesneleri de oluşturabilecektir. Kapalı havada pozlama süresi uzar. Netlik problemi yaşamamak için tripod kullanmak doğru bir tercih olur.

Stüdyoda arka planı beyaz ya da beyaza yakın ve iki farklı yerden iyi planlanan güçlü bir aydınlatma kullanılır. Işık kaynağı konuya ne kadar yakınsa ışık o kadar yayılır ve gölgelerde yumuşama görülür. Barndoor (barndor) ve portre tası gibi ekipmanlar kullanmak güçlü bir aydınlatma oluşturabilir.

High Key fotoğraf çekimlerinde dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Arka plan mutlaka beyaz ya da beyaza yakın açık renk olmalıdır.
- Modelli çekimlerde model, açık renkli ya da beyaz kıyafetler giymelidir.
- Kullanılan ışıklar konunun özelliklerine göre çoğaltılabilir ama temelde tek bir ışık (ana ışık) ile de çekim yapılabilir.
- ISO tercihi her zaman 100'den başlamalıdır.
- Çekimlerde tripod kullanılmalıdır.
- Fotoğrafların çekimden sonra görüntü düzenleme programlarında işlenebilmesi için çekimler RAW formatında yapılmalıdır.

1.4.1. High Key Tekniğiyle Nasıl Fotoğraf Çekilir?

- Bu teknikte ışığı iyi kullanabilmek çok önemlidir. Sert ışık kullanımı gerektirdiği için stüdyo ortamında yapılan çekimlerde daha iyi sonuçlar elde edilebilir.
- High Key tekniğinde ışığa hâkim olmak konunun fazla pozlanmasını engelleyerek ortaya yanmış ya da aşırı pozlanmış fotoğrafların çıkmasını önler.
- High Key tekniğinde ışık kaynağının (paraflaş, softbox vb.) olmadığı durumlarda makinenin flaşından ya da tepe flaşından yararlanılabilir.
- Makine ya da tepe flaşı çekimlerde ışığın yönü, yoğunluğu ve konunun aydınlatılmak istenen kısımları pozometre ile ölçülerek tespit edilmelidir. Çekimler bu tespite göre yapılmalıdır.
- High Key tekniği ile fotoğraf çekimi yapılırken reflektör kullanmak ışığın sertlik etkisini artırır. Beyaz, altın ve gümüş renkli reflektörler tercih edilmelidir.
- Arka planda kademeli geçiş sağlanarak beyazlıklar griye dönüştürülmeli, nesnenin biçim ve formu ön planda tutulmalıdır.
- Arka plana ayrıca bir ışık kaynağı verilerek daha beyaz çıkması sağlanmalıdır.
- Doğadaki çekimlerde High Key tekniğinden faydalanmak için koyu bir nesneden ölçüm alarak pozlama +2 veya +3 olacak şekilde çekim yapılmalıdır.

1.4.2. High Key Tekniğiyle Çekilmiş Fotoğraf İncelemeleri

Görsel 1.26'da görülen High Key tekniğiyle çekilmiş doğa fotoğrafları, sinematik ve fotografik açıdan etkileyici sonuçlar ortaya koymaktadır. Doğa unsurlarının ana konu olduğu fotoğraflarda kullanılan teknik sayesinde aydınlık alanlar (beyaz alanlar) yanlış bir fotoğraf çekimi olmayacak şekilde üst derecede açık (parlak) kullanılmış ve siyah ögelerin etkisi artırılmıştır. Bununla birlikte kullanılan net alan derinliği olmadan verilen sonsuzluk hissiyatı bu çekim tekniğinin etkileyici gücünü ortaya koymaktadır. Fotoğrafların siyah beyaz olması anlatımı güçlendirmiştir.

Görsel 1.26: Doğa fotoğrafında High Key tekniği

Görsel 1.27'deki fotoğrafta gri-siyah tonlarının bir kara kalem çalışması gibi olduğu kolayca görülebiliyor. Renkli fotoğrafta ise böyle bir etki kaybolmasına rağmen pürüzsüz beyazlık ve sonsuzluk öne çıkmaktadır. Aynı zamanda bu tekniğin beyaz renk patlamasına sebebiyet vermeden atın hatlarını yok etmemiş olması görülen fotoğrafların anlatımını güçlendirir.

Hayvan fotoğraflarında High Key tekniği kullanımı tercih edildiğinde ortaya masalsı anlatımlar çıkabilir. Vücut hatları, kasları ön plana çıkan bir hayvan olan at fotoğraflarında High Key tekniğinin farklı renk tonları görülmektedir.

Görsel 1.27: Hayvan fotoğraflarında High Key tekniği

Düğün fotoğraflarında High Key tekniği kullanımı oldukça yaygındır. Görsel 1.28'de tekniğin etkisiyle rüya gibi bembeyaz bulutlara benzer sonsuz ve etkileyici bir görüntü elde edilmiştir. Fotoğraflarda, fotoğrafçının hem tekniği iyi uygulaması hem de pozlamayı doğru yapması sayesinde tonlar tamamen kaybolmaz. Bu durum fotoğrafta beyaz ışığın patlamamış olduğunu gösterir. Doğru pozlanmış High Key fotoğraflarda beyaz yoğunluğunun fazla olması izleyiciyi rahatsız etmez.

Görsel 1.28: Düğün fotoğrafında High Key tekniği

4. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

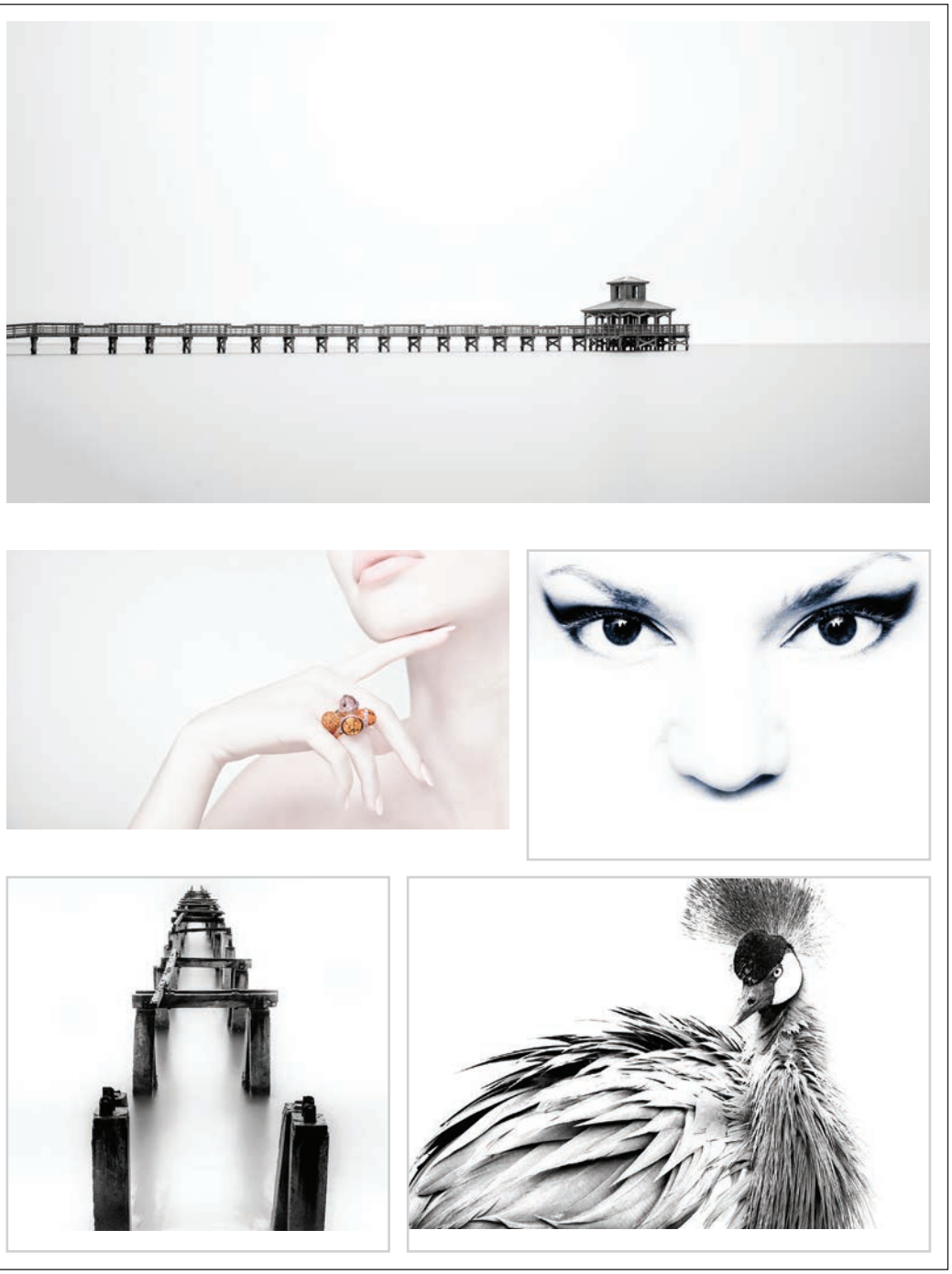
Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda stüdyoda High Key tekniğiyle çekim yapınız.

- Stüdyoda High Key tekniği ile yapacağınız çekim için konu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı hazırlayınız.
- Çekim planınızda seçtiğiniz konunun kurgu ve tasarımını ayrıntılarıyla açıklayınız.
- Konunun kurgu ve tasarımını dikkate alarak uygun ışık tasarımı yapınız.
- Işık tasarımını dikkate alarak uygun ekipman listesi hazırlayınız.
- Çekim günü çekim planına sadık kalarak hazırlıklar yapınız.
- Çekimde konuya uygun olarak çevreyi ve fonu beyaz renge ayarlayınız.
- Konu ve fonu gölge kalmayacak şekilde aydınlatınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.
- Çekimler sırasında konu ile zemin ayrılacak şekilde pozlama yapınız.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
Belirlediği konuya uygun kurgu ve tasarıma göre çekim planı hazırladı.		
Çekim planında ayrıntılı olarak kurgu ve tasarımdan bahsetti.		
Konuya uygun ışık tasarımı yaptı.		
Konuya uygun çekim ekipman listesi hazırladı.		
Konuya uygun çevre ve fonu beyaz renge ayarladı.		
Konuyu gölge kalmayacak şekilde aydınlattı.		
Konuyu zeminden ayıracak şekilde çekim yaptı.		
Hazırlamış olduğu kompozisyona uygun ışık ölçümlerini yaptı.		
Fotoğrafı çekim planına uygun çekti.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

4. ETKİNLİK

Görsel 1.29: Farklı konu ve kompozisyonlardaki High Key tekniği çekimleri

- Görsel 1.29'da verilen görselleri inceleyiniz.
- Siz de farklı konu ve kompozisyonlarda High Key tekniği ile çekilmiş fotoğrafları basılı veya dijital yayın organlarından bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların High Key tekniği kullanımında istenen etkinin verilip verilemediği hakkındaki düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.

4. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : High Key Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : High Key tekniğine göre fotoğraf çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak fotoğraf stüdyosunda High Key tekniği ile portre fotoğrafı çekimleri yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Çekim yapacağınız portre modelini belirleyiniz.
2. Çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
3. Çekim planınızda ayrıntılı kurgu tasarımınızı yazınız.
4. Çekim planınızda modelin ve ışıkların yerleşim yerlerini belirleyerek yazınız.
5. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
6. Stüdyoda çekim için gerekli yardımcı ekipmanları hazırlayınız.
7. Ortamı dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole ediniz.
8. Çekim planındaki sıraya göre ışık ve kadraj ayarlarınızı yapınız.
9. Hazırlamış olduğunuz kurguya göre High Key tekniğini dikkate alarak fotoğraf çekiminizi yapınız.
10. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkartınız.
11. Fotoğrafları bilgisayara aktararak fotoğrafların kontrollerini yapınız.
12. Kontrolleriniz sırasında tekniği doğru yansıtmadığını düşündüğünüz fotoğraflarınız varsa çekimlerinizi tekrarlayınız.
13. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak seçtiğiniz modele ve tekniğe uygun fotoğrafların seçimini yapınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "4. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.5. SİYAHTA SİYAH (LOW KEY) TEKNİĞİ

Low Key (lo ki) tekniği fotoğrafta bir aydınlatma tekniğidir. Bu teknik, siyah zemin veya fon üzerinde (ürün, portre, moda, hayvan vb.) kısmi aydınlatma yapılarak konunun çekiminin yapılmasıdır (Görsel 1.30). Low Key tekniği ile çekilen fotoğraflar tek bir yerden aydınlatıldıkları, gölgelerden oluştukları ve karanlık oldukları için görüntüler de üç boyutlu algılanabilir. Low Key fotoğraflarda yoğun bir şekilde siyah ve koyu tonlar hâkimdir. Ancak bu durum bu fotoğraflarda tonların görülemeyeceği anlamına gelmez. Low Key fotoğraflarda da fotoğrafçının konudaki doğru pozlama ve aydınlatması ile geniş tonları elde edebilmesi mümkündür.

Low Key tekniği fotoğrafçının fotoğraflarında dramatik, gizemli, heykelsi etkiler yaratmak istediğinde tercih etmesi gereken tekniktir. Low Key tekniğinde ışık oldukça azdır. Bu nedenle fazla sayıda gölge oluşabilir. Low Key tekniği tanıtım, doğa, portre, düğün ve moda fotoğrafçılığında sıklıkla kullanılır.

Görsel 1.30: Low Key tekniğiyle çekilmiş fotoğraflar

Low Key tekniğinde konunun bir kısmı aydınlatılır diğer kısmı ise karanlıkta kalır. Histogram çizelgesi tam sola yapıştığında fotoğraf karanlık çıkacaktır. Bu yüzden histogram tam sola yapıştırılmamalıdır. Histogramdan yararlanılarak yapılan çekimlerde Low Key etkisi daha iyi yakalanabilir.

Low Key fotoğraf çekimlerinde dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Arka plan mutlaka siyah ya da siyaha yakın koyu renkte olmalıdır.
- Modelli çekimlerde model koyu renkli ya da siyah kıyafetler giymelidir.
- Kullanılan ışıklar konunun özelliklerine göre çoğaltılabilir ama temelde tek bir ışık (ana ışık) ile de bu çekim yapılabilir.
- ISO tercihi her zaman 100'den başlamalıdır.
- Çekimlerde tripod kullanılmalıdır.
- Fotoğrafların çekimden sonra görüntü düzenleme programlarında işlenebilmesi için çekimlerin RAW formatında yapılması gerekir.
- Işık ölçümü ışığın en şiddetli geldiği yerden alınarak kontrastın artırılması sağlanmalıdır.

- Pozlama değeri -2 veya -3'e doğru çekilerek hafif aydınlık olan yerler karanlık içerisinde bırakılmalı ve ana konunun sadece ışık ile aydınlatılması sağlanmalıdır.
- Low Key fotoğraf çekiminde enstantane ortam ışığından daha yüksek seviyelere getirilerek (fotoğrafın tamamının karanlık çıkmayacak sadece ana konu aydınlık kalacak şekilde) ışığın fotoğrafı daha az pozlaması sağlanmalıdır.

1.5.1. Low Key Tekniğiyle Nasıl Fotoğraf Çekilir?

- Bu teknikte ışığı iyi kullanabilmek çok önemlidir. Açık havada daha geniş bir ışık ortamı olduğu için stüdyo ya da benzeri kapalı mekânlarda bu tekniği uygulamak daha iyi sonuç verecektir.
- Low Key tekniğinde ışığa hâkim olmak gölgelere de hâkim olmayı sağlar. Gölgeler bu teknikte büyük önem taşır. Bunun nedeni gölgelerin, fotoğrafı tamamen karanlık olmaktan kurtarmasıdır. Çekim yaparken gölgeler ve tonların genişliğine önem verilmelidir.
- Low Key tekniği uygulanmak istenildiğinde bir ışık kaynağı (paraflaş, softbox, bardnoor vb.) bulunamazsa makinenin flaşından ya da tepe flaşından faydalanılabilir.
- Makine ya da tepe flaşı ile Low Key tekniği uygulanmak istenildiğinde ışığın yönü ve yoğunluğu konunun aydınlatılmak istenen kısımlarına göre pozometre ile ölçülerek tespit edilmeli ve buna göre çekim yapılmalıdır.
- Low Key tekniğinde reflektör kullanmak da mümkündür. Çekimde aydınlatma sistemi olarak softbox kullanımında yumuşak bir etki elde edilir. Softbox kullanımında elde edilen yumuşak ışıktan daha yumuşak bir ton elde etmek istenildiğinde ise beyaz reflektör tercih edilirse etki daha da yumuşayacaktır.

1.5.2. Low Key Tekniğiyle Çekilmiş Fotoğraf İncelemeleri

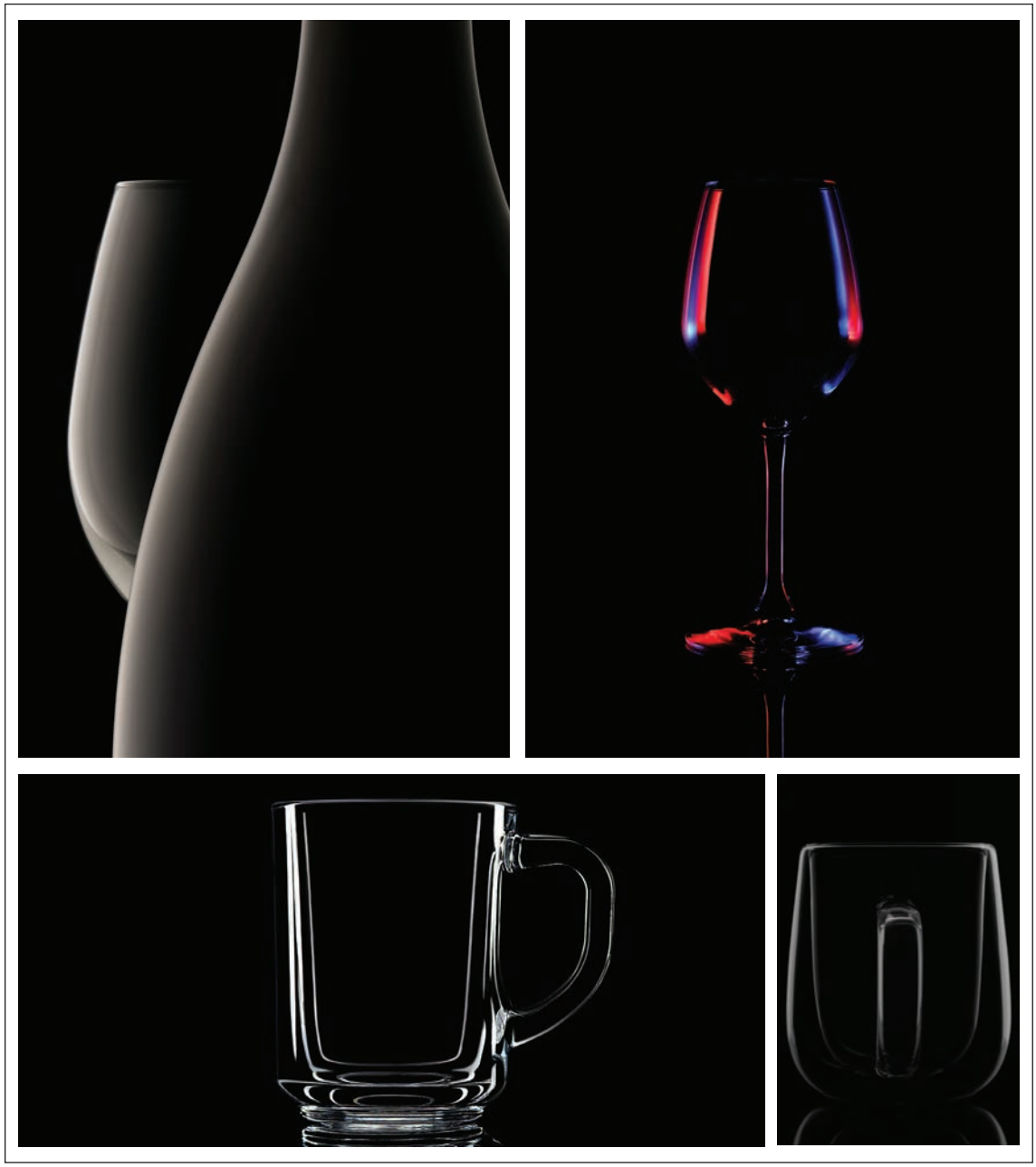
Portre fotoğraflarında gizemli ve dramatik bir hava elde edilmek isteniyorsa Low Key tekniği tercih edilmelidir. Bu teknikte kısmi aydınlatma ile gölgelerden daha çok yararlanılır. Bu tür çekimlerde en çok dikkat etmesi gereken yer modelinin gözleridir. Bunun nedeni portrede gizemli ve dramatik havayı veren yerin modelin gözleri olmasıdır. Görsel 1.31'de görülen fotoğraflarda fotoğrafçı odak noktası olarak modelin gözlerini belirlemiş.

Görsel 1.31: Portre fotoğraflarında Low Key tekniği

Gözlerin aydınlatılmasına özen göstererek Low Key tekniğini uygulamıştır. Fotoğraflarda arka planın ve kıyafetlerin siyah tercih edilmesi anlatımı güçlendirmiştir.

Ürün fotoğrafı çekimlerinde Low Key tekniği ile soyut fotoğraflar elde edilebilir. Ürünlerin belli bölümlerinin aydınlatılması siluetlerinin ortaya çıkmasına da yol açar. Fotoğrafçı, istediği noktayı istediği şekilde aydınlatarak ürünlerin farklı algılanmasını sağlayabilir. Görsel 1.32'deki fotoğraflarda arka planın siyah olması ve aydınlatmanın çok kısıtlı yapılması tekniğin başarıyla uygulanmasını sağlamıştır.

Görsel 1.32: Tanıtım fotoğraflarında Low Key tekniği

Still life fotoğraflarda konu için seçilen nesnelerin kompozisyona yerleşiminin ve kullanılacak aydınlatmanın fotoğrafa etkisi aynı oranda büyüktür. Görsel 1.33'teki fotoğraflarda görüldüğü gibi loşluk hissi yaratmak istendiğinde Low Key tekniği kullanımı ilk tercih olmalıdır. Arka planın siyah olması, kısmi aydınlatma kullanılması ve çiçeklerin kompozisyonu ortaya çıkan görüntüyü doğrudan etkilemektedir.

Görsel 1.33: Still Life fotoğraflarında Low Key tekniği

Low Key fotoğrafların temelinde az ışık kullanımı olduğu için fotoğrafların çoğuna gölgeler hâkimdir. Işığın bu şekilde kullanımı gizemli, dramatik ve meraklı sahneler yaratmakta oldukça etkilidir. Görsel 1.34'teki fotoğraflarda modeli aydınlatmak için kullanılan kısmi ışık görsele gizem katmıştır. Kullanılan arka plan renginin ve modelin kıyafetinin siyah olması, renkli bir makyaj yerine hafif bir makyaj tercih edilmesi fotoğrafta iletilmek istenen gizem duygusunu başarıyla ortaya çıkarmıştır.

Görsel 1.34: Kurgu fotoğraflarında Low Key tekniği

5. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda stüdyoda Low Key tekniğiyle çekim yapınız.

- Stüdyoda Low Key tekniği uygulayarak kontür aydınlatması yapacağınız ürün ya da ürünleri seçiniz.
- Seçtiğiniz ürün ya da ürünlere uygun çekim planı hazırlayınız.
- Çekim planınızda ürün ya da ürünlere uygun kurgu ve tasarımı ayrıntılarıyla açıklayınız.
- Ürün ya da ürünlere uygun kurgu ve tasarımı dikkate alarak uygun aydınlatma yönü ve kontür ışık tasarımı yapınız.
- Ürün ya da ürünlerin kurgu, tasarım ve ışık tasarımlarını dikkate alarak uygun ekipman listesi hazırlayınız.
- Belirlediğiniz ürün ya da ürünlerin konseptinin hazırlıklarını çekim planına uygun olacak şekilde yapınız.
- Ürün ya da ürünlere uygun konuyu aydınlatınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.
- Çekimler sırasında konunun zeminle birleşecek şekilde pozlamasını yapınız.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizle aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
Çekim planında kurgu ve tasarımdan ayrıntılı bahsetti.		
Konuya uygun kontür aydınlatması ve ışık tasarımı yaptı.		
Konuya uygun çekim ekipman listesi hazırladı.		
Konuya uygun çevre ve fonu siyah renge ayarladı.		
Hazırlamış olduğu kompozisyona uygun ışık ölçümlerini yaptı.		
Fotoğrafı çekim planına uygun çekti.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

Low Key tekniği izleyiciye kuvvet, hâkimiyet, etki ve gerilim hissi verir. Görsel 1.35'teki hayvanlar ağırbaşlı ve onurludur. Aynı zamanda ihtişam ve gücü yansıtmaktadır. Fotoğraflar ise dramatik ve gizemlidir.

Arka planın ve hayvanların koyu renkli olması fotoğrafa bakanları objenin üstüne odaklar ve etkiyi artırarak dikkatin konudan uzaklaşmasına engel olur. Sadelik fotoğraflara değer katar. Hayvanların şekli ve formu güçlü şekilde vurgulanmış, vücutlarındaki kıvrımlar ve çizgiler sanatsal yapıyla verilmiştir. Hayvanların doğal formu Low Key tekniği ile estetik yapıda sunulmuştur.

Bu fotoğraflarda ışık kaynağı konuyu yukarıdan aydınlatmaktadır. Fotoğrafın ışık ölçüm değeri, ışığın konuyu en şiddetli aydınlattığı yerden alınarak enstantanenin yükselmesi sağlanmıştır. Pozlama değerinin -2 veya -3 olacak şekilde ayarlanması ve arka planın daha karanlık hâle getirilmesini sağlar. Koyu renkli bir hayvanın karanlığın içerisinde sadece yüzünün göründüğü bir fotoğrafının elde edilmesi ancak Low Key çekim tekniği ile sağlanabilir. Bu da siyah atmosferin içerisinde sadece yüzün aydınlık ve görsel açıdan estetiğin de üst seviyede olduğu bir fotoğrafın oluşmasını sağlamaktadır.

Görsel 1.35: Hayvan fotoğraflarında Low Key tekniği

Düğün fotoğraflarında Low Key tekniği tercih edilse de dış mekân çekimlerinde bu teknik genellikle tercih edilmez. Bunun sebebi bu tür çekimler için gerekli olan zaman aralığının darlığıdır.

Görsel 1.36'da görülen fotoğraflardaki Low Key tekniği ile çekime farklı bir anlatım katılmış ve fotoğraflar sıradanlıktan kurtarılmıştır. Fotoğraflarda fotoğrafçı, alacakaranlıkta çiftleri kompozisyona yerleştirirken, ışık arkada kalmış ancak aynı zamanda yüzleri görünecek şekilde aydınlatma kullanmıştır. Çiftler için özel olan bugüne özgün bakış açısıyla farklı bir anlatım katmıştır. Üstteki fotoğraf genel açıdan çekilmiştir. Alttaki iki fotoğrafta ise fotoğrafçının çiftleri de yönlendirmesiyle kontür ışığı kullanılan çekimler tercih edilmiştir.

Görsel 1.36: Düğün fotoğraflarında Low Key tekniği

5. ETKİNLİK

Görsel 1.37: Farklı konu ve kompozisyonlarda Low Key tekniği

- Görsel 1.37'de verilen görselleri inceleyiniz.
- Basılı veya dijital yayın organlarından Low Key tekniği ile çekilmiş farklı konu ve kompozisyonlarda fotoğraflar bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların Low Key tekniği kullanımında istenen etkinin verilip verilemediğini tespit ediniz.
- High Key ve Low Key tekniklerinin benzerlikleri, farklılıkları ve fotoğrafa etkileri hakkındaki görüşlerinizi sınıfta paylaşınız.

5. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Low Key Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Low Key tekniğine göre fotoğraf çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak fotoğraf stüdyosunda Low Key tekniği ile portre fotoğrafı çekimleri yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Çekim yapacağınız portre modelini belirleyiniz.
2. Çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
3. Çekim planında modelin hangi açılardan ve hangi kurgu ile fotoğraflarını çekeceğinizi ayrıntılı yazınız.
4. Belirlediğiniz kurgu ve açıları hangi ışık ile aydınlatacağınızı ayrıntılı yazınız.
5. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
6. Ortamı dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole ediniz.
7. Hazırlamış olduğunuz çekim planına uygun olacak şekilde ışık ve kadraj ayarlarında fotoğraf çekimlerini gerçekleştiriniz.
8. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkartınız.
9. Fotoğrafları bilgisayara aktararak kontrollerini yapınız.
10. Kontrolleriniz sırasında hatalı bulduğunuz ya da değiştirmek istediğiniz fotoğraflar varsa çekimlerinizi tekrarlayınız.
11. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak Low Key tekniğine uyan fotoğrafların seçimini yapınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "5. Derecelendirme Ölçeği''ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.6. MODA FOTOĞRAFI

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te **moda**; "Değişiklik gereksinimi veya süslenme özentisiyle toplum yaşamına giren geçici yenilik." veya "Geçici olarak yeniliğe ve toplumsal beğeniye uygun olan." olarak tanımlanır. Bu tanım doğrultusunda modanın sürekli yenilenebilir ve değiştirilebilir yönünün ön planda olduğu görülmektedir. Bu nedenle tanıtım fotoğrafı çeşitlerinde en sık karşılaşılan çekim konusu moda fotoğrafıdır (Görsel 1.38, 1.39).

Görsel 1.38: Moda fotoğrafı

Görsel 1.39: Moda fotoğrafı

Moda deyince akla ilk gelen giyim olsa da moda; telefon, bilgisayar, ayakkabı, saç trendleri gibi birçok sektöre yayılmıştır. Yayıldığı sektörlerde genişleyerek devam eden modanın aynı zamanda büyük endüstriyel bir ağı vardır. İşte tam da bu noktada reklam ve tanıtım hizmetleri, bu endüstriyel ağın, ürettiklerini ve pazarlamak istediklerini toplumlara

duyurabilmek ve toplumun beğenilerini, satın alma kapasitelerini artırabilmek için kullandığı yoldur. Fotoğraf, şüphesiz ki moda sektöründeki etkisi en yüksek araçlardandır.

Moda fotoğrafı çekimleri bir markanın ürünlerinin diğer markaların ürünlerinden ayrılmasını sağlar. Moda fotoğrafı çekimleri giyim, aksesuar, ayakkabı, çanta gibi ürünlerin modellerle stüdyoda fotoğraflanması dışında gelişen teknoloji ile dış mekânlarda da yapılabilir.

Moda fotoğrafları basılı ve dijital yayın organlarında sıklıkla kullanılmaktadır. Özellikle dergiler, kitlelere ulaşmak için kullanılan en yaygın basılı yayın organlarından biridir. Editörün o ay yayınlanacak dergideki konuları fotoğrafçıya bildirmesi ile moda fotoğraflarının çekilmesi istenir. Editör fotografçıya konsept, konu veya söylediği bir kelime ile yönlendirmede bulunabilir. Görsel 1.40'ta görülen fotoğraflarda ana tema pembedir. Fotoğrafçı pembe ile ilişkilendirdiği ve kullanmak istediği pembe objelerin fotoğraflarını modelli bir konsept yaratarak çekmiştir.

Görsel 1.40: Pembe rengin ana tema olduğu moda fotoğrafları

Moda fotoğrafı çekimlerinde dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Modelli çekimlerde fotoğrafçı ve ekibi, model ile önceden tanışmalı ve hazırlanmış çekim planı model ile paylaşılmalıdır. Çekim öncesinde ve sırasında model rahat ettirilmeli, çalışma saatleri en aza indirilmelidir. Modelin kendini rahat hissettiği ortamda yapılan yönlendirmeler ile çekimlerde daha iyi sonuçlar elde edilmektedir.
- Çekim planlamasında konunun renklerine uygun kurgu ve ışık tasarımı yapılmalıdır.
- Modelli çekimlerde her zaman ürün ön plandadır. Renk kurgusu moda fotoğrafı için en önemli kriterlerden biridir.
- Modelli ya da modelsiz çekimlerde değişmeyecek ölçüt çekim açılarıdır. Farklı açılardan, alttan ya da üstten çekim yapmak konunun uygunluğuna göre fotoğrafa hareket katabilir.
- Moda fotoğrafı çekimleri temelde bir konsept üzerinde ilerler. Fotoğraf çektirmek isteyen müşterinin oluşturmak istediği bir konsept olabilir. Müşterinin düşünmüş olduğu konsept sanat yönetmeni (tasarımcı) ve fotoğrafçı tarafından değerlendirilmeli ve ona uygun tasarım taslakları oluşturularak müşteriye sunulmalıdır. İşte bu noktada tasarımcı ve fotoğrafçı konuyu diğer markaların ürünlerinden ayıran, özgün bir konsept tasarlarsa karşılıklı memnuniyet artacaktır.
- Moda fotoğraflarında doğru ekipman seçimi çok önemlidir. Örneğin bir takı firmasının tasarımlarının fotoğrafları çekilmek istendiğinde detay fotoğraflar sıklıkla çekilir. Bu durumda diyafram açıklığı geniş ve makro objektif kullanmak daha uygun olacaktır.
- Moda fotoğraflarında arka plan konuyu desteklemelidir. Konuya uygun arka plan seçimi sade veya karmaşık olabilir. Sade arka plan seçimi yapıldığında konu arka plandaki renkler ile desteklenmelidir.
- Çekim farklı bir mekânda yapılacaksa fotoğrafçı ve ekibi çekim öncesinde mutlaka mekânı ziyaret etmeli ve çekim planlarını bu mekâna göre yeniden güncellemelidir.
- Moda fotoğraflarında çekimden sonra retouch (rötuş) işlemleri için görüntü düzenleme programlarından yararlanılır. Fotoğrafların kullanılacağı alana göre bilgisayarda yapılacak işlemler değişkenlik göstermektedir. Örneğin çekilen fotoğraflar markanın web sitesinde yer alacaksa RGB renk modu ve 72 DPI çözünürlük ile fotoğraflar hazırlanabilir. Fotoğraflar aynı markanın kataloğunda yer alacaksa CMYK renk modu ve 300 DPI çözünürlükte hazırlanmalı ve tasarıma bu şekilde gönderilmelidir.

2. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgilere göre ülkemizde moda fotoğrafının tarihsel gelişimini kronolojik olarak araştırınız. Yaptığınız araştırmanın sonucuna göre bir sunum hazırlayınız.

- Türkiye'de moda fotoğrafının tarihsel gelişimini ve moda fotoğrafçılarını basılı veya dijital yayın organlarından araştırınız.
- Araştırmanız sonucunda derlediğiniz bilgileri kronolojik olarak sıralayarak sınıfta sunmak üzere bir sunum hazırlayınız.
- Sunumunuzda moda fotoğrafçılarının tarihsel süreçlerini yansıtan bilgilerine de yer veriniz.

Çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız EK 1'de verilen ''1. Kontrol Listesi''ndeki ölçütlere göre değerlendirecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

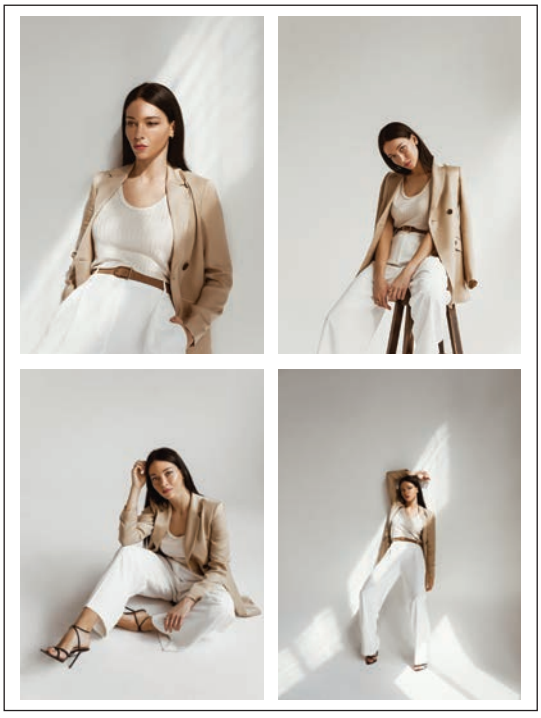
1.6.1. Moda Fotoğrafı İncelemeleri

Moda fotoğrafını oluşturan konu yelpazesi oldukça geniştir. Firmalar için yapılan çekimler bazen sadece moda gösterimi için yapılabilir. Görsel 1.41'deki fotoğraflarda görüldüğü gibi bir saç tasarımı başlı başına moda fotoğrafına konu olabilir. Fotoğraflarda fotoğrafçının bakış açısından kaynaklanan kusursuz ve estetik bir anlatım vardır. Ayrıca saçı tamamlayan makyaj ve kıyafet saçın önüne geçmemiştir. Bu durum çekim ekibinin tamamlayıcı öge seçiminin doğru olduğunu göstermektedir. Başın aşağıya ve yukarıya doğru olduğu yandan çekilen bu fotoğraflar kompozisyon, ışık ve estetik açıdan etkilidir. Siyah beyaz çekilen bu fotoğraflar minimal bir görünüm ile sadeliğin yüceltilmesine örnektir.

Görsel 1.41: Saçın ana tema olduğu moda fotoğrafı

Moda genel olarak dünya üzerindeki olaylardan ve tasarımcıların fikirlerinin ürünlere yansımasından oluşan bir akımdır. Trend tahmini ve renk danışmanları moda endüstrisi için sezon raporu yayımlar. Bu yayınlarda sezonunun renk ve kumaş özellikleri belirlenir. Dönemsel olarak değişen renkler ve şekiller modanın şeklini oluşturur. Firmalar ise bu değişimi takip ederek ürünlerinin tasarımlarını bu doğrultuda yapar. Günceli yakalayan ve aynı zamanda kendi renklerini, kumaşlarını ve tasarımlarını ön plana çıkarmak isteyen firmaların ürün pazarında yerlerini koruyabilmek için bunu yansıtmaları gerekir. Bu nedenle moda sektöründe fotoğraf çekimlerine sıklıkla ihtiyaç duyulmaktadır. Görsel 1.42'deki moda fotoğraflarında ürün renkleri toprak tonları ile klasik bir tarzı yansıtmaktadır. Hem rahatlığı hem de şıklığı vadetmektedir. Fotoğrafçı ise bu ürünü ışık kullanımı, modelin duruş ve ifadeleri ile yansıtabilmiştir.

Görsel 1.42: Stüdyoda modelli moda fotoğrafları

Dış mekân veya stüdyo moda fotoğrafı çekimlerinde çekimin konusuna göre plan yapabilmek çok önemlidir. Görsel 1.43'te görülen fotoğraflarda bir giyim markasının yaz koleksiyonunun çekimleri görülmektedir. Fotoğrafçı tek bir model ile sert ışık kullanarak çalışmayı tercih etmiştir. Görsel 1.44'te ise sonbahar-kış sezonunu ifade eden, akılcı, ilgi çekici sıcak renklerin giysiyi anlatan özellikteki fotoğraflar görülmektedir. Doğal ve otantik yönü güçlü olan renk paleti tercih edilmiş, sakin bir renk yelpazesi olmasına rağmen fotoğrafta dinamik görünüm hissedilmektedir.

Giyim çekimlerinde önemli noktalardan biri kıyafetlerin modele büyük ya da küçük gelmemesidir. Moda fotoğrafında ürünün içeriği ile model arasında paralellik olmalıdır. Gençlere hitap eden ürünlerin tanıtımında genç, orta ve ileri yaş grubuna hitap eden ürünler için de yaş olarak daha olgun modeller tercih edilir. Modelin çekim esnasında rahat olması ve çekim havasına girmesi için müzik gibi ortamı değiştiren unsurlara yer verilebilir.

Görsel 1.43: Dış mekânda moda fotoğrafları

Görsel 1.44: Stüdyoda moda fotoğrafları

Görsel 1.45'teki moda fotoğraflarında modelin ayağının kesik olmasının olumsuz etkisi çok fazla hissedilmemektedir. Bunun nedeni ilginin giysi ve modelin hareketinde olmasıdır. Gündüz ışığında flaş kullanılmadan çekilen moda fotoğrafları da olabilir. Bu durumda özellikle de modelli dış mekân moda çekimlerinde modelin pozları çekim öncesinde planlanmalı ve çekim sırasında uygulanmalıdır.

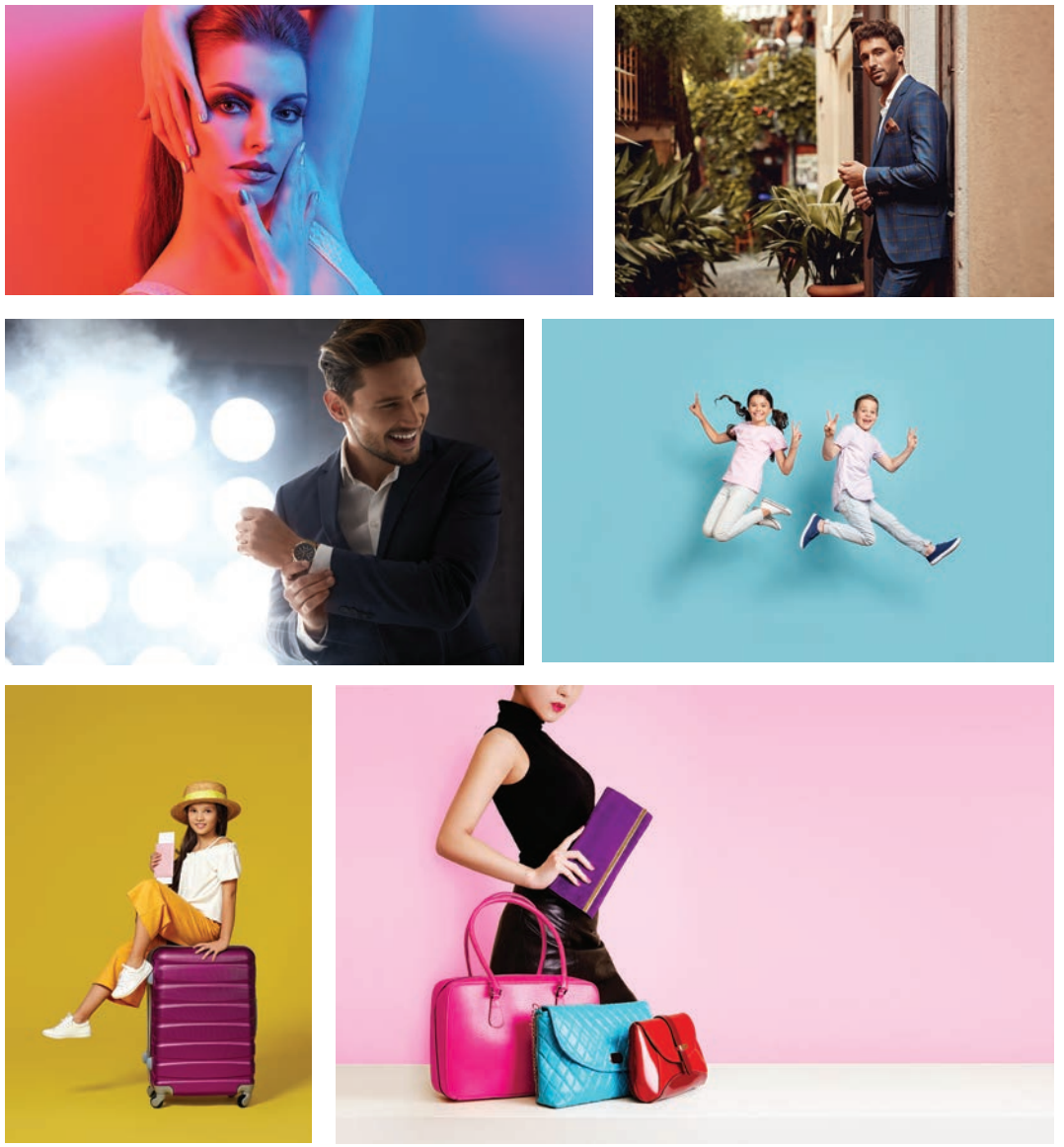
Görsel 1.45: Dış mekânda doğal ışıkta moda fotoğrafları

Moda fotoğraflarında çoğunlukla ana tema olarak giysiler kullanılsa da aksesuarlar da sıklıkla fotoğraflanır. Görsel 1.46'daki fotoğraflarda gözlük ana temadır. İki fotoğrafın da hedef kitlesi ve çekim açıları farklıdır. İki fotoğrafta da gözlük ön planda olacak şekilde bir çekim planı yapılmış ve uygulanmıştır. Fotoğrafların teması güneş gözlüğü olduğu için fotoğraf çekimlerinde güneşin yoğun olduğu saatler tercih edilmiştir.

Görsel 1.46: Gözlüğün ana tema olduğu moda fotoğrafları

6. ETKİNLİK

Görsel 1.47: Farklı konseptlerdeki reklam fotoğrafları

- Görsel 1.47'de verilen fotoğrafları inceleyiniz.
- Siz de Görsel 1.47'deki fotoğraflar gibi estetik değeri yüksek, farklı konularda ve konseptlerde çekilmiş moda fotoğraflarını basılı veya dijital yayın organlarından bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların kullanım alanlarını ve fotoğraflarda iletilmek istenen mesajın iletilip iletilemediğini tespit ediniz. Tespitlerinizi sınıfta paylaşınız.

6. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda stüdyoda moda fotoğrafı çekimi yapınız.

- Stüdyoda konseptli moda çekimi yapacağınız konuyu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı hazırlayınız.
- Çekim planınızda seçtiğiniz konseptli moda çekiminin konusunu, kurgu ve tasarımını ayrıntılarıyla açıklayınız.
- Belirlediğiniz konunun konseptine uygun ışık tasarımı yapınız.
- Belirlemiş olduğunuz konunun konseptine uygun ekipman listesi hazırlayınız.
- Stüdyoyu kullanmadan önce alınması gereken izinler varsa çekim için belirlediğiniz tarihten önce izinleri alınız.
- Çekim günü belirlemiş olduğunuz konunun konseptine uygun malzemeleri çekim planına uygun hazırlayınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
Çekim planında ayrıntılı olarak kurgu ve tasarımdan bahsetti.		
Konuya uygun konsept belirledi.		
Konu ve konsepte uygun ışık tasarımı yaptı.		
Konuya ve konsepte uygun çekim ekipman listesi hazırladı.		
Hazırlamış olduğu kompozisyona uygun ışık ölçümleri yaptı.		
Fotoğrafı çekim planına uygun çekti.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

6. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Moda Fotoğrafı Çekimi
AMAÇ : Fotoğraf stüdyosunda modelli moda fotoğrafı çekimleri yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak fotoğraf stüdyosunda gerekli ekipmanı temin ediniz. Fon ve ışık kurulumlarını yapınız. Belirlediğiniz bir konuda uygun çekim ayarlarında pozlama yaparak modelli moda fotoğrafı çekimleri yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Yardımcı malzemeler
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Çekim yapacağınız konuyu belirleyiniz.
2. Çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
3. Çekim planında modelin hangi açılardan ve hangi kurgu ile fotoğraflarını çekeceğinizi ayrıntılı yazınız.
4. Çekim planında kurguya uygun modelin fotoğraflarını çekerken hangi ışık ile aydınlatacağınızı ayrıntılı yazınız.
5. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
6. Stüdyoda çekim için gerekli yardımcı ekipmanları hazırlayınız.
7. Hazırlamış olduğunuz çekim planına göre belirlediğiniz sıraya uygun bir şekilde ışık ve kadraj ayarlarında fotoğraf çekimlerini gerçekleştiriniz.
8. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkartınız.
9. Fotoğrafları bilgisayara aktararak kontrollerini yapınız.
10. Kontrolleriniz sırasında belirlediğiniz moda fotoğrafı konusunu doğru yansıtmadığını düşündüğünüz fotoğraflar varsa çekimlerinizi tekrarlayınız.
11. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak konuya uygun moda fotoğraflarının seçimini yapınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "6. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.7.SAHNE FOTOĞRAFI

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te **sahne** '' İzleyicilerin kolayca görebilmeleri için genellikle yerden belli bir ölçüde yüksek yapılan, oyun, müzik vb. gösteri yapmaya uygun yer, oyunluk.'' olarak tanımlanmaktadır. **Sahne fotoğrafı** sahnede yapılan canlı performansın gösterim süresi boyunca fotoğraflanmasıdır (Görsel 1.48). Sahne fotoğrafının alanları gösteri sanatlarının konularını içerir. Konser, tiyatro, dans gösterisi, şiir dinletisi gibi gösteri sanatları sahne fotoğrafının konuları içerisindedir.

Görsel 1.48: Canlı performans çekimi

Sahne fotoğraflarının çekimi, canlı performanslar sırasında ve gösteri boyunca devam ettiği için fotoğrafçının kısıtlı ve tekrarlanmayan bir zamanı vardır. Genellikle iç mekânlarda canlı performanslarını sergileyen sahne sanatçılarını ve gösteriyi fotoğraflamak için dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Sahne fotoğrafları için çekim konusu ne olursa olsun iyi seçilmiş ekipmanlar ile çekim yapmak fotoğrafçıya avantaj sağlar. Fotoğrafçı en az iki makine ve iki farklı objektif ile çalışmalıdır. Gösteri sırasında sahneyle fotoğrafçı arasındaki mesafe uzaktır. Bu nedenle fotoğrafçı zoom ya da teleobjektif kullanmalıdır. Seyircilerin de sahneyle fotoğraflanması düşünüldüğünde ise geniş açılı objektife ihtiyaç duyulacaktır.
- Makine seçiminde DSLR full frame sensörlü makineler tercih etmek daha geniş görüş açısı sağlayacağı için önemlidir. Ayrıca full frame sensörlü makinelerin sensör boyutları büyük olduğu için görüntü kalitesinde de artış görülecek ve böylelikle yüksek ISO kullanımının fotoğrafta yarattığı grenleşme etkisi azalacaktır.
- Sahneler, sanatçıların sürekli hareket hâlinde oldukları bir yerdir. Bu sebeple fotoğrafçılar için hareketi ve anı yakalamak ve performansı net fotoğraflamak önemlidir.

Canlı performanslar çoğunlukla iç mekânlarda gerçekleşir. Bu yüzden pozlama değerleri görüntünün oluşmasında doğrudan etkilidir. İç mekânda hareket hâlindeki konuyu fotoğraflamak için makine, enstantane öncelikli çekim moduna getirilmelidir. Yüksek ISO kullanımı grenleşmeye sebep olmaktadır. Kullanılan makinenin özelliğine göre hangi ISO değerine kadar grenleşme olmadığı tespit edilmeli ve çekimler buna göre yapılmalıdır.

- Fotoğrafçı son derece değişken ışık koşullarında çalışacağı için White Balance (Vayt Balıns) otomatiğe almalıdır. Çekim sırasında mekân karanlık olacağından makinenin vermiş olduğu poz değerinden 2 stop fazla pozlama yapılması gerekir. Bu durum fotoğrafçının daha aydınlık fotoğraflar elde etmesini sağlar.
- Gösteri sırasında flaş kullanımı çoğunlukla yasaktır. Bunun sebebi seyirci ve sanatçıların dikkatini dağıtmamaktır. Bu nedenle fotoğrafçı ekipmanlarını ve onlara uygun pozlama üçgenlerinin planlamalarını iyi yapmalıdır.
- Canlı performans sahnede fotoğraflanmadan önce çekim yapılacak mekâna erken gitmek önemlidir. Fotoğrafçı sahne öncesi prova yapan ekiple birlikte olmalı ve onlarla tanışmalıdır. Tüm ekip prova yaparken fotoğrafçı da kendisine çekim noktaları belirlemelidir. Bu çekim noktası genellikle sahneyi tam ortadan gören bir nokta olur. Bunun nedeni hem sahnenin tamamına erişim sağlanması hem de zoom ya da tele objektif kullanılarak detay fotoğrafları çekilebilmesidir.
- Sahne öncesinde fotoğrafçının ekip ile tanışması ve sahne arkası fotoğraf çekimleri içinde konuşması gerekir. Fotoğrafçı ekibi ne kadar iyi tanırsa, gösterinin neresinde ne olacağını bilirse kendisini buna göre hazırlar ve çekim başarılı olur.
- Çekim sırasında makinenin netleme ışıklarını ve netleme seslerini kapatmak gerekir. Hatta fotoğraf çekim sesi de (aynayı sessiz moda alma) kapatılmalıdır. Böylece seyirciler ve performanslarını sergileyen sanatçılar rahatsız olmadan çekim yapılabilir.
- Fotoğraf çekiminden sonra fotoğraf makineleri çekilen fotoğrafın 2 sn civarında ön izlemesini gösterir. Karanlık sahnelerde makinelerin o ışığı ortamı aydınlatmakta ve seyircilerin dikkatini dağıtmaktadır. Bunun önüne geçmek için makinelerin ön izlemeleri kapatılmalıdır.

1.7.1.Sahne Fotoğrafı Örnek İncelemeleri

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te **opera**; ''Sözlerinin bütünü veya çoğu şarkılı olarak söylenen müzikli tiyatro eseri'' olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi müzikli bir tiyatro oyununda her sahne değişecek ve hızlı bir akış olacaktır. Görsel 1.49'da kadın opera sanatçısının farklı ışık ve sahnelerinin fotoğrafları görülmektedir. Fotoğrafçı, sanatçının hareketlerini yakalamayı başarmış ve aynı zamanda sahne kompozisyonunu kuvvetli kurmuştur.

Görsel 1.49: Sahne fotoğrafları

TANITIM FOTOĞRAFI

Gösteri sanatları çoğunlukla sahnede gösterim sırasında fotoğraflanır ama gösteri sahnelenmeden önce afiş, bilet, katalog, broşür gibi temsil ile ilgili bilgilerin olduğu tanıtım ürünleri de hazırlanır. Bu nedenle gösterim öncesi oyuncular ve ekip ile buluşulup tıpkı sahnedeki gibi gösteri başlatılır ve fotoğrafçı dilediği açıdan oyunu fotoğraflayabilir. Fotoğrafçı bu çekimlerde zaman ve çekim açısı kısıtlamasıyla karşılaşmadığı için daha iyi ve rahat çalışır. Görsel 1.50'deki fotoğraflar gösterim öncesi afiş fotoğrafı çekimleridir.

Görsel 1.50: Tiyatro afiş fotoğrafı çekimleri

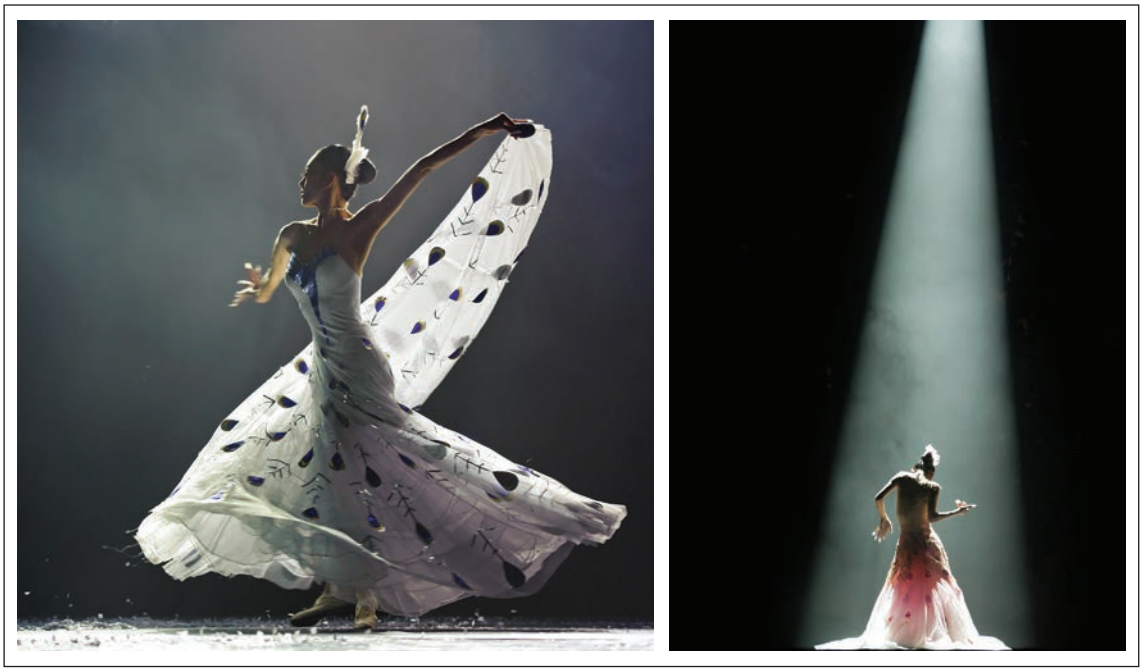
Sahne fotoğrafı çekimlerinde çekim açısı ve fotoğrafçının bakış açısı çok önemlidir. Görsel 1.51'de görülen fotoğraflar ufak değişiklik ve farklı bir bakış açısının fotoğrafa katmış olduğu etkinin anlatımıdır. Işık şartlarının çok sade olduğu bu tip ortamlarda fotoğraf çekerken makinenin flaşı ve makineden çıkan sesler ortamdaki kişilerin (oyuncular-izleyiciler vb.)

Görsel 1.51: Tiyatro sahne fotoğrafları

dikkatini dağıtabilir. Bunun yanı sıra sahne fotoğrafı çekilirken geniş bir açıyla her şeyi kadraja sığdırıp asıl odak noktasından uzaklaşmak yerine ana konuya odaklanılması çok daha doğru sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır. Bu tip çekimlerde doğru an için sabırlı olup oyunu daha önceden izlemiş olmak avantaj sağlar. Fotoğrafçı, doğru noktada doğru açı ile doğru anda çekim yapmalıdır. Oyuncuların dikkatlerinin dağılmaması için fotoğrafçı hassas davranmalı, görünmez bir zırhla dolaşır gibi kendini ön plana çıkarmadan çekimlerini tamamlamalıdır. Sahnede eserin getirdiği değişken ışık koşulları, yapay veya zayıf ışık fotoğrafın doğru pozlamasını zorlaştırır. Bunun yanı sıra hızla değişen veya kalabalık sahneler, fotoğrafçının zamanlama becerisini adeta sınamaktadır. Doğru hareket ve zamanlama fotoğrafçı açısından oldukça önemli hâle gelmektedir. Diğer taraftan sahne ve dekorların görsel açıdan zengin yapıda olması fotoğrafçılar için bulunmaz bir fırsattır.

Görsel 1.52'de sahne sırasında gösterisini gerçekleştiren dans sanatçısını müthiş bir ışık, kompozisyon, fotoğrafçının özgün bakış açısı ve bilgisiyle birleştiren fotoğraflar görülmektedir. Sahnede dans anlık olarak sergilenir ve biter. Fotoğraf ise sahnede oynanan dansı ölümsüz kılar. Dansçının yarattığı enerji ve coşku onu izleyenlere geçer. Fotoğraf o anı ölümsüzleştirerek geleceğe taşır.

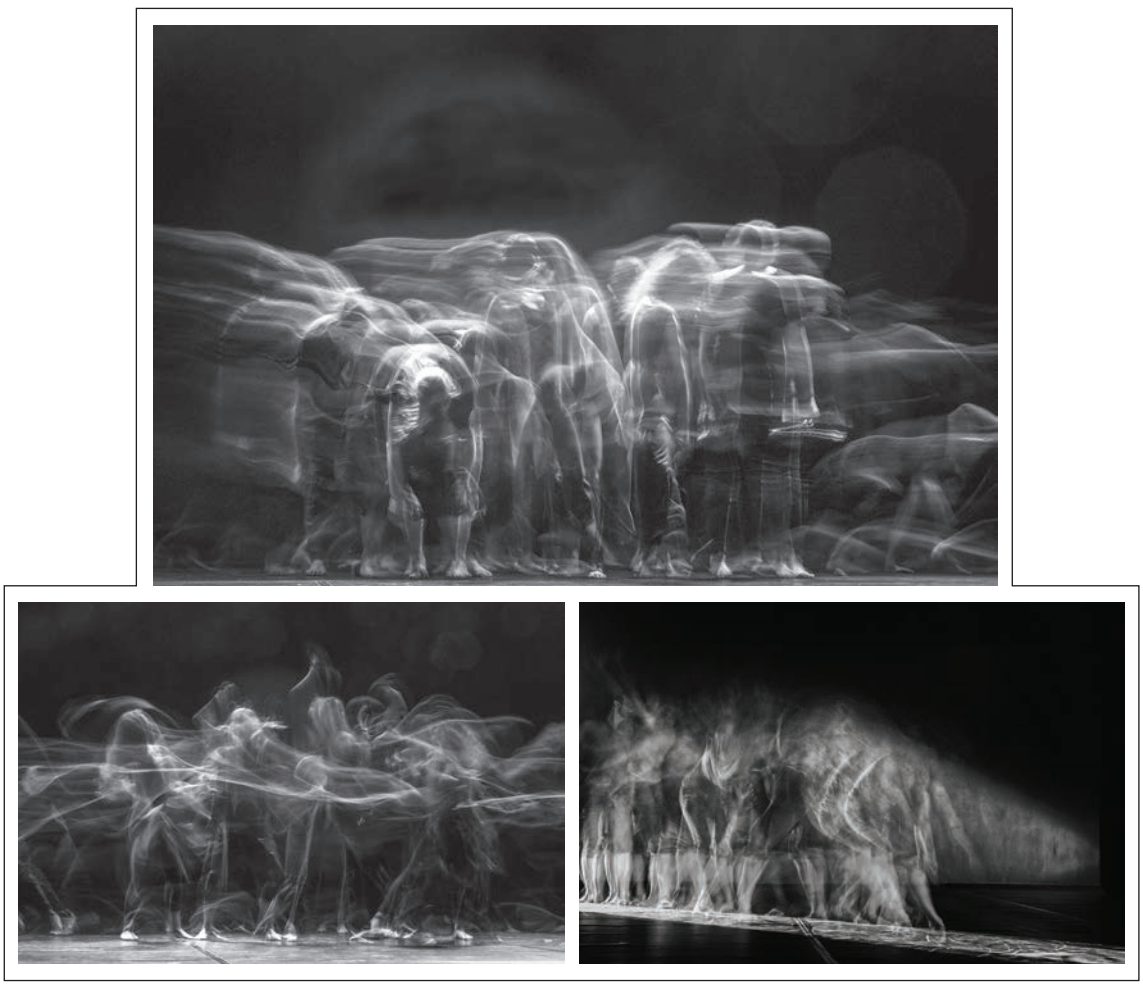
Görsel 1.52: Canlı performans sahne fotoğrafları

Dans fotoğrafları çekmek dansçıların sürekli hareket hâlinde olması nedeniyle enstantaneyi hızlı kullanmayı gerektirir. Diğer fotoğrafçıların fotoğraflarından sıyrılmak, fotoğrafın anlatımını güçlendirmek için tercih edilmesi gereken yol ışık ve kompozisyonu iyi kullanmak olmalıdır.

Özellikle sahne fotoğraflarında solo gösteriler yapan sanatçıların fotoğrafları çekilirken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, dans esnasındaki figüratif hareketlerin, sanatçının gösterisindeki amacı doğrultusunda iyi bir gözlem yaparak olay zirve yaptığında deklanşöre basılmasıdır. Görsel 1.52'deki sahne fotoğraflarında sanatçının hareketi zirve

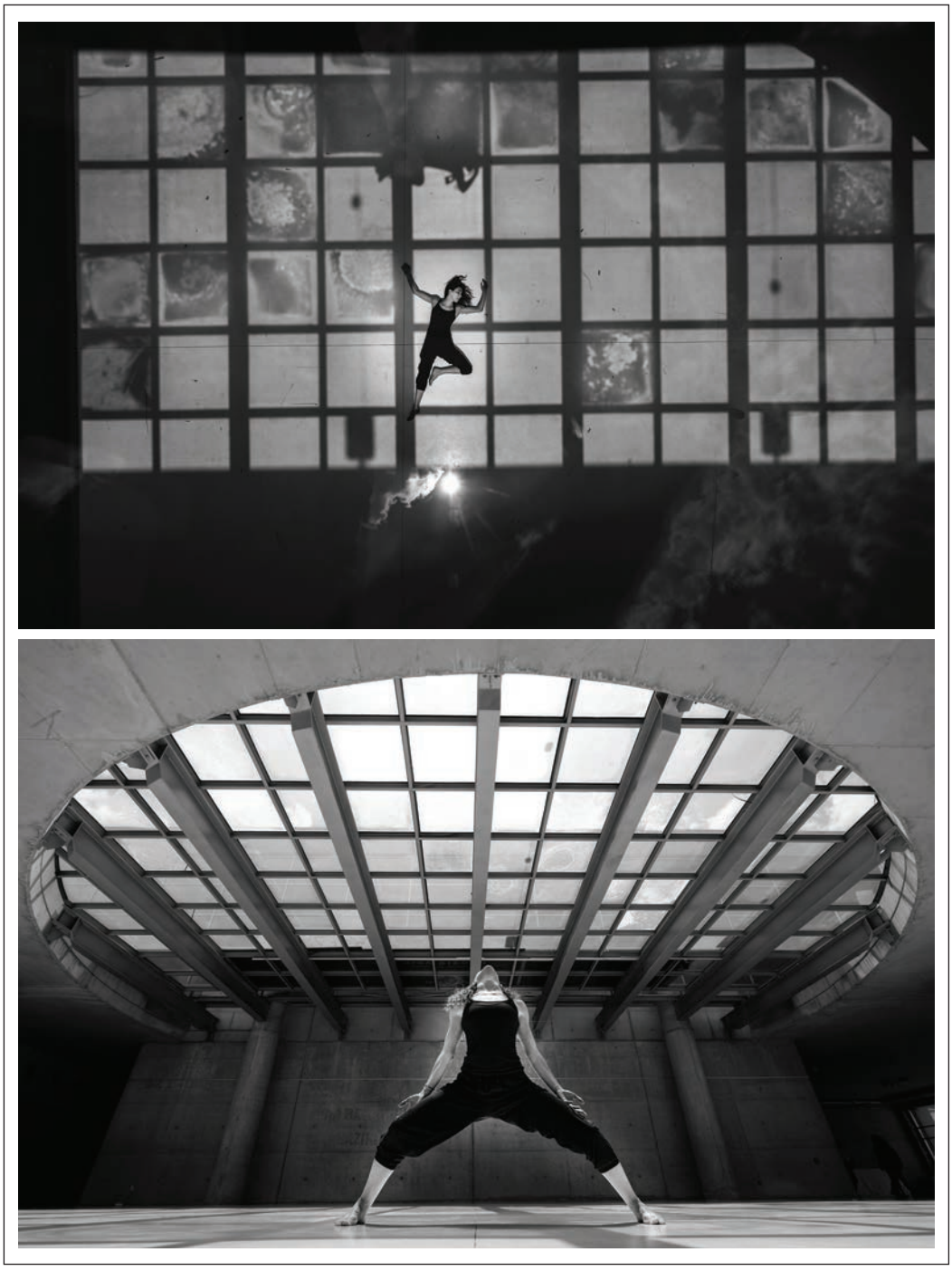
yaptığında fotoğrafçı yüksek enstantane ile görüntüyü ölümsüzleştirirken aynı zamanda görsel bir estetikle de karesini bütünleştirmiştir. Birinci fotoğrafta düşük Low Key tekniğinden yararlanılırken ikinci fotoğrafta ise sahne ışığı içerisinde sanatçıyı vurgulamak için daha koyu Low Key tekniği uygulamıştır. Fotoğrafçı böylece ana konuyu ön plana çıkarmış ve sahne sanatçısının figüratif beden dilinin etkisini artırmıştır.

Görsel 1.53'te fotoğrafçı dans gösterimi sırasında bilinçli olarak düşük enstantane kullanmıştır. Düşük enstantane kullanımı ile hareket hâlindeki dansçıların birden fazla hareketi fotoğrafa yansımıştır. Dans gösterilerinde kullanılan yüksek enstantane ile hareketin dondurulması tek bir hareketi kapsarken düşük enstantane fotoğrafta hareketin devamlılığını göstermektedir. Dansçıların hareket izleri görünürken yüzleri ve vücutları belirgin değildir. Bu belirsizlik sürreal fotoğraflar oluşturmuştur. Sürreal görüntü siyah beyaz renk seçeneği tercih edilerek kuvvetlendirilmiştir. Fotoğrafçı geniş açılı objektifi tercih ederek hareketi tüm kadraja yaymıştır. Hareketin kadraj dışına taştığı fotoğraflarda açık kompozisyonu desteklemektedir. Sahne sanatları tek bir anın değil gösterinin tamamını kapsamaktadır. Fotoğraflarda bu gösterilerin aktarılabilmesi için birden fazla fotoğrafın sergilenmesi veya bu tarz fotoğraflar gibi birden fazla hareketin tek bir fotoğraf karesinde birleştirilmesi izleyiciye gösteri hakkında daha fazla bilgi vermekte ve izleyicide merak uyandırmaktadır.

Görsel 1.53: Dans gösterimi sırasında çekilmiş sahne fotoğrafları

Görsel 1.54'teki fotoğraflar tamamen fotoğrafçının konuya yansıttığı özgün bakış açısını taşımaktadır. Fotoğrafçı, provasını yapan dans sanatçısı ile mekânı alttan bakış açısıyla çekmiştir. Modelin mekân içerisindeki yerleşimi, kompozisyon ve mekânın özelliklerinin yansıtılması açısından alttan bakış açısı destekleyici olmuştur. Ardından mekânın cam çatısından çektiği fotoğrafta daha geniş bir alanı çekerek modeli mekânda sonsuz bir düzlemde yansıtmıştır. Çekim sırasında fotoğrafçı kendi yansımasını kamufle ederek fotoğrafta olumsuz olacak gölgenin önüne geçmiştir.

Görsel 1.54: Prova sırasında çekilmiş sahne fotoğrafları

6. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda sahne fotoğrafı çekimi yapınız.

- Sahne fotoğrafları çekmek için konu seçimi yapınız.
- Seçtiğiniz sahne konusunun gerçekleşeceği mekânı çekimden önce ziyarete gidiniz.
- Ziyaretiniz sırasında mekân ve gösteri ile ilgilenen kişilerden çekim için izin alınız.
- Çekim açılarının yerlerini tespit ederek deneme çekimleri yapınız.
- Seçtiğiniz gösteri konusuna uygun çekim planı hazırlayınız.
- Çekim planınızda deneme çekiminde yaptığınız fotoğraf açılarını ve bu çekim için gerekli ekipman listesini yazınız.
- Çekim günü belirtilen saatte mekânda olunuz.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı gösteri konusunu belirlemiş.		
Çekimden önce gösterinin sergileneceği mekândan gerekli izinleri almış.		
Mekânda deneme çekimlerini yapmış.		
Deneme çekimlerini ve mekânı göz önünde bulundurarak çekim planını hazırlamış.		
Deneme çekimlerini ve mekânı göz önünde bulundurarak ekipman listesini hazırlamış.		
Sahne fotoğrafı çekimini çekim planına uygun gerçekleştirmiş.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

6. ETKİNLİK

Görsel 1.55: Farklı gösteri alanlarındaki sahne fotoğrafları

- Görsel 1.55'te verilen fotoğrafları inceleyiniz.
- Siz de Görsel 1.55'teki fotoğraflar gibi estetik değeri yüksek, farklı gösteri sanatları alanlarında çekilmiş fotoğrafları basılı veya dijital yayın organlarından bulunuz.
- Bulduğunuz sahne fotoğraflarının kullanım alanları ve fotoğraflarda iletilmek istenen mesajın iletilip iletilemediğini tespit ediniz. Tespitlerinizi sınıfta paylaşınız.

7. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Sahne Fotoğrafı Çekimi
AMAÇ : Sahne koşuluna göre objektifi ve ışığı ayarlayarak sahne fotoğrafı çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak gösteri sanatlarından seçtiğiniz bir alanda (tiyatro, opera, bale, pandomim, dans vb.) sahne fotoğrafı çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Yardımcı malzemeler
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Çekim yapacağınız gösteri sanatını belirleyiniz.
2. Çekim öncesinde alınması gereken izinler varsa alınız.
3. Çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
4. Çekim planında gösteri sanatına uygun hangi açılardan fotoğraflar çekeceğinizi, gösteri sanatının oynanacağı sahnenin hangi ışık türleri ile aydınlatıldığını ve bu ışıklara uygun hangi açılardan fotoğraf çekimi yapacağınızı, gösteri sanatının çekimi için ekipman listesini ayrıntılı yazınız.
5. Çekim günü iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
6. Belirlediğiniz sıraya uygun bir şekilde ışık ve kadraj ayarlarında fotoğraf çekimlerini gerçekleştiriniz.
7. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkartınız.
8. Fotoğrafları bilgisayara aktararak kontrollerini yapınız.
9. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak seçtiğiniz gösteri sanatına uygun konuyu anlatan fotoğrafların seçimini yapınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "7. Derecelendirme Ölçeği''ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Tanıtım fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı bulunmalıdır.
2. (….) Yemek fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı sadece tek bir objektif ile çalışmalıdır.
3. (….) Moda çekimlerinin düşük maliyetli olabilmesi için stüdyoda yapılması gerekir.
4. (….) Dekupe çekimlerinden sonra görüntü düzenleme programlarından yararlanılır.
5. (….) Sahne fotoğraflarında yüksek enstantane kullanılır.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun olan ifadelerle doldurunuz.

6. Hayvan fotoğraflarında masalsı anlatımlar için …… tekniği kullanılır.
7. Katalogda yer alacak moda fotoğrafları …… renk modu ile hazırlanmalıdır.
8. Konunun kısmen, az ışıkla aydınlatılması …… tekniğinde kullanılır.
9. Fotoğrafçı, …… tanıtım fotoğrafı çekiminde daima hızlı olmalıdır.

C) Aşağıdaki soruları okuyarak doğru cevaplarını işaretleyiniz.

10. Aşağıdakilerden hangisi ürün fotoğrafında siluet oluşturmak için tercih edilmesi gereken tekniktir?

A) Işıkla boyama
B) Fizyogram
C) Pan
D) Low Key
E) High Key

11. Aşağıdakilerden hangisi moda fotoğrafı çekimlerinde yapılması gerekenlerden biridir?

A) Çekim planı hazırlamak
B) Modeli çekim günü belirlemek
C) Çekim sırasında yavaş hareket etmek
D) Çekim sonunda fotoğrafları modele vermek
E) Çekimi sadece dış mekânda yapmak

12. Aşağıdakilerden hangisi dekupe çekimlerinde kullanılan ekipmanlardandır?

A) Barndoor
B) Ring flaş
C) Reflektör
D) Çekim çadırı
E) Kıskaç

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ç) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

13. High Key ve Low Key teknikleri arasındaki farklı yönleri kullanım alanlarından örneklerle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Moda fotoğrafı çekimlerinde dikkat edilmesi gereken unsurları örneklerle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Sahne fotoğrafı çekimlerinde dikkat edilmesi gereken unsurları örneklerle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

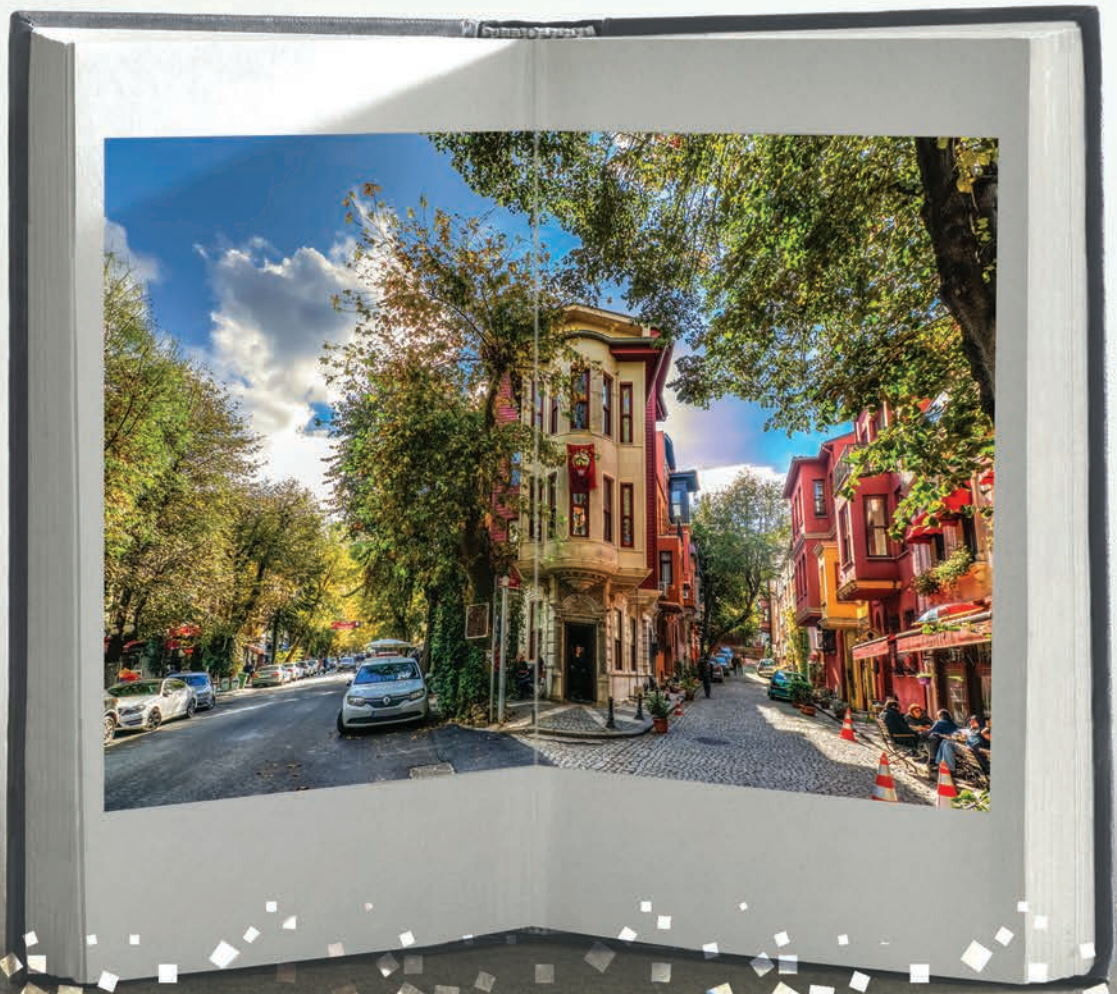
16. Dekupe fotoğrafların kullanım alanlarını ve çekim özelliklerini örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.

ÖĞRENME BİRİMİ

FOTOĞRAF SUNU VE KATALOĞU

KONULAR

1.1. KATALOG HAZIRLAMA
1.2. SUNU / GÖSTERİ HAZIRLAMA

TEMEL KAVRAMALAR

- **Katalog**
- **Katalog çeşitleri**
- **Sunu**
- **Gösteri**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- **Katalog çeşitleri**
- **Katalog tasarımında kullanılan ölçüler**
- **Çekilen fotoğraflarla katalog hazırlama**
- **Çekilen fotoğraflar ile sunu / gösteri hazırlama**

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. "Katalog" sözcüğü size neleri çağrıştırmaktadır? Örneklendirerek açıklayınız.
2. Günlük yaşamınızda katalog nerelerde karşınıza çıkar? Örneklendirerek açıklayınız.
3. Sunu veya gösteri denildiğinde aklınıza neler gelir? Örneklendirerek açıklayınız.
4. Herhangi bir sunu ya da gösterinin amacı neler olabilir?

Kişi, kurum, kuruluş ya da işletmelerin ürettikleri ürünlerin, reklam ve tanıtım amaçlı belirli bir sıraya göre listelenerek hazırlanması ve yayınlanmasına **katalog** adı verilir. Katalog türlerinin hedefi; firma, kurum, hizmet ya da ürünler hakkında karşı tarafa bilgi aktarmaktır (Görsel 2.1).

Görsel 2.1: Katalog

2.1. KATALOG HAZIRLAMA

Kataloglar kişi, kurum, kuruluş ya da işletmelerin kurumsal kimliklerinin bir parçasıdır. Kataloglar, kurum kimliğini yansıtmanın yanı sıra müşterilere işletmenin ürünleri hakkında gerekli bilgileri verir. Katalog, basılı benzer bir ürün olan broşür ile karıştırılabilir ancak broşür el ilanı şeklinde tek sayfa ya da iki kırım, Z kırım şeklinde arkalı önlü bir reklam-tanıtım çalışmasıdır. Katalog ise daha fazla sayfadan oluşmaktadır.

2.1.1. Katalog Çeşitleri

Katalogların birçok türü ve kullanım alanı bulunmaktadır. Kataloglar; tanıtım kataloğu, sistematik katalog, eğitim kataloğu ve e-katalog olmak üzere genel olarak ayrılırlar.

Tanıtım Katalogları
Kişi, işletme, kurum ya da kuruluşu tanıtan katalog çeşitleridir. Kendi içinde firma kataloğu, kişisel katalog, sergi kataloğu olmak üzere üçe ayrılır.

Firma Katalogları: İşletmeler tarafından üretilen her türlü ürünün boyutu, türü, ağırlığı ve niteliklerinin satış fiyatlarıyla görüldüğü kataloglardır (Görsel 2.2). Bu kataloglar daha çok mobilya, market, ulaşım, ticari satış yapan firmalar tarafından tercih edilmektedir. Sanayide üretim yapan mobilya firmalarının ürün katalogları en sık karşılaşılan kataloglardan biridir. Firmalar bu katalogları katıldıkları yurt içi ve yurt dışı fuarlarda kendilerini tanıtmak amacıyla kullanır. Bunun dışında sıklıkla tercih edilen marketler de katalog bastırır ve müşterilerine bu katalogların dağıtılmasını sağlar.

Kişisel Tanıtım Katalogları: Genellikle sanatçıların yaptıkları işleri tanıtmak ve tasarım ürünleri hazırlayıp üreten kişilerin ürünlerini tanıtabilmesi için hazırlanan kataloglardır.

Görsel 2.2: Farklı konulardaki firma katalogları

Fotoğrafçılar, ressamlar, heykeltıraşlar, ismi marka olmuş kişiler için katalog tasarlanabildiği gibi kendini tanıtmak ve markalaşmak isteyen kişiler için de kataloglar tasarlanabilir.

Sergi Katalogları: Sergi katalogları genellikle basılı olarak tercih edilir. Bunun nedeni katalogların sergiyi düzenleyen kişi, kurum ya da kuruluşların arşivlerinde kalması, sergiyi ziyarete gelen izleyicilere ulaştırılması ve sergilenen ürünlerin tanıtılmasıdır (Görsel 2.3, 2.4). Sergi katalogları, açılıştan önce sergilenecek alanlarda yapılan fotoğraf çekimleriyle ya da eserlerin stüdyoda fotoğraflanmasıyla hazırlanabilir.

Görsel 2.3: Fotoğraf sergisi kataloğu

Görsel 2.4: Fotoğraf sergisi kataloğu

Sistematik Kataloglar

Kütüphanede binlerce eser bulunabilir ve böyle kalabalık bir ortamda aranan esere ulaşmak çok zor bir hâle gelir. Eserlere ulaşımı kolaylaştırmak için tasnifleme adı verilen listeleme işlemi yapılır. Bu listeleme işlemi rastgele yapılmaz. Konularla belirli başlıklara ayrılırlar ve her konu başlığına da bir tasnif numarası verilir. Bu tasnif numarası vasıtasıyla aranan eser kolaylıkla bulunur.

Eğitim Katalogları

Herhangi bir kâr amacı gütmeyen, tamamen bilgilendirme ve tanıtım yapmak için hazırlanan kataloglardır (Görsel 2.5).

Görsel 2.5: Eğitim katalogları

E- Kataloglar

Son zamanlarda değişen çağ ile birlikte kâğıt ve taşıma maliyetlerinde yaşanan artış işletmelerin çoğunun e-katalog türünü tercih etmesine neden olmuştur. İşletmeler tarafından tercih edilen e-kataloglar hazırlanmış katalogların PDF, JPEG kayıt formatı gibi dijital programlar vasıtasıyla web sitesinde görüntülenebilir şekilde kullanılmasıdır.

1. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda katalog ve katalog çeşitleri hakkında araştırma yapınız.

- "Katalog çeşitlerine göre renk ve yazı karakteri seçimi nasıl olmalıdır?" sorularını basılı veya dijital yayın organlarından araştırarak cevaplayınız.
- Araştırmalarınız sonucunda edindiğiniz bilgilerle sunum hazırlayınız.
- Sunumuz sırasında sınıfta göstermek üzere katalog çeşitlerinin her birinden basılı veya dijital örnekler bulunuz.

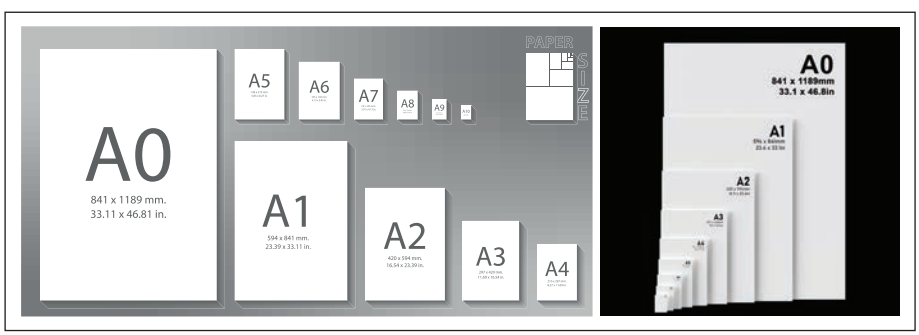
Çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız EK 1'de verilen "1. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

2.1.2. Katalog Tasarımında Kullanılan Ölçüler

Katalogların çoğu A4 sayfası boyutunda ve dikey yönlüdür. Bir A4 kâğıdının boyutu 21 cm ve 29.7 cm'dir. Bu ölçü uluslararası kabul edilmiş kâğıt ölçülerinden biridir. A4 dışında A5, A3 gibi kâğıt ölçüleri de bulunmaktadır (Görsel 2.6). Ancak bir dosya kâğıdı büyüklüğü olarak yer eden A4 kâğıt ölçüsü kataloglarda da en çok tercih edilen ölçüdür.

Bazı işletmeler kataloglarını, A4 kâğıdının yatay olarak kullanılmasını tercih ederek hazırlatır. Bunun nedeni kataloğun konusudur. İşletmenin bütçesi kısıtlı ve tanıtmak istediği ürün çok olduğunda A5 kâğıt ölçüsünü seçerek daha küçük boyutlarda katalog hazırlatabilir. A5 kâğıdın ölçüsü 14.5 cm x 21 cm'dir.

İşletmeler; özel yıl dönümleri, arşiv çalışmaları ya da bir fotoğraf yarışmasının sonuçları için daha büyük ya da kare ölçülerde özel baskı yaptırmak isteyebilir. Bu tür kataloglarının tasarımı yapılırken fotoğraflar ölçülere göre belirlenmeli veya bu ölçülere göre kırpılmalıdır. Standart ölçüler dışına çıkılan bu basım işleri standart ölçülere kıyasla daha masraflı olmaktadır.

Görsel 2.6: Standart ölçüler

2.1.3. Katalogda Sayfa Sayısı Belirleme ve Kâğıt Seçimi

Katalogların çoklu sayfaları, forma adı verilen on altışar sayfalık bölümlerden oluşur. Matbaa basımları 16, 32, 48 gibi 16'nın katlarında artan sayfalar şeklinde yapılır.

Katalog hazırlamada dikkat edilecek noktalardan biri sayfaların numaralandırılmasıdır. Katalog numaralandırılması yapılırken her zaman tekli sayılar sağ taraftaki sayfaya gelecek şekilde hazırlanır. Ön sayfa birinci sayfa, sayfanın arka tarafı ikinci sayfa olmalıdır. Katalog ya da kitaplar tek sayıyla sona ermez.

Katalog hazırlamadaki bir diğer önemli nokta ise iç sayfaların gramajı ile kapak gramajının farklı istenebilmesidir. Kapaklar daha kalın bir kâğıda basılacağı için bu durum matbaaya bildirilirken örneğin kırk sekiz sayfa artı kapak şeklinde belirtilir.

Seçilecek kâğıt türü ve gramajı, katalog hazırlamadaki önemli noktalardan bir diğeridir. Mat, kuşe kâğıt gibi kâğıt türleri ve bu kağıtların 150, 170 gram gibi ağırlık ölçüleri matbaaya belirtilmelidir. Örneğin okul, ev ya da ofislerde kullanılan bir A4 kağıdının ölçüsü genelde 80 gramdır. Bu kâğıdın biraz ince olması nedeniyle 150-170 gram gibi iç sayfa kağıtları daha kalın ve kurumsal duracaktır.

Kapaklarda ise genel olarak 300-350 gram gibi kâğıt gramajları tercih edilir. Bunun sebebi kataloğun doygun görünümünün olması ve dışarıdan gelebilecek dış etmenlere karşı daha sağlam ve korunaklı olmasının istenmesidir.

2.1.4. Katalog Tasarımı İçin Fotoğraf Çekimi ve Seçimi

Fotoğraf, her zaman katalogların öne çıkan ögesidir. Tanıtım kataloglarında fotoğraf, alıcı ve satıcı arasında önemli bir rol oynar. Kataloglardaki fotoğraflar ne kadar iyi çekilir ve doğru yerlerde kullanılırsa kataloğun başarısı da o oranda artar. Katalog tasarımı için fotoğraf çekimi profesyonel şekilde yapılmalıdır (Görsel 2.7). Bunun için dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Ürünlerin doğru aydınlatılması
- Ürüne uygun dekor oluşturulması
- Yüksek çözünürlüklü fotoğraf makinesi kullanılması
- Keskin objektif kullanılması
- Fotoğrafların yüksek çözünürlükte çekilmesi
- Görüntü düzenleme programlarında fotoğrafların işlenmesi

Görsel 2.7: Stüdyoda katalog çekimleri

2.1.5. Katalog Tasarımında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Bir grafik çalışması olan katalog tasarımında, tüm grafik tasarım çalışmalarında olduğu gibi karmaşık görüntülerden, renk ve font çeşitliliğinden uzak duran tasarımlar yapılmalıdır. Tasarım, işletmeyi temsil edecek şekilde, kurumsal renkler kullanılarak yalın ve özgün yapılmalıdır.

Kullanılan font kolay okunabilir olmalıdır. Örneğin el yazısı ve tümü büyük yazılmış karakterler okumayı zorlaştırır (Görsel 2.8). Yazı büyüklüğü olarak da rahat okunabilecek bir punto (yazı büyüklük değeri) tercih edilmelidir. Sekiz puntonun altındaki değerler çok küçük olacağı için okumayı zorlaştıracaktır. Aynı zamanda seçilen punto değeri tasarımla uyumlu olmalıdır.

FOTOĞRAF

Görsel 2.8: Farklı yazı fontu

Tasarımda kullanılan tipografik düzen sade ama dikkat çekici olmalı ve katalogda kullanılan fotoğrafları dengelemelidir. Kullanılan renkler ve tipografik tasarım, fotoğrafların önüne geçecek kadar çarpıcı olmamalıdır. Her sayfa kendi içinde ve diğer sayfalarla bütünlük içinde olmalıdır.

Katalogdaki metinler birkaç defa kontrol edilmeli, firma tarafından da kontrol edilmesi sağlanmalı ve firmanın onayı alınmalıdır. Bunun nedeni katalog basıldıktan sonra geriye dönülüp düzeltme yapılma şansının olmamasıdır.

Katalog tasarımı, kataloğun yapılış amacı unutulmadan, verilmek istenen mesaj gereksiz unsurlarla kapatılmadan fotoğrafların rahatça görülebileceği şekilde yapılmalıdır. Katalogda kullanılacak fotoğraflar özenle seçilmeli, fotoğraf işleme programlarında uygun ölçü ve formatta hazırlanmalıdır. Ofset baskıya girecek fotoğrafın, CMYK renk modu ve TIFF formatında kaydedilmiş olması önemlidir. Ofset baskı, tek seferde bin kadar çıktıyı rahatlıkla verebilen ve dijital baskıdan farklı olarak üç değil dört rengin karışımıyla tüm renkleri elde eden profesyonel baskılardır (Görsel 2.9). CMYK modu dört renkten oluşmaktadır (Cyan mavisi, magenta kırmızısı, sarı ve siyah). İstenmeyen bir renk ile karşılaşmamak için görseller RGB renk modundaysa CMYK renk moduna çevrilmelidir. Ev, ofis, okul ya da kırtasiyelerde kullanılan yazıcılardan üstün olarak matbaa makinaları kaliteli bir baskı için en az 300 DPI çözünürlük istemektedir. Bu yüzden görsellerde bozulma olmaması için 300 DPI olması önemlidir. Bazı fotoğraf makineleri otomatik olarak bu çözünürlükte çekim yapabilir.

Görsel 2.9: Renk seçimleri

2.1.6. Katalog Tasarımı Yapma

Katalog tasarımında hazır şablonlar kullanılabildiği gibi masaüstü yayıncılık programlarında özel tasarımlar yapılabilir. Hazır şablonlarda kısıtlı seçenekler kullanılabilmekte ve şablonun izin verdiği ölçüde tasarım yapılabilmektedir (Görsel 2.10). Masaüstü yayıncılık programlarında ise tasarımı yapan kişi sınırları belirler. Firmalar, katalog tasarımında hazır şablonların kullanılması yerine özgün tasarımlar istemektedir. Hazır şablonlarla yapılmış kataloglarla birçok yerde karşılaşılabilir. Bu durum firmaya duyulan güveni zedeleyebilir. Bu nedenle katalog tasarımı yapılacaksa öncelikle masaüstü yayıncılık programları öğrenilmeli veya bu programları bilen tasarımcılar ile ortak çalışılmalıdır.

Görsel 2.10: Hazır şablon kataloglar

Katalog tasarımı için öncelikle konsept belirlenmelidir. Ardından belirlenen konsepte uygun fotoğraf çekimleri yapılmalıdır. Yapılan fotoğraf çekimi sonrası görüntü düzenleme programlarında fotoğraflardaki hatalar giderilmeli ve renk düzenlemeleri yapılmalıdır. Tasarım için kullanılacak renkler, katalog zemin renkleri ve ürünlerin hangi sıralama ile kataloğa konulacağı belirlenmelidir. Kullanılacak renk ve tasarım, firma ve ürünler ile uyumlu olmalıdır. Örneğin bir giyim firmasının yaz sezonu için hazırladığı kıyafetlerin kataloğu tasarlanacaksa yaz renkleri tercih edilmeli ve tasarımda canlılık ön planda olmalıdır.

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Çekilen Fotoğraflarla Katalog Hazırlama
AMAÇ : Alternatif boyut ve tasarımlarla katalog hazırlamak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak daha önce çekmiş olduğunuz sıcak ya da soğuk içecek ürün fotoğrafları ile katalog tasarımı yaparak baskısını alınız.

Araç Gereç

1. Bilgisayar
2. Ürün fotoğrafları
3. Piksel ya da vektörel tabanlı program

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Hazırlayacağınız kataloğun boyutlarını, yönünü, sayfa sayısını belirleyiniz.
3. Sayfa sayısına göre tasarımda kaç adet fotoğraf kullanmanız gerektiğini planlayınız.
4. "Tanıtım Fotoğrafı" öğrenme birimi 1. Uygulama'da çektiğiniz "sıcak ya da soğuk içecek" ürün fotoğraflarından fotoğraf seçimi yapınız. Tasarıma göre belirlediğiniz fotoğraflarınızı seçerken belirlenen sayıyı geçmemeye özen gösteriniz.
5. Her bir fotoğrafı piksel tabanlı programda açarak 300 DPI çözünürlük ve CMYK renk moduna çeviriniz.
6. Fotoğraflarınızı TIFF kayıt formatında kaydediniz.
7. Her bir kayıt formatı için bir klasör oluşturunuz. Fotoğraflarınızı kayıt formatlarına göre klasörlere kaydediniz.
8. Fotoğraflarınızı baskıya hazırlama işlemi bittikten sonra piksel ya da vektörel tabanlı programda tasarım ve fotoğrafları yerleştirme işlemini yapınız.
9. Tasarım sırasında tek bir katalog tasarımı yapmak yerine alternatif boyutlarda da çalışmalar yapınız.
10. Yaptığınız her çalışmayı kaydediniz.
11. Katalog tasarımlarınızın her birini kontrol ederek inceleyiniz.
12. Konunuza en uygun olduğunu düşündüğünüz katalog tasarımını öğretmeninizin görüşünü de alarak seçiniz ve baskısını alınız.

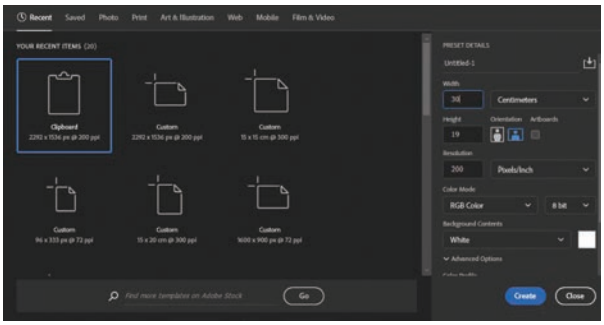
Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 2'de verilen "1. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

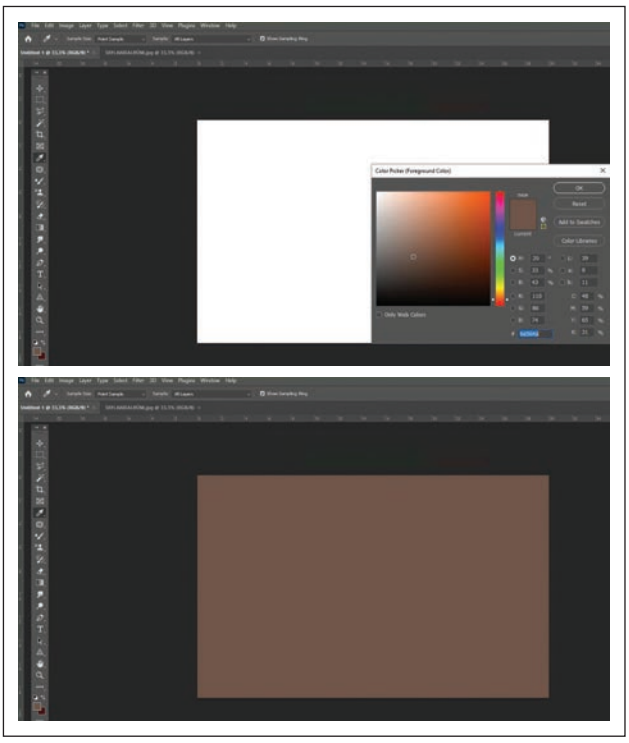
2.1.7. Kişisel Tanıtım Kataloğu Hazırlama

Kişisel tanıtım katalogları, kişinin belirli bir konu hakkında tasarladığı kataloglardır. Örneğin fotoğraf sanatçısı, bir konu hakkında çektiği fotoğrafları bir yere sunmak ya da kendi arşivine kaldırmak için katalog hazırlamayı seçerse dikkat edeceği en önemli nokta fotoğrafların seçimidir. Fotoğraf seçimlerinde konuyu anlatan fotoğraflara yer verilmeli, konu dışı fotoğraflar seçilmemelidir. Fotoğrafların renklerinin de uyumlu olmasına özen gösterilmelidir. Bu tür kataloglarda fotoğraf seçimi ve sayısı katalog tasarımını doğrudan etkiler. Dikey ve yatay fotoğrafların bir arada kullanılması katalog tasarımında problem yaratabilir. Fotoğrafçı mümkünse aynı kadraj ile çalıştığı fotoğrafları seçmelidir.

Fotoğrafların seçimleri ve düzenlemeleri bittikten sonra tasarım için program seçimi yapılır. Kataloglar görüntü düzenleme ve mizanpaj programlarında tasarlanır. Görüntü düzenleme programı program kısayolu ile File (Fayl) menüsünden New (Nev) sekmesi ile çalışma sayfası boyutu ayarlanır (Görsel 2.11). Açılan yeni sayfada renk paleti seçilerek katalog tasarımının arka plan rengi seçilir (Görsel 2.12).

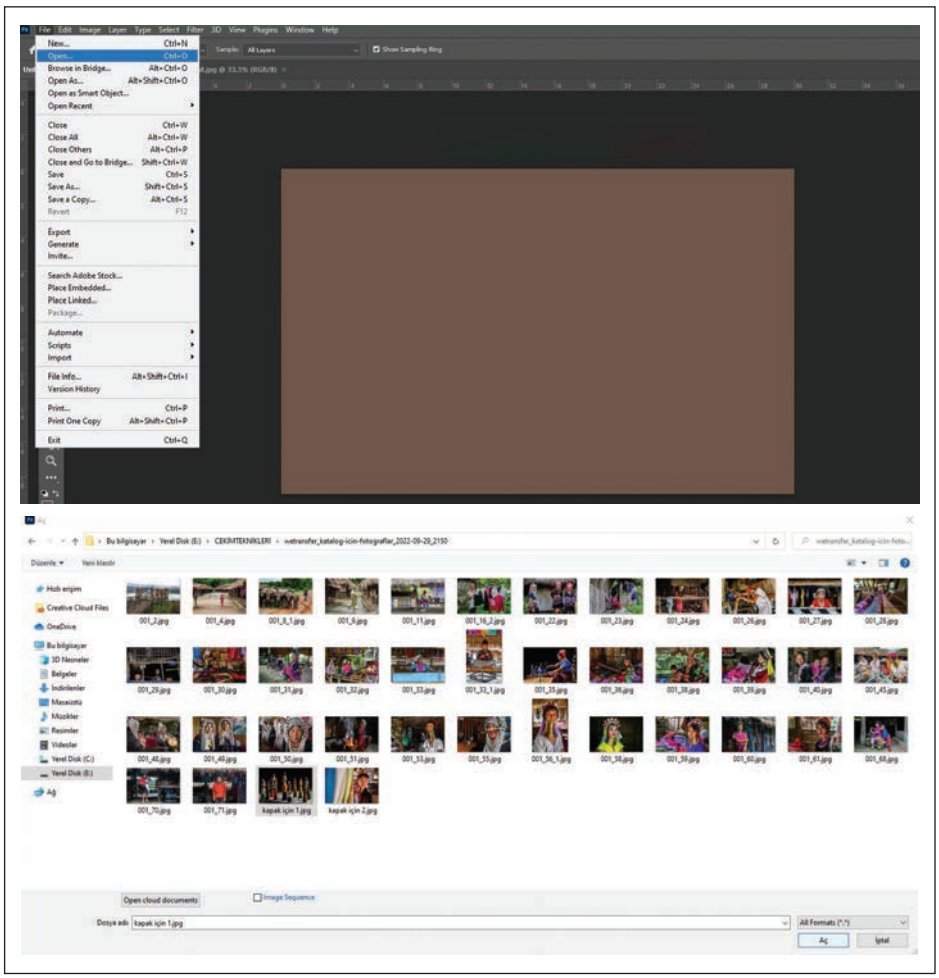

Görsel 2.11: Yeni sayfa oluşturma

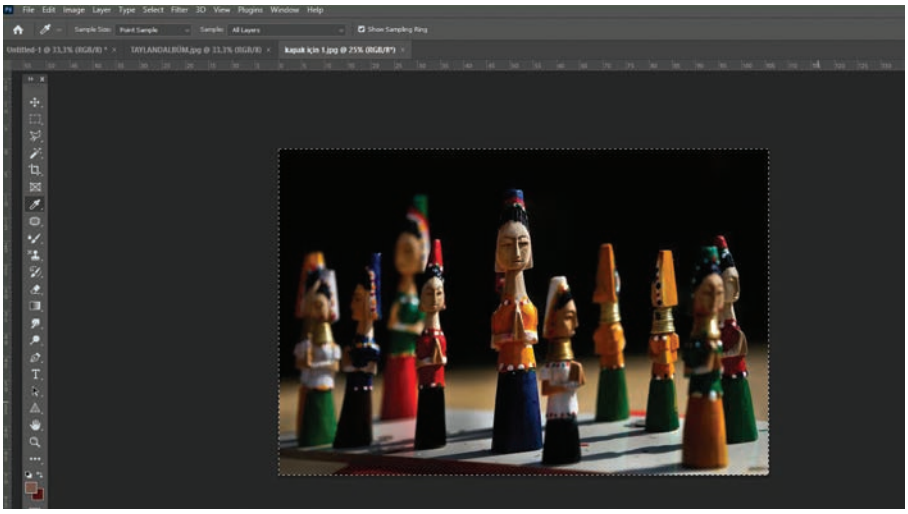

Görsel 2.12: Sayfa rengi seçimi

File menüsünden Open (Opın) açılır penceresi ile dosyadan fotoğraf seçimi yapılır (Görsel 2.13). Dosyadan seçilen fotoğraf görüntü düzenleme programına geldikten sonra Selection Tool (Selekşın Tuul) ile fotoğrafta seçim alanı oluşturulur (Görsel 2.14)

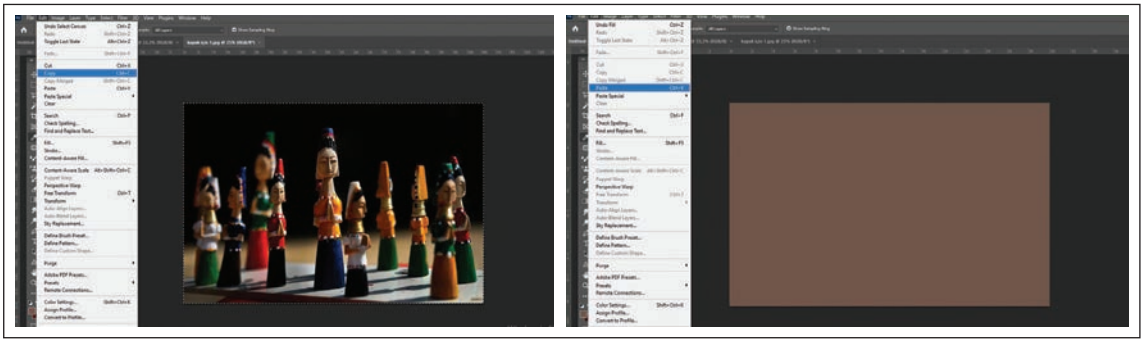

Görsel 2.13: Dosyadan fotoğraf seçimi

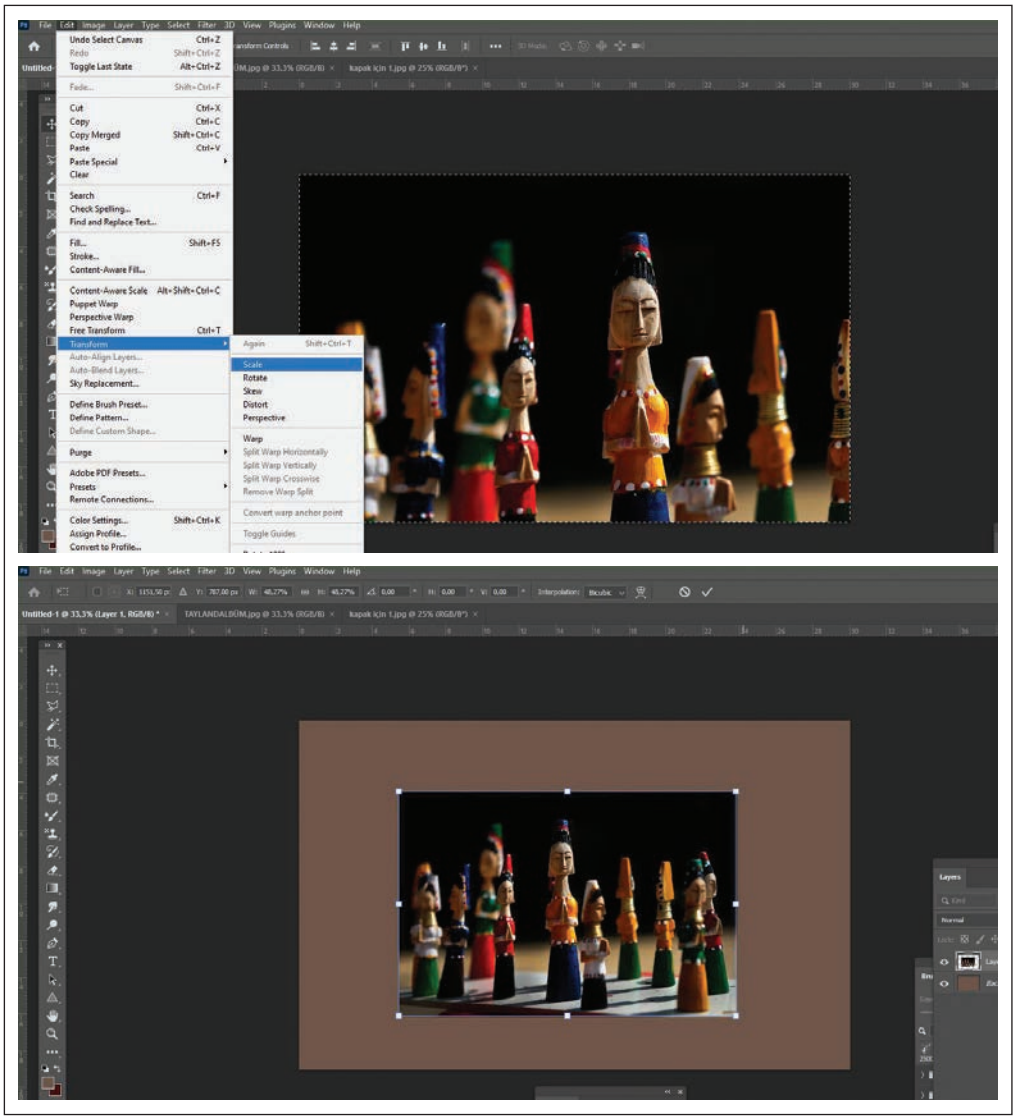

Görsel 2.14: Fotoğraf seçimi

Seçilen fotoğraf Edit (Edit) menüsünden Copy (Kapi) seçilerek kopyalanır. Arka planı oluşturulan sayfaya Edit menüsünden Paste (Peyst) seçilerek yapıştırılır (Görsel 2.15). Edit menüsünden Transform (Trensform) açılır penceresinden Scale (Skeyl) seçimi yapılır. Shift (Şift) tuşuna basılı tutularak boyutu ayarlanır (Görsel 2.16).

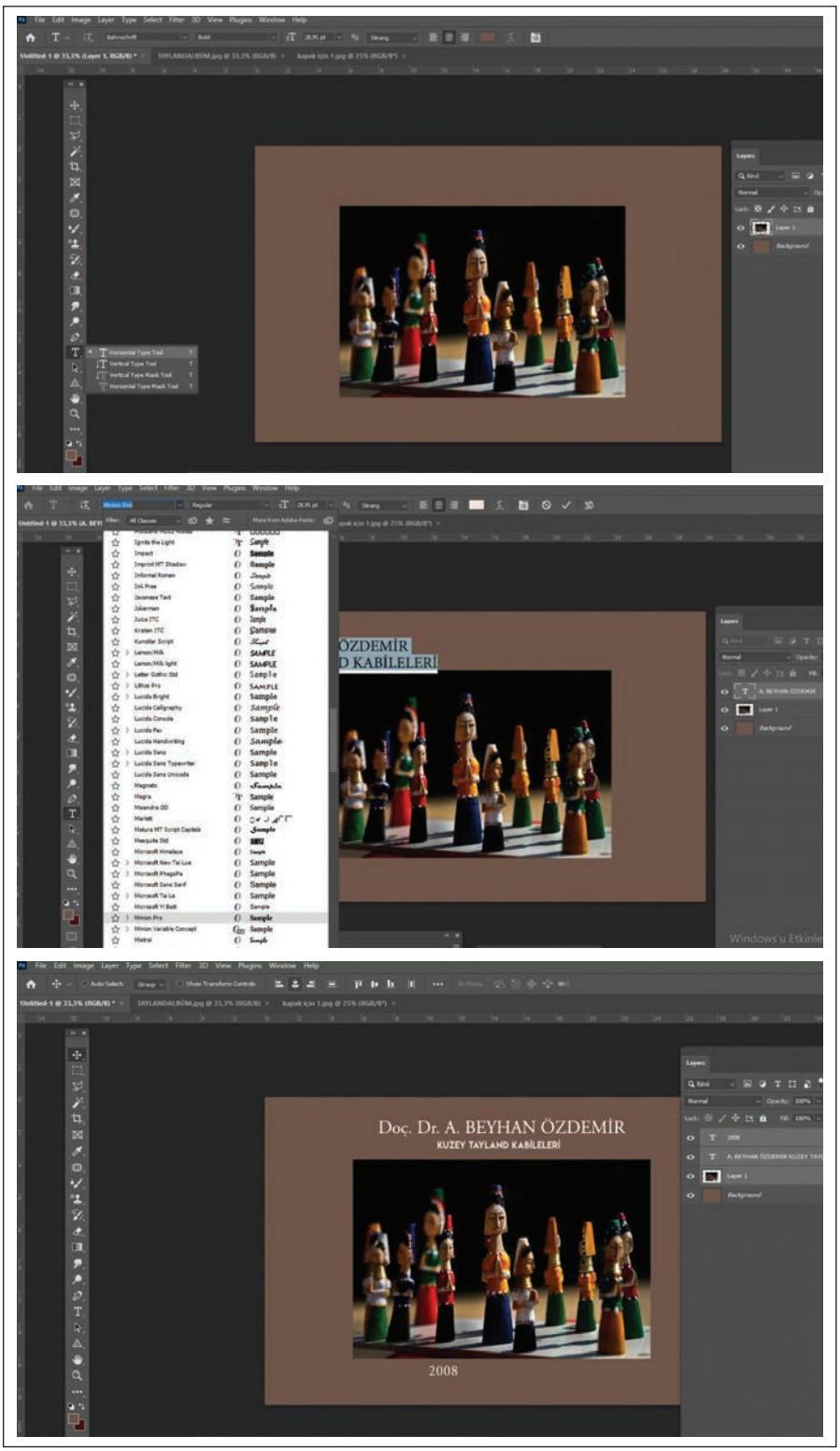

Görsel 2.15: Kopyala ve yapıştır işlemi

Görsel 2.16: Transform ile boyut ayarlama

Katalog tasarımını desteklemek için yazı fontu tasarıma uygun seçilmelidir. Araç çubuğunda bulunan Type Tool (Tayp Tul) seçilir. Üstte bulunan seçenekler çubuğundan yazı fontu belirlenerek yazılır (Görsel 2.17).

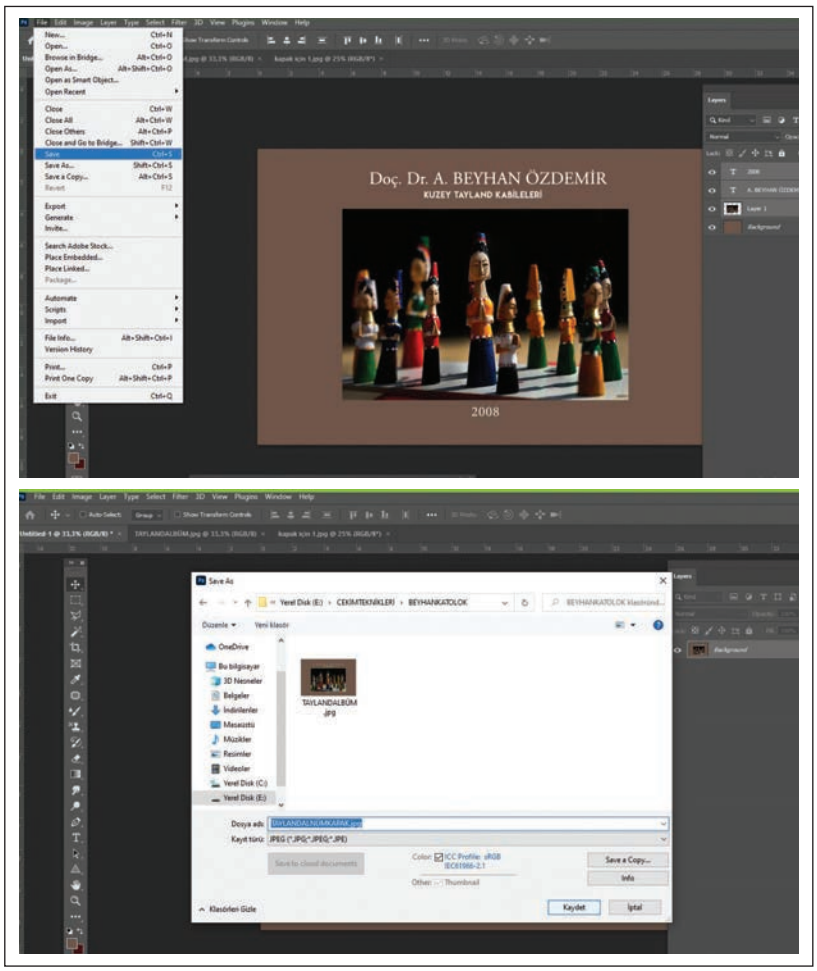

Görsel 2.17: Yazı fontu seçimi

Yazıları ve görseli orta noktaya sabitlemek için tüm Layer'lar (Leyır) Shift tuşuna basılı tutularak seçilir. Ardından seçenekler çubuğunda bulunan Align (Alayn) açılır penceresinden horizontal centers (horizantıl sentırs) komutu ile seçimler ortalanır (Görsel 2.18). Çalışma tüm Layerlar birleştirilmeden önce program kayıt formatında kaydedilmelidir. Layerler birleştirilerek File menüsünden Save As (Seyv Ez) seçilerek JPEG (Ceypeg) olarak kaydedilir (Görsel 2.19).

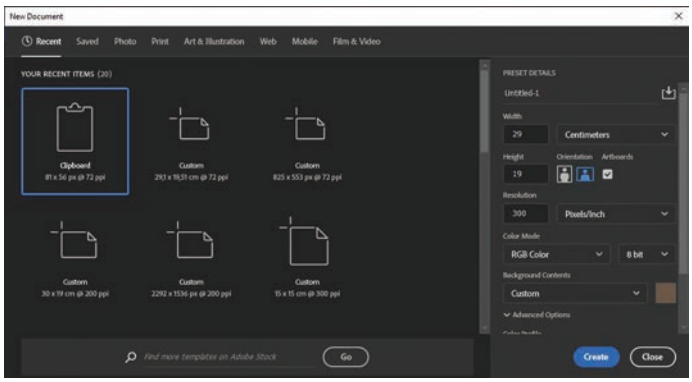

Görsel 2.18: Yazıları ortalama

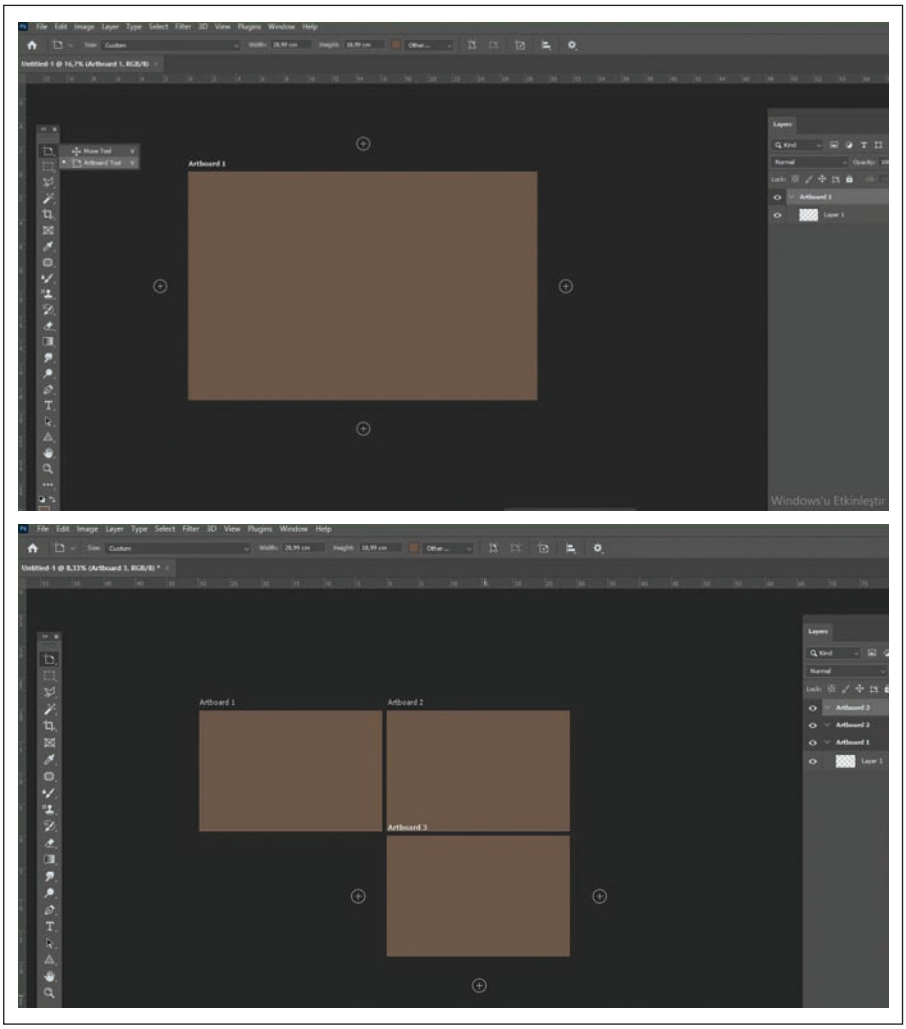

Görsel 2.19: Çalışmayı kaydetme

Çoklu çalışma alanı açabilmek için File menüsünden New seçeneği tıklanır. Açılan pencerede çalışma alanının boyutu, arka plan rengi belirlenerek sağ kısımda seçeneklerden Artboard (Artboord) seçilir. Create tuşuna basılarak çalışma sayfası oluşturulur (Görsel 2.20). Oluşturulan çalışma sayfasında Araç Paletinde Move Tool (Muuv Tuul) altındaki oktan Artboard komutu seçilir. Seçim sonrasında çalışma alanının yanlarında oluşan + işaretlerine tıklanarak çalışma alanının istenen tarafına sayfa eklenir (Görsel 2.21).

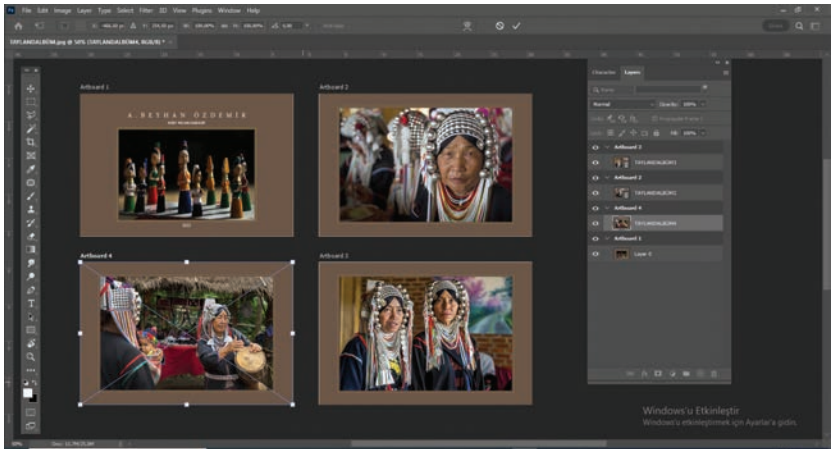

Görsel 2.20: Çoklu çalışma alanı açma

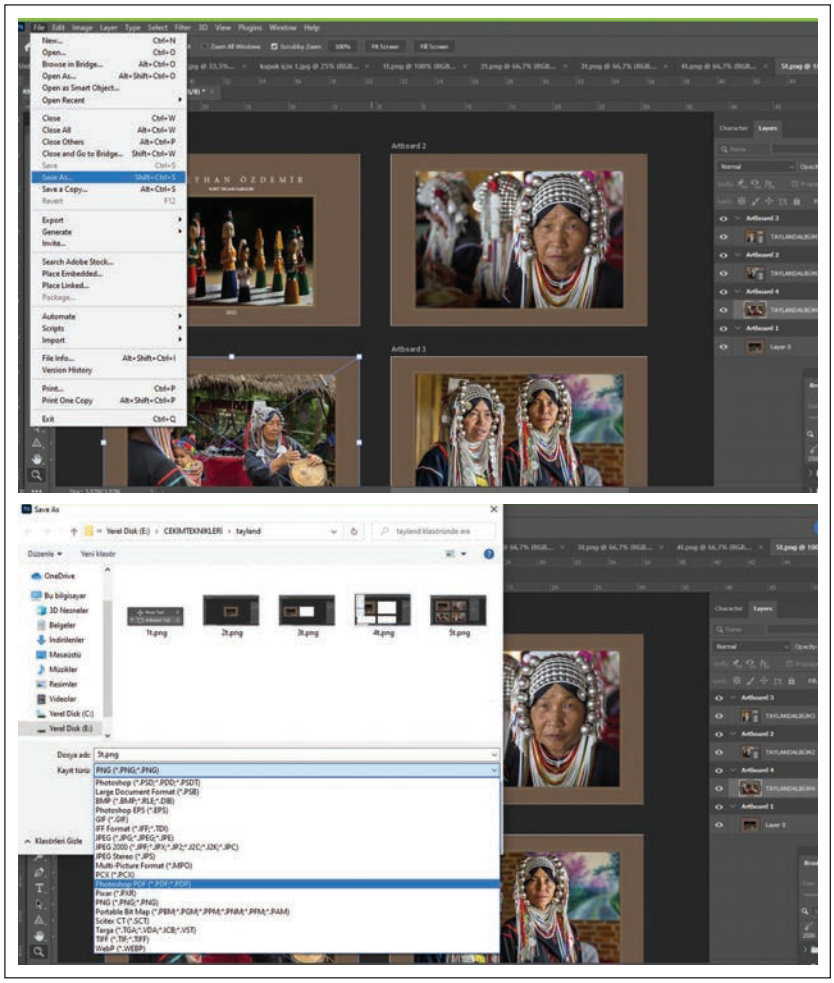

Görsel 2.21: Sayfa ekleme

Oluşturulan çalışma alanına belirlenen sıraya göre fotoğraflar yerleştirilir (Görsel 2.22). Düzenleme işlemleri bittikten sonra File menüsünden Save As seçilerek işlem penceresinde görüntü kayıt formatı PDF (Pidief) seçilerek kaydedilir (Görsel 2.23).

Görsel 2.22: Görsel ekleme

Görsel 2.23: PDF kaydetme

Karekod 2.1: Kuzey Tayland Kabileleri Kataloğu

Kataloğa karekodla ulaşılabilir.

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda kişisel tanıtım kataloğu için fotoğraf çekimi yapınız.

- İç veya dış mekânda çekim yapabileceğiniz bir konu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı ve ekipman listesi hazırlayınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi hazırlayınız.
- Işık ölçümlerini yapınız.
- Dikey ya da yatay kadraj belirleyerek en az on altı adet fotoğraf çekiniz.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.
- Çektiğiniz fotoğrafları 2. Uygulama çalışmasında kullanmak üzere arşivleyiniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Kataloğa uygun konu belirledi.		
Konuya göre çekim planı hazırladı.		
Konuya uygun ekipman listesi hazırladı.		
Konuya uygun ışık ölçümlerini yaptı.		
Belirlediği konuya uygun kadraj seçimi yaptı.		
İstenen sayıda fotoğraf çekti.		
Fotoğrafları arşivledi.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

2. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Kişisel Tanıtım Kataloğu Hazırlama
AMAÇ : Çekilen fotoğraflardan kişisel tanıtım kataloğu hazırlamak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak 1. çekim etkinliğinde çekmiş olduğunuz fotoğraflardan kişisel tanıtım kataloğu tasarımı yapınız.

Araç Gereç

1. Bilgisayar
2. Fotoğrafları
3. Piksel ya da vektörel tabanlı program

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Hazırlayacağınız kataloğun boyutlarını, yönünü, sayfa sayısını belirleyiniz.
3. Sayfa sayısına göre tasarımda kaç adet fotoğraf kullanmanız gerektiğini planlayınız.
4. 1. Çekim Etkinliği'nde çekmiş olduğunuz fotoğrafların seçimlerini yapınız. Tasarıma göre fotoğrafları seçerken belirlenen sayıyı geçmemeye özen gösteriniz.
5. Piksel tabanlı programda her bir fotoğrafın renk ve kadraj düzenlemelerini yapınız.
6. Fotoğraflarınızı hazırlama işlemi bittikten sonra belirlediğiniz katalog tasarımınıza yerleştiriniz.
7. Tasarım bittikten sonra çalışmayı PDF olarak kaydediniz.
8. Katalog tasarımınızı kontrol ederek inceleyiniz.
9. Katalog çalışmanızı sınıfta değerlendiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 2'de verilen "2. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

2.2. SUNU / GÖSTERİ HAZIRLAMA

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te **sunum**, ''Bir bildirinin çeşitli yollarla dinleyenlere aktarılması'', **gösteri** ise ''Bir şeyi tanıtmak amacıyla yapılan sunum, demonstrasyon, demo.'' olarak tanımlanmaktadır. Sunu ve gösteri, izleyici ile iletişimin artabileceği ve ilgi çekmek için yapılan reklam çeşitlerinden biridir. Reklam ve tanıtım çalışmaları; spor etkinliği, festival, kongre, kurum, kuruluş, okul vb. pek çok alanda konuya uygun olarak yapılabilir.

Rekabetin çok olduğu piyasa koşullarında reklam ve tanıtımın kullanımı da artmaktadır. Sunu; kişi, ürün, iş modeli tanıtımı gibi birçok alanda yapılmaktadır. İster müşteri isterse işveren olsun işin ne şekilde yapılacağını anlatan bir ön gösterim görmek isteyecektir. Hazırlanan sunum; müşteri, izleyici ya da işverene ön bilgi sunmaktadır (Görsel 2.24). Gösteri ise sununun konsept olarak sunulmasıdır. Bu nedenle anlatılmak istenilene hizmet edebilmesi için sununun yapılacağı ortamda hazırlanmalıdır.

Görsel 2.24: Sunum sırasında

Sunumlar, basılı ya da dijital olabilir. Son dönemlerde en çok tercih edilen sunum çeşidi dijital olarak yapılandır. Basılı sunumlar genellikle portfolyo şeklinde olur ve özellikle basılı sunum istediklerini ileten kurum ya da kuruluşlara verilir. Dijital sunumların avantajları da oldukça çoktur. Kolaylıkla taşınabilir olmaları, bilgisayar bağlantısı olan her yerde çalışmaları, istenirse kişilerin bulut sistemlerine dahi kolaylıkla atılabilmeleri gibi avantajları dijital sunumların tercih edilme nedenleridir.

2.2.1. Sunu Hazırlama

Sunumun yapılabilmesi için öncelikle sunumda kullanılacak fotoğraflar belirlenmelidir. Belirlenen fotoğrafların görüntü düzenleme programlarında işlenmeleri ve izlenime hazır hâle getirilmeleri gerekir. Sunumda kullanılacak fotoğraflar belirlendikten sonra slayt programları kullanılarak fotoğraflar sunuya dönüştürülmelidir. Dosya içerisinden gelişigüzel seçim yapılarak sunum yapılması profesyonel bir yaklaşım olmayacaktır. Sunu hazırlamak için ücretli veya ücretsiz yazılımlardan yararlanılır. Arka fonda müzik kullanılacak mı, geçişler nasıl olmalı? gibi sorulara cevap veren programlar seçilmelidir (Görsel 2.25).

Görsel 2.25: Sunumu planlama

Slayt hazırlanırken dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Slayt gösterisi tek bir amaç için tasarlanmalıdır.
- Slayt gösterisi kısa ve izlenir olmalıdır.
- Geçişler otomatik yapılacaksa süre çok uzun veya çok kısa olmamalıdır.
- Kaliteli fotoğraflar kullanılmalıdır.
- Müzik kullanılacak ise konu, gösterim yeri ve fotoğraflar göz önünde bulundurularak müzik seçimi yapılmalıdır.
- Metin kullanılacak ise arka plan ile zıt renkler tercih edilmelidir.
- Animasyon, ses gibi özel efektlerin aşırı kullanılmamasına özen gösterilmelidir.
- Slaytın sonuna kısa bir teşekkür yazısı yazılmalıdır.
- Paylaşmadan önce slayt gösterisi test edilerek görüş alınmalıdır.

2.2.2. Sunu / Gösteri Öncesinde Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Herhangi bir konu hakkında iyi bir sunum yapabilmek ve izleyicileri etkilemek için sunum öncesinde iyi bir planlama yapılmalıdır. Sunum hazırlığı yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli etken zamandır. Sunumun süresi 15-20 dakikayı geçmemelidir. Konu detaylı anlatılıyorsa süre 45 dakikayı geçmemeli ve izleyiciler sunuma başlanmadan önce bu süre ile ilgili bilgilendirilmelidir. İyi bir planlama sunumu doğrudan etkiler. Sunum öncesinde planlama aşamasında dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Sunum öncesinde mekân mutlaka görülmelidir.
- İzleyici kitlesi bilinmeli ve izleyici kitlesine uygun sunum hazırlanmalıdır.
- Sunum, verilen süreyi aşmayacak şekilde hazırlanmalıdır.
- Sunumdan önce mekânda sunum provası yapılmalıdır.
- Sunumdan önce ağır yiyeceklerden uzak durulmalıdır.
- Sunum için sunumun yapılacağı ortama uygun kıyafetler tercih edilmelidir.
- Sunum düz, sade ve karmaşık olmayan bir arka plan üstüne yapılmalıdır. Böyle bir arka plan, izleyicilerin sunuma olan ilgilerini baştan sona canlı tutmayı sağlar.
- İzleyicilere sunumda iletilmek istenen mesaj net olarak belirlenmeli ve sunumda bu mesajı destekleyecek ögeler kullanılmalıdır.
- Sunum sırasında izleyicilere hangi noktalarda sorular yöneltileceği belirlenmelidir. Sunum sırasında soru yöneltilmesi istenmiyorsa sunumun başında mutlaka belirtilmelidir.
- Sunum hazırlanırken metinler için okunaklı bir yazı fontu seçilmelidir.
- Sunum hazırlanırken izleyici kitlesinin yaş grubu belirlenmeli ve slayt tasarımları yaş unsuru göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.
- Sunum, renklerin insan üzerindeki etkilerine ve renk uyumlarına dikkat edilerek hazırlanmalıdır.
- Sunumun yapılacağı kişi, kurum ya da kuruluşların özerkliklerine bağlı kalınarak sunumda rencide edici unsurlara yer verilmemelidir.
- Sunumun ilk sayfasında sunumu yapacak kişinin adı soyadı, sunumun yapıldığı mekân ve tarih mutlaka bulunmalıdır.
- Sunumun sonunda izleyicilere teşekkür edilmeli ve onlarla iletişim bilgileri paylaşılmalıdır.
- Sunum öncesinde izleyicilerden ve sunumu düzenleyen kurum, kuruluş ya da kişilerden izin alınarak sunumun video ya da ses kaydı alınmalıdır.

2.2.3. Sunu / Gösteri Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Sunum için iyi bir planlama yapıldıktan sonra sunum sırasında dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Sunumu yapan kişi sunumdan önce izleyicilere kendisini tanıtmalı ve yapacak olduğu sunum hakkında kısa bilgiler vermelidir.
- Sunumu yapan kişi tarafından soru cevap kısmının sunum sırasında mı yoksa sunum bittikten sonra mı yapılacağı sunuma başlanırken belirtilmelidir.
- Sunum süreli olarak ayarlanmadıysa slaytlar uzaktan kumanda kullanılarak geçilmelidir.
- Sunuma ayrılan süre bittikten sonra izleyicilere zaman tanınmalı ve izleyicilerle göz teması kurmaya özen gösterilmelidir.
- Soru cevap kısmı için belirlenen süre geçilmemelidir.
- Sunum sırasında ve sunum bittikten sonra devam eden süreçlerde mikrofon kullanmaya özen gösterilmelidir.

2.2.4. Sunu / Gösteri Sonrasında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Sunum sırasında yapılan her şeyi sunum sonrasında kişi mutlaka değerlendirmelidir. Sunum sonrasında dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Sunum bittikten sonra alınan kayıt izlenmeli ve bir sonraki sunum için eksikler ya da değiştirilmek istenen noktalar kaydedilmelidir.
- Sunumu izleyen katılımcıların sunum sonrasındaki geri dönütleri de önemlidir. Sunumda, sunumu yapan kişiyi daha öncesinde tanıyanlardan gelecek olan dönütler de dikkate alınmalıdır.

Fotoğraf sunumlarında da sunum hazırlarken ve sunum sırasında yapılması gereken kurallar geçerlidir.

2.2.5. Fotoğraf Sunu ve Gösterileri

Fotoğraf ancak doğru bir şekilde izleyicisine sunulduğunda etkisi artar ve mesajını iletebilir. Fotoğrafın sunulacağı mekân, izleyici kitlesi gibi değişkenler sunumun bütün özelliklerini değiştirebilir. Fotoğrafçının sunum hazırlamadan önce belirlemesi gereken konular şunlardır:

- **Konu nedir?**
  Kurum, kuruluş ya da kişilerden fotoğrafçıya fotoğraf gösterisi yapması için teklif geldiğinde sorması gereken ilk soru “Konu veya tema nedir?” olmalıdır. Daha önce fotoğrafçının portfolyosuna bakılıp bakılmadığını da netleştirdikten sonra fotoğrafçının ilerlemesi daha kolay olacaktır.

- **Neden sunum hazırlanmak isteniyor?**
  Fotoğraf sunumlarının konuları çok geniş olabilir. Bu yüzden fotoğrafçı nerede, hangi kurum ve kuruluşa sunum yapacaksa konusunu ona göre belirlemeli ve fotoğraflarını seçmelidir. Örneğin İzmir’in 100. Kurtuluş Günü için düzenlenen bir etkinlik için İzmir fotoğrafları kullanması doğru tercih olur.

- **Sunumu nasıl hazırlayacak ve paylaşacak?**
  Fotoğrafçı, konusunu ve fotoğraflarını belirledikten sonra sunumunu dijital mi yoksa online mı [onlayn (çevrim içi)] yapacağını belirlemelidir. Dijital olarak belirlenen bir mekânda sunum yapacaksa mekânda kullanılan alt yapı hakkında bilgi almalı ve sunum öncesinde mekânı ziyaret ederek deneme yapmalıdır. Çevrim içi sunum yapacak ise sunumun başlama saatinden önce moderatör ile bir araya gelerek sunumun çalışıp çalışmadığını kontrol etmelidir.

- **Sunumun izleyici profili nedir?**
  Fotoğrafçı, "Fotoğrafların gösterileceği izleyici kitlesi profili kaç yaş aralığından oluşmaktadır? İzleyici profilinin meslek grupları nelerdir?" gibi soruları sunumdan önce mutlaka kurum ya da kuruluşlara sormalıdır. Bu değişkenler fotoğrafların seçimini doğrudan etkiler.

- **Fotoğrafların seçimi nasıl olmalıdır?**
  Fotoğrafçı, belirlenen konuya uygun fotoğrafların seçimini yaparken giriş, gelişme ve sonuç odaklı fotoğraf seçimleri yapmalıdır. Fotoğrafların sayısı az olmalıdır. Seçilen fotoğraflar İzleyicinin dikkatini çekmeli, verilen sunum süresi boyunca konu dışında fotoğraf gösterilmemelidir. İlginin sunum sonuna kadar devam edebilmesi için tek düze olmayan bir sıralama yapılmalıdır. İlgi çekici fotoğrafların aralara serpilmesi ilginin sürekliliğini getirir. Verilen süreye göre fotoğrafların sunumda yer aldıkları saniye değişebilmektedir. Fotoğraflar seçildikten sonra fotoğraflarda ışık, renk, kadraj gibi ögelerin düzenlenmesi gerekiyorsa yeniden düzenleme yapılmalıdır.

- **Sunuma ve konuya uygun müzik nasıl olmalıdır?**
  Fotoğraf sunumlarında genellikle klasik müzik tercih edilir. Ancak fotoğrafçı, her konu için klasik müzik tercih etmemelidir. Örneğin atlı cirit yarışının fotoğraflarını çeken fotoğrafçı sunumunda sakin bir müzik tercih ederse izleyicilerin dikkatinin dağılmasına sebep olabilir. Ancak girişi yavaş ve fotoğrafların etkisine göre gittikçe hareketlenen bir müzik tercih ederse izleyiciler fotoğraflarla bütünleşerek kendilerini o ortamın içinde hissedebilir.

- **Sunum için verilen süre ne kadar?**
  Fotoğrafçıya sunum için verilecek süre oldukça önemlidir. Sürenin belirlenmesinde konu, izleyici sayısı ve profilleri, sunumun yapılacağı mekân etkin rol oynar. Örneğin fotoğrafçı çekmiş olduğu bir konu hakkındaki belgesel fotoğrafları bir fotoğraf derneğinde sunacak ise öncesinde mutlaka derneği ziyaret etmeli ve sunumun yapılacağı mekânı, katılımcı sayısını öğrenmeli ve sunumunu bu bilgiler doğrultusunda hazırlamalıdır. Fotoğrafçı bir okuldaki lise öğrencilerine sunum yapacak ise sunumun süresi ve fotoğrafların seçimleri değişecektir. Fotoğrafçı, fotoğrafları izleyicilerin profillerine göre en az beş saniye ekranda kalacak şekilde ayarlamalıdır. Toplamda sunumun süresinin on beş dakikayı geçmemesi önerilir ama özel durumlarda bu süre uzatılabilir.

- **Sunum öncesinde izleyiciye açıklanması gerekenler nelerdir?**
  Fotoğrafçı sunuma geçmeden önce izleyicilere kendini tanıtmalı; sunumu hakkında kısa bilgiler vermeli, sunum sırasında mı yoksa bittikten sonra mı soru alıp alamayacağını belirtmelidir.

1. ETKİNLİK

- Yaşadığınız şehirde düzenlenen fotoğraf etkinliklerini belirleyiniz.
- Etkinlik öncesinde etkinlik ile ilgili bilgiler edininiz.
- Etkinlik sırasında sanatçıya sormak üzere sorular hazırlayınız.
- Size uygun olduğunu düşündüğünüz bir fotoğraf etkinliğine katılınız.
- Sorularınızı sanatçıya yönelterek cevaplarınızı not alınız.
- Katılmış olduğunuz etkinliği sınıfta paylaşınız.

BİLGİ KUTUSU

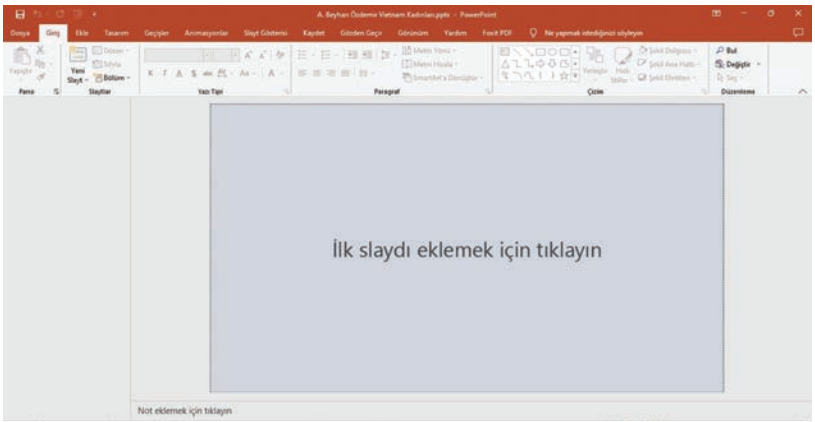
Fotoğrafçı, hazırladığı sunumlarda hedef kitlesine uygun fotoğraflar kullanmalıdır. Hedef kitlenin özellikleri, tüm sunumun yol haritasını belirler. Hedef kitlesine göre sunum hazırlamak, fotoğrafçının amacına ulaşmasını sağlar.

2.2.6. Fotoğraf Sunu ve Gösterisi Hazırlama

Fotoğraf sunumunun nerede ve hangi ekranlarda yapılacağı sunum hazırlanmaya başlanmadan belirlenmelidir. Bu sununun boyut, çözünürlük, yön gibi özelliklerinin belirlenmesi için gereklidir. Aynı zamanda sununun gösterileceği yer ve ekran bilgisi sunum hazırlanırken kullanılacak programların da seçimini etkiler. Örneğin sadece cep telefonlarında gösterilecek bir sunu için cep telefon uygulamaları kullanılmalıdır. Sunu gösterisi oluşturma süreci çoğu programda benzerdir.

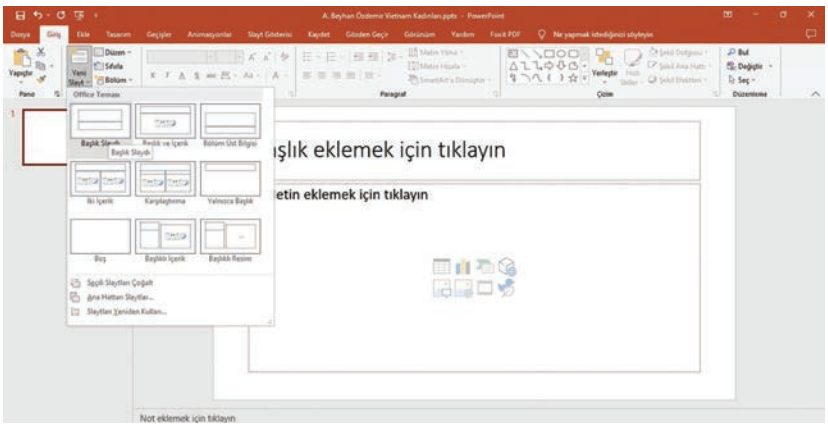
- Yeni proje başlatılır, fotoğraflar veya video dosyaları içe aktarılır.
- Eklenen tüm dosyalar zaman çizelgesinde istenen sırada gösterilmesi için sürüklenip bırakılır.
- Medya düzenlenir. Fotoğrafları kırpmak, döndürmek veya video dosyalarını kırpmak gerekiyorsa, zaman çizelgesinde bunlara dokunarak düzenleme araçları başlatılır.
- İsteniyorsa özel efektler veya filtreler eklenir. Fotoğraflar siyah beyaz, sepya görünümünde veya daha kontrastlı tonlara dönüştürülebilir.
- Fotoğraf ve videoların sunu gösterisinde ne kadar gösterileceği ve bir sonraki görüntüye nasıl geçileceği belirlenir.
- Sunuya müzik eklenecekse müzik seçilerek çalma aralığı belirlenir.
- Sunumda verilmesi gereken bilgiler varsa ekran başlıkları veya resim yazıları eklenir.
- Gösterime hazır hâle gelen sunu gösterileceği yere göre dosya formatı seçilerek dışa aktarılır yani kaydedilir.

Sunum veya gösteri programı açıldığında Görsel 2.26'daki gibi programın giriş sayfası görülür.

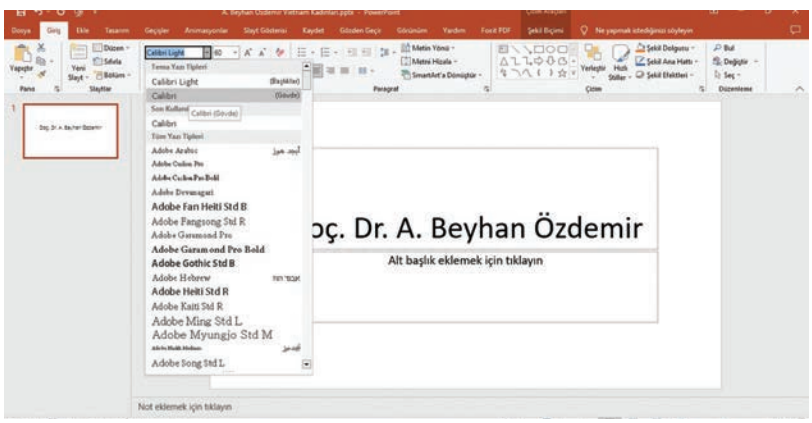
Görsel 2.26: Çalışma sayfası

Giriş menüsünden Yeni Slayt'a tıklanarak slayt sayfası oluşturulur. Açılan pencereden slayt düzeni seçimi yapılır (Görsel 2.27).

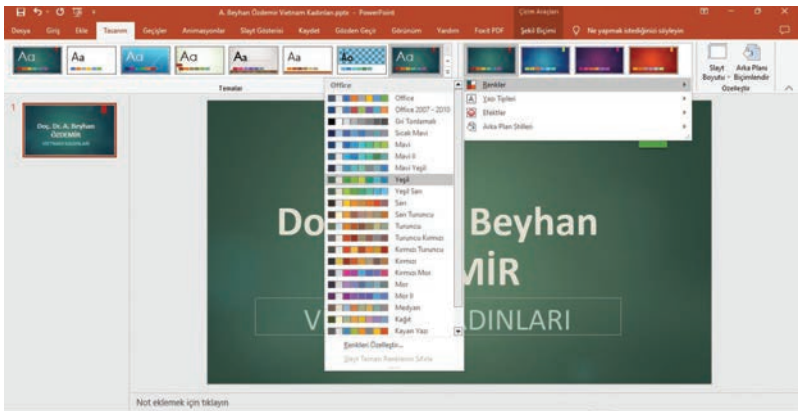
Görsel 2.27: Slayt düzeni seçme

Giriş menüsünden konuya uygun yazı fontu ve boyutu belirlenir. Sunumu yapılacak kişinin bilgileri ve konu başlığı verilmelidir (Görsel 2.28).

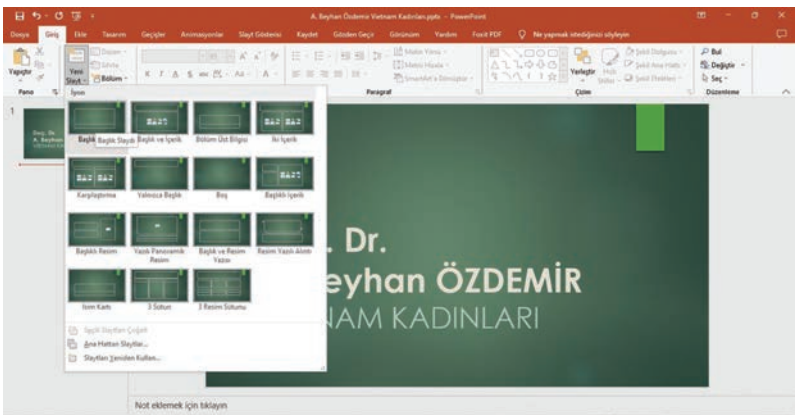
Görsel 2.28: Seçilen slayt düzenine uygun yazı ekleme

Tasarım menüsüne tıklanır ve konuya uygun hazır slayt tasarımlarından biri seçilir (Görsel 2.29).

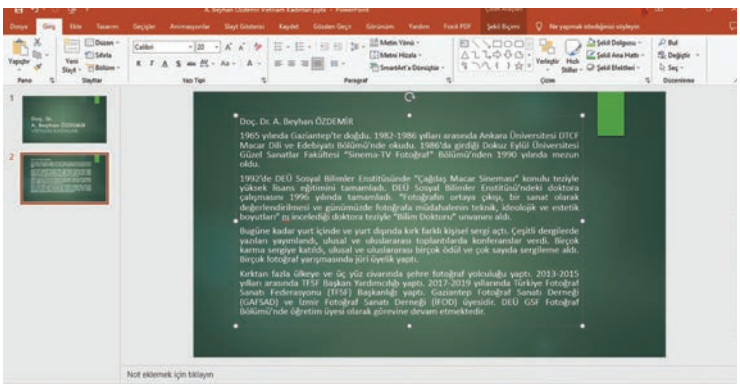
Görsel 2.29: Slayt tasarımını seçme

Tasarım seçildikten sonra Giriş menüsünden yeni slayta tıklandığında program her yeni slayta aynı tasarımı uygular (Görsel 2.30).

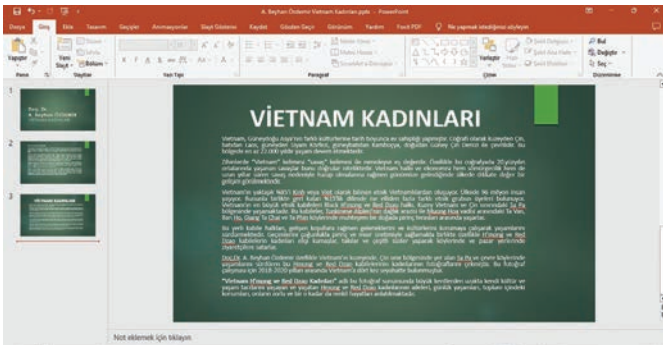
Görsel 2.30: Yeni slayt ekleme

Slaytta sunumu yapılacak kişi hakkında izleyicilere bilgi vermek için ikinci sayfaya kişinin öz geçmişi eklenmelidir (Görsel 2.31).

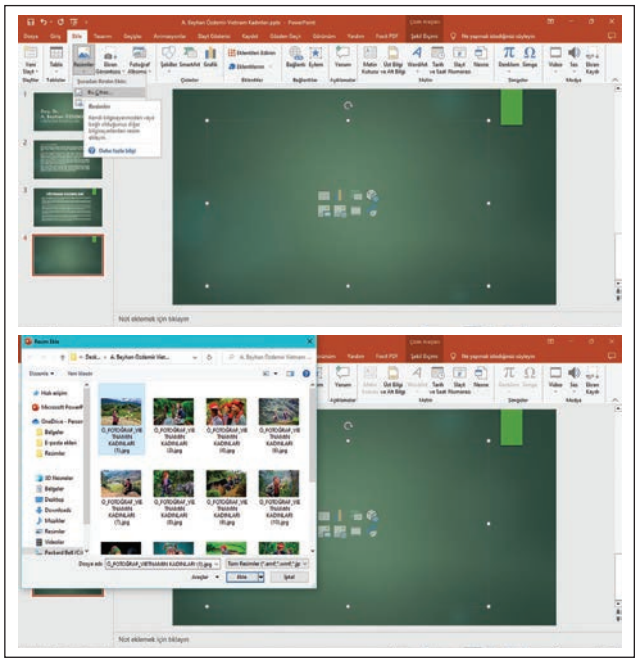
Görsel 2.31: Öz geçmiş ekleme

Sunumu yapılacak konu hakkında izleyicilere kısa bilgi verilmelidir (Görsel 2.32).

Görsel 2.32: Sunum hakkında bilgi ekleme

Ekle menüsü tıklanarak açılan pencerede Resimler'e tıklanır ve bilgisayardan fotoğraf seçimi yapılarak sunuma görsel eklenir (Görsel 2.33).

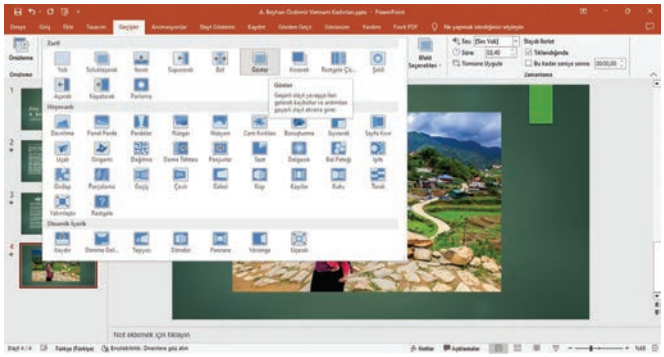
Görsel 2.33: Sunuma görsel ekleme

Fotoğraf eklendikten sonra slayt alanı içindeki düzen ayarlanır (Görsel 2.34).

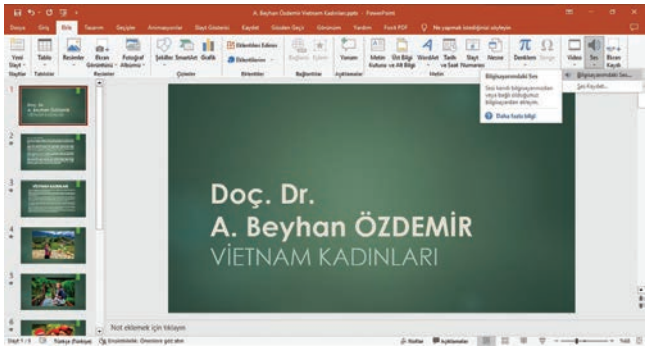
Görsel 2.34: Fotoğraf yerleştirme

Geçişler menüsü tıklanarak fotoğraflara uygun efekt seçimi yapılır (Görsel 2.35).

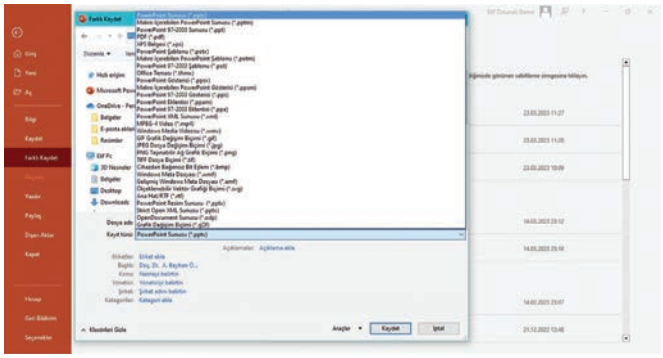
Görsel 2.35: Fotoğraf efekti belirleme

Sunum için seçilen fotoğrafların tamamı sunuma eklendikten sonra Ekle menüsünde bulunan Ses'e tıklanır ve sunum için seçilen müzik eklenir (Görsel 2.36).

Görsel 2.36: Sunuma müzik ekleme

Düzenlemeler bitince programın Dosya menüsünden Farklı Kaydet seçeneği seçilir ve sunumun yapılacağı ortama göre kayıt seçimi yapılır (Görsel 2.37).

Görsel 2.37: Sunum kaydetme

Karekod 2.2: Vietnam Kadınları Sunumu

Sunuma karekodla ulaşılabilir.

2. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgilere göre fotoğraf sunumu ve çeşitleri hakkında araştırma yapınız.

- ‘’Fotoğraf sunumu nedir? Fotoğraf sunum çeşitleri nelerdir? ‘’ sorularının cevaplarını basılı veya dijital yayın organlarından araştırınız.
- Yaptığınız araştırmalar sonucunda edindiğiniz bilgilerle sunum hazırlayınız.
- Araştırdığınız fotoğraf sunum çeşitlerinden en etkili olanı size göre hangisidir? Size göre etkili olan sunumu, fotoğraf sunu ve gösterilerinde dikkat edilmesi gereken kriterlere göre sınıfta değerlendiriniz.

Çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız EK 1’de verilen ‘’1. Kontrol Listesi’’ndeki ölçütlere göre değerlendirecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

3. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Sunum Hazırlama
AMAÇ : Fotoğrafları uygun boyuta ayarlayarak sunum hazırlamak ve sunmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak belirli bir konu ile ilgili fotoğraf sunusu hazırlayınız.

Araç Gereç

1. Bilgisayar
2. Fotoğraflar
3. Sunum programı

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Daha önce çektiğiniz fotoğraflardan sunum için konu belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz konuya uygun fotoğrafları seçiniz.
4. Sunum için sınıfta en fazla 10 dk süreniz olacaktır. Fotoğraf seçimlerini yaparken verilen süreye uygun sayıda fotoğraf seçmeye özen gösteriniz.
5. Seçtiğiniz fotoğrafların boyutlarını sunuma göre ayarlayınız.
6. Sunum programlarından birini kullanarak sunumunuzu hazırlayınız.
7. Belirlenen gün ve saatte sınıfta sunumunuzu yapınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 2’de verilen “3. Kontrol Listesi’’ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Katalog kullanımı sadece kurumsal kimlik tasarımında tercih edilir.
2. (….) Sunumdan önce sunumun yapılacağı mekân ziyaret edilmelidir.
3. (….) Basılı kataloglar e-kataloglara göre daha maliyetlidir.
4. (….) Sunum sırasında soru cevap yapılması uygundur.
5. (….) Sergi katalogları eğitim kataloglarının içine girer.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun olan ifadelerle doldurunuz.

6. Sergi katalogları …… kataloglarının içinde yer alır.
7. E-katalogda yer alacak fotoğraflar …… renk modu ile hazırlanmalıdır.
8. Kütüphanelerde tasnifleme amacıyla ……. kataloglar kullanılır.

C) Aşağıdaki soruları okuyarak doğru cevaplarını işaretleyiniz.

9. Bir sunuma ayrılması gereken ortalama süre (dk) aşağıdakilerden hangisidir?

A) 5-10 B)10-15 C) 15-20 D) 20-25 E) 25-30

10. Aşağıdakilerden hangisi sunum hazırlarken dikkat edilmesi gerekenlerden değildir?

A) Slayt için tek konu seçilmesi
B) Slayt süresinin uzun tutulması
C) Kaliteli fotoğraflar kullanılması
D) Metin ve arka planın zıt renklerde olması
E) Slayt sonuna teşekkür yazısı yazılması

11. Aşağıdakilerden hangisi sunum öncesi planlamaya etki eden unsurlardan değildir?

A) Mekân ziyareti
B) Sunum provası
C) Kıyafet seçimi
D) İzleyicilerin demografik özelliği
E) Beden dili kullanmı

12. Aşağıdakilerden hangisi görüntü düzenleme programında çoklu çalışma alanı oluşturmak için kullanılır?

A) Artboard B) Automate C) Background D) Layers E) Window

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

13. Aşağıdakilerden hangisi kişisel tanıtım dosyasının çoklu sayfa olarak görüntülenmesini sağlayan kayıt formatıdır?

A) GIFF B) JPEG C) PDF D) PSD E) TIFF

Ç) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

14. Sunum nedir? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Katalog nedir? Örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

16. Katalog tasarımı için yapılan fotoğraf çekimlerinde dikkat edilmesi gereken unsurları örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

17. Katalog tasarımı yapılırken dikkat edilmesi gereken unsurları örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.
ÖĞRENME BİRİMİ

DENEYSEL FOTOĞRAF

KONULAR

3.1. FOTOGRAM BASKI TEKNİĞİ
3.2. ÇOKLU POZLAMA TEKNİĞİ
3.3. PINHOLE İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ
3.4. IŞIK HAREKETLERİNİN POZLANMASI
3.5. ZOOM KAYDIRMA TEKNİĞİ
3.6. KURGULANMIŞ FOTOĞRAF

TEMEL KAVRAMALAR

- Agrandizör
- Çoklu pozlama
- Fotogram
- Işık hareketleri
- Karanlık oda
- Kurgu
- Pinhole (iğne deliği)
- Zoom kaydırma

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Gerekli malzemeleri hazırlayarak karanlık odada fotogram baskı yapma
- Fotoğraf karesinde birçok kere görünebilecek biçimde nesnenin fotoğrafını çekme
- İğne deliği (pinhole) kamerayı hazırlama ve fotoğraf çekimi yapma
- Işıkla boyama tekniğini kullanarak fotoğraf çekme
- Fotoğrafı, poz süresi boyunca zoom kaydırma yaparak çekme
- Kurgusal bir sahne hazırlayarak fotoğraf çekimi yapma

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Fotoğrafta farklı teknikler kullanmanın fotoğrafçıya sağladığı avantajlar neler olabilir?
2. Hayal gücünün fotoğraf çekimlerine etkileri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.

Rönesans Dönemi ve Sanayi Devrimi ile artan bilgi birikimi, ilerleyen teknolojik değişimler fotoğrafın da içinde bulunduğu çeşitli sanat alanlarını etkisi altına almıştır. Fotoğraf sanatçıları 19. ve 20. yüzyıllarda geleneksel fotoğraf tekniklerini kullanırken bir taraftan da gerçeklik, temsil, zaman gibi kavramları fotografik açıdan sorgulamaya başlamışlardır.

BİLGİ KUTUSU

Deneysel fotoğrafın amacı var olan gerçekliği ortaya koymak ya da bir saptama yapmak değil sanatsal yaratım sürecinde fotoğrafı bir araç olarak kullanmaktır.

19. yüzyılda deneysel fotoğraf, optik ve kimyasal kurallara dayandırılmıştır. 20. yüzyılda sanatçıların eserlerinde geleneksel yöntemleri kullanmasıyla gelişimini sürdürmüştür. Özellikle dijital fotoğrafın yaygınlaşması ile fotoğraf sanatçıları çalışmalarında geleneksel fotografik baskı tekniklerini denemiş, ortaya koydukları eserler fotoğrafa yeni yaklaşımlar kazandırmıştır. Kamerasız fotoğraf teknikleri (fotogram, luminogram, kemigram), üst üste pozlama, iğne deliği gibi geleneksel fotoğraf tekniklerinin uygulanmasıyla ortaya çıkan deneysel fotoğraf anlayışı zamanla fotoğrafa yeni bir anlam ve bakış açısı kazandırmıştır.

3.1. FOTOGRAM BASKI TEKNİĞİ

Fotografik görüntüler, ilk fotoğraf makinesi "camera obscura" (kamera obskura) ile elde edilmeden önce kimyasal yöntemler ve ışık kullanılarak oluşturulmaktaydı. O dönemde deneme yanılma yoluyla bulunan ve farklı isimlerle adlandırılan bu teknik günümüzde fotogram olarak bilinmektedir. Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) Fotoğraf Terimleri Sözlüğü'nde fotogramı şöyle tanımlamıştır: ''Objelerin ışığa duyarlı fotoğraf malzemesinin üzerine doğrudan konması. Objektif kullanılmadan çekilen fotoğraf. Işığa duyarlı madde (film, fotoğrafik kâğıt) agrandizöre yerleştirilir; üzerine de arzu edilen nesneler konulur ve pozlanır. Görüntü negatif kullanılmadan doğrudan elde edilir.''

Görsel 3.1: Gitter Schürmann (Giter Şüman), fotogram, 1923

Fotoğrafın bulunuşundan sonraki birkaç yıl içinde görüntünün kaydedilmesi ve kalıcı hâle getirilmesi aşamasında fotogram etkili olmuştur. Fotoğraf makinesi kullanılmaya başlanmadan önce elde edilen görüntüler fotoğrafın ilk zamanlarını temsil etmektedir. Fotogram tekniği, fotoğrafın gelişiminden sonra sanatsal bir ifade aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Görsel 3.1).

3.1.1. Kamerasız Fotoğraf

Fotoğraf makinesi kullanılmadan gün ışığında, ışık kaynaklarıyla veya agrandizör yardımıyla ışığa duyarlı yüzey üzerinde görüntü elde etme yöntemine **kamerasız fotoğraf** denir. Fotoğrafın kökenini oluşturan kamerasız fotoğraf teknikleri; **fotogram**, **luminogram** ve **kemigram** olarak adlandırılır. En yaygın kullanılan teknik ise fotogramdır. Bu nedenle luminogram ve kemigram çalışmaları da zaman zaman fotogram olarak nitelendirilmektedir.

Kamerasız fotoğraf teknikleri, farklı kimyasalların yüzey üzerinde oluşturduğu etkiyi görmek amacıyla ilk olarak 19. yüzyılda kullanılmıştır. 20. yüzyılın başlarında modern (avangart) sanat hareketlerinin etkisindeki fotoğraf sanatçıları deneysel fotoğraf adı altında yeniden gündeme getirmiştir (Görsel 3.2).

BİLGİ KUTUSU

Fotogramda kullanılan nesnelerin saydam ya da opak olması oluşacak görüntüyü etkiler. Opak nesnelerde tek ton elde edilirken saydam nesnelerde nesnenin geçirgenliği oranında farklı tonlar elde edilebilir.

Görsel 3.2: Pierre Cordier (Pier Kordi), deneysel fotoğraf, kemigram, 1961

Görsel 3.3: Max Ernst (Maks Enst), kamerasız fotoğraf, fotogram, 1931

Avangart sanat hareketlerinden etkilenen fotoğraf; Dadaizm, Sürrealizm ve Soyut Sanat akımları çerçevesinde yaratıcı çalışmalar ortaya koyabilmek adına geleneksel fotoğrafa yönelmiştir. O dönemin sanatçıları fotoğrafın bulunuşunda etkili olan fotografik görüntü elde etme yöntemlerini çalışmalarında kullanmıştır. Görsel 3.3'te Dadaizm ve Sürrealizmin önemli temsilcilerinden Alman sanatçı Max Ernst'e ait bir fotogram çalışması görülmektedir.

Dijital fotoğrafın gelişimi ve sağladığı kolaylıklardan sonra fotoğraf sanatçıları, fotogram başta olmak üzere luminogram ve kemigram tekniklerini kullanmakta, geçmişin izlerini taşıyarak özgün fotoğraflar üretmektedir.

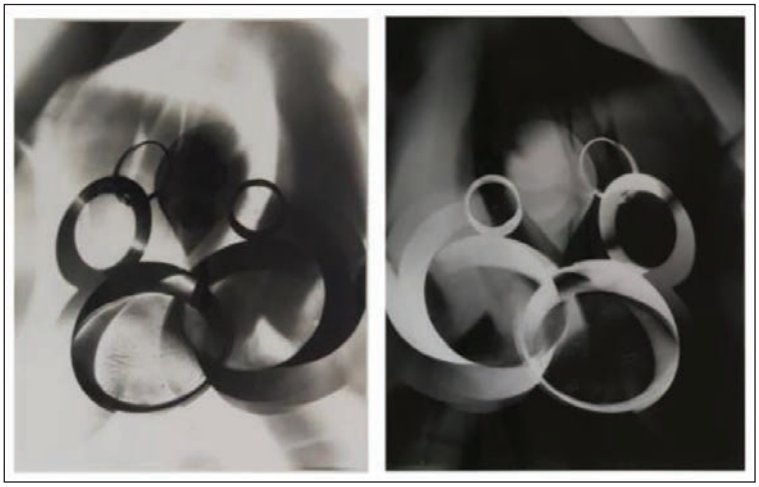
Fotogram

Fotogram; ışık, şeffaflık, boşluk ve hareket ögeleriyle fotoğraf üretmek için kullanılan bir tekniktir. Işığa duyarlı yüzey üzerine yerleştirilen nesnelerin, fotoğraf makinesi kullanılmadan ışık yoluyla pozlanmasıdır. Bu teknikle nesnelerin negatif görüntüsü elde edilmektedir (Görsel 3.4).

Fotogram iki şekilde ugulanır:

- Duyarlı yüzeye yerleştirilen nesneler, karanlık odada pozlanır ve baskı için banyo işlemleri yapılır.
- Duyarlı yüzeye yerleştirilen nesneler, güneş ışığı veya ultraviyole ampul kullanılarak pozlanır ve ardından banyo işlemleri uygulanır.

Farklı yüzyıllarda farklı bilim insanları tarafından yapılan deneyler sonucunda bazı kimyasal maddelerin gün ışığında karardığının bulunması fotoğrafın icadında etkili olmuştur. Örneğin 8. yüzyılda Arap bilim insanı İbn-i Haysam, 16. yüzyılda Alman bilim insanı Georg Fabricius (Fiorg Fabrisius) gümüş nitrat ve tuz solüsyonu sürdükleri madenlerin güneşe bırakıldıklarında karardığını fark etmiştir.

Görsel 3.4: Arthur Siegel (Artur Sigıl), "Dairesel Formlar", fotogram, 1939

BİLGİ KUTUSU

"Kamerasız fotoğraf tekniği, diğer eski tekniklerin yanında sanatçılara daha özgür bir alan sağlamaktadır. Sanatçılar, pozlama süresi konusunda özgürdür. Işık ve kimyasallar ile soyut dışavurumcu görüntüleri diledikleri poz sürelerinde üretirler."
Burcu Böcekler

18. yüzyılda J. Henrich Schulze (J. Henri Şulze); tebeşir, nitrik asit ve gümüşün karardığını keşfetmiştir. Schulze 1727'de yaptığı bir deneyde gümüş karbonat dolu bir şişenin etrafına harf şablonu dolayarak şişeyi güneşe bırakmış ve harflerin zamanla karardığını gözlemlemiştir.

Thomas Wedgwood (Tomas Vecvud) ve Humphry Davy (Hamfri Davi), bir cam parçasına çizdikleri resimleri gümüş nitratla kaplı kâğıt üzerine koyarak güneşte bırakmış ve resimlerin kağıda geçtiğini görmüştür. Ancak bu görüntü kalıcı olmamıştır.

Fotoğraf makinesi kullanmadan görüntüyü ilk sabitleyen William Henry Fox Talbot (Vilyım Henri Faks Talbıt) olmuştur. Talbot, gümüş nitrat ve tuz solüsyonu ile kâğıdı ışığa duyarlı hâle getirmiş, kâğıdın üzerine yerleştirdiği nesneleri ışığa uzun süre maruz bırakmıştır. Duyarlı kağıdın ışık gören kısımlarının ışıktan etkilenmesi sonucu negatif bir

Görsel 3.5: Talbot, botanik örneklerinin düzenlenmesi, üstte: fotojenik çizim negatif, 1838, altta: jelatin gümüş baskı, 1839, J. Paul Getty (Pol Gedi) Müzesi

görüntü elde etmiştir. Görüntüyü tuz solüsyonuna batırarak sabitlemeyi başka bir deyişle kalıcı hâle getirmeyi başarmıştır. Talbot'ın o dönemde kalotip adını verdiği teknik aslında bir fotogram çalışmasıdır.

William Henry Fox Talbot'ın 1834-1838 yılları arasında "fotojenik çizimler" adı ile yapmış olduğu denemeler fotogram baskı tekniğinin ilk örneklerini oluşturmaktadır (Görsel 3.5).

Talbot, fotojenik çizimlerini geliştirmek için çalışmalarında farklı kimyasallar denemiştir (Görsel 3.6). Yaptığı denemeler sonucunda pozlama süresini kısaltmayı başarmıştır. Görüntünün kalıcılığını (dayanıklığını) artırmak için sabitleyici olarak John Herschel (Can Hörşıl)'in önerisiyle hiposülfit kullanmıştır. Bu tekniğe **kalotip** [calotype (kalotayp)] adını vermiştir. Fotogram olarak adlandırılan fotojenik çizimler bu bağlamda kolotip baskı tekniğinin ve fotoğrafın temelini oluşturmaktadır.

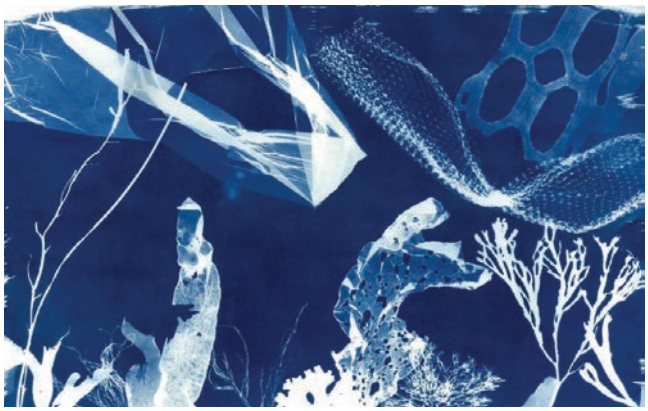

Görsel 3.6: Talbot, fotojenik çizim, 1835-39, J. Paul Getty Müzesi (sol üstte); fotojenik çizim 1835-1845 (sağ üstte); tuzlu kağıt baskı, 1839, Metropolitan Sanat Müzesi (aşağıda)

BİLGİ KUTUSU

Talbot, fotojenik çizimlerini tuz çözeltisiyle sabitlediği için çizimler uzun süre dayanmıyordu. Bilim insanı Sir John Herschel'in Talbot'a hiposülfit-soda kullanımını önermesi üzerine Talbot çizimlerini hipo ile sabitlemeye başlamıştır. Böylece görüntü daha dayanıklı hâle gelmiştir. Hipo, karanlık oda baskısında hâlâ siyah beyaz fotoğrafların sabitlenmesinde kullanılmaktadır.

Kolotip baskının gelişimini takiben 1842'de John Herschel, siyanotip [cyanotype (sayenotayp)] baskı tekniğini bulmuştur. Siyanotip, kağıdın ya da yüzeyin ferrik amonyum sitrat ve potasyum ferrisiyanür kombinasyonu ile kaplanarak ışığa duyarlı hâle getirilmesi esasına dayanmaktadır. Malzemelerin niteliği nedeniyle ortaya çıkan görüntü mavi olduğundan bu tekniğe mavi baskı da denilmektedir (Görsel 3.7). Anna Atkins (Ena Ekıns), siyanotip tekniğini kullanarak bitki türlerini gösteren fotoğraf çalışmaları yapmıştır (Görsel 3.8). Fotogram uygulamaları kolotip ve siyanotip isimleri altında devam ederek fotoğrafın gelişimine katkıda bulunmuştur.

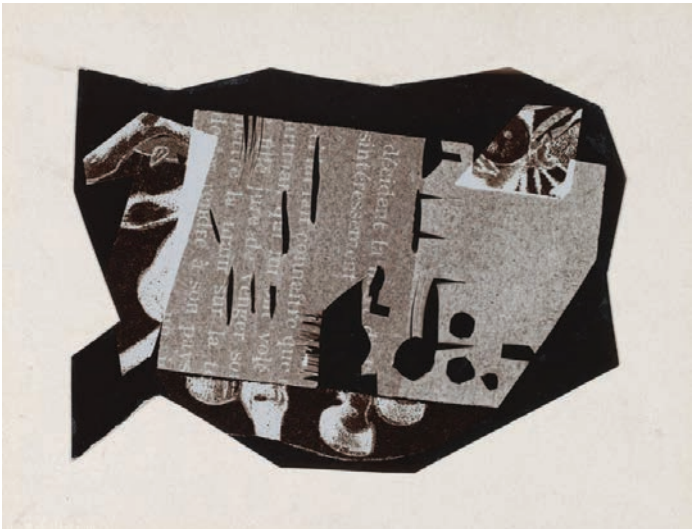
Görsel 3.7: Mavi baskı (siyanotip), isimsiz

Görsel 3.8: Anna Atkins, siyanotip; İngiliz Yosunu, 1843; Ahşap At Kuyruğu, 1853

19. yüzyılda fotogram, fotoğrafın gelişimine olanak sağlayan farklı malzemelerin ve kimyasal solüsyonların denendiği bir görüntü oluşturma işlemidir. Anna Atkins'in bitki çeşitlerini kaydetme amacıyla fotogramı kullanması dışında daha ileriye gidememiş ve fotoğrafta yeni tekniklerin gelişmesiyle zamanla unutulmuştur.

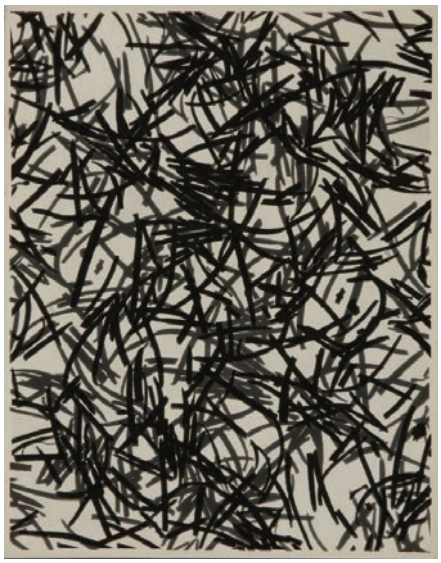
20. yüzyılın başlarında modern sanat hareketleri fotoğrafı da etkilemiş ve fotogramın sanatsal ifade aracı olarak kullanımı yaygınlaşmıştır. Kübizmden etkilenen Christian Shad (Kıristiyın Şad), çalışmalarında fotogram ve kolajı bir arada kullanmıştır. Bulduğu yeni fotogram tekniğine **shadografy** (şadografi) adını vermiştir (Görsel 3.9).

Görsel 3.9: Christian Schad, şadografi, jelatin gümüş baskı, 1918

Görsel 3.10: Man Ray, rayografy, 1922

Görsel 3.11: Arthur Siegel (Artur Sigıl), 1946

Fotogram, 1920'lerden sonra Man Ray'in (Men Rey) **rayografy** (rayografi) adını verdiği ve Moholy Nagy'nin (Mohoi Nagi) ışık hareketleriyle oluşturduğu çalışmalarıyla yeni bir anlam kazanmıştır (Görsel 3.10).

20. yüzyılın başlarında gerçek biçimleri sadeleştirme, çarpıtma, değiştirme yoluyla imgeselleştiren Kübist ve Fütürist eserleri tanımlamak için de kullanılan soyut sanatın ortaya çıkışı fotoğrafı da etkilemiştir. Özgün ve soyut eserler üretmek amacıyla fotoğrafta fotogramın kullanımı yaygınlaşmıştır (Görsel 3.11).

Fotoğraf sanatında çeşitli tekniklerle uygulanan fotogram, "kamerasız fotoğraf" kavramı ile yeniden hayat bulmuş, geçmişin teknikleriyle modern dünyayı yorumlayarak fotoğraf sanatına farklı bir bakış açısı kazandırmıştır. Görsel 3.12, 3.13 ve 3.14'te son dönemlerin fotogram çalışmaları görülmektedir.

Görsel 3.12: Fotogram

Görsel 3.13: Fotogram

Görsel 3.14: Fotogram, siyanotip (mavi baskı)

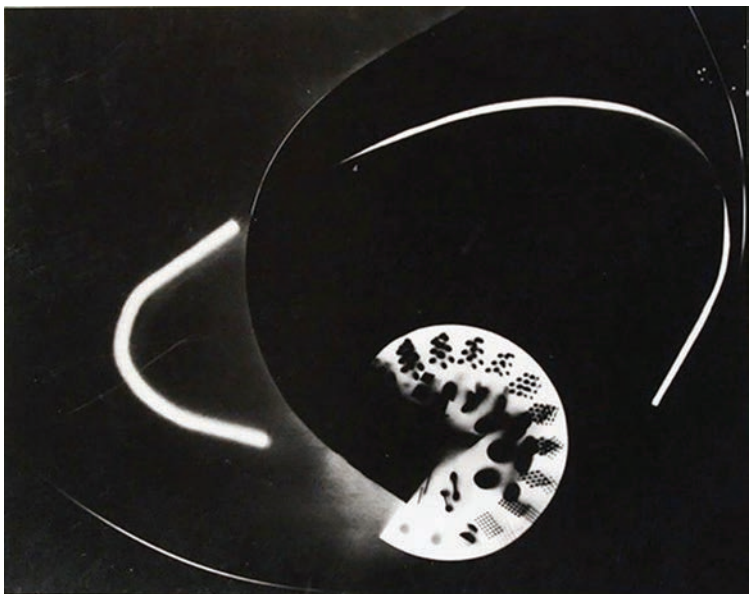
Luminogram

Luminogram, ışığa duyarlı bir yüzeyin nesne kullanılmadan sadece ışığın hareket ettirilmesiyle pozlanmasıdır. Fotoğraf makinesi kullanılmadan uygulanan bir tekniktir. Duyarlı yüzeyde oluşan soyut görüntü, ışığın hareketine veya şiddetine göre farklılaşır. **Luminografi** de denilen luminogram çalışmalarında ışık kaynağı olarak hareket ettirilmesi kolay olan el feneri, ışıklı cihaz ve oyuncaklar kullanılmaktadır.

Fotogram; nesnelerin gölgelerinin kullanılması, luminogram ise duyarlı yüzeyin ışığın uzaklığına ve yoğunluğuna göre değiştirilmesi sonucu elde edilen görüntüdür.

Moholy Nagy'nin fotogram çalışmalarının çoğu aslında birer luminogram çalışmasıdır. Nagy, nesne kullanmadan yalnızca ışığın etkisiyle başka bir deyişle luminogram tekniğiyle birçok fotogram çalışması yapmıştır. Hareketli parçaları olan sahne ışıklarını, ışık modülatörü kullanarak yüzeylerde hareketli ışık yansımaları ve gölgeler oluşturmaya dayalı denemeler yapmış ve bunları duyarlı yüzeye aktarmıştır (Görsel 3.15). Nagy, 1946-1951 yılları arasında çok sayıda luminogram yapmıştır.

1949'da Otto Steinert (Otto Şitaynert), Peter Keetman (Pitır Kitmın), Ludwig Windstosser (Ludvih Vinsedasır) tarafından kurulan "Fotoform Grubu"nun sanatçıları fotogram, solarizasyon, fotomontaj tekniklerinin yanında luminogram tekniğini de kullanarak eserler üretmiştir.

Görsel 3.15: Moholy Nagy, jelatin gümüş baskı, 1939

BİLGİ KUTUSU

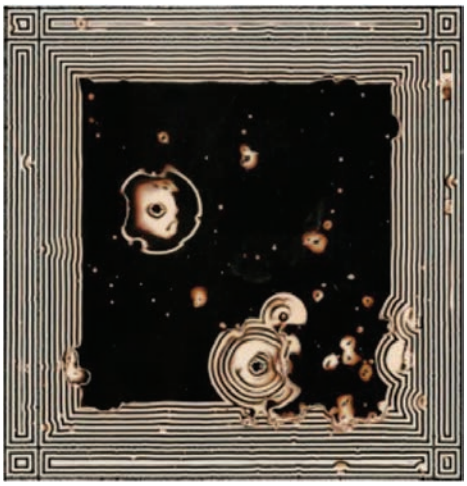
Luminogram tekniğinde fotogramda olduğu gibi ışık görmeyen yerler beyaz kalır, ışık gören yerler ise renk değiştirir. Kullanılan kimyasal malzemelere göre farklı renkler elde edilebilir. Gümüş içerikli malzemeler kullanıldığında siyah beyaz ve tonlama banyosuna göre sepya oluşurken siyanotip ile bikromat baskılarda mavi, sarı ve turuncu ortaya çıkmaktadır.

Kemigram

Kemigram, ışığa duyarlı yüzey üzerine sürülen kimyasal ve / veya organik malzemelerin güneş ışığına maruz bırakılarak pozlanmasıdır. Sanatçıların özgün, soyut biçimler oluşturmak amacıyla tercih ettikleri kamerasız fotoğraf tekniğidir. Kemigram iki farklı yöntemle uygulanır. Bu yöntemler şunlardır:

- Işığa duyarlı kâğıdın istenen kısımlarına saptama banyosu ve geliştirici banyo uygulanır ve uygulama yapılan kâğıt güneşe bırakılır. Uzun bir süre güneşe maruz kalan ışığa duyarlı kâğıdın uygulama yapılan bölümleri renk değiştirir. Bu sayede soyut biçimler elde edilir.
- Vernik, tutkal, mum, yağ, yumurta gibi malzemelerle saptama ve geliştirici banyoları istenen biçim ya da desenlerde fotoğraf kâğıdına sürülür. Duyarlı kağıdın güneşin etkisi ve üzerindeki malzemelerle etkileşime geçmesi sonucu oluşan çatlama, çözünme, aşınma ve renk değişimi sayesinde görüntü elde edilir.

Fransız sanatçı Pierre Cordier uzun yıllar boyunca yaptığı deneysel çalışmalar sonunda Kemigram tekniğini bulmuştur. Cordier, geliştirdiği kemigram tekniğini özgün eserler ortaya koymak amacıyla çalışmalarında sıklıkla kullanmıştır. Sanatçı, fotoğraf kağıdını tuval gibi kullanarak fotoğraf sanatçısından daha çok bir ressam ya da grafik sanatçısı gibi çalışarak eserler üretmiştir (Görsel 3.16, 3.17).

Görsel 3.16: Pierre Cordier, kemigram

Görsel 3.17: Pierre Cordier, kemigram, 1958

1. ETKİNLİK

- Fotogram, luminogram ve kemigram teknikleri arasındaki benzer ve farklı yönleri aşağıdaki tabloya yazınız.
- Yazdıklarınızı sınıfta paylaşınız.

	Benzer Yönleri	Farklı Yönleri
Fotogram		
Luminogram		
Kemigram		

3.1.2. Karanlık Oda

Karanlık oda, dijital fotoğrafın yayılmasından önce fotoğraf baskı işlemlerinin yapıldığı, ışık sızdırmayan ve özel olarak tasarlanmış mekânlardır. Günümüzde kullanım alanı çok kısıtlı olmakla birlikte fotografik bir ifade aracı olarak hâlâ tercih edilmektedir. Özellikle analog fotoğraf makineleriyle siyah beyaz film kullanılarak yapılan çekimlerin veya deneysel çalışmaların kâğıt baskısı ve banyo işlemlerinde kullanılmaktadır.

Görsel 3.18: Karanlık oda ve agrandizör

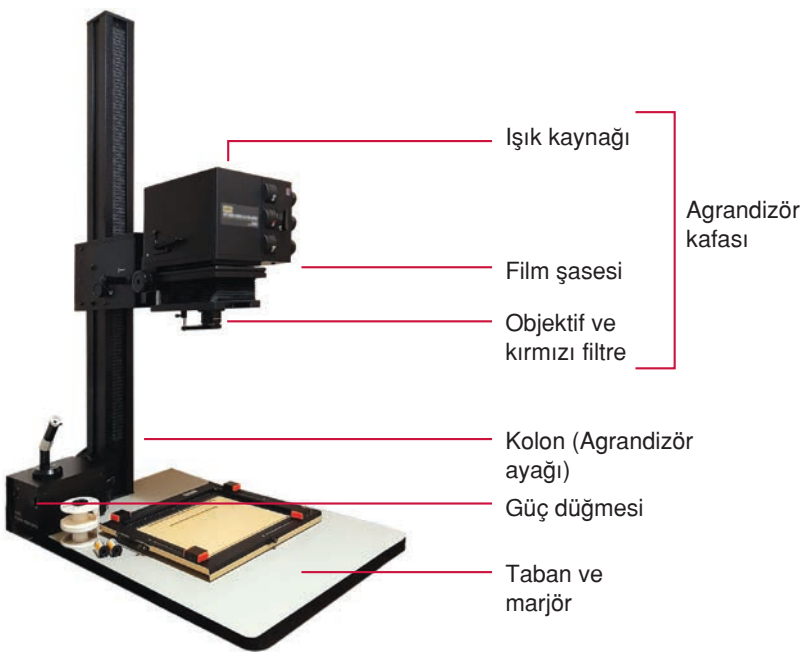
Karanlık odada baskı çalışmalarının ışığa duyarlı yüzey üzerine pozlanması agrandizör yardımıyla gerçekleştirilir (Görsel 3.18). **Agrandizör**, bir fotoğrafı film negatifinden büyüterek fotoğraf kağıdına basmak için kullanılan araçtır. Fotogram çalışmalarında da fotoğraf kâğıdı üzerine yerleştirilen malzemelerin pozlanması amacıyla kullanılmaktadır.

Agrandizörün Bölümleri ve Çalışma Sistemi

Başarılı bir fotogram elde edebilmek için kullanılacak araç gereci tanımak, yapılacak işlemlerde karşılaşılması muhtemel hataları en aza indirecektir. Bu nedenle fotogram çalışmalarında pozlama işleminde kullanılan agrandizörün çalışma sistemini bilmek ve bölümlerini tanımak önemlidir. Agrandizör beş bölümden oluşur (Görsel 3.19):

- Işık kaynağı
- Film şasesi
- Objektif ve kırmızı filtre
- Kolon (Agrandizör ayağı)
- Taban ve marjör

Işık kaynağı, film şasesi ve objektifi içeren kısma agrandizör kafası da denilmektedir.

Görsel 3.19: Agrandizörün bölümleri

Işık Kaynağı: Görüntünün yansıtılması için gereklidir. Işık, sert ışık kaynaklı agrandizörlerde direkt, yumuşak ışık kaynaklı (aynalı) agrandizörlerde ise ayna yardımıyla yansıtılarak filme ulaşır. Sert ışık kaynaklı agrandizörde pozlama süresi kısa, baskıdaki kontrast azdır. Özellikle renkli agrandizörlerde bulunan aynalı agrandizör sisteminde pozlama süresi uzundur. Baskıdaki kontrast ise yumuşaktır. Kontrastın az ya da çok olması durumu aynı zamanda fotoğraf kâğıdının kontrastlık numarası ile ilgilidir. Fotoğraf kâğıtlarının kontrast derecesi 1 ila 5 arasında değişmektedir.

Film Şasesi: Agrandizöre yerleştirilen filmi düzgün tutmaya yarayan kapakçık şeklinde, camsız veya camlı düzenektir. Film formatına göre boyutu değişmektedir.

Objektif ve Kırmızı Filtre: Objektif, filmi fotoğraf kâğıdına ışık aracılığıyla yansıtır. Üzerinde diyafram değeri bulunur ve bu sayede pozlama sırasındaki ışık miktarını denetler. Objektifin önüne takılan kırmızı filtre, siyah beyaz fotoğraf kâğıdının pozlama sırasında ışıktan etkilenmesini ve üzerinde lekeler oluşmasını engeller.

Kolon (Agrandizör Ayağı): Işık kaynağı, film şasesi ve objektifi içeren agrandizör kafasının bağlı olduğu ayaktır. Agrandizör kafasının aşağı ve yukarı hareketine imkân sağlar. Bazı agrandizörlerde kafanın açılı hareketleri de mümkün olmaktadır. Bu tür bir agrandizörle çalışılıyorsa ışığın tabana eğik düşürülmesi de sağlanabilir. Farklı açılardaki pozlamayla fotogramda oluşacak gölgelerin de çeşitleneceği bilinmelidir.

Taban ve Marjör: Kolonun dikey olarak bağlandığı ve kâğıda basılacak görüntünün yansıtıldığı düzlemdir. Bu düzlemin üzerine marjör denilen bir çerçeve konur. Marjör, fotoğraf kâğıdını ayarlamak amacıyla kulanılmaktadır.

Agrandizörün Çalışma Sistemi

Işık kaynağı aracılığıyla film şasesine yerleştirilen negatifteki görüntüyü büyüterek agrandizörün tabanına yansıtması anlayışına dayanmaktadır. Bu işlemler karanlık odada kırmızı ışık (emniyet ışığı) altında yapılmalıdır. Agrandizörle çalışılırken şu aşamalar takip edilir:

- Öncelikle film şasesi ve objektif, samur fırça yardımıyla tozdan arındırılır.
- Film, film şasesine kıvrılmayacak biçimde mandallarla tutturulur ya da iki cam arasına yerleştirilir. Bu özellik, agrandizörün türüne göre değişmektedir.
- Görüntünün büyüklüğü agrandizörün kafasının dikey hareketi ile sağlanır.
- Objektifinde bulunan diyafram değeri en açığa getirilerek netlik ayarı yapılır.
- Pozlama için gereken süreyi belirleyebilmek adına bir fotoğraf kâğıdı üzerine 5, 10, 20 saniye gibi sürelerle agrandizörün ışığı açılıp kapatılarak şeritler hâlinde deneme pozlaması yapılır. Bu süre; fotoğraf kâğıdının ışığa duyarlık özelliklerine, pozlanacak malzemeye (film ya da obje), pozlamada elde edilmek istenen etkiye göre değişebilmekte ve daha uzun olabilmektedir.
- Ayarlamalar bittikten ve süre belirlendikten sonra tabana yerleştirilen yeni bir fotoğraf kâğıdına belirlenen süre kadar pozlama yapılır. Görüntü, fotoğraf kağıdında banyo işlemlerinden sonra belirecektir.

Karanlık Odada Bulunması Gereken Özellikler

Baskı ve banyo işlemlerinin sorunsuz olması için karanlık odanın sahip olması gereken nitelikler şunlardır:

- Karanlık oda hiçbir şekilde ışık sızdırmamalıdır. Işığa duyarlı fotoğraf kâğıdı ya da filmler, ışığa maruz kalmamalıdır. Koruyucu kaplarında muhafaza edilmeli ve karanlık odada hiç ışık almayan bir alanda saklanmalıdır.
- Işık yalıtımı sağlanmış bir havalandırma sistemi olmalıdır. Banyo kimyasallarının zamanla havaya karışması nedeniyle karanlık oda sık sık havalandırılmalıdır.
- Aydınlatma sistemi, pozlama ve banyo işlemleri sonrası için beyaz ampul; pozlama ve banyo işlemi için emniyet ışığı denen kırmızı ampul şeklinde düzenlenmiş olmalıdır. Emniyet ışıkları, çalışma tezgahının 40-50 cm üzerinde ve en fazla 20-25 watt gücünde olmalıdır.
- Siyah beyaz banyo ısısı -2, +2 derece sapmayla ortalama 20 derecedir. Bu ısının sabit tutulması açısından karanlık odanın sıcaklığı 20 ile 30 derece arasında olmalıdır.
- Kolay temizlenebilen, kaygan ve emici olmayan bir zemini olmalıdır (Örneğin ahşap zemin emici olması nedeniyle uygun değildir).
- Karanlık oda tozdan arındırılmış olmalı, duvarlar ve zemin belirli aralıklarla elektrikli süpürge ile temizlenmelidir (Toz, baskı kalitesini ve ortaya çıkacak sonucu olumsuz etkiler).
- Tezgah, su tesisatı ve topraklama yapılmış elektrik tesisatı olmalıdır (Islak elle prizlere kesinlikle dokunulmamalıdır).
- Kuru ve ıslak çalışma alanları ayrı düzenlenmelidir. Kuru alanda agrandizör, giyotin (kağıt kesme aleti) ve fotoğraf kağıtlarını saklamak için bir kutu ya da dolap bulunmalı, ıslak alanda banyo küvetlerinin üzerine konacağı bir tezgah ve musluk olmalıdır.

Karanlık Odada Banyo İşlemi

Agrandizörde pozlama işlemi yapılmış fotoğraf kâğıdında görüntünün oluşması ve sabitlenmesi amacıyla baskı banyoları hazırlanmalıdır. Banyo solüsyonları, üretici firmalar tarafından kâğıdın özelliklerine göre çeşitli kimyasalların belirli oranlarda karışımlarıyla hazırlanarak konsantre hâlde piyasaya sunulmaktadır. Karanlık odada agrandizör, banyo küvet ve maşaları, banyo kimyasalları, ölçekli kap gibi malzemeler kullanılmaktadır (Görsel 3.20). Karanlık odada banyo işlemi üç aşamada yapılır. Bu aşamalar şunlardır:

Geliştirme Banyosu: Fotoğraf kâğıdı banyo içinde hareket ettirilerek görüntü oluşturulur. Görüntü istenen tona ulaştığında kâğıt, durdurma banyosuna aktarılır.

Durdurma Banyosu: Görüntünün gelişimini durdurmak amacıyla yapılır. Küvete alınan fotoğraf kâğıdı yaklaşık 15 ila 20 saniye maşayla hareket ettirilir.

Tespit (Sabitleme) Banyosu: Durdurma banyosundan sonra yapılan bu banyonun amacı görüntünün sabitlenmesini sağlamaktır. Fotoğraf kâğıdının boyutuna ve pozlama süresine göre tespit banyosunda kalma süresi değişiklik gösterir. Fotoğraf kâğıdı ara sıra hareket ettirilmelidir.

Görsel 3.20: Karanlık odada kullanılan ölçekli kaplar

Karanlık odada kullanılacak geliştirme ve tespit banyoları hazırlanırken ürün etiketinde yazan, üretici firmanın belirlediği sulandırma oranı ve sıcaklığa dikkat edilmelidir.

Geliştirme banyosunda, ölçekli kaba ürün etiketinde belirtilen oran kadar su ve ardından geliştirme banyo sıvısı (developer) boşaltılır. Siyah beyaz banyoda banyo sıcaklığı yaklaşık 20 derecedir. Isıyı ayarlamak için ısı ölçer ile banyo sıcaklığı kontrol edilmelidir.

Tespit banyosu da geliştirme banyosuna benzer şekilde, ürün etiketinde belirtilen oranda su ile karıştırılarak hazırlanır ve sıcaklığı ayarlanır. Geliştirme banyosu bir kez kullanılır. Tespit banyosu ise kullanımdan sonra ışık geçirmeyen bir kaba alınıp üzerine tarih yazılarak tekrar kullanılabilir. Ancak eskimiş (bayatlamış) tespit banyosunun gerekli işlevi görmeyeceği unutulmamalıdır.

Hazırlanan banyolar, "banyo küveti" denilen tercihen plastikten yapılmış kaplara konulur. Küvetler; 18x24 cm, 30x40 cm, 50x60 cm gibi kâğıdı boyutlarını alabilecek büyüklükte olmalıdır.

Banyo sıvıları elle temas etmemeli, aynı zamanda fotoğraf kâğıtlarına da elle dokunulmamalıdır. Bu nedenle fotoğraf kâğıtları maşa yardımıyla bir küvetten diğerine aktarılır. Banyo solüsyonlarının birbirine karışmaması uzun süre dayanıklı kalmalarını sağlar. Bu nedenle her küvet için ayrı maşa kullanılmalıdır.

Banyo işlemlerinden sonra fotoğraf kâğıdının üzerindeki kimyasallardan arındırılması için kâğıt düz ve portatif bir yüzeye alınarak su ile yıkanmalıdır. Bu işlem beyaz ışık altında yapılabilir. İyi yıkanmayan fotoğraf kâğıtlarının üzerinde kimyasallar kalmış olabileceğinden zamanla lekeler oluşabilmektedir. Kâğıdın üzerinde sarımtırak bir tabaka oluştuysa tespit banyosu yetersiz demektir. Yetersiz olduğu görüldüğünde kâğıt tekrar tespit banyosuna alınır. Ancak kesinlikle geliştirici banyoya atılıp tekrar banyo edilemez.

BİLGİ KUTUSU

Siyah beyaz karanlık oda baskısında geliştirici banyonun belirtilen oranlara dikkat edilerek hazırlanmış olması, tazeliği, ısısı ve kâğıdının geliştirici banyoda tutulma süresi, oluşacak görüntüyü etkiler. Örneğin siyah beyaz fotoğraf baskısında siyah, gri ve beyaz alanlar bulunmaktadır. Geliştirici banyonun soğuk, bayat, fazla sulandırılmış olması veya banyo süresinin azlığı siyah alanlarda gri tonların hakim olmasına, gri alanların ise daha koyu griye dönüşmesine neden olur. Geliştirici banyo çok sıcak veya az sulandırılmış ise siyah alanlar çabuk kararır, gri tonlar da siyahlaşır. Ancak deneysel çalışmalarda istenen duruma göre banyo ısıları veya süreleriyle oynamak mümkündür.

3.1.3. Agrandizör Yardımıyla Fotogram

Agrandizörle yapılan fotogram çalışmalarında şaseye film yerleştirilmeden pozlama yapılır. Agrandizörün tabanındaki marjöre yerleştirilen fotoğraf kâğıdı üzerine çeşitli nesnelerle bir kompozisyon oluşturulur (Görsel 3.21). Kompozisyonun görüntüsü agrandizör yardımıyla kâğıda aktarılır. Fotogram çalışmasında ışık kaynağının nesnelere olan uzaklığı agrandizörün kafasının dikey hareketiyle sağlanır.

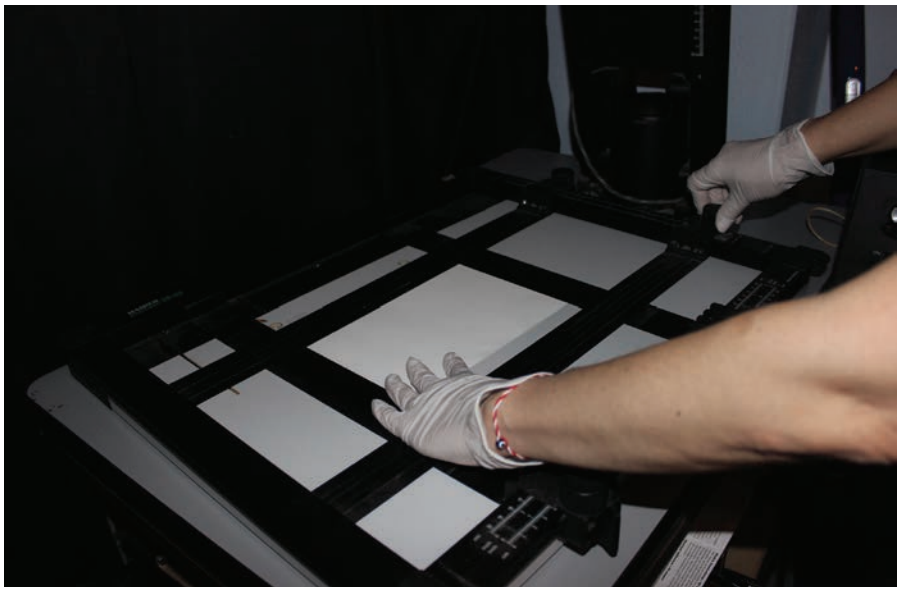
Görsel 3.21: Çeşitli nesnelerle fotogram kompozisyonları

Görsel 3.22'deki fotogram çalışması, şeritler hâlinde kesilmiş üç ayrı fotoğraf kağıdına nesnelerin görüntüsünün karanlık odada agrandizör yardımıyla aktarılmasıyla oluşturulmuştur.

Görsel 3.22: Fotogram çalışmaları

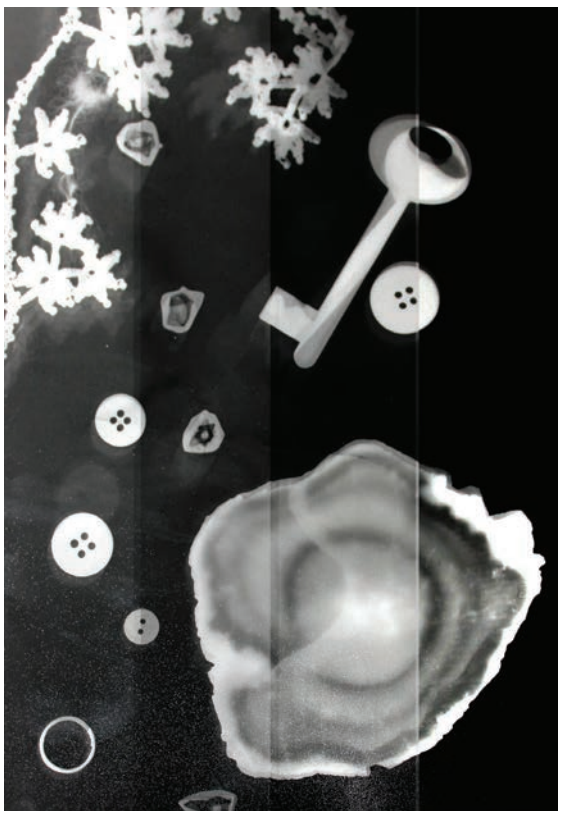
Öncelikle fotoğraf kâğıdı Görsel 3.23'teki gibi marjöre yerleştirilir. Kâğıt üzerinde nesnelerle bir kompozisyon kurulur (Görsel 3.24). Pozlama süresini tespit etmek için farklı sürelerin uygulandığı şeritler hâlinde poz süresi taraması yapılır (Görsel 3.25). Agrandizörün ışığı belirlenen süre kadar açık tutularak görüntü pozlanır.

Görsel 3.23: Fotoğraf kâğıdını marjöre yerleştirme

Görsel 3.24: Nesneleri kâğıt üzerine yerleştirme

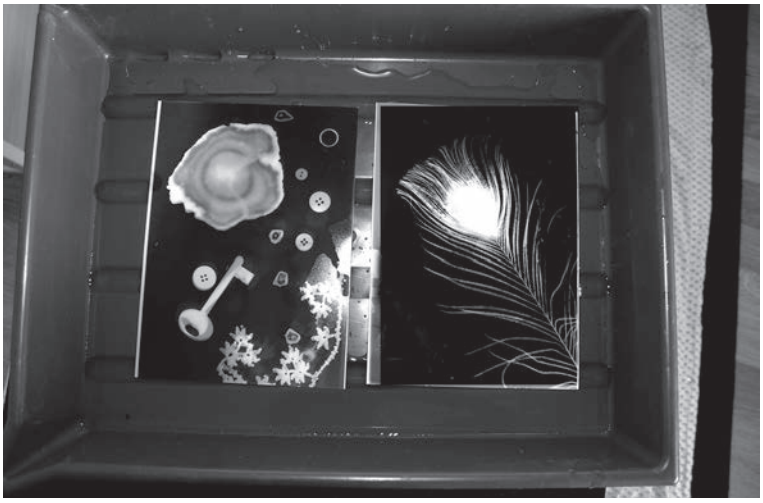

Görsel 3.25: Poz süresi taraması

Pozlanan kâğıt Görsel 3.26'daki gibi ölçekli kaplarda hazırlanan ve ardından banyo küvetlerine alınan sıvılarda geliştirici, durdurma ve sabitleme olarak adlandırılan banyo işlemlerine tabi tutulur (Görsel 3.27). Böylelikle nesnelerin gölge görüntüsü fotogram tekniğiyle fotoğraf kâğıdına aktarılmış olur (Görsel 3.28). Tüm bu işlemler karanlık odada kırmızı ışığın altında yapılmalıdır.

Görsel 3.26: Ölçekli kaplarda banyo hazırlama

Görsel 3.27: Banyo işlemi

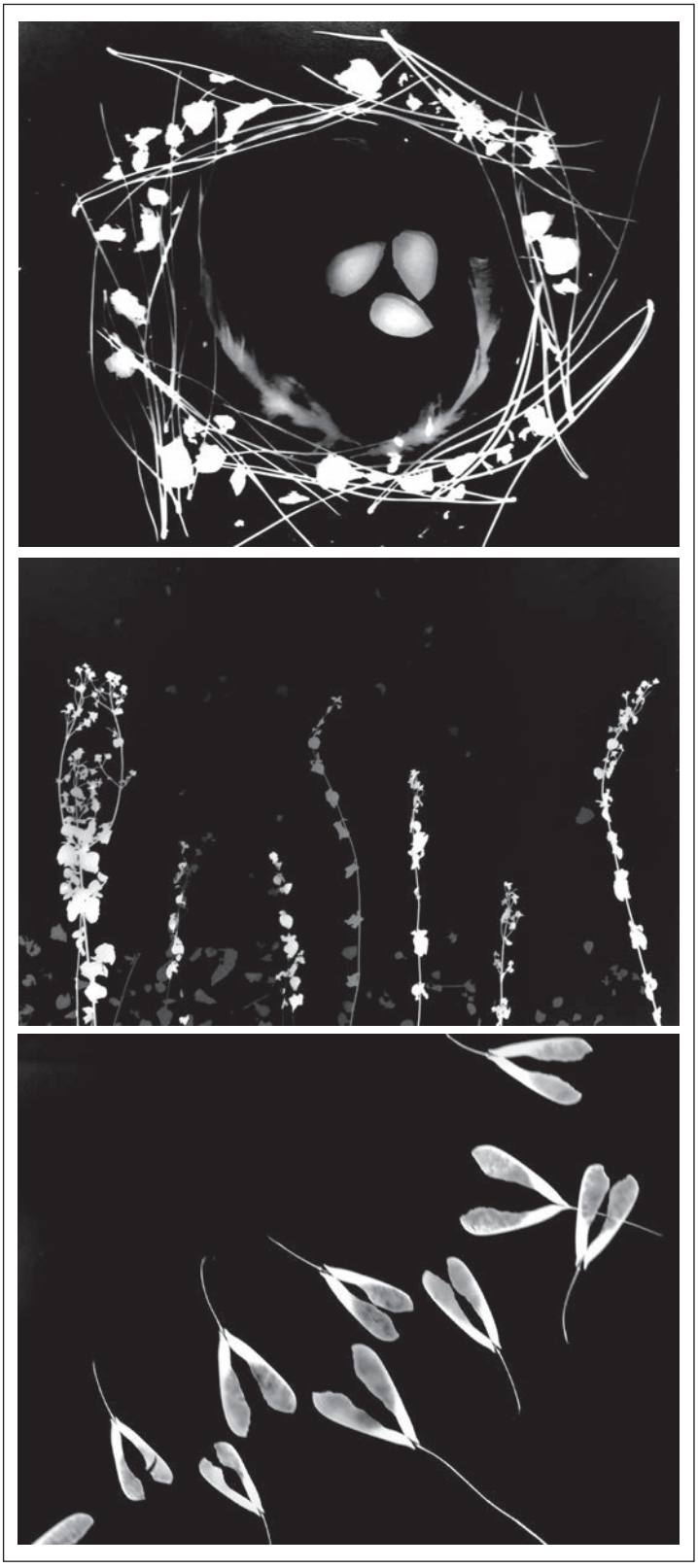
BİLGİ KUTUSU

Duyarlı kâğıdın agrandizördeki pozlama süresi ile pozlamadan sonraki geliştirme ve tespit banyolarının süreleri fotogramda oluşacak görüntüyü etkiler. Fotogram biraz da doğaçlama sanatıdır. Bu nedenle aynı kompozisyonun farklı pozlama ve banyo süreleriyle birden çok çalışılması, istenen görüntünün elde edilmesinde avantaj sağlayacaktır.

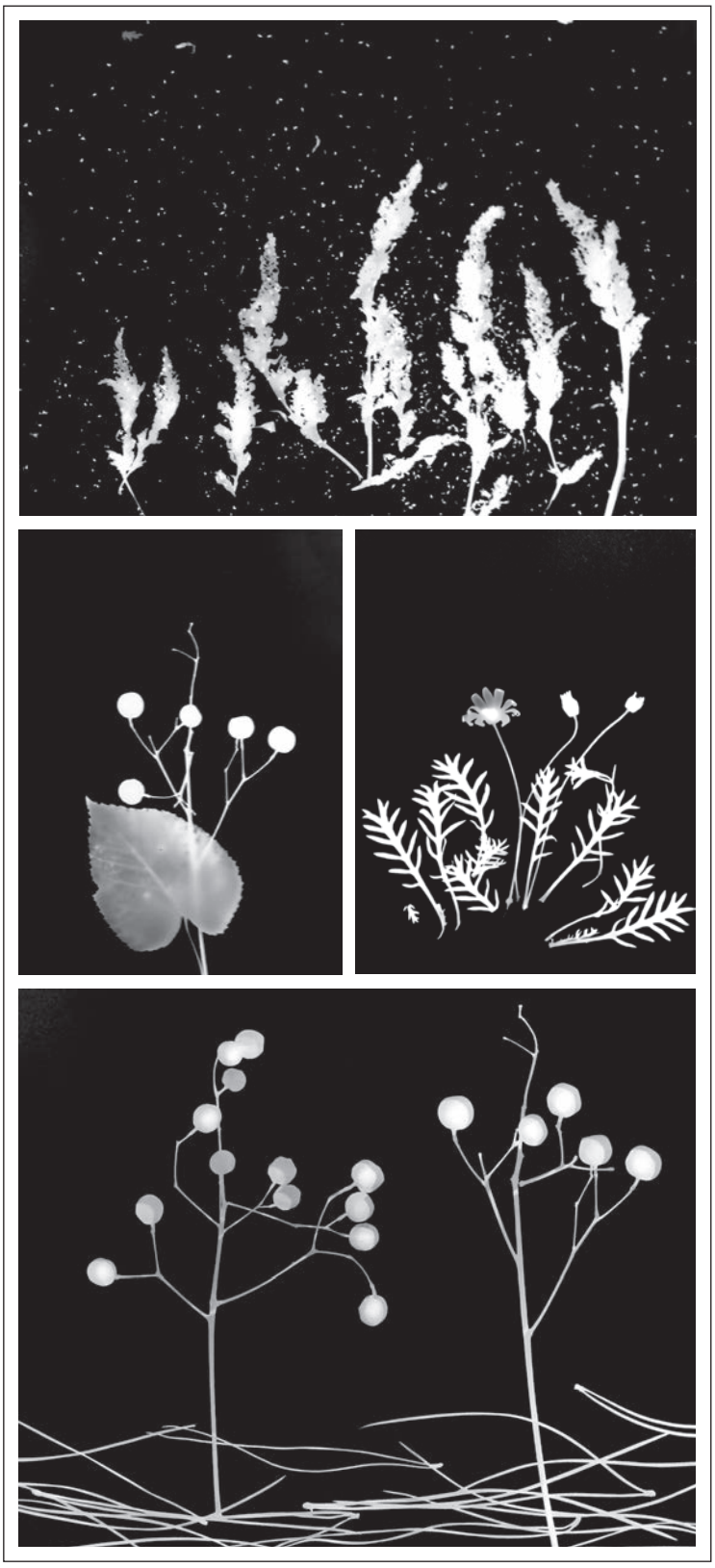
Görsel 3.28: Fotogram

Görsel 3.29'da agrandizörle yapılmış fotogram çalışmaları görülmektedir.

Görsel 3.29: Fotogram uygulamaları

Görsel 3.30'da agrandizörle yapılmış fotogram çalışmaları görülmektedir.

Görsel 3.30: Fotogram uygulamaları

Görsel 3.31'de siyanotip tekniğiyle yapılmış fotogramlar görülmektedir.

Görsel 3.31: Fotogram, siyanotip çalışmaları

Görsel 3.32'de fotogram ve mavi baskı (siyanotip) çalışmaları görülmektedir

Görsel 3.32: Fotogram ve siyanotip

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Fotogram Çalışması
AMAÇ : Agrandizör aracılığıyla baskı ve banyo işlemleri yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak karanlık odada agrandizör yardımıyla fotogram yapınız. (Okulunuzda kırmızı ışık altında çalışabileceğiniz bir karanlık oda ortamı bulunmuyorsa uygulamanızı çevrenizde bulunan fotoğraf stüdyolarında, üniversite ya da fotoğraf derneklerinin stüdyolarında gerekli izinleri alarak gerçekleştiriniz.)

Araç Gereç

1. Agrandizör
2. Pozlama için çeşitli malzemeler
3. Geliştirme, durdurma ve tespit banyoları
4. Işığa duyarlı siyah beyaz fotoğraf kâğıdı, A4 dosya kâğıdı
5. Eldiven, maske, emniyet gözlüğü

İşlem Basamakları

1. Fotogramda kullanacağınız kompozisyon için ışığın bir kısmını geçiren yarı saydam malzemeler (yağlı kâğıt, tül, buzlu cam, renkli cam veya plastikten yapılmış nesneler) bulunuz.
2. Fotogramda farklı etkiler görmek için kompozisyonunuzu destekleyecek ağaç dalı, taş kalem, tahta cetvel, ahşap ya da metal kutu gibi saydam olmayan (ışık geçirmeyen) bir nesne daha bulunuz.
3. Elinizde bulunan objelerle A4 kâğıdına aydınlık ortamda kompozisyon oluşturunuz. Kompozisyonunuzu nesnelerin formuna (kare, dairesel, dikdörtgen vb.), ışığın geçirgenliğine ve nesneler arasındaki boşluğa (espas) dikkat ederek kurunuz.
4. İş önlüğünüzü giyiniz.
5. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak karanlık odada gerekli hazırlıkları aşağıdaki güvenlik tedbirlerini dikkate alarak yapınız.
    - Kimyasal maddeler buharlaşarak ortama karıştığında özellikle astımlı bireyler için tehlikeli olabilmektedir. Bu nedenle ortamın sık sık havalandırılmasını sağlayınız.
    - Çalışırken eldiven, maske ve emniyet gözlüğü kullanmayı unutmayınız.
    - Pozlama ve banyo işlemlerinden önce fotoğraf kâğıdını kutusundan çıkarmayınız.
    - Banyo kimyasallarının gözünüze bulaşmamasına dikkat ediniz. Olabilecek bir kaza sonucu gözünüze sıçraması durumunda bol suyla yıkayınız. Alerjik bir durum baş gösterirse öğretmeninizi bilgilendiriniz ve en yakın sağlık kurumuna başvurunuz.
    - Elektrik prizlerine ıslak elle kesinlikle dokunmayınız.

1. UYGULAMA

- Karanlık oda, iş sağlığı ve güvenliği açısından risklidir. Çalışırken sakin, dikkatli ve disiplinli olunuz.

6. Karanlık odanın beyaz aydınlatma ışıklarını kapatarak kırmızı emniyet ışıklarını açınız.
7. Fotoğraf kâğıdının ışığa duyarlı yüzeyini agrandizörün alt tablasında bulunan marjöre yerleştiriniz.
8. Nesneleri, önceden belirlediğiniz kompozisyona göre fotoğraf kâğıdının üzerine yerleştiriniz.
9. Çalışmanızı agrandizörün ışığını beş saniye açarak pozlayınız.
10. Kompozisyonunuzu üç ayrı fotoğraf kâğıdına yeniden yerleştirerek ve her defasında pozlama süresini değiştirerek üç kez daha pozlayınız.
11. Pozladığınız fotoğraf kâğıdını sırasıyla geliştirme, durdurma ve tespit banyolarına alınız.
12. Banyo sıvılarının birbirine karışmaması için kâğıdı bir küvetten diğerine aktarırken ayrı maşalar kullanmaya dikkat ediniz.
13. Emniyet ışığını kapatarak beyaz ışığı açınız.
14. Tespit banyosundan çıkardığınız fotoğraf kâğıdını suyla yıkayınız.
15. Çalışma alanı dışında bulunan bir alanda gerilmiş ipe asarak kurutunuz. Parmak izinizin çıkmaması için kâğıdınıza el sürmeyiniz.
16. Oluşturduğunuz fotogramı inceleyiniz. Objelerin kâğıtta kapladığı alanı, ışık geçirgenliğini ve nesneler arasındaki boşlukların kompozisyona etkisini değerlendiriniz.
17. Çalışmanızın bitiminde karanlık odayı temiz ve düzenli bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "1. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.2. ÇOKLU POZLAMA TEKNİĞİ

Aynı fotoğraf karesinde birden çok görüntünün pozlanmasına **çoklu pozlama** denir. Multi exposure (molta ekspojır) da denilen ve deneysel fotoğraf tekniklerinden biri olan çoklu pozlama ile özgün fotoğraflar elde edilebilir (Görsel 3.33).

Görsel 3.33: Fotoğraf makinesiyle çoklu pozlama

Analog fotoğraf makineleriyle çalışılan dönemde aynı film karesi üzerine iki kez pozlama yapılmasıyla uygulanan çoklu pozlama, dijital fotoğraf makinelerinin çoklu pozlama özelliği kullanılarak yapılmaktadır.

Çoklu pozlama yalnızca iki fotoğraf kullanılarak yapılıyorsa **çift pozlama** / double exposure (dabıl ekspojır) adını alır. Görsel 3.34'te analog fotoğraf makinesi ile çift pozlama yapılmış fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 3.34: Analog fotoğraf makinesi ile çoklu pozlama

3.2.1. Dijital Fotoğrafta Çoklu Pozlama

Dijital fotoğraf makinelerinde bulunan çoklu pozlama ile fotoğraf çekiminde birtakım kolaylıklar sağlanmaktadır. Görsel 3.35'te dijital fotoğraf makinesi ile oluşturulmuş çoklu pozlama çalışması görülmektedir.

Görsel 3.35: Dijital fotoğrafta çoklu pozlama

Fotoğrafta çoklu pozlama, makinelerin özelliğine göre farklı şekillerde uygulanır. Uygulama şekilleri şunlardır:

- Çoklu pozlama işlemi, fotoğraflar çekildikten sonra makinenin çoklu pozlama özelliği seçilerek yapılır. Bu teknikte ayrı ayrı çekilmiş fotoğraflar seçilerek tek bir karede birleştirilir. Birleştirilecek fotoğraf sayısı, makinenin özelliğine göre değişmektedir.
- Bazı makinelerde ise önce çoklu pozlama özelliği açılarak çekilecek fotoğraf sayısı belirlenir. (Bu sayı makinelerin özelliğine göre farklılaşabilmektedir.) Ardından aynı karenin birden çok fotoğraf çekimi ile pozlanması sağlanır. Makinenin "ortalama" modu seçildiğinde çekilen görüntüler ortalama bir değerle birleştirilir. Farklı değerler isteniyorsa artı ya da eksi yönde pozlama denemeleri yapılarak istenen görüntüye ulaşılabilir. İstenen sonuca ulaşıldığında "tamam" ile onaylanır. Beğenilmeyen görüntü silinip tekrar çekim yapılabilir. Çekilen fotoğraf karelerinde diyafram ve enstantane farklılıkları uygulanarak farklı etkiler elde etmek mümkündür.
- Fotoğraf makinesinin çoklu pozlama özelliği yoksa çekilen fotoğraflar bilgisayarda görüntü düzenleme programında işlenerek çoklu pozlama etkisi oluşturulabilir. Fotoğrafçıları, makinelerinin çoklu pozlama özelliği olsa dahi fotoğrafta istedikleri etkiyi elde edebilmek için çoğunlukla bu tekniği tercih etmektedir.

3.2.2. Çoklu Pozlama Ayar Modları

Çoklu pozlama özelliği bulunan dijital fotoğraf makineleri sayesinde Görsel 3.36'daki gibi fotoğraflar çekilebilmektedir. Bu çekim özelliğine sahip fotoğraf makinelerinde yer alan çoklu pozlama menüsünde farklı çekim modları yer alır. Modların işlevleri şunlardır:

Ekleme: Bu mod seçildiğinde çekilen her fotoğraf kendinden önce çekilen fotoğraflara eklenerek birleştirilmektedir. Pozlama değerlerinin birbirinin üstüne eklenmesi nedeniyle diğer kare pozlanırken eksi yönde pozlama telafisi ile çekim yapılmalıdır. Aksi taktirde her eklemede beyaz yerlerin birleşimi aydınlık patlamasına neden olacaktır. Bu modun görüntü düzenleme programındaki karşılığı Lineer Burn (Laynır Börn) seçeneğidir.

Ortalama: Çekilen fotoğraf karelerin opaklık değeri makine tarafından otomatik olarak ortalama bir değerde ayarlanır. Artı yönde yapılan pozlama telafisinde eklenen fotoğrafın görünürlüğü, eksi yönde yapılan pozlama telafisinde ise alttaki fotoğrafın görünürlüğü artar. Bu modun etkisi için görüntü düzenleme programında Overlay (Ovırley) seçeneği kullanılır.

Görsel 3.36: Çoklu pozlama

Aydınlık: Fotoğrafların pikselleri birbiriyle karşılaştırılır ve açık pikselli fotoğraf görünür olur. Görüntü düzenleme programında yapılan çoklu pozlamada Lighten (Laydın) seçeneği ile aynı etkiyi oluşturmak mümkündür.

Karanlık: Üstte bulunan fotoğrafın pikselleri alttaki fotoğrafın pikselleriyle karşılaştırılır. Daha koyu pikselli olan fotoğraf belirgin hâle gelir. Bu etki, görüntü düzenleme programında Darken (Darkın) seçeneği ile elde edilir.

3.2.3. Çoklu Pozlama Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar

Dijital fotoğraf makinelerinin çoklu pozlama özellikleri markalarına göre değişiklik göstermektedir (Görsel 3.37). Çoklu pozlamada birden fazla fotoğraf üst üste pozlandığından aşırı pozlama sorunu ile karşılaşılabilir. Aşırı pozlamadan kaçınmak için çoklu pozlamaya eklenen her fotoğraf bir öncekine göre daha az pozlanmalıdır. Bunun için makinenin diyafram ve enstantane değerleri değiştirilebileceği gibi artı yönde pozlama telafisinden de yararlanmak mümkündür. Çoklu pozlama özelliği bulunan fotoğraf makineleri ile çoklu pozlama yapabilmek için dikkat edilecek genel unsurlar şunlardır:

- Öncelikle fotoğraf makinesi menüsünden Çoklu pozlama / Multuple exposure (Maltupıl ekspojır) özelliği seçilmelidir. Ardından kaç kare fotoğraf çekileceği belirlenmelidir.
- Varsa çoklu pozlama menüsünde bulunan modlardan biri [Ekleme / Additive (Editiv), Ortalama / Avarage (Evırıc), Aydınlık / Bright (Bırayt), Karanlık / Dark (Dark)] belirlenmelidir. Bazı fotoğraf makinelerinde bu modlar yerine Otomatik artış seçeneği bulunmaktadır. Otomatik artış seçeneği açık duruma getirildiğinde makine üst üste çekilen fotoğrafları birleştirirken her bir fotoğrafın poz değerinde otomatik ayar yapar.
- Çekilen fotoğraf karelerinin birleştirilmemiş, orijinal hâllerini koruyabilmek için bazı fotoğraf makinelerinde bulunan tüm pozları koruyun seçeneği açık durumuna getirilmelidir.
- Her makinede farklı isimlerle yer alsa da genel anlamda Açık (dizi) seçeneğinde deklanşöre basıldığı sürece fotoğraf makinesi çoklu pozlama yapacaktır. Açık (tek fotoğraf) seçeneğinde ise tek çoklu pozlama yaptıktan sonra makine normal çekime geri dönecektir. İstenen duruma göre seçeneklerden biri seçilmelidir.
- Çoklu pozlama aktifken hafıza kartının formatlanamayacağı ve bazı menülerin aktif olmayacağı bilinmelidir. Bu nedenle çoklu pozlama çekimleri bittiğinde makine ayarlarından çoklu pozlama seçeneği ON durumundan OFF durumuna getirilmelidir.

Görsel 3.37: Farklı fotoğraf makinelerinde çoklu pozlama menüleri

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda çoklu pozlama tekniğiyle fotoğraf çekimi yapınız.

- Çekim yapacağınız konuyu ve ortamı belirleyiniz.
- Fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını hazırlayınız.
- Çoklu pozlama tekniğini uygulayabilmek için makinenizin çoklu pozlama özelliğini açınız ve mod seçimi yapınız.
- Işık koşullarını denetleyerek makinenizin ayarlarını yapınız.
- Konuyu farklı kadrajlarda üst üste iki kez pozlayarak çoklu pozlamayı gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
Çekim yapacağı ortamı belirledi.		
Fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını hazırladı.		
Çoklu pozlama özelliğini açarak mod seçimi yaptı.		
Makinenin ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yaptı.		
Konuyu farklı kadrajlarda üst üste iki kez pozlayarak çekimi gerçekleştirdi.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

3.2.4. Görüntü Düzenleme Programında Çoklu Pozlama

İki veya daha fazla görüntünün bilgisayarda görüntü düzenleme programı kullanılarak üst üste açılmasıyla kadraj, opaklık, renk ve ton gibi ayarlar değiştirilerek farklı etkilerde çoklu pozlama yapılabilir. Bu teknik, dijital manipülasyon çalışmalarında sıklıkla kullanılmaktadır. Görsel 3.38'deki fotoğrafta bilgisayarda görüntü düzenleme programında iki ayrı fotoğraf üst üste getirilerek manipülasyon oluşturulmuştur.

Görsel 3.38: Dijital manipülasyon

Görsel 3.39'da birden fazla fotoğraf ayrı katmanlarda farklı renk uygulamalarıyla işlenerek tek bir karede birleştirilmiştir. Görsel 3.40'ta ise iki fotoğraf, farklı renk ve efekt uygulamaları ile birleştirilmiştir.

Görsel 3.39: Farklı renklerle çoklu pozlama

Görsel 3.40: İki fotoğrafı birleştirerek efekt uygulama

Görsel 3.41'deki iş insanı ve ortamı, görüntü düzenleme programındaki araçlar kullanılarak birleştirilmiştir. Fotoğrafların istenen alanları seçilip silinerek grafiksel bir görünüm tasarlanmıştır.

Görsel 3.42'deki gibi bilgisayarda çoklu pozlama etkisiyle elde edilen görüntüler; reklam-tanıtım hizmetleri, gazete ve dergiler, dijital yayınlar, öykü resimleme, sinema ve TV grafikleri gibi pek çok alanda kullanılmaktadır.

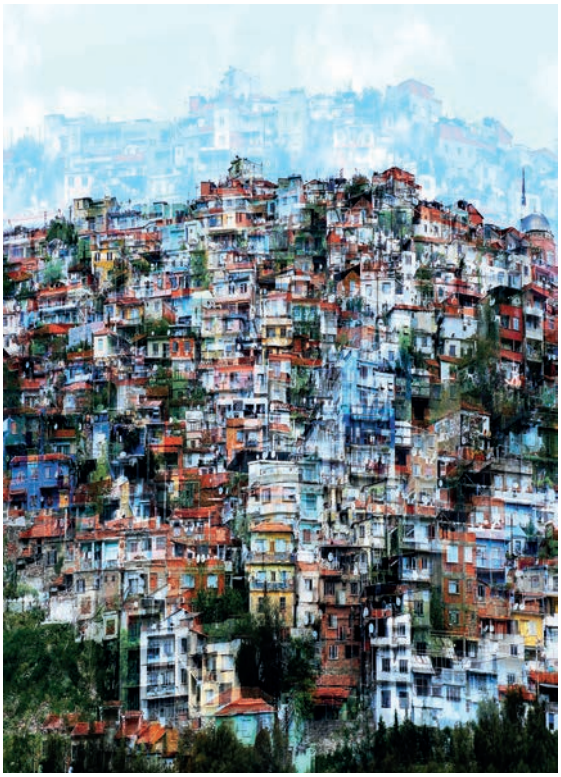

Görsel 3.41: İki görüntünün birleştirilmesi

Görsel 3.42: Bilgisayarda çoklu pozlama

Çoklu pozlama fotoğrafta sanatsal amaçlı da kullanılabilmektedir. Görsel 3.43 ve 3.44'te sanatsal amaçlı dijital çoklu pozlama çalışmaları görülmektedir.

Görsel 3.43: Bilgisayarda yapılmış sanatsal amaçlı çoklu pozlama

Görsel 3.44: Sanatsal amaçlı dijital çoklu pozlama

2. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Fotoğraf Makinesiyle Çoklu Pozlama
AMAÇ : Çoklu pozlama yapılacak mekânda gerekli ekipmanları hazırlayarak çekimler yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak çoklu pozlama tekniği ile fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman

İşlem Basamakları

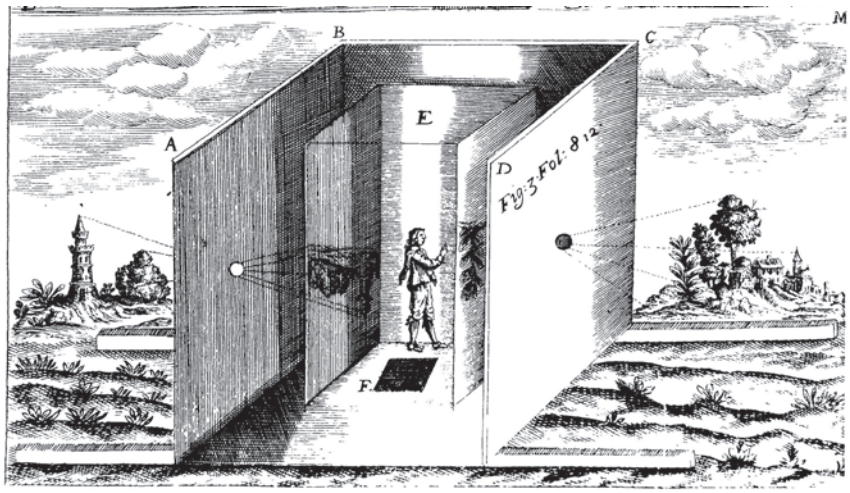
1. Çoklu pozlama için bir konu belirleyiniz. Konuya uygun iç ya da dış mekâna karar veriniz.
2. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
3. Fotoğraf makinesinin menü ayarlarından çoklu pozlama sekmesini açık konuma getiriniz.
4. Çoklu pozlama sayısını belirledikten sonra mod ayarlarından (ekleme, ortalama, aydınlık, karanlık) birini seçiniz. Ardından "tüm pozları koruyun" sekmesini açık konuma getiriniz.
5. Konuya uygun kadraj belirleyiniz. Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını yaparak çekime başlayınız. Çoklu pozlama tekniğini, belirlemiş olduğunuz konuya uygun aşağıdaki alternatifleri deneyerek uygulayınız.
   - Konuyu bir kez pozladıktan sonra makineyi ters çevirip ya da bakış açısını değiştirip farklı kadrajlarla yeniden pozlayınız.
   - Kompozisyonda yer alan nesne ya da figürlerin yerini değiştirerek (makinenin bakış açısını veya mesafeyi değiştirmeden aynı fon ve aynı kadrajı kullanarak) birden çok çekim yapınız.
   - Konuya olan mesafenizi değiştirerek konuyu (nesne, figür ya da mekânı) farklı ISO değerleriyle çekiniz.
   - Farklı diyafram değerleri ile alan derinliğini değiştirerek üst üste çekim yapınız.
6. Enstantane değerini değiştirerek uzun pozlama ve kısa pozlama ile hareketli bir konuyu üst üste pozlayınız.
7. Çekimler bittiğinde fotoğraflarınızı hafıza kartından bilgisayara aktararak arşivleyiniz.
8. Fotoğraf makinesi ve ekipmanını yerlerine kaldırınız.
9. Gerekirse fotoğrafların kopyalarını görüntü düzenleme programında işleyiniz. Fotoğrafların orijinallerine dokunmayınız.
10. Çalışma ortamınızı temiz ve düzenli bırakmaya özen gösteriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "2. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.3. PİNHOLE KAMERAYLA FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Deneysel fotoğraf çalışmalarında kullanılan pinholenin temeli camera obscura denilen karanlık kutu mantığına dayanmaktadır. Işık ışınları, küçük bir delikten dağılmadan geçebilir ve deliğe paralel tutulan bir yüzey üzerine düşürüldüklerinde cismin ters görüntüsü elde edilir. Yüzyıllar önce keşfedilmiş olan bu fizik kuralına dayanarak geliştirilen camera obscura, önceleri ressamlar tarafından yardımcı araç olarak kullanılmış (Görsel 3.45), daha sonra da fotoğraf makinesinin temelini oluşturmuştur.

Görsel 3.45: Kircher'ın (Körşır) "Aynalar Teorisi" adlı kitabından taşınabilir camera obscura çizimi, 1646

Görsel 3.46: Pinhole (iğne deliği) kamera

Görsel 3.47: Filtre montajlı, deklanşörlü, orta format filmli pinhole

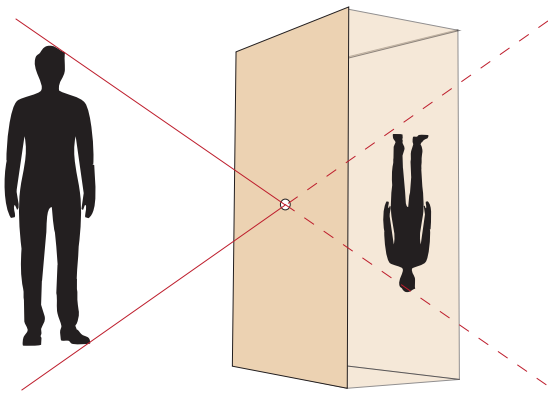
Camera obscura mantığı ile ortaya çıkmış olan pinhole (iğne deliği) tekniği ilk fotoğraf makinelerinin temelini oluşturmuştur. Pinhole kameranın objektifi yoktur. Objektif görevini iğne ya da çelik bir telle açılan küçük bir delik görür. Bu nedenle pinhole kameraya iğne deliği kamera da denilmektedir (Görsel 3.46, 3.47).

3.3.1. Pinhole Kamerada Görüntü Oluşumu

Gözün görme işlevi başka bir deyişle gözde görüntü oluşumu, nesnelerden yansıyan ışığın göze ulaşmasıyla gerçekleşir. Fotoğraf makinesinde görüntü oluşumu da benzer bir şekilde makinenin karşısındaki görüntüyü nesnelerden yansıyan ışık ile algılamasıyla oluşur. Gözde gerçekleşen bu görme olayı gibi bir nesnenin fotoğraf görüntüsü oluşturması için de önce ışığı yansıtması, bu yansımanın tamamen karanlık bir ortam içinde bulunması ve bir yüzey üzerine düşmesi gerekir.

Pinhole (iğne deliği), ışık geçirmez karanlık bir kutudur. Camera obscura'dan farkı, taşınabilir boyutta olmasıdır. Pinhole, fotoğraf çekimi için kullanılacaksa ışığa duyarlı film veya kâğıt yerleştirilerek görüntü elde edilebilir.

Karanlık kutu ışık geçirmeyen malzemeden yapıldıktan sonra bir yüzeyinin tam ortasına iğne ile delik açılır. Açılan delikten içeri giren ışık görüntünün oluşmasını sağlar. Görüntü, iğne deliğinin tam karşısında bulunan yüzeyin iç kısmında ve ters olarak oluşur (Görsel 3.48).

Görsel 3.48: Pinholede görüntünün oluşumu

Pinhole ya da iğne deliği denilen ve fotoğrafın temelini oluşturan karanlık kutu (camera obscura) ile fotoğraf çekimleri yapılabilmektedir. Pinhole fotoğraf çekimi dışında fotoğrafta görüntünün nasıl oluştuğunu anlamak amacıyla da kulllanılabilir. Bunun için pinhole kamerada görüntünün düştüğü yüzey, yağlı kağıt gibi saydam bir malzemeden olmalıdır. Burada amaç, fotoğraf makinelerinde görüntünün nasıl oluştuğunu anlamaktır.

BİLGİ KUTUSU

İğne deliğinden kutuya giren ışık, görüntüyü ters çevirerek yansıtır. Pinhole, beş saniye ile birkaç saat arasında değişen bir süre ışığa maruz bırakıldığında görüntü pozlanır. Bu süre ışığın şiddetine ve nesnenin ışığı yansıtma durumuna bağlı olarak değişmektedir. Pinhole kamerada oluşan görüntü, çok aydınlık ortamlarda veya parlak nesnelerde daha iyi sonuç vermektedir.

2. ETKİNLİK

- Farklı malzemelerle yapılmış pinhole kamera örneklerini ve yapılışlarını inceleyiniz.
- İncelediğiniz örneklerden birini seçerek kullanılan malzemeleri ve yapılış şeklini aşağıda verilen noktalı yerlere yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BİLGİ KUTUSU

Dev "Camera Obscura" Uygulamaları
Çeşitli ülkelerde üniversiteler ile kurumların bilimsel araştırma ve inceleme projeleri, sanatsal etkinlikler veya mimari projeler kapsamında gerçekleştirdiği camera obscura uygulamaları bulunmaktadır.

Görsel 3.49'da görülen yapı, Almanya'da film ve fotoğraf müzesi olarak kullanılmakta olan eski bir su deposu kulesidir ve dünyanın en büyük camera obscurası olarak kabul edilmektedir.

1946'da San Francisco'da Pasifik Okyanusu kıyısında turistik amaçlı inşa edilmiş olan camera obscura, günümüzde Amerika'nın ulusal tarihi mekânlarından birini oluşturmaktadır (Görsel 3.50).

Görsel 3.49: Camera obscura, Mülheim, Almanya

Görsel 3.50: Dev camera obscura, San Francisco Amerika

Sanatçılar tarafından, iğne deliği tekniğiyle dev camera obscura uygulamaları yapılabilmektedir. Dev camera obscura uygulamalarında dışarıdan içeriye doğrusal olarak yansıyan ışık nedeniyle (görüntünün oluşumu ilkesine dayanarak) görüntü ters oluşmaktadır.

Görsel 3.51'de İstanbul Kadıköy'de camera obscura uygulaması yapılan bir odanın fotoğrafları görülmektedir. Bu uygulama, tamamen karartılan odanın penceresinden 5 cm çapında bir mercek kullanılarak görüntünün odanın yüzeylerinde netleştirilmesi yolu ile gerçekleştirilmiştir. Yansıyan görüntü fotoğraf makinesi ile kaydedilmiştir.

Görsel 3.51: Yaşam alanlarında camera obscura uygulamaları

Görsel 3.52'de camera obscura ile yaşam alanına yansıtılmış ters görüntü ve kurgusal fotoğraf kompozisyonu görülmektedir.

Görsel 3.52: Odaya yansıyan ters görüntü ile kurgusal fotoğraf kompozisyonu

Görsel 3.53, 3.54 ve 3.55'deki fotoğraflar ise İstanbul Kadıköy'deki yapıların camera obscura ve 45 derece eğimli bir ayna kullanılarak konunun zemine yansıtılmasıyla elde edilmiştir. Yansıyan görüntü fotoğraf makinesi ile kaydedilmiştir. Fotoğraflarda konu ve zemin iç içe geçerek bir bütün oluşturmaktadır. Bu teknikte netlik sağlayabilmek için özel mercek ve büyüteçler kullanılmıştır.

Görsel 3.53: Camera obscura ile zemine yansıtılan görüntü

Görsel 3.54: Camera obscura ile zemine yansıtılan görüntü, Kadıköy Karikatür Evi

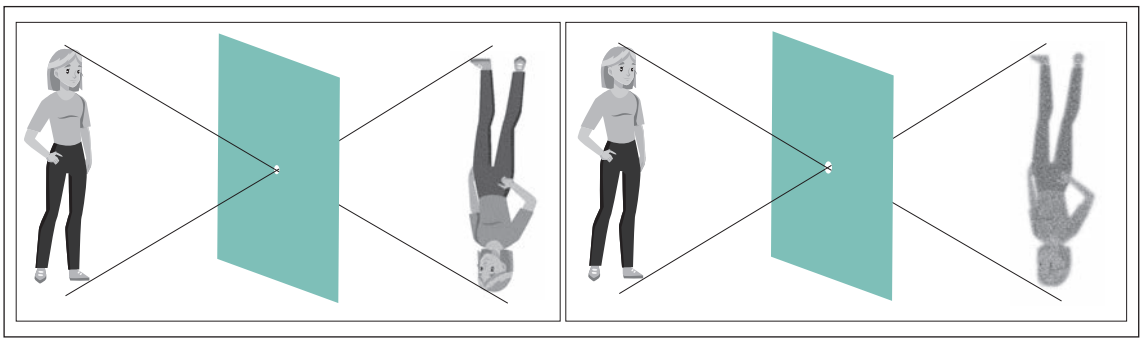

Görsel 3.55: Camera obscura ile zemine yansıtılan görüntü, Gazhane Fırını

3.3.2. Pinhole Kameranın Özellikleri

İğne deliği kameranın objektifi yoktur. Bu kamera sadece karanlık bir kutudan ibarettir. Bu kutunun bir tarafında iğne ucu büyüklüğünde bir delik bulunur. İğne deliği kamera, görüntünün pozlanması için uzun süre ışığa maruz bırakılmalıdır. Pozlama süresinin (enstantanenin) geniş olması, ışığın pinhole kameraya girişini engellemek için ışık geçirmeyen bir malzemeden yapılan kapağın elle kontrol edilmesine izin verir. Kapak aynı zamanda deklanşör görevini görmektedir ve dijital makinelerdeki bulb modu ile benzerlik gösterir. Pinhole kamerada pozlama süresi (enstantane) beş saniye ile birkaç saat arasında değişebilmektedir. Bu durum, çekim ortamının ışık koşullarına ve nesnenin ışığı yansıtma özelliğine bağlıdır.

İğne deliğiyle elde edilen görüntülerin keskinliği, objektifli kameralara göre daha düşüktür. Delik küçüldükçe görüntü keskinleşir ve matlaşır. Delik büyüdükçe daha parlak bir görüntü elde edilir ancak görüntü keskinliğini yitirir (Görsel 3.56).

Görsel 3.56: Pinhole kamerada küçük ve büyük deliklerde görüntünün keskinliği

3.3.3. Diyafram, Enstantane ve ISO Kavramlarının Pinhole Kameradaki Karşılığı

Pinhole kamerada bulunan deliğin çapı, tıpkı objektiflerde bulunan diyafram sistemi gibidir. Alan derinliğini ve duyarlı yüzeye düşecek ışık yoğunluğunu kontrol etmeyi sağlar. Işık yoğunluğu azaldıkça (kısık diyafram değerlerinde olduğu gibi) pozlama süresi (enstantane) artar. Işık yoğunluğu çoğaldıkça da (açık diyafram değerlerinde olduğu gibi) pozlama süresi (enstantane) azalır. Dolayısıyla delik çapı diyaframla bağlantılı olup aynı zamanda enstantaneyi de etkilemektedir.

Diyafram sistemi olan makinelerde kısık diyafram açıklıkları kullanıldığında alan derinliği artar. İğne deliği kameranın delik açıklığı, diyafram sisteminde yer alan açıklıklara kıyasla çok küçük olduğundan alan derinliği sonsuza ulaşır.

Pinhole kamerada delik çapının başka bir deyişle diyafram açıklığının çok kısık olması nedeniyle duyarlı yüzeye düşen ışığın yoğunluğu azdır. Bu nedenle pozlama süresi objektifli fotoğraf makinelerine göre oldukça fazladır.

Pinhole ile elde edilen görüntülerin büyütülme toleransları düşük olur ancak görüntü neredeyse sonsuz bir alan derinliğine sahiptir. Pinhole ile çekilmiş görüntülerde merkezden

kenarlara doğru kararan ve dağılan, dramatik bir etki bulunur. Aşırı geniş açı olarak tasarlanmış pinhole kameralarda ise bu etki daha da artar (Görsel 3.57).

Görsel 3.57: Merkezden kenarlara doğru kararan görüntü

3.3.4. Farklı Poz Sürelerinin Duyarkat Yüzeyine Etkisi

Pinhole kamerada delik çapı, alan derinliğinin yanı sıra duyarlı yüzeye düşecek ışık yoğunluğunu da kontrol etmeyi sağlar. Objektifli fotoğraf makinelerindeki diyafram ile enstantane arasındaki "Biri azalırsa diğeri artar." bağıntısı pinhole için de geçerlidir.

Pozlama süresi pinhole kameradaki duyarkat yüzeyini başka bir deyişle kullanılan film ya da fotoğraf kâğıdını, görüntünün oluşumu açısından etkiler. Pinhole kamerada delik çapının küçük olması ışık yoğunluğunun az olmasına neden olmakta bu durum pozlama süresini uzatmaktadır. Pozlama süresi belirlenirken ortam ışığının yanında fotoğrafı çekilen nesnenin ışığı yansıtma özelliği de dikkate alınmalıdır. Pinhole kamerada pozlama süresi kısa tutulmak isteniyorsa bol ışıklı ortamlarda çekim yapılmalıdır. Pinhole ile yapılacak çekimlerde kullanılacak film ve fotoğraf kâğıdının ışığa duyarlılık dereceleri göz önünde bulundurulmalıdır. Filmlerin ışığa duyarlılık derecesi ISO değerleriyle belirlenmiştir. Fotoğraf kâğıtlarında ise ışığa duyarlılık kâğıdın yapısına göre değişmektedir. "Chloride (Kılorid)" denilen klorürlü fotoğraf kâğıtları ışığa az duyarlı olup agrandizör baskıları için uygun değildir.

Agrandizör ve kontakt baskılar için "Clorobromide (Kılorobıromid)" veya "Bromide (Bıromid)" kâğıtlar kullanılır. Klorobromürlü kâğıtlar ışığa orta derecede duyarlıdır. Bromürlü kâğıtlar ise ışığa çok duyarlı ve hızlı kâğıtlar olup pozlama süresi klorobromürlü kâğıtlara göre daha kısadır.

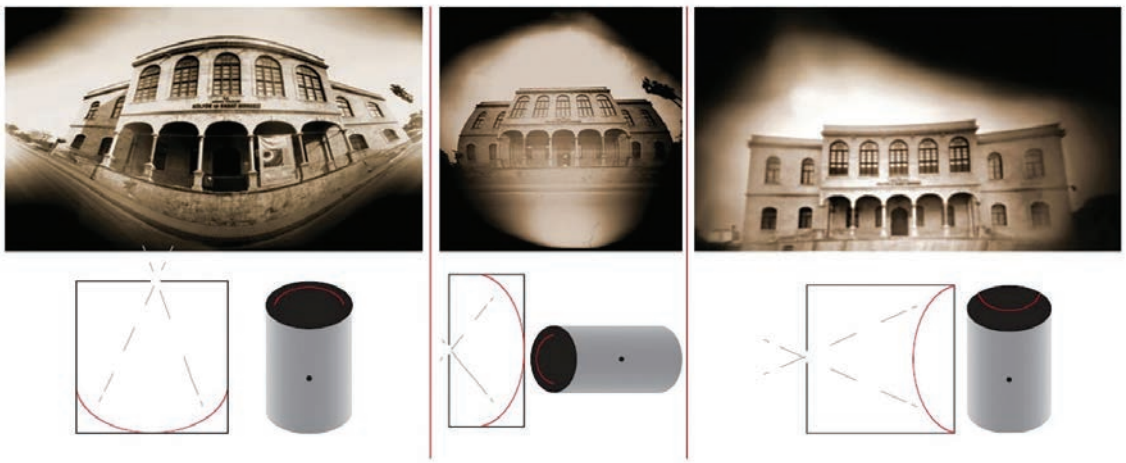
3.3.5. Pinhole Kameranın Yapım Aşamaları

Pinhole yapımında en pratik yol; ayakkabı kutusu, çok büyük olmayan koli kutuları, teneke kutular gibi üzerinde küçük delik açılabilecek her türlü atık malzemeleri değerlendirerek kullanmaktır. Görsel 3.58'de çeşitli malzemelerden yapılmış pinhole örnekleri görülmektedir.

Görsel 3.58: Pinhole çeşitleri

Çekim yapabilmek için pinhole kameraya karanlık odada ışığa duyarlı fotoğraf kağıdı veya film yerleştirilir. Film ya da fotoğraf kâğıdının kutu içine iç veya dış bükey yerleşimi ortaya çıkacak fotoğraf kompozisyonunu etkilemektedir (Görsel 3.59).

Görsel 3.59: Fotoğraf kâğıdının kutu içine yerleşiminin kompozisyona etkisi

Teneke Kutuyla Pinhole Yapımı

Pinhole yapımı için; ışık geçirmeyen bir kutu, siyah karton ya da el işi kâğıdı, siyah elektrik bandı, makas, maket bıçağı, yapıştırıcı, çivi, ince zımpara, iğne, alüminyum folyo gereklidir (Görsel 3.60).

Görsel 3.60: Pinhole yapımında kullanılan malzemeler

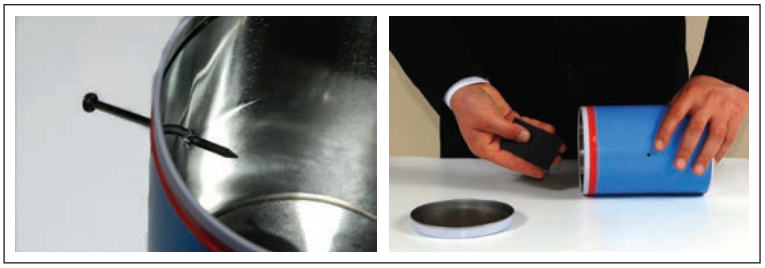
Pinhole yapımında takip edilecek işlem basamakları şunlardır:

- Gerekli malzemeler temin edildikten sonra iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyularak çalışma ortamı hazırlanır.
- Temin edilen kutunun ışık geçirip geçirmediği kontrol edilir. Işık sızdıran yerler elektrik bandı ile kapatılır.

- İğne deliği için ilk olarak kutu çiviyle delinir, deliğin çapakları zımpara ile temizlenir (Görsel 3.61, 3.62).

Görsel 3.61: Kutuya çiviyle delik açma

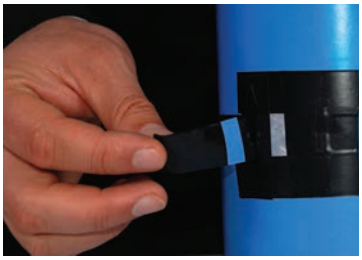

Görsel 3.62: Deliğin çapaklarını zımparalama

- Yansımayı önlemek amacıyla kutunun içi siyah kartonla kaplanır veya siyah boya ile boyanır.
- Çiviyle açılan delik alüminyum folyoyla kapatılır. Folyonun kenarları elektrik bandı ile yapıştırılır. Folyonun üzerine iğne ile küçük ve düzgün bir delik açılır (Görsel 3.63).
- Deklanşör görevi için deliği açıp kapamayı sağlayan bir ek parça yapılarak deliğin önüne yapıştırılır (Görsel 3.64).

Görsel 3.63: Deliği folyo ile kapatma ve folyoyu iğne ile delme

Görsel 3.64: Deklanşör için ek parça yapma

- Son olarak kutuya fotoğraf kağıdı yerleştirilir. Karanlık odada yapılan bu işlemde fotoğraf kağıdı, deliğin tam karşısında, içbükey ya da dışbükey olarak konumlandırılır (Görsel 3.65). Ardından kutunun ağzı kapatılarak ışık sızdırmaması için yanları elektrik bandı ile kapatılır (Görsel 3.66).

Görsel 3.65: Fotoğraf kağıdını yerleştirme

Görsel 3.66: Kutuyu izole etme

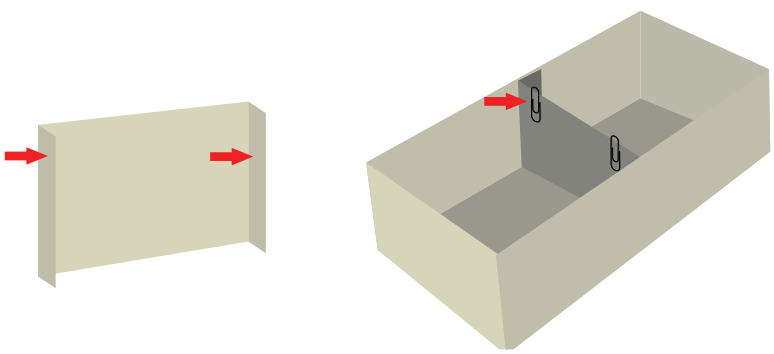
Karton Kutuyla Pinhole Yapımı

Pinhole kamerayla kaliteli bir görüntü elde edebilmek için öncelikle kutunun ışık sızdırmayacağından emin olunmalıdır. Bunun için siyah elektrik bandı kullanılabilir. Karton kutu ile pinhole yapımında kutunun ışık sızdırmazlığını sağlamanın yanı sıra delik açmak için iğne ya da ince bir çelik tel, cetvel, makas veya maket bıçağı, kalem, küçük bir parça alüminyum folyo, siyah karton, guaj veya akrilik boya gereklidir. Karton kutuyla pinhole yaparken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta; açılacak olan iğne deliğinin yerinin doğru hesaplanarak kutunun bir yüzeyinin tam orta noktasına açılmasıdır.

Pinhole yapımında takip edilecek işlem basamakları şunlardır:

- Gerekli malzemeler temin edildikten sonra iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak çalışma ortamı hazırlanır.
- Hazır bir kutu kullanılacaksa ışık sızdırmasını önlemek amacıyla kutunun birleşim yerlerine siyah elektrik bantı yapıştırılır.
- Kutunun dayanıklılığını artırmak ve ışık sızdırmasını önlemek amacıyla kutunun içi siyah akrilik ya da sprey boya kullanılarak boyanır.
- Kutunun bir yüzeyinin ortasına açılacak iğne deliği için cetvel yardımıyla en fazla 2x2 cm ebatlarında bir kare çizilerek makas ya da maket bıçağı kullanılarak kesilir.
- Kutuda oluşan kare şeklindeki delikten biraz daha büyük bir alüminyum folyo, karenin etrafına kutunun iç kısmından bantla yapıştırılır.
- Alüminyum folyonun orta noktası cetvel yardımıyla hesaplanarak kalemle işaretlenir. İğne ya da çelik bir telle yaklaşık 0,5 cm çapında delinir.
- Deklanşör görevi için siyah kartondan 5x5 cm ebatlarında bir kare kesilir. Kesilen parça, deliğin üzerine ve açıp kapatmaya uygun bir kanat biçiminde elektrik bandıyla yapıştırılır.
- Film ya da fotoğraf kâğıdı pinhole kameranın görüntü düşecek yüzeyine karanlık odada yerleştirilir ve kenarlarından küçük bir bantla sabitlenir.

Fotoğraf kağıdını kutuya kolay yerleştirebilmek için bir kağıt tutucu yapılabilir. Böylelikle fotoğraf kağıdının bulunması gereken mesafe rahatlıkla ayarlanabilir. Kağıt tutucunun iğne deliğine uzaklığı, kullanılacak fotoğraf kağıdının uzun kenarının boyutu ile ilişkilidir. Örneğin 10x15 cm'lik ışığa duyarlı kağıt kullanılacaksa kağıt tutucunun iğne deliğinden uzaklığı 15 cm olmalıdır. Kağıt tutucu, iğne deliğinin bulunduğu yüzeyden 1-2 mm daha küçük ölçülerde siyah fon kartonu ile hazırlanabilir. Tutucuyu kutuya kolaylıkla sabitlemek için sabitleme kulakçıkları yapılmalıdır. Yerinin kolaylıkla değiştirilebilmesi için elektrik bandı, hamur yapıştırıcı ya da ataş kullanılarak kutuya sabitlenmelidir (Görsel 3.67).

Görsel 3.67: Kağıt tutucunun sabitlenmesi

DSLR Fotoğraf Makinesiyle Pinhole Yapımı

Pinhole yapımında teneke ya da karton kutular kullanılabileceği gibi dijital fotoğraf makinesi de kullanılabilir. Görsel 3.68'de DSLR makine ile dijital pinhole yapım aşamaları görülmektedir. DSLR makinelerin objektifi çıkarılarak objektif yuvası ışık geçirmeyen bir

Görsel 3.68: DSLR makine ile pinhole yapımı

malzeme ile kapatılır. İğne ile küçük bir delik açılır. Bu işlem, gövde kapağı delinerek de yapılabilir. Böylelikle DSLR fotoğraf makinesi, iğne deliği tekniği ile çekim yapmaya uygun hâle getirilerek dijital pinhole kameraya dönüştürülmüş olur. Görsel 3.69'da dijital pinhole ile yapılmış iğne deliği tekniği çekimleri ve bu teknikle oluşturulmuş fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 3.69: Dijital pinhole ile iğne deliği tekniği fotoğraf çekimi

3. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Pinhole Yapımı
AMAÇ : Gerekli malzemeleri hazırlayarak pinhole kamera yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak pinhole kamera yapınız.

Araç Gereç

1. Karton ya da teneke kutu
2. Siyah akrilik veya sprey boya (Karton kutu kullanılacaksa)
3. Siyah karton
4. İğne ya da ince çelik tel
5. Alüminyum folyo
6. Siyah elektrik bandı
7. Makas ya da maket bıçağı
8. İnce zımpara

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi ve çalışma ortamınızı hazırlayınız.
2. Seçtiğiniz malzemeye göre pinhole yapımı için gerekli olan işlem basamaklarını "3. Öğrenme Birimi"nin "3.3.5. Pinhole Kameranın Yapım Aşamaları" konu başlığında yer alan "Karton Kutu ile Pinhole Yapımı" veya "Teneke Kutu ile Pinhole Yapımı" aşamalarını takip ediniz.
3. Çalışmanızı yaparken iğne deliğinin pürüzsüz olmasına dikkat ediniz.
4. İğne deliğini kapatacak olan deklanşör parçasını elektrik bandı ile yapıştırırken kolay açılabilecek biçimde olmasına dikkat ediniz.
5. Büyük bir karton kutu kullanacaksanız ''kağıt tutucu" yapmayı unutmayınız.
6. Yaptığınız pinhole kameranın ışık sızdırıp sızdırmadığını kontrol ediniz. Işık sızdıran bölümleri varsa elektrik bandı ile dikkatlice kapatınız.
7. Pinhole kameranızı "4. Uygulama" çalışmasında kullanmak üzere temiz bir ortamda saklayınız.
8. Arkadaşlarınızla iş bölümü yaparak çalışma ortamınızı temiz ve düzenli bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "3. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

OKUMA PARÇASI

İĞNE DELİĞİNDEN SIZAN IŞIK

Ne kadar az şey istemiştik aslında başlarken: Sadece "fotoğraf çekmek"; çünkü hiçbir öğrencimin fotoğraf makinesi yoktu, fotoğraf çekebilen cep telefonları da… Tarih, 2006 Eylül… Yer, Adana'nın güney ucundaki son lise olan Adasokağı Lisesi…

Madem fotoğraf makinesi yoktu, o halde 2500 yıldır bilinen camera obscura (karanlık kutu/oda) kullanarak 19. yüzyıldan beri bilinen pinhole (iğne deliği) tekniği ile fotoğraflar çekecektik 21.yüzyılın hemen başında…

Neydi iğne deliği? Sadece bir fotoğraf tekniği mi? Değilmiş!..
Eren'in (ERYOL) Türkiye'nin en iyi fotoğraf bölümünü bitireceğini, Efe'nin (Asil IŞIN) 'heykel'i seçeceğini, Erkan'ın (BAĞ) İstanbul'da tiyatro ile ilgileneceğini, İsa'nın (ULUÇAY) müziğe fotoğraf aracılığıyla ulaşabileceğini ya da Çağatay'ın (Seyhan SOLAK) 2D animasyon ile ilgileneceğini bilmiyorduk o sıralar mesela… Hiçbir şeyi bilmiyorduk aslında; iğne deliği tekniğini de hatta…

Işık geçirmeyen karanlık bir kutuya açılan iğne deliğinin, dışardaki cisimlerin görüntüsünü tepe taklak olarak içeriye yansıttığını yazmıştı 2500 yıl önce Çinli düşünür Mo Ti. Sonra Yunanlı bilgin Aristoteles de…. Rönesans'ın büyük ustası Leonardo da Vinci de daha gerçekçi görüntü ve perspektif için yararlanmış camera obscuradan 16. yüzyılda… Camera obscura ile ilk fotoğraflar ise 19. yüzyılda İngiliz bilim adamı Sir David Brewster (Sör Deyvit Birivstır) tarafından çekilmiş. Pinhole (iğne deliği) adının da isim babası olmuş böylece kendisi.

Böyle bir çalışmayla fotoğraf için pahalı makinelerden çok, akıl ve özveriye ihtiyaç olduğunu, aslında fotoğrafı çekenin makine değil, insan olduğunu göstermek de pekâlâ mümkün olabilirdi.

Kullandığımız teknik, çalışmanın konusunu da belirledi: Adana ve çevresinin anıtsal yapılarını, kültür mirası ürünlerini fotoğraflayacaktık. Böylece öğrenciler hem tarihi eserlere karşı bilinçlenecekler, hem de böylelikle kentlileşme sürecine katkıda bulunacaktık.

Fotoğraf çalışmaları ile öğrencilerin şiddete, uyuşturucuya ve suça yönelmelerini önlemek, zararlı sosyal çevrelerden uzak tutulmak, kent kültürünü, sanat ve sanat çevresini tanımalarını sağlamaktı asıl amaç. Gençler, fotoğraf aracılığıyla kendilerini ifade edebilsindi. Adı ve soyadından başka da bir şey söyleyebilsindi… Ve alfabenin ilk beş harfinden başka sonsuz seçenekler olduğunu bilsinlerdi…

Görsel 3.70: Pinhole kamera yapımı

Leonardo da Vinci, 16. yüzyılda "Böylesine küçük bir alanın, tüm kâinatın imgesini barındırabileceğine kim inanır? İşte muazzam bir olay! Hangi yetenek doğayı bu şekilde

OKUMA PARÇASI

idrak edebilir? Böylesine büyük bir mucizeyi kim dile getirebilir? Doğrusu, hiç kimse! İnsanoğlunu ilahi şeyler hakkında düşünmeye yönlendiren tam da budur. Burada kâinatın tüm biçimleri, renkleri ve görüntüleri tek bir noktada toplanmış; ama ne harikulade bir nokta!" diye yazmış camera obscuranın içinde gördüklerine bakıp. Demiş "işte mucize!"

Mucize neydi? Fotoğraf mı, fotoğraf çeken kutu mu? İğne deliğinden sızan ışıkla öğrencilerin değişen hayatları mı? Bugünden bakınca sanırım sonuncusu… Fotoğraf çekebilirsek belki okul koridorlarında, belki bir fotoğraf derneğinin sergi salonunda fotoğrafları sergilemek, o gün yeterliydi... Gelin görün ki, o fotoğraflar ülkenin en saygın sanat galerisinde yer buldu kendine (fotoğraflar ülkemizin ilk çağdaş sanat müzesi olarak bilinen İstanbul Modern Sanat Müzesinde 2008 yılında sergilendi, yetmedi İstanbul Erkek Lisesi gibi en saygın okullarında, Kıbrıs Yakın Doğu, Çukurova ve Sabancı Üniversitesi gibi üniversitelerde de… Birçok kentte öğretmen ve öğretmen adaylarına hem deneyimlerimizi aktardık hem de fotoğrafları ve tekniğin inceliklerini paylaştık. Mucize gibi… Fotoğraflar mı? Değil!..
(…)

Yıl 2009 ve bir Pinhole projesi daha... Yirmi dört küçük fotoğrafçıdan "Geçmişin İzinde Geleceğin Peşinde" projesiyle devam ettik yolumuza... Adana Buhara İlköğretim Okulu'ndan yirmi dört öğrenci, fotoğrafı çekenin "makine" değil, "yaratıcılık" olduğunu vurgulayarak, fotoğraf için pahalı makinelerden çok, akıl ve özveriye gereksinim olduğunu kanıtladı. Fotoğraflara dikkatlice bakan herkes iğne deliği tekniğinin büyülü ışık oyunlarını görebilir. Ancak asıl büyü, çocukların bu kolektif çalışma sırasında edindikleri deneyimde, takım ruhunda, gösterdikleri sabırda ve gözlerinden yansıyan yaratıcı ışıktadır.

Görsel 3.71: İstanbul Modern'de yapılan sergi

"Fotoğraf için yalnızca bir karanlık kutu yeterlidir." O halde iğne deliği tekniği, çocuk ve gençlerin fotoğrafa başlamasının, sanatla, sanat mekânlarıyla tanışmasının, dünyayı ve yaşadıkları kenti farklı bir gözle görmelerinin ve böylece yaşamın tüm alanlarını estetize etmelerinin önünü açabilir.

Nuri GÜRDİL
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni,
Fotoğraf Eğitmeni / Küratör

Kaynak: 35 Genç Fotoğrafçıdan İğne Deliği Fotoğrafları. Seyhan Belediyesi, Adana

OKUMA PARÇASI

Görsel 3.72: Akın Faik Sayılgan, Adana Taş Köprü, 2006

Görsel 3.73: Eren Eryol, Adana Tarihi Kız Lisesi, 2007

Görsel 3.74: Erkan Bağ, İstanbul Üniversitesi, 2007

OKUMA PARÇASI

Görsel 3.75: Efe Işın, Anavarza Kalesi, Adana, 2007

Görsel 3.76: Eren Eryol, Büyük Saat, Adana, 2007

OKUMA PARÇASI

Görsel 3.77: Yusuf Şaban Öztürk, Adana Gar, 2008

Görsel 3.78: İsa Büyükbayram, Lahit, Hatay, 2008

Görsel 3.79: Ozan Gürdil, Tebebağ Evleri, Adana, 2008

Görsel 3.80: Nurullah Kuzu, Ulucami, Adana, 2008

OKUMA PARÇASI

Görsel 3.81: İsa Uluçay, Varda Köprüsü, Adana, 2007

Görsel 3.82: Fatma Çevik, Ulucami Batı Kapısı, Adana, 2008

Görsel 3.83: Ozan Gürdil, Demiryolu Alman Evleri, Pozantı, 2007

OKUMA PARÇASI

Görsel 3.84: Fatma Bal, Tarsus, 2008

Görsel 3.85: Çağatay Seyhan Solak, Hatay, 2008

Görsel 3.86: Rezzan Ak, Demiryolu Alman Evleri, Pozantı, 2007

Görsel 3.87: Eren Eryol, Cennet Cehennem, Silifke, 2007

OKUMA PARÇASI

Görsel 3.88: Fuat Ergin, Ulucami ve Türbesi, Adana, 2008

Görsel 3.89 Eren Eryol, Cennet Cehennem, Silifke, 2007

3.3.6. Pinhole Kamerayla Fotoğraf Çekimi

Pinhole ile fotoğraf çekimine başlamadan önce çekilecek görüntünün kaydedilebilmesi için pinhole kameraya ışığa duyarlı fotoğraf kâğıdı veya film yerleştirilmelidir. Bu işlem, karanlık odada yapılır. Çekimden sonra fotoğraf kâğıdı ya da film karanlık odada banyo işlemlerine tabi tutularak görüntünün oluşması sağlanır. İğne deliği kamera ile çekim yapılırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar şunlardır:

BİLGİ KUTUSU

İğne deliği kamera ile çekim yapılırken görüntünün kalitesini artırmak için herhangi bir ışık demetinin kameranın içine sızmasına engel olunmalıdır. Bu nedenle pinhole sıkıca kapatılmalı, ışık sızdıran kısımları varsa elektrik bantı ile izole edilmelidir.

- Çekim yapılacak yeri ve konuyu araştırmak
- Işığa duyarlı kâğıdı ya da filmi pinhole kameraya karanlık odada yerleştirmek
- Uzun süreli pozlama yapılacağı için pinhole kamerayı sabitlemek
- Güneşli havalarda 20-30 saniye ya da daha fazla süre pozlama yapmak
- Fotoğrafın keskinliğini artırmak için konuya bol miktarda ışık gelmesine dikkat etmek
- Konu ile iğne deliği arasındaki mesafenin, deliğin çapının en az yaklaşık yüz katı kadar olmasına dikkat etmek (Örneğin delik çapı 0,5 cm ise mesafe 0,5x100=50 cm olacaktır.)
- Işığa duyarlı yüzey (film ya da fotoğraf kâğıdı) ile iğne deliği arasındaki mesafenin duyarlı yüzeyin kısa kenarı kadar olmasına dikkat etmek

İğne deliğinin çapı, deliğin pürüzsüz olması ve iğne deliği ile görüntünün düşeceği yüzey arasındaki mesafe iyi bir görüntü elde edebilmek açısından önemlidir. Delik çapının küçük ve deliğin pürüzsüz olması net ve keskin görüntüler elde edebilmeyi sağlar. Gün ışığında çekilen fotoğraflarda ortam ışık koşullarına göre (parlak güneşli, bulutlu hava, gibi) 15 saniye ile 10 dakika arasında bir pozlama süresi gerekir. Bu süre ışığın yetersiz kaldığı gün ışığında yapılan çekimlerde, Görsel 3.90'daki gibi iç mekân çekimlerinde veya hareketin sürekliliğinin gösterilmek istendiği çekimlerde bir iki saat veya daha fazla sürebilmektedir.

Görsel 3.90: İğne deliği tekniği ile iç mekân çekimi

Görsel 3.91'de hareketin sürekliliğinin yansıtıldığı pinhole ile çekilmiş bir fotoğraf görülmektedir.

Görsel 3.91: İğne deliği tekniğinde hareketin fotoğrafa yansıması

BİLGİ KUTUSU

Pinhole ile yapılan çekimlerde birden fazla görüntü üst üste bindirilmek (çoklu pozlama) isteniyorsa pozlama sırasında fotoğrafı çekilecek nesneler değiştirilirken bir parça siyah karton ile iğne deliğinin önü kapatılmalıdır.

Pinhole Çekimi Sonrası Banyo İşlemleri

Pinhole ile film ya da fotoğraf kâğıdına düşürülen ve pozlanan görüntünün görünür hâle gelmesi karanlık odada yapılan banyo işlemleri sonucunda gerçekleşir. Karanlık oda işlemlerinde kullanılması gerekli olan banyo solüsyonlarının hazır olarak temin edilmesi, hazırlanırken karşılaşılması muhtemel iş sağlığı ve güvenliği sorunlarını en aza indirecektir. Çekimden sonraki banyo işlemleri, emniyet ışığı altında ve karanlık odada yapılmalıdır.

Banyo işlemlerinde dikkat edilmesi gereken durumlar şunlardır:

- Film ya da ışığa duyarlı kâğıdın siyah beyaz ya da renkli olması durumuna göre özel olarak hazırlanmış banyo solüsyonlarını kullanmak
- Solüsyonları tozdan arındırılmış banyo küvetlerine gerekli miktarda aktarmak
- Pinhole kameradan fotoğraf kâğıdın emniyet ışığı (kırmızı ışık) altında, filmi ise kırmızı ışık da dahil tamamen ışıksız ortamda çıkarmak
- Çekimde fotoğraf kâğıdını kullanıldıysa geliştirme, durdurma ve tespit banyoları ile görüntünün kâğıt üzerinde oluşumunu sağlamak
- Çekimde film kullanıldıysa öncelikle filmi banyo işlemlerinden geçirerek negatif film elde etmek ardından nagatif filmi agrandizöre yerleştirip görüntüyü fotoğraf kâğıdına aktarmak ve banyo işlemleri ile sabitlemek

BİLGİ KUTUSU

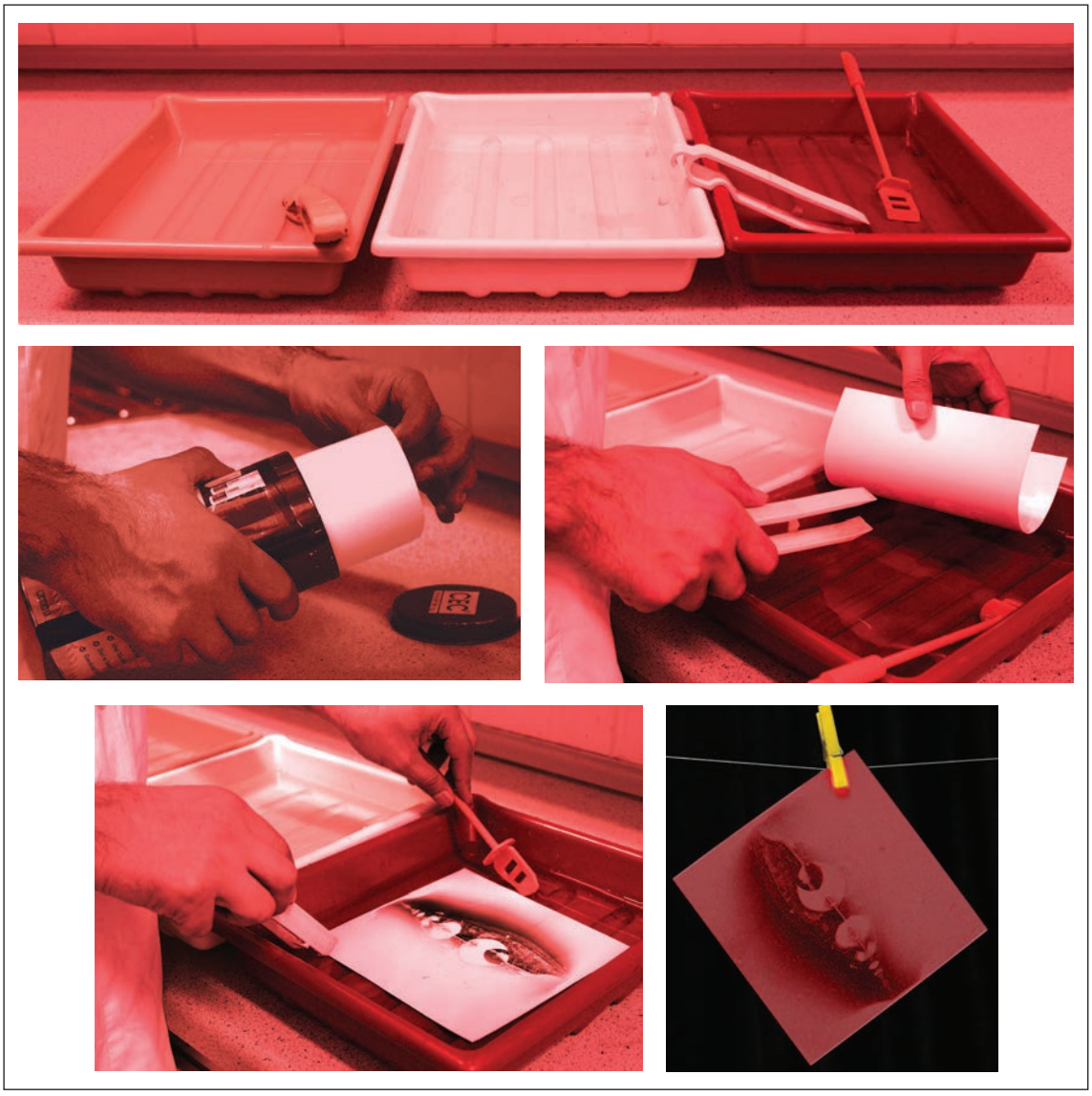
Banyo kimyasallarının kullanım şekli dikkatle okunmalı ve sıvıların gözle temasından sakınılmalıdır. Kutu içinden dikkatle çıkarılan fotoğraf kâğıdı banyo küvetlerine alınırken maşa kullanılmalı, kimyasallara elle dokunulmamalıdır.

Banyo aşamaları şunlardır:

- Kâğıt ilk küvet içinde (geliştirme banyosunda) hafifçe sallanarak görüntünün belirmesi beklenir.
- Ardından durdurma banyosuna batırılır ve üçüncü küvete (tespit banyosu) alınarak görüntü sabitlenir.
- Üzerinde kalan fazla kimyasalların akıtılması için suyla yıkanır ve ipe asılarak ya da düz bir zemine yayılarak kurumaya bırakılır (Görsel 3.92).

BİLGİ KUTUSU

Film ile fotoğraf kağıdının banyo işlemi birbirinden farklıdır. Kullanım kolaylığı nedeniyle pinhole çekimlerinde çoğunlukla fotoğraf kâğıdı kullanılmaktadır. Film banyosu tamamen ışıksız bir ortam gerektirirken fotoğraf kâğıdı banyosu kırmızı ışık altında yapılabilmektedir.

Görsel 3.92: Karanlık odada fotoğraf kâğıdı banyo işlemleri

4. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Pinhole İle Fotoğraf Çekimi ve Karanlık Odada Baskı
AMAÇ : Pinhole ile fotoğraf çekimi yaparak görüntünün oluşmasını sağlamak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak pinhole ile fotoğraf çekiniz ve karanlık odada banyo işlemlerini gerçekleştiriniz. (Okulunuzda kırmızı ışık altında çalışabileceğiniz bir karanlık oda ortamı bulunmuyorsa uygulamanızı gerekli izinleri alarak çevrenizde bulunan fotoğraf stüdyolarında, üniversite ya da fotoğraf derneklerinin stüdyolarında gerçekleştiriniz.)

Araç Gereç

1. Pinhole
2. 10x15 cm. siyah beyaz fotoğraf kâğıdı
3. Karanlık oda ortamı
4. Siyah beyaz banyo solüsyonları
5. Banyo küvetleri
6. Banyo maşası

İşlem Basamakları

1. Pinhole ile çekim yapılacak konuya karar veriniz.
2. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak gerekli araç gereci hazırlayınız.
3. Işığa duyarlı fotoğraf kâğıdı karanlık odada emniyet ışığı altında pinhole kameraya yerleştiriniz. Fotoğraf kâğıdının beyaz ışıkla temas etmesine izin vermeyiniz.
4. Çekimi yapılacak konu ya da nesnenin bol ışıklı bir ortamda bulunmasına dikkat ediniz.
5. Konu ya da nesnenin önüne tripodunuzu yerleştiriniz ve pinhole kamerayı tripoda sabitleyiniz. Konu ile pinhole arasındaki mesafenin, deliğin çapının en az yüz katı kadar olmasına dikkat ediniz.
6. Ortamın ışık koşullarına göre gereken sürede pozlama yapınız.
7. Çekimden sonra karanlık oda ortamına geçerek iş önlüğü ve eldivenlerinizi giyiniz. Öğretmeninizin banyo solüsyonlarını küvetlere doldurmasını gözlemleyiniz. Emniyet ışıklarını açarak diğer ışıkları kapatınız.
8. Fotoğraf kâğıdını karanlık odada kırmızı ışık altında çıkarınız. Geliştirme, durdurma ve tespit banyolarına alarak görüntünün oluşumunu sağlayınız.
9. Fotoğraf kâğıdını, üzerinde kalan fazla kimyasallardan arındırmak için suyla yıkayınız ve kâğıdı ipe asarak kurumaya bırakınız.
10. İşiniz bittiğinde çalışma ortamınızı arkadaşlarınızla iş bölümü yaparak temiz ve düzenli bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "4. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.4. IŞIK HAREKETLERİNİN POZLANMASI

Fotoğrafta deneysel tekniklerin kullanılmaya başlanmasıyla ışık, nesneyi aydınlatma görevi dışında asıl konu olarak ele alınmıştır. Farklı dalga boylarıyla hareket eden ışığın hareketlerinin fotoğraflanmasına **ışık hareketlerinin pozlanması** denir. Fotoğraf sanatçıları ışığın hareketlerini pozlayarak deneysel fotoğraflar üretebilir. Işık hareketlerinin pozlanarak fotoğrafta görsel etki oluşturulmasında en sık kullanılan teknikler şunlardır:

- Işıkla boyama (Nesnenin hatları üzerinde ışığı gezdirmek)
- Işıkla sıvama (Nesne veya modeli geniş aydınlatarak çekmek)
- Fizyogram (Işık kaynağını hareket ettirerek ışıkla çizmek veya yazmak)
- Işık izleri (Hareketli nesnelerin ışıklarıyla ya da fotoğraf makinesinin hareketiyle ışık izleri oluşturmak)
- Işık patlaması (Nesneyi içine yerleştirilen ışıkla aydınlatmak)

Işık hareketlerinin pozlanması başka bir deyişle ışığın hareket ederken oluşturduğu görüntünün fotoğraflanmasıdır. Karanlık bir ortamda bölgesel veya noktasal ışık kaynakları kullanılarak yapılmaktadır. Işık hareketlerinin pozlanması sıklıkla kullanılan deneysel tekniklerden biridir (Görsel 3.93).

Görsel 3.93: Fizyogram tekniği ile ışık hareketlerinin pozlanması

Uzun pozlama, ışık hareketlerinin pozlanmasının olmazsa olmazıdır. Fotoğraf makinelerinin enstantane ayarı en fazla otuz saniyeye kadar pozlamaya izin vermektedir. Otuz saniyeden daha uzun sürelerde pozlama yapılmak isteniyorsa bulb modu kullanılır. Bu durumda kaliteli görüntü elde edebilmek için fotoğraf makinesi tripoda sabitlenmelidir. Bulb modu yerine enstantane değerleri kullanılarak uzun pozlama yapılacaksa bile titremeyi önlemek için tripodla çekim şarttır.

Işık hareketlerinin pozlanmasında öncelikle ışıksız veya ışığın kontrol edilebildiği bir ortam gerekir. Fotoğraf makinesi, tripod, deklanşör tetikleyici, zamanlayıcı, renkli filtre veya jelatinler, ışık yansıtıcı nesneler, çeşitli ışık kaynakları ışık hareketlerinin pozlanmasında kullanılan malzemeler arasındadır. Işık kaynağı olarak el feneri, renkli spotlar, LED ışıkları, lazer, mum, maytap gibi farklı türlerde ışık kaynakları kullanılabilir (Görsel 3.94, 3.95). Aydınlatma alanı geniş olan ampuller ışık hareketlerinin pozlanmasında iyi sonuç vermez.

Görsel 3.94: Işık hareketlerinin pozlanması

Görsel 3.95: Işık hareketlerinin pozlanması

3.4.1. Işıkla Boyama

Işıkla boyama, karanlık bir ortamdaki nesnelerin dış hatlarının ışık ile belirginleştirilmesidir. Gece veya karanlık bir ortamda fotoğrafı çekilecek nesnelerin üzerinde el feneri, kablosuz flaş, gibi ışık kaynaklarının gezdirilerek nesnenin vurgulanması sağlanır (Görsel 3.96).

Görsel 3.96: Nesne hatlarının noktasal ışık kaynağıyla boyanması

BİLGİ KUTUSU

Nesneleri ışıkla boyamada dağılma riskini en aza indirmek için ışık, nesneye mümkün olduğunca yakın tutulmalıdır.

Nesnenin etrafının (dış hatlarının) noktasal sert bir ışıkla boyanması fotoğrafta farklı etkiler elde edebilmek için uygulanan deneysel tekniklerden biridir (Görsel 3.97). Işıkla boyama tekniği reklam fotoğrafı çekimlerinde de kullanılmaktadır.

Görsel 3.97: Ağaç gövdesinde ışığın gezdirilmesiyle oluşan etki

2. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda noktasal bir ışık kaynağıyla ışıkla boyama tekniğini uygulayarak fotoğraf çekimi yapınız.

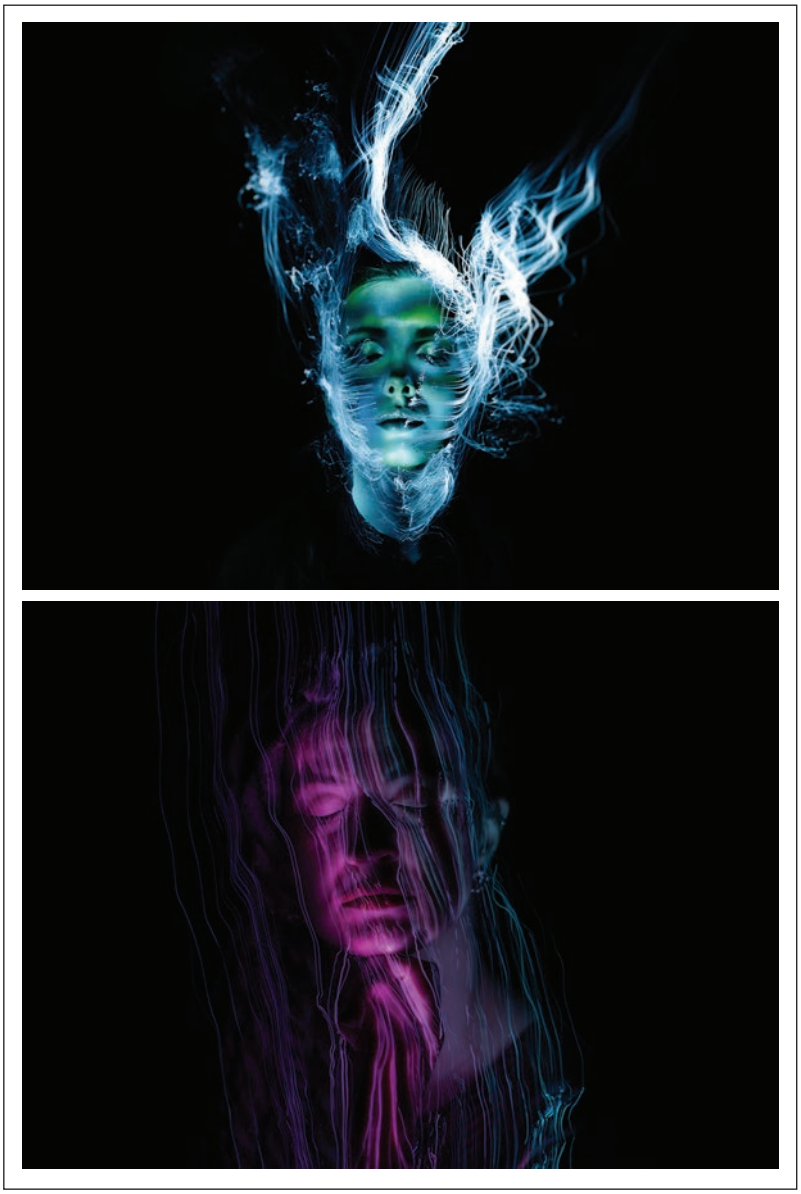
- Işıkla boyama tekniğini uygulayacağınız nesne ya da nesneleri belirleyiniz.
- Çekim yapacağınız mekânı belirleyiniz.
- Konuya uygun çekim planı ve ekipman listesini hazırlayınız.
- Çekim için çekim planınıza uygun bir şekilde ekipmanlarınızı hazırlayınız.
- Tekniği uygulayabilmek için noktasal ışık kaynağı (lazer ışık) temin ediniz.
- Çekim yapacağınız mekânda varsa pencereleri ışık almayacak şekilde karartınız.
- Fotoğraf makinesini tripoda bağlayınız.
- Arkadaşınızdan çekim yapacağınız mekânda bulunan nesne ya da nesnelerin hatları üzerinde lazer ışığını gezdirmesini isteyiniz.
- Işıkları kapatmadan önce makinenin otomatik netleme yapmasını sağlayınız ve ardından otomatik netlemeden çıkarak manuel netlemeye geçiniz (Aksi uygulandığında çekim esnasında karanlık bir ortam olacağından deklanşöre basıldığı anda makine netlik noktası bulamayacağı için çekimi gerçekleştiremeyecektir.).
- Makinenin diyafram, enstantane ve ISO değerlerini uzun pozlamaya uygun ayarlayarak çekimi gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Tekniği uygulayacağı nesne ya da nesneleri belirledi.		
Çekim yapacağı mekânı belirledi.		
Çekim planı hazırladı.		
Ekipman listesi hazırladı.		
Mekânın karanlık olmasını sağladı.		
Netleme tekniklerini doğru yaptı.		
Diyafram ayarlarını yaptı.		
Enstantane ayarlarını yaptı.		
ISO ayarlarını yaptı.		
Çekimi plana uygun şekilde gerçekleştirdi.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

3.4.2. Işıkla Sıvama

Noktasal olmayan daha geniş bölgeleri aydınlatan el feneri, renkli spot ışıkları gibi ışık kaynaklarıyla yapılan ışık hareketlerinin pozlanmasına **ışıkla sıvama** denir. Bu teknikde amaç, çizgisel etki elde etmek değil ışığın gezdirilerek nesnenin tamamının aydınlatılmasıdır. Standart aydınlatma teknikleri kullanılarak yapılan fotoğraf çekimlerinden farkı ışıkla sıvama yapılan nesnenin bazı kısımlarının karanlık bazı kısımlarının parlak çıkacak olmasıdır. Nesneler dışında arka plan da ışıkla sıvanabilir. Ancak bu işlemin fazla zaman alacağı düşünülerek enstantane süresi doğru planlanmalıdır. Işıkla sıvama tekniğinde nesnenin ışıkla sıvanırken fazla ışık alması estetik olmayan görüntülere neden olabilmektedir. Işığın yetersiz olduğu mekân çekimlerinde ışıkla sıvama tekniği doğru kullanıldığında mekânın her tarafının aydınlatılabildiği fotoğraflar elde etmek mümkündür. Görsel 3.98'de ışıkla sıvama tekniğiyle yapılan portre çekimleri görülmektedir.

Görsel 3.98: Işıkla sıvama tekniğiyle portre çekimleri

Fotoğrafta vurgu yapılmak istenen alanlara ışıkla sıvama sırasında daha fazla ışık tutularak fotoğrafta farklı etkiler yaratılabilir (Görsel 3.99).

Görsel 3.99: Işıkla sıvama

3. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda ışıkla sıvama tekniğiyle fotoğraf çekimi yapınız.

- Işıkla sıvama tekniğini uygulayacağınız nesne ya da nesneleri belirleyiniz.
- Çekim yapacağınız mekânı belirleyiniz.
- Konuya uygun çekim planı ve ekipman listesini hazırlayınız.
- Çekim için çekim planınıza uygun bir şekilde ekipmanlarınızı hazırlayınız.
- Işıkla sıvama tekniğini uygulayabilmek için el feneri temin ediniz.
- Çekim yapacağınız mekânda varsa pencereleri ışık almayacak şekilde karartınız.
- Fotoğraf makinesini tripoda bağlayınız.
- Arkadaşınızdan çekim yapacağınız mekândaki bulunan nesne ya da nesnelerin tamamının üzerinde el fenerini gezdirmesini isteyiniz.
- Işıkları kapatmadan önce makinenin otomatik netleme yapmasını sağlayınız ve ardından otomatik netlemeden çıkarak manuel netlemeye geçiniz (Aksi uygulandığında çekim esnasında karanlık bir ortam olacağından deklanşöre basıldığı anda makine netlik noktası bulamayacağı için çekimi gerçekleştiremeyecektir).
- Makinenin diyafram, enstantane ve ISO değerlerini uzun pozlamaya uygun ayarlayarak çekimi gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce 2. Çekim Etkinliği Kontrol Listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

3.4.3. Fizyogram

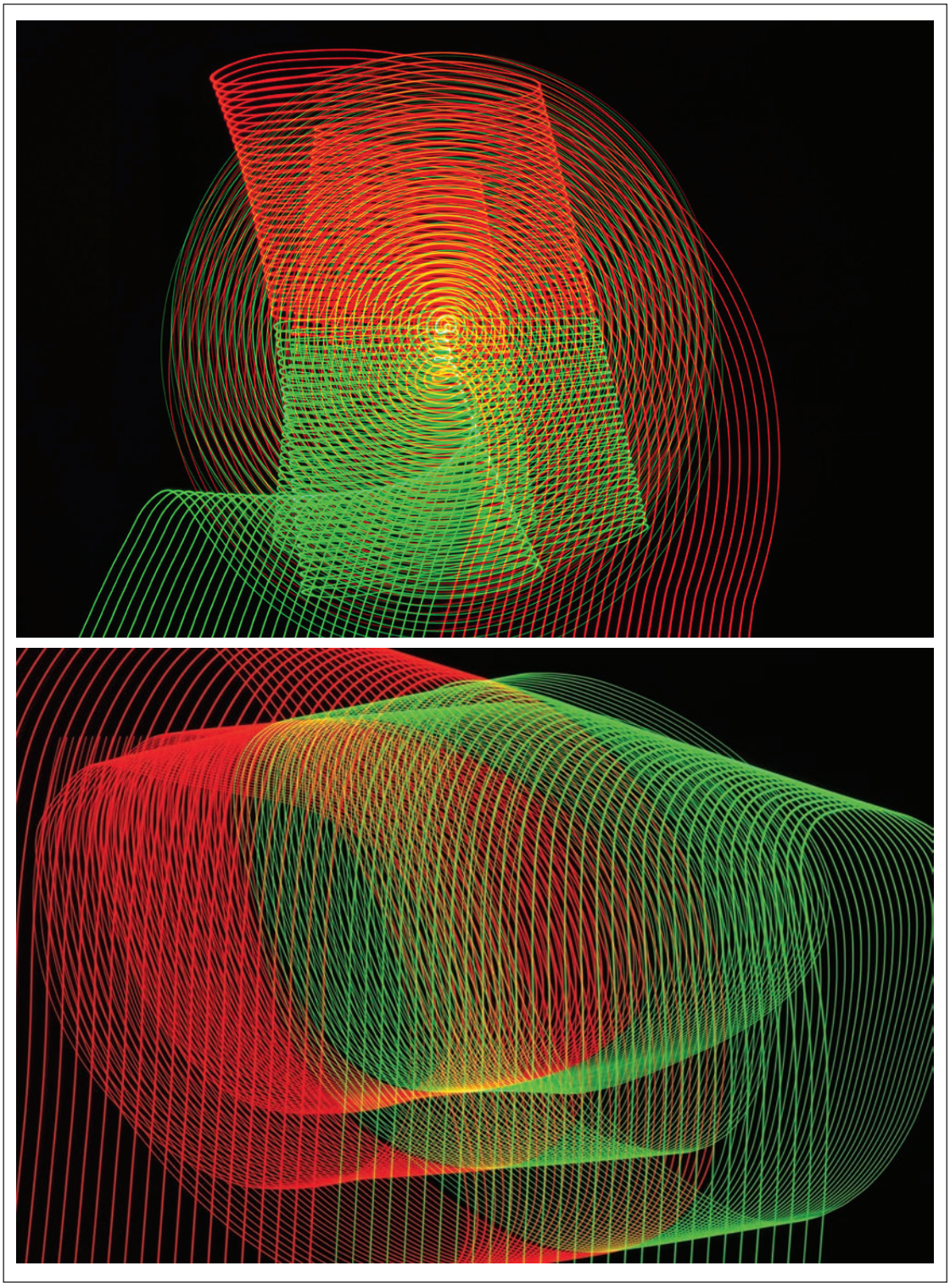
Bölgesel, noktasal veya çizgisel ışık kaynaklarıyla elde edilen ışık hareketlerinin çizdiği yolun karanlık bir ortamda uzun pozlama tekniğiyle pozlanmasına **fizyogram** denir. Işık kaynaklarının belli bir düzende hareket ettirilmesi yoluyla uygulanır. Fizyogram, ışığın doğrudan fotoğraf makinesine tutularak ışıkla bir şeyler yazılması veya çizilmesidir. Işığın direkt fotoğraf makinesine doğru tutulması makinenin sensörüne zarar verebilmektedir. Bu nedenle çok sayıda fizyogram uygulaması yapılmasının fotoğraf makinesinin ömrünü kısaltacağı bilinmelidir.

Fizyogramda ışık kaynağı yerine cam yünü kullanılabilir. Cam yünü, uzun süre yanar ve yanarken etrafında küçük sıçramalar oluşur. Cam yünü ve çeşitli ışık kaynkakları kullanılarak farklı kompozisyonlar yakalanabilir. Görsel 3.100'de çeşitli ışık kaynakları ve farklı malzemeler kullanılarak fizyogram tekniği ile oluşturulmuş kompozisyonlar görülmektedir.

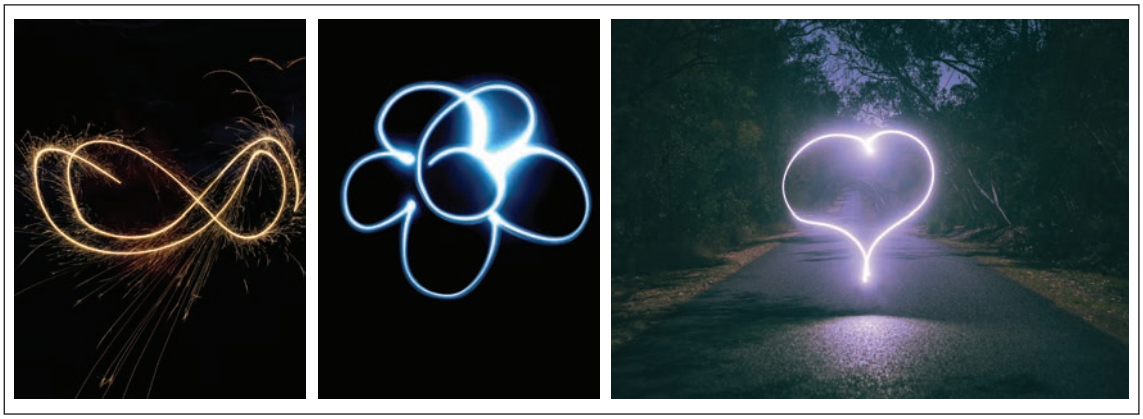
Görsel 3.100: Fizyogram

Fizyogramda ışık kaynağının şiddeti ve hareket hızı görüntüyü etkilemektedir. Işık kaynağının hareketiyle soyut kompozisyonlar elde edilir. Işığın hareketi bir merkez etrafında dönme, sarkaç şeklinde salınma, belli bir düzende dalgalanma veya serbest biçimde olabilir (Görsel 3.101).

Görsel 3.101: Fizyogramda soyut kompozisyonlar

Soyut kompozisyonların dışında harf, sembol ya da nesnelerin çizilmesi gibi deneysel uygulamalar da yapılabilir (Görsel 3.102).

Görsel 3.102: Fizyogramla deneysel uygulamalar

Fizyogram tekniğinde ışığı hareket ettiren kişi yavaş hareket ediyorsa veya ışık kaynağına çok yakınsa kadrajda görünür (Görsel 3.103). Fotoğrafta yalnızca ışık hareketlerinin görüntülenmesi isteniyorsa ışık kaynağını hareket ettiren kişinin koyu renk giysiler giymesi ve hızlı hareket etmesi gerekir.

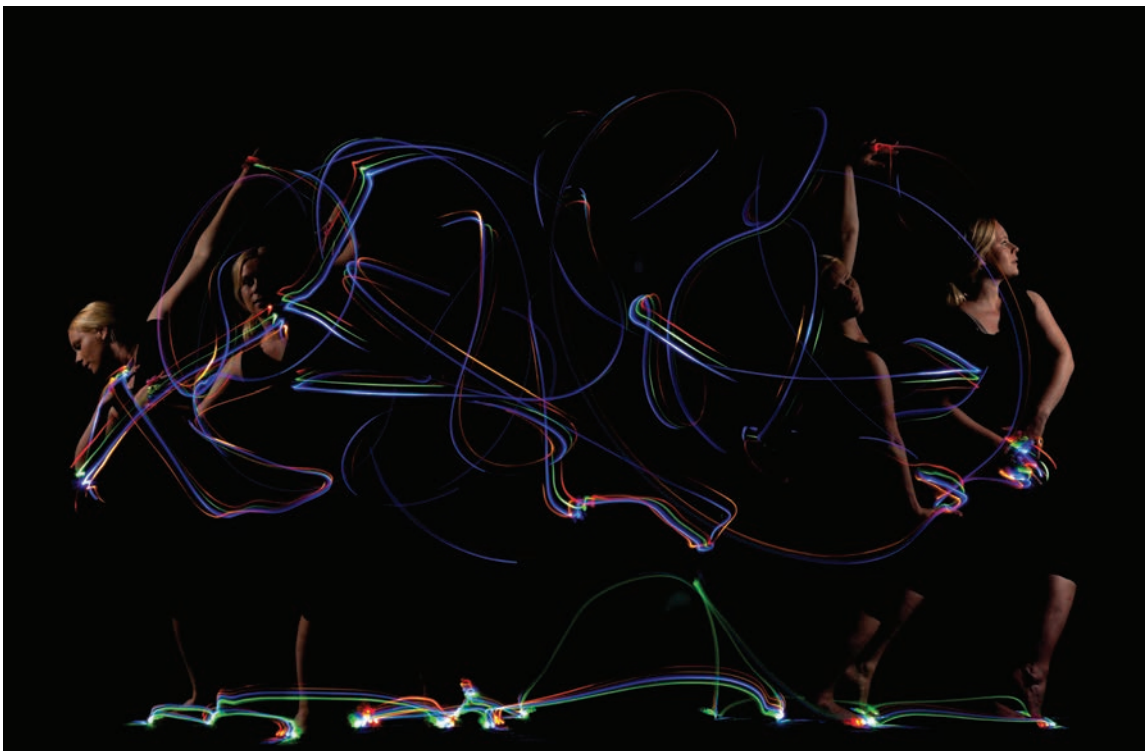

Görsel 3.103: Işığı hareket ettirenin kadrajda görünmesi

BİLGİ KUTUSU

Lazer veya LED gibi şiddeti yüksek ışık kaynakları göze ve makinenin ışığa duyarlı sensörüne direkt geldiğinde göze zarar verir. Bu nedenle ışık kaynağı kamera karşısında hareket ettirilirken doğrudan objektife yönlendirilmemeli ve fotoğrafı çeken kişinin gözüne tutulmamalıdır.

Fizyogram tekniğiyle çekilen Görsel 3.104'te modelin hareketlerinin bilinçli olarak kadraja dâhil edilmesiyle estetik bir görünüm yakalanmıştır.

Görsel 3.104: Modelin hareketlerinin fizyograma dâhil edilmesi

4. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda fizyogram tekniğiyle fotoğraf çekimi yapınız.

- Fizyogram tekniğini uygulayacağınız mekânı belirleyiniz.
- Konuya uygun çekim planı ve ekipman listesini hazırlayınız.
- Çekim için çekim planınıza uygun bir şekilde ekipmanlarınızı hazırlayınız.
- Fizyogram tekniğini uygulayabilmek için el feneri ve/veya lazer ışık temin ediniz.
- Çekim yapacağınız mekânda varsa pencereleri ışık almayacak şekilde karartınız.
- Fotoğraf makinesini tripoda bağlayınız.
- Arkadaşınızdan el feneri ya da lazer ışığını birkaç saniye boyunca hareket ettirerek havada şekiller çizmesini isteyiniz.
- Işıkları kapatmadan önce makinenin otomatik netleme yapmasını sağlayınız ve ardından otomatik netlemeden çıkarak manuel netlemeye geçiniz (Aksi uygulandığında çekim esnasında karanlık bir ortam olacağından deklanşöre basıldığı anda makine netlik noktası bulamayacağı için çekimi gerçekleştiremeyecektir).
- Makinenin diyafram, enstantane ve ISO değerlerini uzun pozlamaya uygun ayarlayarak çekimi gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce 2. Çekim Etkinliği Kontrol Listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

3.4.4. Işık İzleri

Işık izleri, herhangi bir ışık kaynağından (yıldız, araba farı gibi) yayılan ışığın fotoğraf karesinde ışık izine dönüştürülmesidir. Sabit ışık karşısında fotoğraf makinesinin hareket ettirilmesi veya hareket eden ışıkların uzun pozlama ile fotoğraflanması yoluyla ışık izleri oluşturulabilir. Gece çekimlerinde ışık izlerini oluşturmak için ortamda var olan ışık kaynaklarından yararlanılır. İç mekânda ise ortam karartılarak çeşitli noktasal ve bölgesel ışık kaynaklarından (mum, gaz lambası, fener, LED gibi) yararlanılabilir. Görsel 3.105'te hareket eden ışıkların fotoğrafta oluşturduğu ışık izleri görülmektedir.

Görsel 3.105: Işık izlerinin çekimleri

Sabit ışıkları kullanarak ışık izleri elde edebilmek için fotoğraf makinesi hareket ettirilmelidir. Zoom objektif yardımıyla da ışık izleri fotoğraflanabilir. Zoom in-zoom out (zoom kaydırma) kullanılarak yapılan bu teknik ile soyut görüntüler (Görsel 3.106) oluşturmanın yanı sıra fotoğrafa hız etkisi de verilmiş olur.

Görsel 3.106: Zoom kaydırma tekniğiyle ışık izi

5. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda fotoğrafta ışık izleri elde etmek amacıyla fotoğraf çekimi yapınız.

- Işık izleri oluşturabilmek için hareketli bir konu belirleyiniz.
- Çekim yapacağınız mekânı belirleyiniz.
- Konuya uygun çekim planı ve ekipman listesini hazırlayınız.
- Çekim için çekim planınıza uygun bir şekilde ekipmanlarınızı hazırlayınız.
- Işık izleri oluşturabilmek için sabit veya hareketli bir ışık kaynağı tespit ediniz.
- Çekim yapacağınız mekânda varsa pencereleri ışık almayacak şekilde karartınız.
- Mekânı karartmadan önce makinenin otomatik netleme yapmasını sağlayınız ve ardından otomatik netlemeden çıkarak manuel netlemeye geçiniz (Aksi uygulandığında çekim esnasında karanlık bir ortam olacağından deklanşöre basıldığı anda makine netlik noktası bulamayacağı için çekimi gerçekleştiremeyecektir).
- Makinenin diyafram, enstantane ve ISO değerlerini uzun pozlamaya uygun ayarlayarak çekimi gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce 2. Çekim Etkinliği Kontrol Listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

3.4.5. Işık Patlaması

Işık patlaması, ortam ışığından ayrı bir ışık kaynağının nesnenin içine yerleştirilerek fotoğrafta bir ışık patlaması elde edilmesi tekniğidir. Diğer tekniklere göre Işık patlamasında ışığın ve fotoğraf makinesinin hareket ettirilmesine gerek yoktur.

Nesne içine yerleştirilen ışık pozlama süresince bulunduğu alanı aydınlatarak normalden daha fazla ışığın fotoğrafta görünmesini sağlar. Görsel 3.107'de ışık patlaması fotoğrafları görülmektedir.

Görsel 3.107: Işık patlaması fotoğrafları

6. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda fotoğrafta ışık patlaması elde etmek amacıyla fotoğraf çekimi yapınız.

- Işık patlaması çekimi yapabilmek için nesne ya da nesneler belirleyiniz.
- Çekim yapacağınız mekânı belirleyiniz.
- Konuya uygun çekim planı ve ekipman listesini hazırlayınız.
- Çekim için çekim planınıza uygun bir şekilde ekipmanlarınızı hazırlayınız.
- Işık patlaması oluşturabilmek için içine ışık yerleştirebileceğiniz bir nesne tespit ediniz.
- Çekim yapacağınız mekânda varsa pencereleri ışık almayacak şekilde karartınız.
- Mekânı karartmadan önce makinenin otomatik netleme yapmasını sağlayınız ve ardından otomatik netlemeden çıkarak manuel netlemeye geçiniz (Aksi uygulandığında çekim esnasında karanlık bir ortam olacağından deklanşöre basıldığı anda makine netlik noktası bulamayacağı için çekimi gerçekleştiremeyecektir).
- Makinenin diyafram, enstantane ve ISO değerlerini uzun pozlamaya uygun ayarlayarak çekimi gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce 2. Çekim Etkinliği Kontrol Listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

3.4.6. Işık Hareketlerinin Pozlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Çekim açık havada yapılacaksa tripod kullanılmalıdır. Çekim sırasında titremeyi önlemek için tripod sağlam bir zemine yerleştirilmelidir. Titreşimin azaltılması için kablolu ya da kablosuz deklanşör tetikleyici ya da zamanlayıcı kullanılabilir.

Işık hareketlerinin pozlanması uzun pozlama gerektirdiğinden enstantane öncelikli (S / TV) ya da manuel (M) mod tercih edilmelidir. Enstantane öncelikli mod seçildiğinde belirlenen enstantaneye göre diyafram ve ISO ayarlarını makine otomatik olarak ayarlayacaktır.

Işık hareketlerinin pozlanmasında netlik önemlidir. Fotoğrafta bilerek oluşturulmak istenen bir fluluk durumu yoksa ışık izlerinin net olması beklenir (Görsel 3.108). Karanlık ortamda fotoğraf makinesinin otomatik netleme (auto focus) özelliği çalışmayacağı için manuel netleme yapılmalıdır. Manuel netleme, çekimden önce ortam ya da nesne aydınlatılarak yapılmalıdır.

Dar açılı objektiflerle yapılan çekimlerde açık diyafram aralıkları alan derinliğini azaltacağından netsizlik sorunlarına yol açabilmektedir. Geniş açılı objektif tercih etmek sığ alan derinliği sorununu ortadan kaldıracaktır. Keskin fotoğraflar elde edebilmek için ISO en düşük değerde tutulmalıdır. Karanlık ortamda ışık yetersiz olmasına rağmen uzun pozlama kullanılacağı için 100 ISO yeterlidir. Işıkla boyamada sensörün daha fazla ışık alması için f 8, f 11 açık diyafram değerleri seçilerek çekim yapılmalıdır.

Pozlama süresini elle kontrol etmek ışığın hareket süresi ile pozlama süresini dengeleyebilmek açısından önemlidir. Pozlama süresinin elle kontrol edildiği bulb modu, makine manuel modda iken seçilebilir. Bulb modunda süre elle kontrol edildiğinden ışığın hareketleri bitene kadar pozlama sürdürülebilir.

Görsel 3.108: Işık izlerinde netlik

5. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Işıkla Boyama
AMAÇ : Işıkla boyama tekniğini kullanarak fotoğraf çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak iç mekânda ışıkla boyama tekniğiyle nesne fotoğrafları çekiniz.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Tripod
3. Deklanşör tetikleyici
4. El feneri veya kablosuz harici flaş
5. Nesne

İşlem Basamakları

1. Işıkla boyama yapacağınız mekâna (ortam ışığının karartılabilir olmasını dikkate alarak) karar veriniz.
2. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak gerekli araç gerecinizi hazırlayınız.
3. Fotoğraf makinesini tripoda bağlayınız.
4. Kablolu ya da kablosuz bir deklanşör tetikleyiciyi makineye bağlayınız.
5. Manuel modu seçiniz.
6. ISO değerini 100 yapınız.
7. Çekim yapacağınız mekâna nesneyi yerleştirerek kadraj ayarı yapınız.
8. Ortam ışığını karartmadan önce makinenin otomatik netleme yapmasını sağlayınız.
9. Arkadaşınızdan el feneri veya harici flaş ışığını nesnenin dış hatlarının üzerinde gezdirmesini isteyiniz.
10. Makineyi manuel moda alınız. Enstantane süresini on ila otuz saniye arasında ayarlayarak çekim yapınız.
11. Makineyi bulb moduna ayarlayınız. Pozlama süresini elinizle ayarlayarak çekimi tekrarlayınız.
12. Çekimlerden sonra çektiğiniz fotoğrafları bilgisayara aktarınız. Fotoğrafları kontrol ediniz. Işık ayarı gereken fotoğrafları görüntü düzenleme programında işleyiniz ve kaydediniz.
13. İşiniz bittiğinde fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını yerlerine kaldırınız. Çalışma ortamınızı arkadaşlarınızla iş bölümü yaparak temiz ve düzenli bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "2. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.5. ZOOM KAYDIRMA TEKNİĞİ

Zoom in-zoom out denilen **zoom kaydırma tekniği**, zoom objektifle yapılan ve uzun pozlama çekim sırasında odak uzaklığının değiştirilmesi yoluyla uygulanan deneysel fotoğraf tekniğidir. Zoom patlama olarak da adlandırılmaktadır.

Çekilecek konu ya da nesneye netleme yapıldıktan sonra bir el ile deklanşöre basılırken diğer el ile zoom objektif halkasının çevrilerek odağın değiştirilmesi yoluyla uygulanır. Bu teknikte yavaş enstantane hızı kullanılarak uzun pozlama yapılmalıdır. 1/30 saniye ve daha yavaş enstantane hızları kullanıldığında çekim süresi boyunca odak rahatlıkla değiştirilebilir. Fotoğraf, farklı odak uzaklıklarıyla çekilen konunun aynı karede görüntülenmesi yoluyla oluşur. Bu tür fotoğraflarda hız etkisi oluşturan, izleyiciye doğru yaklaşan veya uzaklaşan çizgiler görülmektedir (Görsel 3.109). Bu teknik uygulanırken odak uzaklıkları arasındaki değişim fazla ise (örneğin 70-300 odak uzaklıkları) başka bir deyişle güçlü bir zoom kaydırma uygulandıysa fotoğrafa uzun süre bakıldığında merkeze doğru uzayan ya da merkezden uzaklaşan çizgiler gözü rahatsız eder (Görsel 3.110).

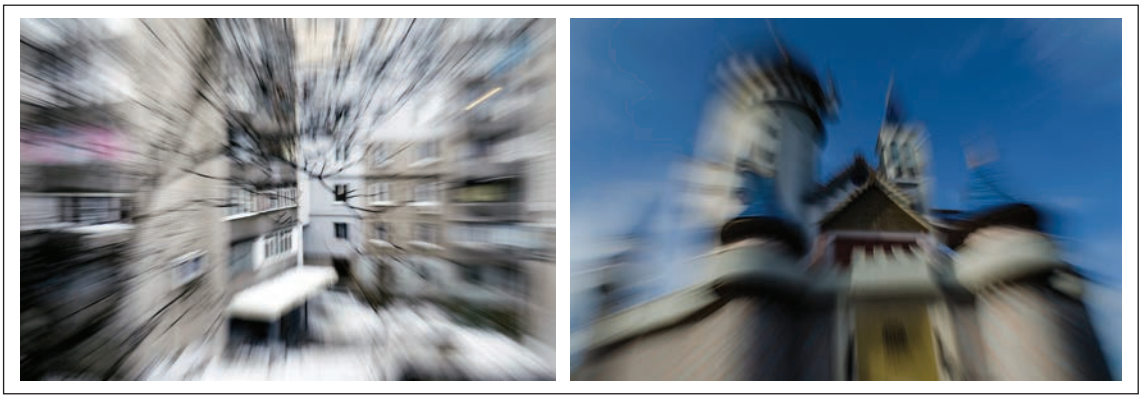
Görsel 3.109: Zoom kaydırma tekniğinde oluşan çizgilerin hız etkisi

Görsel 3.110: Zoom kaydırma

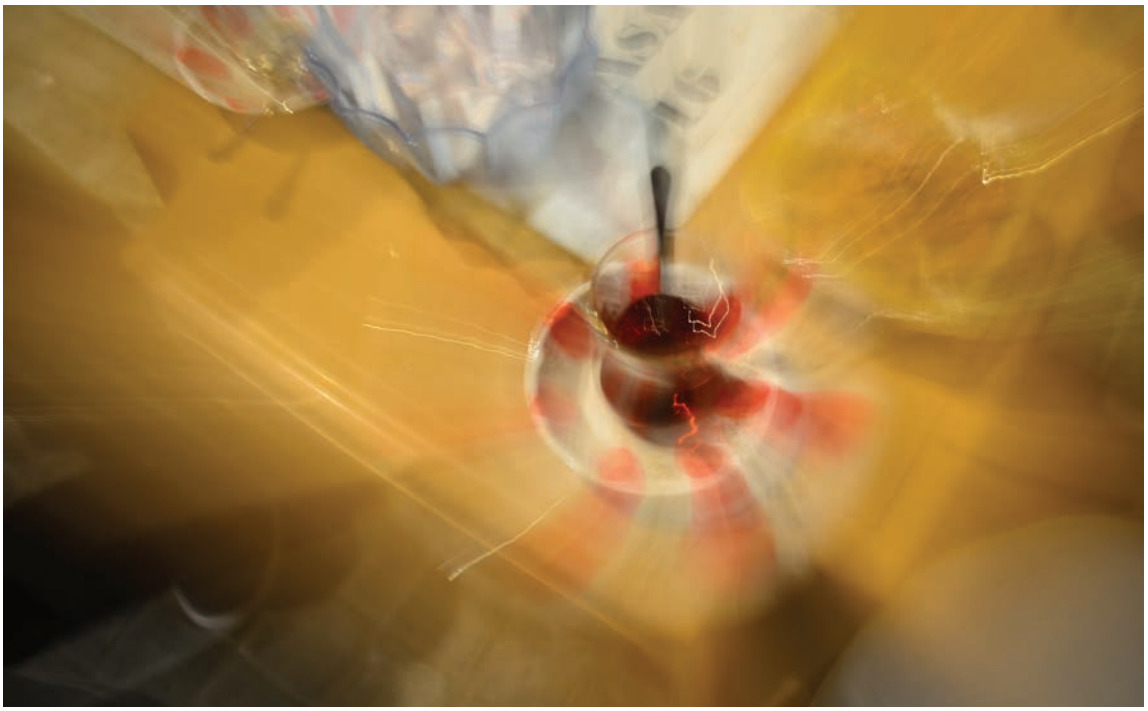
3.5.1. Zoom Kaydırma Tekniğinin Uygulama Alanları

Zoom in-zoom out tekniği deneysel ve soyut fotoğraflar elde etmek, ilgi çekici ve farklı efektif etkiler oluşturmak, fotoğrafa sanatsal bir bakış açısı kazandırmak amacıyla fotoğrafçılar tarafından tercih edilen bir tekniktir (Görsel 3.111).

Görsel 3.111: Zoom in-zoom out tekniğinin fotoğrafa etkisi

Zoom kaydırma tekniğiyle çekilen fotoğraflar nesneyi ortaya çıkarma, vurgulama, etrafındakilerden soyutlama amacını da taşımaktadır (Görsel 3.112).

Görsel 3.112: Zoom kaydırma tekniğiyle nesneyi ortaya çıkarma

BİLGİ KUTUSU

Zoom kaydırma tekniğinde yavaş enstantane değerleri kullanılır. Yüksek enstantane hızıyla zoom in-zoom out yapabilmek çok zordur. Yüksek enstantane hızları fotoğrafçıya odağı değiştirmek için gereken süreyi tanımaz.

Zoom kaydırma, gece fotoğrafı çekimlerinde de sıklıkla kullanılan bir tekniktir. Bu yöntem, gece çekimlerinde şehir ışıklarından yararlanılarak yapılan ışıkla boyama uygulamalarında da kullanılmaktadır (Görsel 3.113).

Görsel 3.113: Gece çekiminde zoom kaydırma

3.5.2. Zoom Kaydırma Tekniğinde Objektifin Önemi

Zoom kaydırma tekniğinde öncelikle bir zoom objektife ihtiyaç vardır. Zoom objektiflerin odak uzaklığı değişkendir. Objektif halkası çevrilerek nesne ya da konuya yakınlaşıp uzaklaşılabilmektedir. Başka bir deyişle fotoğrafçı sabit bir noktadan çekim yaparken çekim yaptığı yeri değiştirmeden konuya olan uzaklığını (görüş açısını) değiştirebilir.

Zoom objektif, birden fazla objektifin özelliklerini üzerinde taşır böylece fotoğrafçıya tek objektifle farklı görüş açılarında çekim yapma olanağı sunar. Bununla birlikte optik kalitesi prime lens (pıraym lens) denilen sabit odak uzaklıklı objektiflere göre daha düşüktür. Açık diyafram (f 1.4, f 1.8 gibi) değerleri yoktur. Diyafram açıklığı objektif markası ve özelliklerine göre değişse de ortalama objektiflerde f 3.5 değerinin altına inmez. Ancak son dönemlerde gelişen teknoloji ile 2.8 diyafram açıklığında zoom objektifler de görülmeye başlanmıştır. Bazı zoom objektiflerde titreşim engelleme (VR) [Vibration Reduction (Vaybreyşın Ridakşın)] özelliği bulunur. Fotoğrafçının konuya uzaklığını değiştirmeden farklı açıda çekim yapma avantajı sağlar. Zoom objektifler Görsel 3.114'teki gibi zoom kaydırma tekniğini uygulama olanağı sunar.

Görsel 3.114: Zoom objektifle uygulanan zoom kaydırma

3.5.3. Zoom Kaydırma Tekniğinde Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Zoom objektif, zoom kaydırma tekniğinin temelidir. Zoom objektiflerin sabit odak uzaklı objektiflere göre daha ağır olması titreşim riskini artırmaktadır. Objektif makineye takıldıktan sonra VR titreşim önleme özelliğinin açılması tekniğin daha başarılı uygulanmasını sağlar. Titreşimi en aza indirmek için mümkünse makine tripoda bağlanmalıdır.

Zoom kaydırma, yavaş enstantane değerleri kullanılarak yapılmalıdır. Bu teknikte öncelik enstantane ayarında olduğu için makinenin S/TV enstantane öncelikli modu kullanılmalıdır. Manuel modda çekim yapılıp tüm ayarlar elle de yapılabilir ancak enstantane öncelikli mod, enstantane hızını belirledikten sonra fotoğrafçıya diğer ayarlarla uğraşmak yerine kompozisyona yönelme olanağı sunar.

Konu ya da nesneyi vurgulama amacıyla uygulanan zoom kaydırmada merkezdeki nesnenin tamamı ya da bir kısmının net görüntülenmesi sağlanır (Görsel 3.115). Merkezdeki nesnenin netliği için nesne odaklandıktan sonra objektif halkası hızlı çevrilmeli ya da enstantane hızı çok yavaş olmamalıdır. Odak değişiminin çok hızlı yapıldığı ya da enstantane süresinin uzun tutulduğu fotoğraflarda merkezdeki görüntü netliği azdır ve yanlardaki bozulma fazladır. Bu teknik soyut görüntüler elde etmek için uygulanır.

Görsel 3.115: Merkezdeki nesnenin bir kısmının net olması

Zoom kaydırma tekniğiyle çekilen fotoğrafın merkezi, daha sonra görüntü düzenleme programında sola ya da sağa kaydırılarak yeni bir kadraj oluşturulabilir (Görsel 3.116). Merkezin sonradan kadrajlama ile kaydırılması yöntemi, estetik kaygıyla farklı kompozisyonlar elde edebilmek amacıyla tercih edilmektedir.

Görsel 3.116: Sonradan kadrajlama ile merkezin sağa kaydırılması

Zoom kaydırmada odak uzaklıkları arasındaki değişim fazla ise fotoğrafta oluşan çizgiler ve fluluk fazla, merkezdeki nesnenin netliği az olacaktır (Görsel 3.117). Zoom kaydırma işleminde odak uzaklıkları arasındaki değişim az ise merkezdeki nesne daha net ve fotoğraftaki çizgiler daha hafiftir (Görsel 3.118). Bu nedenle odak kaydırma aralığı fotoğrafta istenen etkiye göre ayarlanmalıdır.

Fotoğrafta oluşan çizgiler ve fluluk, odak değişim aralığının yanı sıra halkanın yavaş ya da hızlı çevrilmesine ve enstantane hızına da bağlıdır. Çok düşük enstantane hızları ile çok yavaş çevrilerek gerçekleştirilen odak değişiminde fotoğraftaki çizgiler ve fluluk fazladır. Enstantane hızı ile halkanın çevrilme hızı yükseldiğinde ise fotoğrafta oluşan çizgiler ve flulukta azalma gözlemlenir.

Görsel 3.117: Odak değişimi aralığının fazla olması

BİLGİ KUTUSU

Zoom kaydırma tekniğinde odaklanan merkezin daha geniş bir alanı kaplaması isteniyorsa 18x35 mm gibi geniş açılı zoom objektif kullanılmalıdır.

Görsel 3.118: Zoom kaydırmada odak değişimi aralığının az olması

6. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Zoom Kaydırma
AMAÇ : Zoom objektif kullanarak zoom kaydırma tekniği ile düşük enstantane değerinde çekim yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak zoom kaydırma tekniğiyle fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç
1. Fotoğraf makinesi
2. Zoom objektif
3. Tripod

İşlem Basamakları
1. Zoom kaydırma yapacağınız konuya ve mekâna karar veriniz.
2. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak gerekli araç gerecinizi hazırlayınız.
3. Fotoğraf makinesine zoom objektif takınız.
4. Fotoğraf makinesini tripoda bağlayınız.
5. Fotoğraf makinesini S / TV enstantane öncelikli çekim moduna getiriniz.
6. Enstantane hızını 1/30'dan daha düşük bir değere ayarlayınız.
7. Merkeze alacağınız konu ya da nesneyi netleyiniz.
8. Deklanşöre basarken objektif halkasını zoom in için ileri, zoom out için geri çevirerek zoom kaydırma tekniğini uygulayınız.
9. Çektiğiniz fotoğrafları bilgisayara aktararak kaydediniz.
10. Çalışmanız bittiğinde fotoğraf makinesi ve ekipmanı yerlerine kaldırınız. Çalışma ortamınızı arkadaşlarınızla iş bölümü yaparak temiz ve düzenli bırakınız.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "2. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.6. KURGULANMIŞ FOTOĞRAF

Bütünü oluşturan ögelerin bir plana göre ve bir anlam dâhilinde düzenlenerek bir araya getirilmesine **kurgu** denir. **Kurgusal** ya da **kurgulanmış** kelimeleri "kurgu yolu ile oluşturulmuş" anlamına gelmektedir. Kurgulanmış fotoğraf, fotoğraf çekiminin anın yakalanması biçiminde gerçekleşmediği, kadrajı oluşturan ögelerin bir anlam ifade edecek biçimde önceden planlanarak fotoğrafçının müdahalesi ile oluşturulduğu fotoğraftır. Buna rağmen izleyici fotoğrafın kurgu olduğunu hissetmemelidir. Kurgusal fotoğrafta önemli olan; fotoğrafın kurgulanmamış ve doğal bir atmosferde çekilmiş hissi uyandırmasıdır. Kurgulanmış fotoğrafın amacı, hikâyesi, iletmek istediği mesaj önceden bellidir.

Çekim öncesinde ögelerin belli bir düzende bir araya getirilmesiyle elde edilmek istenen görüntü oluşturulur. Bu nedenle kurgusal fotoğraf bir planlama ve tasarım gerektirir (Görsel 3.119).

Kurgusal fotoğrafta ışık, kompozisyon ve kadraj planlanarak oluşturulur (Görsel 3.120). İzleyiciye verilmek istenen mesaj fotoğrafın kurgusunu etkiler. Fotoğrafı oluşturacak ögelerin seçimi son derece önemlidir. Konuya ya da anlatılmak istenen mesaja göre seçilen ögeler gerçek veya mecaz anlamda fotoğrafta yer alabilir.

Görsel 3.119: Kurgulanmış fotoğrafta tasarım

Görsel 3.120: Işık, kompozisyon ve kadrajı önceden planlanmış kurgusal fotoğraf

Kurguda fotoğrafı oluşturan ögelerin müdahale ya da önceden kurgulanmış bir tasarım dâhilinde düzenlenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle kurgu çoğunlukla aktif düzenleme gerektirir. Fotoğrafçının ışık, kadraj, denge, çekim açısı gibi ögeleri en güzel biçimde yakalayabilmek için yaptığı hareketler ya da konuya müdahalesi ile oluşturduğu kompozisyonlara **aktif düzenleme** denir (Görsel 3.121).

Görsel 3.121: Fotoğrafta aktif düzenleme

Çekim için uygun ışığın, doğru anın oluşmasına, istenen odak uzaklığının ve çekim açısının belirlenmesine, tüm şartların olgunlaşmasına **pasif düzenleme** denir. Fotoğrafçı istediği gibi hareket edemiyorsa, ortamdaki ışık ve gölge alanlarını kontrol edemiyorsa, mekân ve konu gibi ögeler üzerinde değişiklik yapamıyorsa pasif düzenleme yapar (Görsel 3.122). Fotoğrafçı aklındaki kompozisyon ile vermek istediği mesaja odaklanarak deklenşöre basar. Fotoğrafçı pasif düzenlemede hiçbir şeye müdahale edemediği gibi model de fotoğrafının çekildiğinden çoğu zaman habersizdir.

Görsel 3.122: Fotoğrafta pasif düzenleme

Görsel 3.123'teki fotoğraf kurgusal olmayıp pasif düzenleme ile sanatçının var olan gerçekliği teknik açıdan ve içerik bakımından yorumlamasıdır. Kurgusal fotoğraf, fotoğrafa yapılan her türlü müdahaleyi içermektedir. Bu müdahale, çekim sırasında kadraja girecek olan ögelere müdahale olabildiği gibi çekim sonrasında görüntü düzenleme programında da yapılabilir. Görsel 3.124, fotoğrafa sonradan müdahale edilerek kare kadrajlama yapıldığından kurgusal olarak değerlendirilebilir.

Görsel 3.123: Pasif düzenleme

Görsel 3.124: Kadraja müdahale

Kurgusal fotoğrafta ögelerin her birinin kendi başına taşıdığı anlamın dışında diğer ögelerle ilişkileri ve fotoğrafın hikâyesine kattığı anlam söz konusudur. Ögeler belirlendikten sonra çekilecek fotoğraf karesinin kurgulanması işleminde espas, denge, birlik, bütünlük, doku, renk gibi tasarım öge ve ilkeleri göz önünde bulundurulur (Görsel 3.125).

Görsel 3.125: Kurgusal fotoğrafa tasarım ilkelerinin uygulanması

3.6.1. Kurgusal Fotoğrafın Amacı

Kurgulanmış fotoğrafın amacı izleyiciye mesajını hikâyeleştirerek sunmaktır. Fotoğraf sanatçıları gerçek nesnelerle hayalî unsurları sentezler. Böylece görsel, estetik bir anlatım olanağı bulur. Her kurgusal fotoğrafın bir hikâyesi vardır. Bu hikâye bazen açıkça gözler önüne serilirken bazan de sembolik mesajlarla izleyiciye iletilir. Algı sürecinde kurgusal fotoğrafın her izleyicide bıraktığı etki ve uyandırdığı his farklı olabilir. Kurgusal fotoğraf çekimi yapan bir sanatçı için önemli olan; hikayeyi, karakterleri, olay kurgusunu, tasarımı belirleyerek izleyicide güçlü bir etki uyandırmaktır (Görsel 3.126).

Görsel 3.126: Kurgusal fotoğrafta hikayeleştirme

Standart ürün fotoğrafı çekimlerinde yalnızca ürünün fotoğrafı çekilirken kurgusal fotoğrafta çekime bir hikâye dâhil olur (Görsel 3.127). Kurgusal fotoğrafta fikir, hikâye, yaratıcılık ön planda iken bunların tasarımın sanatsal ilkeleri düşünülerek sunulması ve farklı bir tarz oluşturması önem kazanmaktadır.

Görsel 3.127: Ürün fotoğrafında kurgusal hikâye

3.6.2. Kurgusal Fotoğrafın Kullanım Alanları

Kurgusal fotoğrafın çeşitli kullanım alanları bulunmaktadır. Ürün, reklam, moda fotoğrafçılığında; düğün, doğum günü gibi özel gün ve stüdyo fotoğrafçılığında; toplumsal farkındalık oluşturmak amacıyla yapılan sosyal projelerde; dergi, katalog ve afiş gibi grafik tasarım ürünlerinde veya yalnızca sanatsal amaçlı fotoğraf çekimlerinde kullanılmaktadır. Bu alanlarda çalışan ünlü fotoğrafçıların kendilerine özgü tarzları bulunmaktadır. Kurgusal fotoğrafta başarı, farklı ve yaratıcı olmanın yanı sıra iş disiplinine önem veren bireyler olmaktan geçer.

Ürün, reklam, moda fotoğrafçılığında kullanılan kurgusal fotoğraflar (Görsel 3.128), hedef kitleyi etkileme ve satın alma isteği uyandırma amacı taşımalıdır. Kurgusal fotoğrafta yer alacak ögeler dikkat çekici, merak uyandırıcı, hedef kitleyi ikna edici ve aynı zamanda estetik, sanatsal değerler göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir.

Görsel 3.128: Moda, ürün ve reklam fotoğrafçılığında kurgusal fotoğraf

Çekim sonrasında görüntü düzenleme programlarında işlenmiş, fotoğrafa müdahalelerle oluşturulmuş kolaj, montaj, manipülasyon gibi çalışmalar da kurgulanmış fotoğraf sınıfına girer (Görsel 3.129). Bu tür çalışmalar genellikle reklam ve tasarım alanlarında kullanılmaktadır.

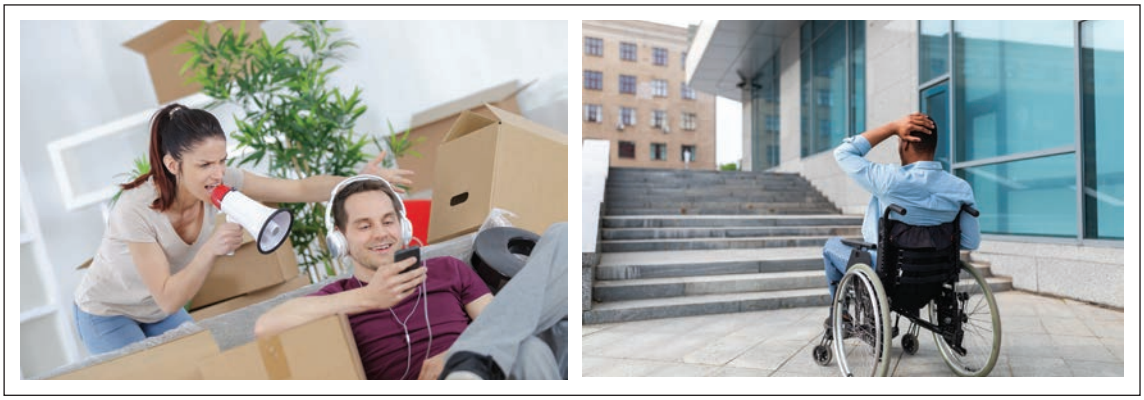
Görsel 3.129: Kurgusal fotoğrafta manipülasyon

Kurgusal fotoğraf, özel gün ve stüdyo fotoğrafçılığında da sıklıkla kullanılmaktadır (Görsel 3.130).

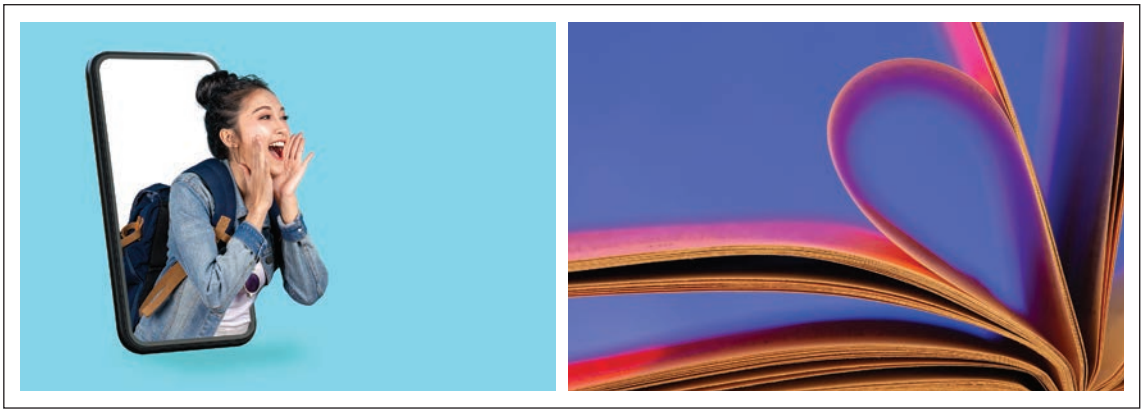

Görsel 3.130: Özel gün fotoğrafçılığında kurgusal fotoğraf

Görsel 3.131'de sosyal amaçlı, Görsel 3.132 ise grafik tasarım alanında kullanılmak için çekilen kurgusal fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 3.131: Sosyal amaçlı kurgusal fotoğraf

Görsel 3.132: Grafik tasarımda kullanılılan kurgusal fotoğraflar

Kurgusal fotoğraf sanatsal amaçlı çekilmiş de olabilir. Genellikle sergileme amaçlı çekilen bu tür fotoğraflarda fotoğrafçı daha özgürdür. Konusunu dilediği gibi seçerek istediği gibi bir kurgulama yapabilir. Görsel 3.133'te farklı konularda kurgulanan fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 3.133: Sanatsal amaçlı kurgusal fotoğraf

Kurgusal fotoğrafta etki; çeşitli fotoğraf teknikleri, farklı bakış açıları, fotoğrafa sonradan müdahale etme gibi yöntemler kullanılarak oluşturulabilir. Görsel 3.134'teki fotoğrafta sanatçı, güçlü bir etki için kompozisyonda farklı bakış açılarını denemiştir.

Görsel 3.134: Kurgusal fotoğrafta farklı bakış açıları

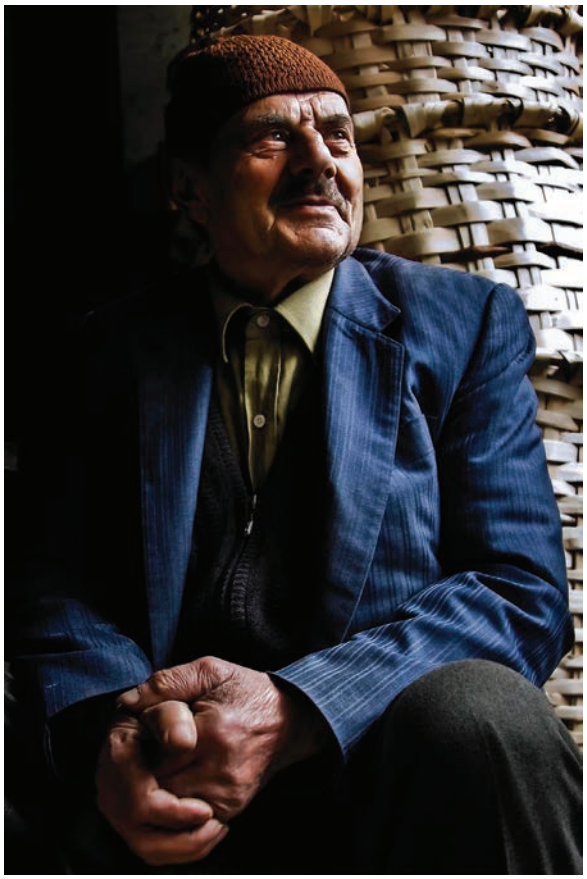
Sanatsal veya belgesel amaçlı çekilmiş portre fotoğrafları da çoğunlukla kurgulanmıştır. Sanatçı istediği etki için modelin duruşundan ifadesine kadar birçok şeye müdahale eder. (Görsel 3.135).

1. ARAŞTIRMA

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda kurgusal fotoğraf hakkında araştırma yapınız.

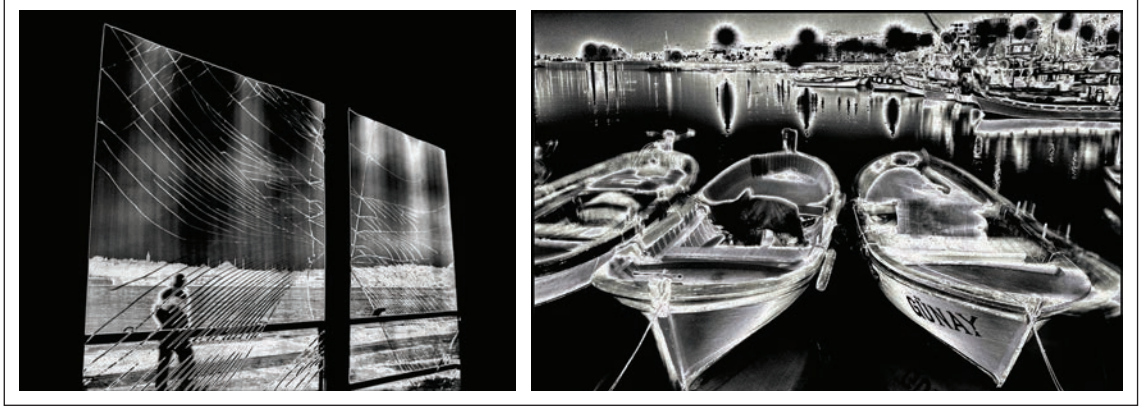
- "Fotoğrafta kurgu nedir? Kurgusal fotoğraf çeşitleri nelerdir? Ülkemizde kurgu fotoğrafı alanında eser üreten sanatçılar kimlerdir?" sorularını basılı veya dijital yayın organlarından araştırarak cevaplayınız.
- Araştırmalarınız sonucunda edindiğiniz bilgilere de sunumda yer vererek sınıfta sunumunu yapınız.
- Sunumuz sırasında sınıfta gösterilmek üzere kurgu fotoğraflarından basılı veya dijital örnekler bulunuz.

Çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız EK 1'de verilen "1. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

Görsel 3.135: Sanatsal amaçla çekilmiş kurgusal fotoğraf, portre

Sanatsal amaçlı kurgusal fotoğraflarda deneysel karanlık oda yöntemleri de kullanılmaktadır. Görsel 3.136'da karanlık odada filmin banyo işlemi sırasında kısa bir süre ışığa maruz bırakılmasıyla uygulanan solarizasyon tekniğiyle oluşturulan kurgusal fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 3.136: Solarizasyon tekniği ile kurgusal fotoğraf

Siyah beyaz (SB) baskı sonrasında fotoğrafın elle renklendirilmesi kurgusal fotoğrafın uygulama yöntemlerinden biridir. Görsel 3.137'de karanlık odada yapılan SB baskı sonrasında elle renklendirilen kurgusal fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 3.137: SB baskı sonrası elle renklendirme, kurgusal fotoğraf

Kurgusal fotoğraf deneysel bir uygulama alanıdır. Bu nedenle sanatçılar çeşitli teknikleri deneyerek farklı fotoğraflar üretmektedir. Baskı sonrasında fotoğrafa müdahale dışında fotoğraf makinesi veya ekipmanına müdahale ile elde edilen fotoğraflar da kurgusal fotoğrafa girer. Görsel 3.138'de fotoğraf makinesine kendisiyle uyumlu olmayan bir objektifin takılmasıyla elde edilmiş kurgusal fotoğraflar görülmektedir.

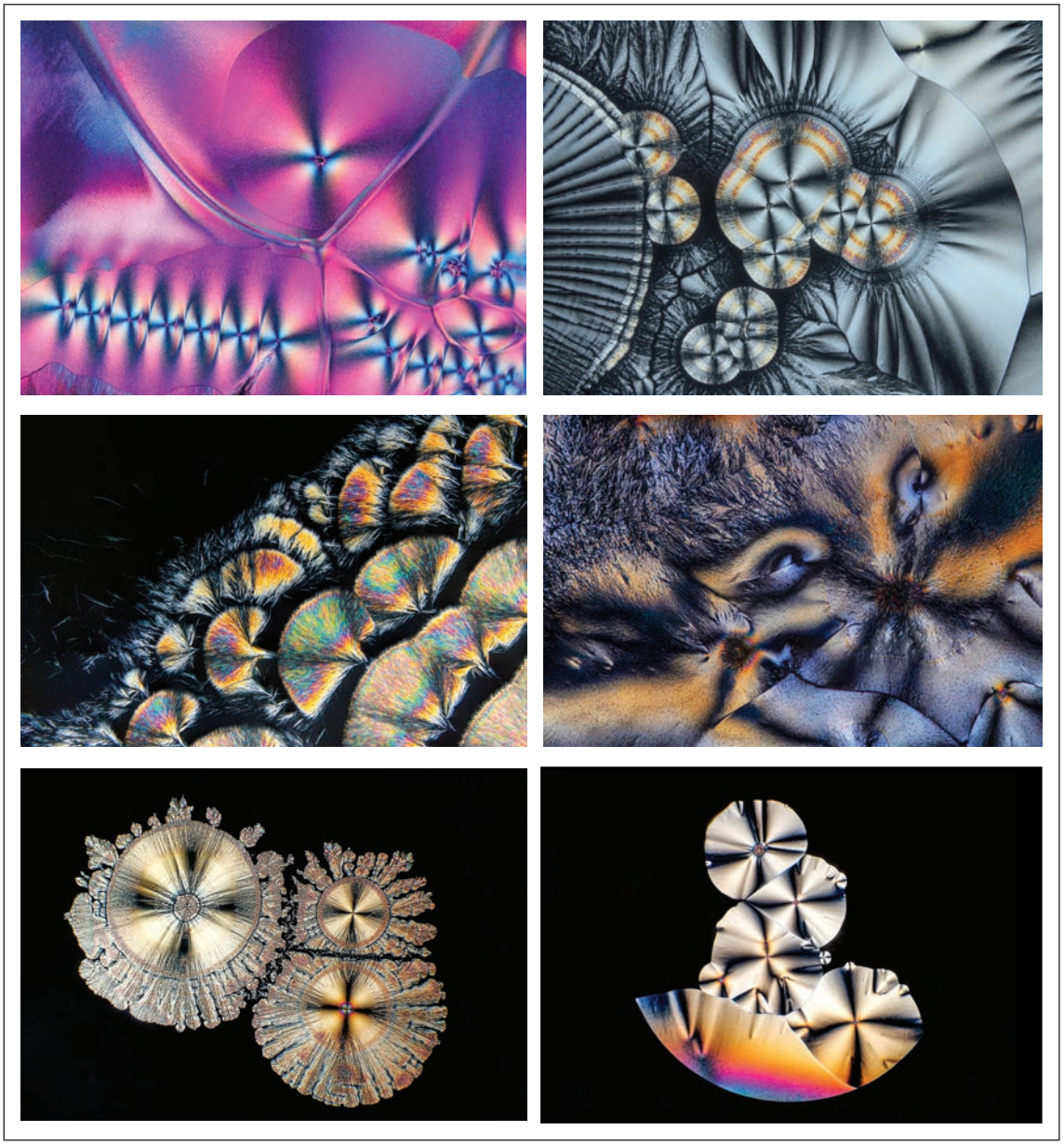
Görsel 3.138: Makineyle uyumlu olmayan objektifle çekilmiş kurgusal fotoğraflar

Deneysel fotoğraf bir bakıma fotoğrafçının vermek istediği etki ya da mesaja yönelik her türlü tekniği denemesi, sınırları zorlamasıdır. Bu açıdan bakıldığında başka bir kurgusal fotoğraf örneği de "kızılötesi fotoğraf"tır. Kızılötesi fotoğraf iki yolla elde edilebilmektedir. Birincisi ND filtre yardımıyla ki bu kurgusal olarak değerlendirilemez. Burada yapılan sadece ışığın filtre aracılığıyla kontrolünün sağlanmasıdır. İkincisi ise fotoğraf makinesinin sensörüne müdahale edilmesidir. Görsel 3.139'da fotoğraf makinesinin sensörüne müdahale yoluyla elde edilen kızılötesi fotoğraflar görülmektedir. Riskli bir teknik olduğundan bilinçsizce yapılmamalıdır.

Görsel 3.139: Kızılötesi fotoğraflar

Görsel 3.140'ta mikrofotografi denilen ve mikroskoba bağlanan fotoğraf makinesi ile çekilmiş fotoğraflar görülmektedir. Mikroskop altı görüntü fotoğrafları, disiplinlerarası deneysel bir sanat olgusudur. Mikroskop altı görüntülerde toz hâlindeki katı (kimyasal) maddelerden hazırlanan çözeltilerden slaytlara ince yaymalar yapılır. Çözeltinin kristalleşerek tekrar katılaşmaya başladığı an fotoğraflanır. Polarize ışık mikroskobunun üçüncü gözüne yerleştirilen dijital kamera ile kayıt altına alınır. Bu teknikte sanatçı bitki kökleri, kelebek kanadı gibi çeşitli maddelerin ışık mikroskobu altındaki görüntülerini fotoğraflamıştır.

Görsel 3.140: Mikrofotografi tekniğiyle deneysel fotoğraf

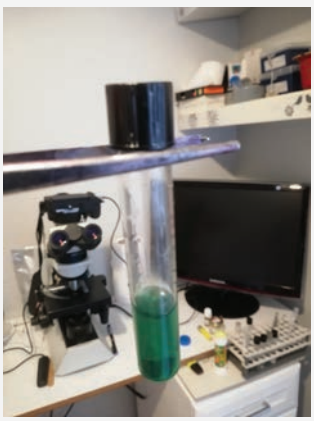
OKUMA PARÇASI

'Küçük Dünya' Öyküleri

Bir Sonbahar Gezintisi…

O gün balkonumdan bahçeme bakınca gördüğüm manzara; ağaçların sararmış yapraklarını usul usul döktüğü, yeşilin sarıya, sarının turuncuya döndüğüydü. "Ah bir sonbahar daha geçiyor…" diye iç geçirdim. Her sonbaharda Ankara'nın artık iyice azalmış orman rotalarında fotoğraf çekerim. Bu yıl biraz geç mi kalmıştım? Belki yarından sonra fotoğraf çekimine çıkarım.

Gündüz akşama kavuştu ve ben mikroskobumun başına oturdum. Epeydir aklımda iki kimyasalı birleştirme fikri vardı. Bu niyetle solüsyon hazırlamaya başladım. Ağdalı yarı akışkan jelatin ile bakır sülfatın boncuk mavisi homojen bir tatlılıkla birleşti. Hazırladığım çözelti, yosunlu deniz mavisine yakın yeşilimsi bir renk aldı. Lamlara pipet yardımı ile birkaç damla bırakıp yaydım. Jelatinin koyu olması nedeniyle akışkan bir çözelti oluşmadı. Kuruması uzun sürecek belli ki kristalleşme çok geç oluşacak ya da hiç oluşmayacak.

Görsel 3.141: Solüsyon ve Bakır Sülfat

Çoğu zaman tezcanlıyımdır. Ne zaman ki mikrofotoğraf söz konusu olur işte o zaman engin sabrım devreye girer. Nasıl bir tutku ise saat 03.20' de yazıyorum bunları.

Yaymaları yarım saat sonra kontrol ettiğimde hafif katılaşmış olduklarını gördüm ve onları mikroskobumun tablasına yerleştirdim. Yukarıda bahsettiğim sonbahar manzarası titrek sarı kavaklar, sararmış çınar ağaçları, yerlerde kızıl kuru yapraklar ve mümkünse ortalarından geçen bir dere olmalıydı. Mikroskobumun bakacımdan açılan ışıklı daireden görülen manzara ise yapraklarını dökmüş sıkı sıkı sarılan kavaklardı.

Görsel 3.142: Mikroskobun bakacından görünen çözelti

OKUMA PARÇASI

Bu sık ağaçlı, biraz da karanlık ormandan ürkmeli miydim? Hep böyle korkutucu muydu yoksa ağaçlar arasında bir gölet mi saklıydı? Belki de bir dağ manzarası görecektim. Sürprizler beni bekliyordu.

Görsel 3.143: Mikroskobun bakacından görünen çözelti

Belki daha geniş bir açı ile gezinirsem ormanın bütününe yakın bir bölümünü görebilirim. Hemen 0,4x büyüttüm. Bu demek oluyor ki görüntümü kırk kez büyüterek gezineceğim. Ormanın derinliklerini keşfedip sonra yavaş yavaş iç kısımlara doğru gideceğim.

Şaryoya sağa gitmesini söylüyorum sonra sola, ileri, geri biraz daha sağa derken görüntü netliğim bozuluyor. Birden görüntüm kararıyor. Işığı yükseltmek istiyorum ama zaten en yüksekteymiş. Bir terslik var! Kondansörümün diyaframı mı kısıldı acaba ya da yanlışlıkla şaryodan aşağıya mı çektim? Tüm kontroller tamam ama hâlâ neden karanlık bir ormanın içinde kalakaldığımı anlamaya çalışıyorum.

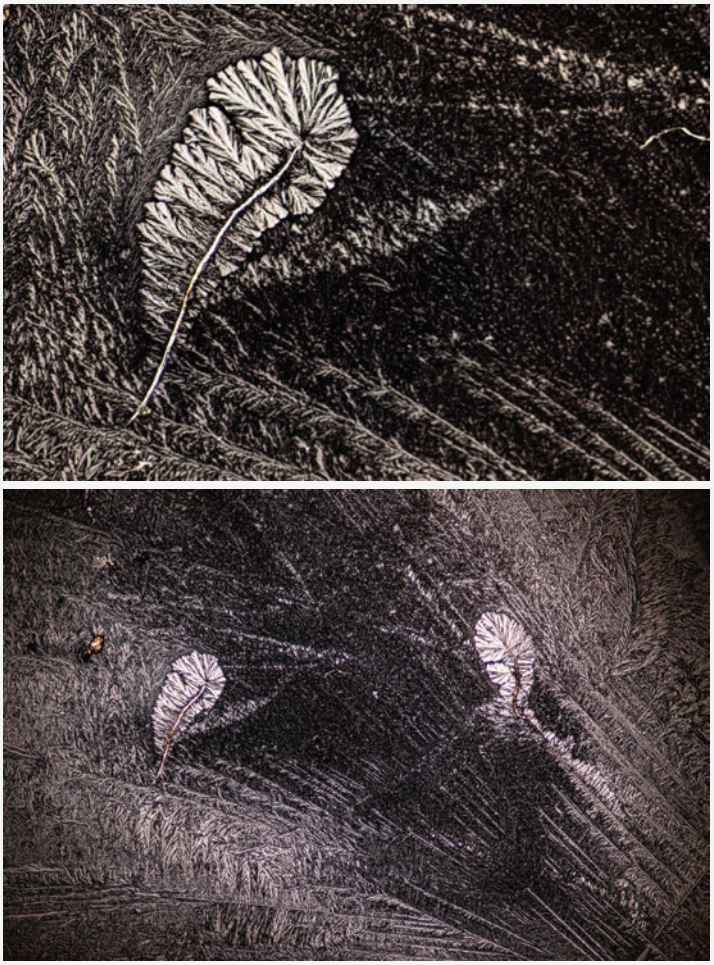
Mikroskobumun üçüncü gözüne yerleştirdiğim kamerama uzanıp pozlama süresini uzattım, ISO değerimi artırdım. Evet şimdi ışık sızdı, görebiliyorum. Biraz da netlemem gerekiyor. Makro vida ile görüntümü bulup mikro vida ile ince ayar yapıyorum. Şimdi her şey tamam! Sık ormanın ağaçları yavaş yavaş genişlemeye başlıyor, doğal bir çerçeve oluşmuş ama dipte karanlık devam ediyor ve ben ilerlemem için açılmış bir koridordan ilerliyorum.

OKUMA PARÇASI

Görsel 3.144: Mikroskobun bakacından görünen çözelti

Eğrelti otları ile karşılaşıyorum, çok güzeller. Kıvrımlı gövdeleri simetrik yapraklarla döşeli.

Görsel 3.145: Mikroskobun bakacından görünen çözelti

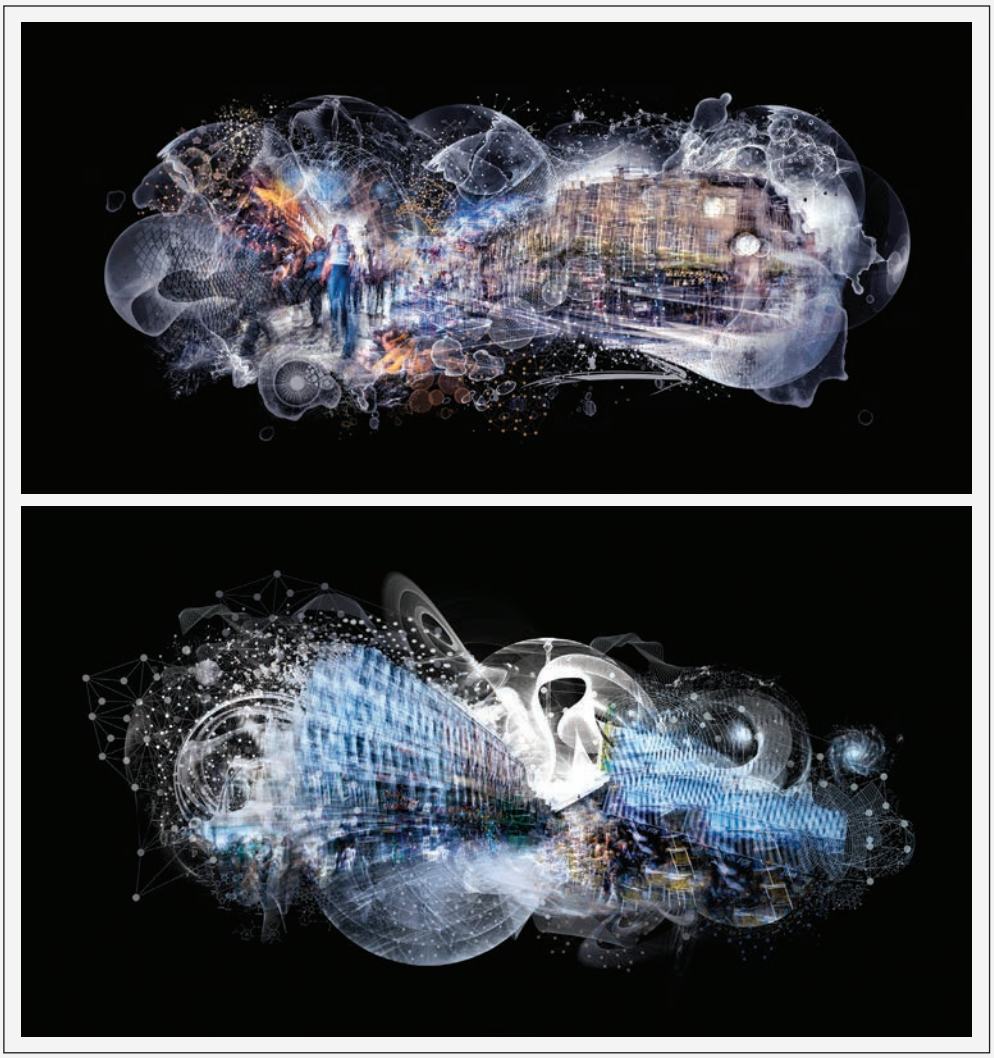
Irmak SOLDAMLI

OKUMA PARÇASI

Fotoğraf; var oluşundan bu yana gerçeği temsil etme, yansıtma ve anı belgeme özelliklerini yerine getirmiştir. Gelişen dijital fotoğraf teknolojisi ile güncel fotoğraf, gerçeği yansıtmaktan çok sanatçının gerçekliğini yansıtmaya dönüşmüştür. Fotoğraf sanatçıları bazen bir kelimenin bazen bir düşüncenin bazen de koca bir evrenin etrafında dolaşarak anlatmak istediklerini yaratabilmek için fotoğraf çeker. Kendi yaratmak istedikleri eserde fotoğraf, kullandıkları en etkili araçtır. İzlenen film, okunan kitap, dinlenen şarkı ve günlük haberler sanatçının yaratım sürecini destekler.

Yaratılmak istenen eserin kurgu ve sunumu tüm fikirden daha üstündür. Bir fotoğrafın anlaşılmasına yönelik analiz, anlamlandırma ve yorumlamalar yapılabilir. Fotoğraf sanatçısı kendi gerçekliğini, hedeflediği izleyici kitlesine fotoğraflarıyla sunar. Fotoğrafın çözümlemesi görünenden öte, sanatçının gerçekliğiyle yorumlanarak yapılır.

Görsel 3.146'da Çağdaş Sanatçı Ali Alışır'ın "Kosmos" adlı kurgusal fotoğraf çalışmaları görülmektedir.

Görsel 3.146: Kosmos, Ali Alışır, 2016

OKUMA PARÇASI

Görsel 3.147'de sanatçının "Kosmos" adlı çalışması görülmektedir.

Görsel 3.147: Kosmos, Ali Alışır, 2016

Ali Alışır'ın "Kosmos" temalı bu çalışması metafor bağlamında derin bir varoluşu ele alırken birçok disiplini de bünyesinde barındırması açısından zengin bir görsel kaynaktır. Eserler; uzayı temsilen sonsuzluk, bilinmezlik ve hiçliğin görsel uzantısı olarak siyah fon içinde sunulmuştur. Bu katman üzerindeki görsel olgular; ışıltılı, parlak ve patlayarak varlığını kaybeden yıldızları simgelemektedir. Eserlerin detayına inildiğinde karmaşa ve düzensizliğin var olduğu görülmektedir. Bütün kosmos (evren) değerlendirildiğinde en küçük yapı taşından büyük patlamaya kadar hemen hemen her şey bir bütün içinde, birbirine DNA zinciri misali bağlantılıdır. Bu bağlantının merkezinde ise "insan" vardır. Eserlerde insana atıfta bulunulmuştur. Buradan hareketle insanı anlama "Kosmos"u anlamanın temelini oluşturmaktadır. İnsanoğlu var olduğu andan itibaren kendini her anlamda gerçekleştirme ve katmanlar hâlinde geliştirme süreci içindedir. Bu süreç varoluş ile başlamış ve ışıldayarak devam etmiştir.

Görsel 3.148'de ise sanatçının "Sanal Manzaralar" adlı çalışmaları görülmektedir.

Görsel 3.148: Sanal Manzaralar, Ali Alışır, 2014

OKUMA PARÇASI

İnsanoğlu var olduğu andan itibaren her daim gözünün gördüğüne inanmış ve onu gerçek kılmıştır. Bu gerçeklik, bireyin gerçekliği olmuş ve onun dışında başka unsurların gerçekliğini irdelememiştir. Birey sanat eserlerinde var olan gerçekliği ne denli birebir yansıtırsa eserin o derecede gerçekliğe ulaştığına inanılırdı. Bu da sanatın gerçeği gösterme gücü olarak kabul görürdü. Gerçekliğe yüklenen anlam ve ona ulaşma yolları, tarihsel süreç içinde her daim farklılık göstermiştir. Gelişen teknoloji ile her şey değişmiş farklı boyuta evrilmiştir. Bu evrilmeden gerçeklik de payını alarak bu olguda değişimler meydana gelmiştir. Özellikle sanal dünyanın gelişmesi var olan gerçeklikler bütününü, bağlamından koparmış farklı bir anlama kavuşturmuştur. Birey artık gerçekliği gördüğü gibi değil, sunulduğu ve algıladığı gibi kabullenir duruma gelmiştir. Var olan gerçek sanat eserlerinde yeni anlamlar kazanarak bağlamından uzaklaşmış ve yeni bir boyuta dönüşmüştür. Ali Alışır'ın "Sanal Manzaralar" isimli serisi de buradan hareketle gerçeğin doğasından koparılarak yeniden üretilmesi ve dolaşıma sokulmasını temel alır. Gerçekliğin günümüz dünyasında yerinin kalmadığını, onun yerine görsel imajların kullanıldığı "sanal görsel düzen"in oluştuğunu göstermektedir. Sanatçı buradan hareketle yeniden doğuştan ölümsüzlüğe, var oluştan yok oluşa kadar birçok bilgi ile var olan gerçekliği sanal bir düzlem üzerinde yeniden yorumlamıştır. Görsel 3.149'da ağaç metaforundan yararlanarak tarihsel süreç içinde tüm toplumlar için ağacın önemini ve köklerinin ne kadar derinlere gittiğini sanal bir tema çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Komisyon tarafından yazılmıştır.

Görsel 3.149: Sanal Manzaralar, Ali Alışır, 2014

3.6.3. Kurgusal Fotoğraf Oluşturma

Kurgusal fotoğraf; tasarım, hazırlık, çekim ve sunum aşamalarından oluşmaktadır. Öncelikle fotoğrafın hikâyesi belirlenir ardından kurgulanan fotoğraf sahnesinin eskizi hazırlanır. Çekim yapılacak mekân veya kullanılacak dekor, model, makyaj ve kostüm seçimi yapılır. Aydınlatma, çekim formatı, çekim teknikleri kararlaştırılır. Görüntü düzenleme programlarından yararlanılıp yararlanılmayacağına karar verilir. Sergi ve sunumun nasıl olacağı belirlenir. Oluşturulan bu plan çerçevesinde çekim ortamı ve çekim için gerekli ekipmanlar hazırlanarak çekim aşamasına geçilir. Çekim sonrasında gerekirse fotoğraflar görüntü düzenleme programında işlenir. Fotoğraflar; sergileme, basılı ya da dijital ortamda yayınlama ve sunum şartlarına göre sunuma hazır hâle getirilir.

Tasarım ve Planlama

Kurgu fotoğrafı çekimine başlanmadan önce fotoğrafta neyin nasıl anlatılmak istendiği düşünülüp planlanmalıdır. Bu işlem, fikir oluşturmak ve çekilecek sahneyi kurgulamak için taslak çizimler ve deneme çekimlerinin yapılması sürecini içerir. Anlatılmak istenen konu ya da verilmek istenen mesaj belirlendikten sonra bu doğrultuda geliştirilen fikirler kağıda dökülerek taslak çizimler yapılır. Çekimle ilgili küçük notlar alınır. Fikir oluşturma sırasında gerçekleştirilecek işlemler şunlardır:

- Işığın geliş yönü, şiddeti, kompozisyondaki karanlık ya da aydınlık bölgeler belirlenir.
- Fotoğrafın iç ya da dış mekânda mı çekileceği, hazır mekânlardan mı yararlanılacağı yoksa kurgusal bir mekân mı hazırlanacağı kararlaştırılır.
- Fotoğrafın soyut, realist, minimalist gibi sanat yaklaşımlarının içine dâhil edilip edilmeyeceğine karar verilir.
- Belirlenen konsepti en iyi anlatacak nesnel ya da nitel ögeler belirlenir.
- Fotoğrafta aktarılmak istenen duygu durumu belirlenir.
- Fotoğrafın hangi bakış açısıyla çekileceği kararlaştırılır. Farklı bakış açılarının fotoğrafa getireceği farklı etkiler düşünülerek çekimlerin birden çok açıyla yapılması de planlanabilir.
- Fotoğrafın mesajını aktarmada kullanılacak deneysel teknikler olup olmadığı düşünülerek not edilir.
- Mesajı aktarmada daha başarılı olacağı düşünülen çekim teknikleri listelenir.
- Hikayeyi anlatacak kompozisyon eskizleri yapılır.
- Fotoğrafın sunum şekli ve kullanım amacına göre fotoğraf boyutu, çözünürlüğü, çekim formatı gibi teknik konular belirlenir.

3. ETKİNLİK

- Basılı veya dijital yayın organlarından kurgu fotoğrafları bulunuz.
- Kurgu fotoğraflarını sınıfta inceleyiniz.
- Fotoğraflardaki konuları tespit ediniz.
- Tespitlerinizden yola çıkarak kurgusal fotoğraf için konu fikri geliştiriniz.
- Geliştirdiğiniz fikirleri sınıfta paylaşınız.

Çekim Hazırlığı

Kurgusal fotoğrafta gerçek ya da kurgulanmış mekân kullanılabilir (Görsel 3.150). Fikir oluşturma aşaması tamamlandıktan sonra gerçek ya da kurgulanmış mekânlarda yapılacak kurgusal fotoğraf çekimleri birtakım hazırlıklar gerektirir. Bu hazırlıklar şunlardır:

- Fikir aşamasında kararlaştırılmış olan gerçek veya kurgusal mekânın koşulları denetlenir.
- Çekimde gerekli olacak fotoğraf makinesi, yardımcı ekipmanlar ve ışık ekipmanları hazırlanır.
- Kurguyu oluşturacak tüm ögeler çekim öncesinde hazır hâle getirilir.
- Kurguyu oluşturacak ögeler temel tasarım ilkeleri doğrultusunda düzenlenerek kurgusal çekim sahnesi hazırlanır.
- Uygun objektif seçimi yapılarak fotoğraf makinesine takılır. Filtre kullanılacaksa objektifin önüne yerleştirilir.
- Fotoğraf makinesi kurgulanmış sahnenin karşısına, belirlenen çekim açısına uygun biçimde tripoda sabitlenerek yerleştirilir.
- Kullanılacak ışık ekipmanları uygun yerlere yerleştirilir. Yansıtıcı kullanılacaksa hangi açıdan konuya yöneltileceği belirlenir. Pozometre ile gerekli ışık ölçümleri yapılır.
- Kurgulanan çekim sahnesi vizörden gözlemlenerek kadraja giren ögelerin konumu ve açılarıyla ilgili gerekli düzeltmeler yapılır.
- Konuyu anlatmada karmaşık bir görüntü oluştuysa gereksiz olduğu ya da bir anlam ifade etmeyen ögelerde sadeleştirmeye gidilir.

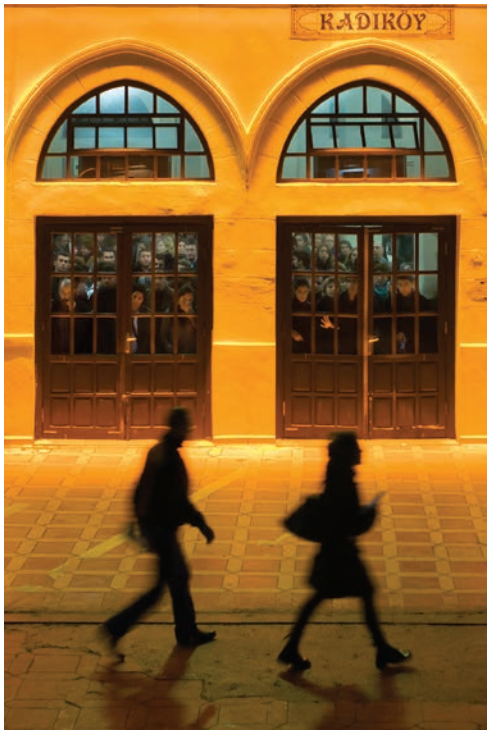

Görsel 3.150: Gerçek mekânda kurgusal fotoğraf

Çekim Süreci

Gerekli tüm hazırlıklar yapıldıktan sonra fotoğraf makinesinin ayarları yapılarak çekim gerçekleştirilir. Bu aşamada yapılacaklar şunlardır:

- Öncelikle alınan ışık ölçüm değerlerine göre makinenin ayarları yapılır.
- Çekim, en uygun kadraj seçimi ile gerçekleştirilir.
- Çekim açıları değiştirilerek farklı açı ve perspektiflerde birden fazla çekim yapılır.
- Aydınlatma koşulları ve makinenin ayarları değiştirilerek çekim tekrarlanır.

Görsel 3.151: Pasif düzenleme ile çekilmiş kurgu fotoğrafı

Bazı kurgusal fotoğraflar çekim öncesinde fikir oluşturulmadan çekim sırasında kurgulanmaktadır. Çekim sırasında kurgulanmış fotoğraftan bahsedebilmek için fotoğrafı oluşturan ögelerin fotoğrafçı tarafından düzenlenmiş ya da oluşturulmuş olması gerekmektedir.

Sanatçı çekmeyi düşündüğü fotoğraf ile ilgili önceden bir kompozisyon hayal etmiş olsa dâhi düşündüğü kompozisyonun ögelerine çekim sırasında müdahale etmemiş ve makinesinin ayarlarını, çekim açısını fotoğrafta vermek istediği etkiye göre belirleyerek uygun koşulların oluşmasını beklemiştir. Görsel 3.151 pasif düzenleme yöntemiyle çekilmiş kurgusal fotoğraftır.

Çekim sırasında yapılan kurgulama, çekilecek sahnenin başka bir deyişle kadraja girecek ögelerin kontrol edilmesi ile yapılır. Görsel 3.152'deki fotoğraf mekân, model ve zamanın fotoğrafçı tarafından aktif düzenlenmesi ile kurgulanarak çekilmiştir.

Görsel 3.152: Aktif düzenleme ile çekilen kurgusal fotoğraf

Sunum

Kurgusal fotoğrafların, çekim işlemleri bittikten sonra izleyiciye nasıl ve hangi yollarla ulaşacağı bir plan ve tasarım dâhilinde belirlenmiş olmalıdır. Fotoğrafların sunumunun sanal ya da gerçek ortamlarda yapılacak olması sunum şeklini etkiler. Örneğin fotoğraf sergisi olacaksa baskı boyutu, kâğıt kalitesi, çerçeveleme biçimi, sergilenecek mekânın şartları, ulaşım koşulları gibi durumlar söz konusudur.

Reklam amaçlı çekilmiş bir fotoğrafın hangi iletişim kanallarında yayınlanacağı, storyboard, gazete, dergi gibi basılı yayınlarda yer alıp almayacağı ve tüm bunların koşullarının neler olduğu önem kazanmaktadır. Bu nedenle çekilen fotoğraflar, kullanım alanına ve planlanan sunum biçimine göre gerekli koşullar sağlanarak sunuma hazır hâle getirilmelidir. Görsel 3.153'te farklı amaçlarla çekilmiş fotoğrafların sunum şekilleri görülmektedir.

Görsel 3.153: Farklı konu ve kompozisyonlardaki kurgusal fotoğraflar

7. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Kurgusal Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Kurguladığı fotoğrafa uygun bir sahne hazırlayarak ışık düzenini kurmak ve kurguladığı sahneyi alternatif görüntüler olacak biçimde pozlamak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak kurgusal fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Farklı odak uzaklıklarında objektifler
3. Tripod
4. Yardımcı ekipman

İşlem Basamakları

1. Kurgusal fotoğraf çekimi için konu belirleyiniz.
2. Belirlediğiniz konuya uygun kurgusal fotoğrafın tasarım ve planlama işlemlerini yapınız.
3. Tasarım aşamasında kurgusal fotoğraf eskizleri çiziniz.
4. Kurguladığınız fotoğraf eskizlerinden birini seçiniz.
5. Yaptığınız plan çerçevesinde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak çekim hazırlıkları yapınız. Sahne ve ışık düzenini hazırlarken kurguya uygun olmasına dikkat ediniz.
6. Fotoğraf makinesini tripoda bağlayınız.
7. Hazırladığınız ışık koşullarını denetleyiniz.
8. Işık koşullarına uygun makinenin ayarlarını yaparak kurgusal fotoğraf çekimine başlayınız.
9. Kurguladığınız fotoğraf sahnesini farklı odak uzaklıklarından fotoğraflayınız.
10. Kurguladığınız fotoğraf sahnesinin, alternatif görüntüler elde edecek biçimde, birden fazla fotoğrafını çekiniz.
11. Çekimlerden sonra çektiğiniz fotoğrafları bilgisayara aktarınız. Fotoğrafları kontrol ediniz. Işık ayarı gereken fotoğrafları görüntü düzenleme programında işleyiniz ve kaydediniz.
12. İşiniz bittiğinde fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını yerlerine kaldırınız. Çalışma ortamınızı arkadaşlarınızla iş bölümü yaparak temiz ve düzenli bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 3'te verilen "4. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Kalotip tekniğiyle yapılan fotoğraf baskısında mavi renkte bir görüntü elde edilir.
2. (….) Kemigram, ışığa duyarlı yüzeyin kimyasal malzemeler sürüldükten sonra güneş ışığında pozlanmasıdır.
3. (….) Agrandizörle yapılan fotogram çalışmasında nesnelerin görüntüsü fotoğraf kâğıdına pozlanır.
4. (….) Makinenin hafıza kartı formatlanmadan önce çoklu pozlama modundan çıkılmalıdır.
5. (….) Pinhole ile elde edilen görüntü, objektifli kamera görüntülerinden keskindir.
6. (….) İğne deliği tekniğinde merkezden kenarlara doğru kararan ve dağılan bir görüntü elde edilir.
7. (….) Nesnelerin üzerinde ışığın gezdirilerek pozlanması fizyogram tekniği ile uygulanır.
8. (….) Fotoğrafta nesneleri vurgulamak için zoom kaydırma tekniği kullanılabilir.
9. (….) Kurgusal fotoğrafta kadrajı oluşturan ögeler bir anlam ifade edecek biçimde önceden planlanır.
10. (….) Kitap okuyan birinin rastlantısal biçimde fotoğraflanması kurgusal fotoğrafa girer.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun olan ifadelerle doldurunuz.

11. Işığa duyarlı yüzey üzerinde fotoğraf makinesi kullanılmadan görüntü elde edilmesine …… tekniği denir.
12. Fox Talbot, …… adı ile yaptığı çalışmalar ilk fotogram örnekleridir.
13. Karanlık odada kullanılan …… banyosu görüntünün oluşmasını sağlar.
14. İki fotoğrafın üst üste pozlanmasıyla yapılan çoklu pozlamaya …… denir.
15. Pinhole, …… gözlemlemek amacıyla yapılacaksa görüntünün düştüğü yüzeyde yağlı kağıt kullanılmalıdır.
16. Pinholede delik çapı, objektiflerde bulunan …… sistemine benzer.
17. Işıkla boyama tekniğinde 30 saniyeden daha uzun sürelerde pozlama yapabilmek için …… kullanılır.
18. Işık kaynağı ile oluşturulan hareket izlerinin fotoğraflanması tekniğine …… denir.
19. İzleyiciye doğru yaklaşan çizgilerin hız etkisi …… tekniğinde görülmektedir.

C) Aşağıdaki soruları okuyarak doğru cevaplarını işaretleyiniz.

I - John Herschel - Siyanotip
II - Fox Talbot - Kolotip
III - Christian Shad - Şadografi
IV - Moholy Nagi - Rayografi

20. Yukarıda verilen sanatçı ve geliştirdikleri fotoğraf tekniği eşleştirmelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) I ve II C) I, II ve III D) II, III ve IV E) III ve IV

21. Aşağıdakilerden hangisi ışığa duyarlı yüzey üzerine yerleştirilen nesnelerin fotoğraf makinesi kullanılmadan ışık yoluyla pozlanması tekniğidir?

A) Fotogram B) Fizyogram C) Histogram D) Kemigram E) Luminogram

22. Geliştirdiği kemigram tekniğiyle fotoğraf kâğıdını tuval gibi kullanarak çalışan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Man Ray B) İbn-i Haysam C) Anna Atkins D) Pierre Cordier E) Max Ernst

23. Pinhole ile çekilen görüntünün banyo işleminde aşağıdakilerden hangisi yapılmaz?

A) Filmi kırmızı ışık altında çıkarmak
B) Bekletilmiş banyo solüsyonları kullanmak
C) Fotoğraf kâğıdını ipe asarak kurutmak
D) Banyo değişiminde maşa kullanmak
E) Kimyasalların gözle temasından kaçınmak

24. Aşağıdakilerden hangisi zoom objektif için söylenemez?

A) Zoom kaydırma tekniğinde kullanılabilir.
B) Farklı görüş açılarıyla çekim yapılabilir.
C) Açık diyafram değerlerine sahiptir.
D) Titreşim engelleme özelliği bulunur.
E) Tek objektifle çalışma kolaylığı sağlar.

25. Kadraja girecek ögelerin önceden planlanmasıyla yapılan fotoğraf çekiminde aşağıdakilerden hangisi amaçlanmaz?

A) Belgesel fotoğraf oluşturmak
B) Gerçekle hayali sentezlemek
C) Görsel estetik bir anlatım sunmak
D) Mesajı hikâyeleştirmek
E) Sembolik mesajlar iletmek

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

26. Aşağıdaki deneysel fotoğraf tekniklerinden hangisi uzun pozlama gerektirmez?

A) Çoklu pozlama
B) İğne deliği
C) Işıkla boyama
D) Kurgusal fotoğraf
E) Zoom kaydırma

Ç) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

27. Karanlık odada bulunması gereken özellikler nelerdir? Kısaca açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

28. Çoklu pozlama özelliği olan dijital fotoğraf makinelerinde çoklu pozlama modlarının özellikleri nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

29. Işık hareketlerinin pozlanmasında nelere dikkat edilmelidir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

30. Kurgusal fotoğrafın kullanım alanları nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.

ÖĞRENME BİRİMİ

PORTFOLYO HAZIRLAMA

KONULAR

4.1. KİŞİSEL TANITIM DOSYASI (PORTFOLYO) HAZIRLAMA
4.2. PORTFOLYO GÜNCELLEME

TEMEL KAVRAMLAR

- **Portfolyo**
- **Öz geçmiş**
- **Dijital portfolyo**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- **Portfolyoyu (kişisel tanıtım dosyası) amaca uygun olarak hazırlama**
- **Portfolyo (kişisel tanıtım dosyası) güncelleme**

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kişisel tanıtım dosyası (portfolyo) hazırlamanın amaçları neler olabilir?
2. Kişisel tanıtım dosyasına ihtiyaç duyulan durumlar neler olabilir?
3. Kişisel tanıtım dosyasının içeriği sizce nasıl olmalıdır?
4. Fotoğrafların farklı mecralarda yayımlanmasının avantajları neler olabilir?

Öz geçmişin detaylı anlatıldığı, öne çıkarılmak istenen çalışmaların ilgililere sunulmak üzere bir arada ve bütünsel olarak hazırlandığı dosyalar bütününe **portfolyo** denir. Portfolyo sözcüğü, Fransızca "porte" ve "feuille" (föyyi) sözcüklerinden türetilmiştir. Porte; evrak, feuille ise sunmak anlamına gelir. Portfolyo; evraklandırma, evrak çantası, doküman olarak ifade edilmektedir. Görsel bir sunum içeren portfolyo dosyası kişi veya kurumlara özel olarak hazırlanmaktadır.

4.1. KİŞİSEL TANITIM DOSYASI (PORTFOLYO) HAZIRLAMA

Portfolyo genel anlamıyla firmalar ile kişilerin tecrübe, yetenek ve tercihlerini gösteren kişisel bir dosyadır. Portfolyo, bir kişi veya firmanın çalışmalarının bütününü değil özetini kapsar.

Hazırlanan portfolyo kişiden kişiye farklılık gösterir. Portfolyoda hazır kalıplar yerine kişilerin tarzı ve kendine özgü sanat anlayışını yansıtan çalışmalar yer almalıdır.

Portfolyoda;
- Öz geçmiş,
- Kişinin yaptığı çekimler,
- Fotoğrafçının ilgi alanını yansıtan konular,
- Sanat felsefesi,
- Katıldığı yarışma, sempozyum, atölye çalışmaları, kazandığı ödüller, aldığı sertifika, belge, plaket gibi görseller yer almalıdır.

Portfolyoda olması gereken özellikler şunlardır:
- Sunum kolay ve anlaşılır olmalı,
- Kişisel gelişim takip edilmeli,
- Yapılan çalışmalar detaylı incelenebilmeli,
- Bilgi ve fotoğraflar sıralı düzenlenmeli,
- Kişinin en başarılı olduğu işler yer almalı,
- Değerlendirmeyi kolaylaştırıcı ipuçları olmalı,
- Fotoğrafların ödev, proje gibi kullanım alanları belirtilmeli,
- Fotoğrafların başka alanlarda kullanılıp kullanılmadığı kontrol edilmeli,
- Portfolyo uzun ise CV'den sonra "İçindekiler" sayfası olmalı,
- Yazı ve görsel dengesine dikkat edilmeli,
- Görseller gerekli yerlerde yazı ile desteklenmeli,
- Metinlerde yazım kurallarına ve mizanpaja dikkat edilmeli,
- Çalışmanın akışı bugünden geçmişe doğru olmalıdır.

Portfolyo dosyası; çalışanların iş başvurusu yapmak, firmaların ürünlerini, öğrencilerin de kendilerini tanıtmak için dijital ya da gerçek ortamda ve belli bir formatta hazırladıkları bir çalışmadır.

Üniversitelere başvuru yapan öğrencilerin kendilerini tanıtabilmelerine olanak sağlayan portfolyo, bu özelliği sayesinde üniversiteler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir.

Fotoğraf portfolyosu, sanatçının kendini ifade ettiğini düşündüğü en kaliteli ve değerli fotoğraflarından derlenmiş dosyadır. Fotoğraf alanındaki portfolyo değerlendirmeleri giderek artan bir ilgiyle karşılanmaktadır. Bir fotoğrafçı, müşteri veya kişilere yaptığı işleri portfolyo ile gösterebilir.

Portfolyo, özgün bir fikir içermeli ve diğer portfolyolardan farklı olmalıdır. Bununla birlikte kişinin yaptığı başarılı işleri de ortaya koymalıdır. Görsel 4.1'de görüldüğü gibi fotoğrafçı, kendi web sitesi dışında da birçok sosyal paylaşım ortamında çalışmalarını paylaşmalıdır. Kendini tanıtmaya çalışan bir fotoğrafçı, portfolyo hazırlamak dışında kişisel toplantı ya da görüşmeler yapmalıdır. Alanındaki yarışma ve sergilere katılması da tanıtım açısından avantaj sağlayacaktır.

Görsel 4.1: Dijital portfolyo

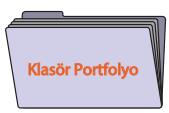
Portfolyoda kullanılan çalışmaların, uzmanlık alanında veya hedeflenen kariyer doğrultusunda hazırlanmış olması önemlidir. Fotoğraf, mimarlık, illüstrasyon ya da grafik tasarım gibi alanlar başta olmak üzere portfolyo farklı sektörlerde de hazırlanabilir.

4.1.1. Portfolyo Türleri

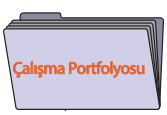
Portfolyo türleri sunumu yapılacak işe ve hizmet edeceği amaca göre değişiklik gösterebilir. Portfolyo türleri şunlardır:

Çanta portfolyo büyük ölçülerdeki çalışmalarda daha çok tercih edilir. Bazı çalışmalar küçüldüğü zaman etkisini kaybeder. Projeksiyon kullanılmayan ve az sayıda kişiye yapılan sunumlarda tercih edilebilecek bir yöntemdir. Çanta portfolyo, çalışmaların zarar görmesini engellemeli ve rahat taşınabilir olmalıdır. Portfolyo çantalar, A4 veya A2 boyutlarında olabilmektedir.

Klasör portfolyo tasarımlarında her dosya, açılıp incelenebilen ayrı bir paket hâlindedir. Çalışma paspartusu siyah veya gri olabilir. Her çalışmanın ön baskı ile kısa bir açıklaması da portfolyoya yerleştirilmelidir.

Çalışma portfolyosu kişi veya öğrencilerin belli bir zaman dilimindeki gelişim ve ilerlemelerini gösteren portfolyodur.

Kitap portfolyo tasarımları fotoğrafçıların çalışma, proje ve portfolyolarını basılı hâle getirmesidir. Küçük boyutlardaki kitap portfolyolar daha etkilidir. Büyük sayfalı olanlarını tutmak ve çevirmek zordur. Portfolyoda yer alan çalışmalar yan yana iki sayfa hâlinde sergileniyorsa örnekler birbiriyle ilgili olmalıdır. Görseller, etkiyi artırmak için sadece sağ sayfada sunulabilir.

Slayt portfolyo genellikle konferanslarda ve kalabalık gruplara sunum yapılması gerektiğinde tercih edilebilir. Slayt sunumu karanlık bir ortamda yapılmalıdır. Sunumun karanlık odada yapılması, izleyicilerin not almalarını zorlaştırır ancak izleyicinin sadece perdedeki işe odaklanması yoğunlaşmayı artırır.

Dijital portfolyo geleneksel portfolyoların yerini almıştır. Günümüzde web siteleri ve sosyal ortam dijital portfolyolara taşınmıştır. Böylece yapılan çalışma örneğinin kaybolma, zarar görme, çalınma, elden ele dolaşıp geri döndüğünde yıpranmış olma ihtimali de ortadan kalkmıştır. Dijital portfolyolar oluşturulurken tasarım programları kullanılır. Basılı portfolyolarla çalışmaların ulaşamadığı müşterilere, sanal ortamlar aracılığıyla daha kolay ulaşılabilir. Dijital portfolyolar kolaylıkla güncellenebilir, anlık takip edilebilir, çoğaltılabilir ve müşterilere, kişi veya kurumlara az maliyetle gönderilebilir. Web portfolyoları izleyiciye zaman kazandırma açısından oldukça etkilidir.

1. ARAŞTIRMA

Basılı veya dijital yayın organlarından öğrencilere yönelik ve kişisel farklı türlerde hazırlanmış portfolyo örneklerini araştırınız. Yaptığınız araştırmanın sonucuna göre bir sunum hazırlayınız.

- Öğrenci portfolyoları ile kişisel portfolyoları karşılaştırınız.
- Portfolyolar arasındaki farkları içerik olarak inceleyiniz.
- Kullanılan fotoğrafları inceleyiniz.

Çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız EK 1'de verilen ''1. Kontrol Listesi''ndeki ölçütlere göre değerlendirecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

4.1.2. Portfolyonun Bölümleri

Portfolyo hazırlanırken Şekil 4.1'deki gibi "kapak, içindekiler, öz geçmiş, bölümler ve fotoğraf" sıralı olmalıdır.

Şekil 4.1: Portfolyo bölümleri

Kapak

Kapak tasarımı özgün olmalı, amaç kısa ve anlaşılır yazılmalıdır. Portfolyo kapağının ilgi çekici, anlaşılır, merak uyandırıcı, kişiyi yansıtabilmesi ve dosya içeriği hakkında bilgi vermesi önemlidir (Görsel 4.2). Kapakta kullanılan az sayıdaki ögeler vurucu olmalıdır. Kapakta kullanılan üslup ve renkler diğer sayfalarda da bulunmalıdır. Fotoğrafçının web sayfası, sosyal medya adresleri, telefon ve posta bilgileri hatırlatmak amaçlı arka kapakta tekrar yer almalıdır. Konsepti koruyabilmek için arka ve ön kapak arasında bütünlük olmalıdır.

Görsel 4.2: Portfolyo kapağı

İçindekiler

Uzun portfolyolarda içeriğin takip edilebilmesi ve konuların kolay bulunabilmesi için "İçindekiler" sayfası düzenlenir. İçindekiler sayfasında konu başlıkları kısaca sıralanmalıdır.

Öz geçmiş

Portfolyonun ilk sayfasında "öz geçmiş" yer almalıdır. Öz geçmiş, CV'nin Türkçe karşılığıdır. Portfolyonun en önemli bölümüdür. Portfolyoyu hazırlayan kişi, iyi bir izlenim bırakabilmek için öz geçmiş bölümünde bütün yeterliliklerini net ve somut bir biçimde aktarabilmelidir. Öz geçmiş sayfasının görünen bir yerinde "ad ve soyad" için yer ayrılmalıdır. Öz geçmiş sayfasının akılda kalıcı olabilmesi için kişi kendisini en iyi şekilde tanıtmalıdır. Mesleki bir fotoğraf seçilmeli; eğitim, yabancı dil ve bilgisayar alanındaki yeterliliklerden bahsedilmelidir. İş tecrübeleri, ilgi duyduğu alanlar ve boş zamanlarda yapılan etkinliklere de yer verilmelidir. İstenirse öz geçmiş otobiyografik olarak da anlatılabilir. Otobiyografi (öz yaşam öyküsü) kişinin kendi hayatını anlatan bir yazı türüdür.

Otobiyografi, kişin kendi hayatını kendisinin yazmasıdır. Biyografi ise kişinin hayatının başka biri tarafından yazılmasıdır.

BİYOGRAFİ

Adı Soyadı
1983 yılında Edirne'de doğdu. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Resim-iş Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde lisans eğitimini tamamladı. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Fotoğraf Anasanat Dalında yüksek lisans eğitimini birincilikle bitirdi. Ulusal ve uluslararası birçok alanda altın ve gümüş madalyalar almaya hak kazandı. 2014 yılında arka arkaya elde ettiği başarılardan sonra Sami Güner Kupasını almaya hak kazandı. Üç kere İFSAK Kupasının sahibi oldu. IPA'yı (International Photography Awards) kazandı. Los Angeles Sanat Bienalinde başarılı göstererek sunum yaptı ve sergi açtı. Ülkemizi uluslararası renkli bienal yarışmalarında temsil etti ve ülkemize dünya beşinciliğini kazandırdı. Bursa FotoFest'e yedi kere seçilerek sergiler açtı. Bunların yanı sıra eserleriyle elliden fazla karma sergiye katıldı ve on bir kişisel sergi açtı. İzmir Fotoğraf Sanatı Derneğinde yönetim kurulu üyeliği yaptı ve derneğin eğitim sorumlusu olarak fotoğraf ve sanat eğitimi dersleri verdi. İzmir Tabip Odasında da fotoğraf ve sanat eğitimleri vererek karma sergilerde bulundu. Bunların yanı sıra İzmir Ekonomi Üniversitesi (İEÜ) Grafik Ana sanat dalında öğretim görevlisi olarak sanat dersleri verdi. 2005 Ayrıca sanatın halk ile daha fazla buluşması adına halk eğitim merkezlerinde on bir yıldan beri usta öğretici olarak eğitimler vermeye devam etmektedir. 2005 yılı itibariyle sanat ve fotoğraf eğitmenliği yapmaktadır. Sanat platformları ve bienallerde sanat ve fotoğraf üzerine sunum ve söyleşiler gerçekleştirmektedir.

OTOBİYOGRAFİ

Ben Irmak Soldamlı, 1970 yılında Ankara'da doğdum. Babam TCDD personeli olduğu için çocukluğum sarı renkli demiryolu lojmanlarında geçti. Küçük bir çocukken evimizin arkasındaki banka uzanır ve gökyüzündeki bulutları izlerdim. Bulutları tavşan, horoz şekeri, kalp, kelebek gibi şekillere benzetirdim. Bazen toprağa oturur siyah benekli kırmızı kum böceklerini, solucanları, karıncaları merceğimle takip ederdim. Yusufcukların dansı, kuşların seranadı, çiçeklerin güneşe dönüşünü izlemekle geçen şanslı bir çocukluktu benimkisi. Doğaya olan hayranlığım hâlâ devam etmektedir. Doğanın tüm renklerini çok seviyorum. Gök ve deniz mavisi sonsuzluğu ve huzuru anlatır bana.

Benim için yarı değerli taşlar ve bu taşların yüzyıllar içinde nasıl oluştuğu ayrı bir merak konusudur. Özellikle mavi akik taşı ve katmanlarına olan hayranlığım bu taşı mikroskop altında da incelememe neden olmuştur. Mikroskopla tanışmadan önce doğanın kendini sürekli yenilemesini izlemek için mikroskop fotoğrafçılığına merak saldığımı da söyleyebilirim.

Lisede tıbbi laboratuvar eğitimi aldım. Bununla birlikte yüksekokul ve sağlık bilimleri fakültesi sonrasında sitoloji laboratuvarında sitoteknolog olarak uzun yıllar çalıştım. Bu alanda hizmet vermek, mikroskop ile hücreleri incelemek bana mikro dünyanın kapılarını açtı.

Geceleri gökyüzünü izlemek, bahçemde sebze, meyve ve çiçek yetiştirmek, seyahat etmek, antik kentleri gezmek, yürüyüş yapmak, seramik çamuruna şekil vermek, bahçe ve ev dekorasyonu yapmak, dergi, kitap, gazete okumak, sergi gezmek, fotoğraf çekmek hobilerim arasındadır. Öğrencilik yıllarımda halk dansları topluluklarında dans ettim. Okul takımlarında voleybol ve pinpon oynadım. İleriki yıllarda meslek hayatım ile spor alışkanlıklarım da değişti.

Benim için dostluklar da çok önemlidir. Gerçek dostluğun ilgi, incelik, emek, empati ve samimiyet gerektirdiğine, paylaşım ve desteğin ise dostluğu perçinlediğine inanıyorum. 2.5 yaşında Maya adında beyaz renkli bir Malta Terrieri, küçük bir dostum var.

Mikroskobumun bakacından gördüğüm şey, çıplak gözle göremeyeceğimiz küçük şeylerin büyük hikâyelerinden oluşmakta olduğudur. Son ve sonuç yoktur. Çünkü gördüğümüzü sandığımız her şeyin daha ve dahası vardır.

Adı Soyadı

Biyografı ve otobiyografi arasındaki farklar şunlardır:

- Biyografi bilgilendirici ve öğretici nitelikte resmî, oldukça kısa ve nettir. Otobiyografi ise resmî olmayan edebi bir dille yazılan daha uzun ve ayrıntılı bir yazı türüdür.
- Biyografi mesleki bilgiyi gösteren belge ve kayıtlara dayanır. Otobiyografi ise kişinin doğumundan başlayarak çocukluk dönemi, aldığı eğitimler, mesleki kariyeri ve hobilerini anlattığı, hayatından kesitler paylaştığı bir öz yaşam yazısıdır.
- Biyografide kişinin yaşantısındaki olaylar resmî belgelere dayandırılarak anlatılır. Otobiyografide ise yazarın eserinde; olaylara, o olayların yarattığı duygulara, yaşadıklarının ve hayatına dâhil olan kişilerin kendisinde bıraktığı izlere yer verir.

Tasarım

Portfolyo, fotoğrafçıyı yansıtabilecek ve yaptığı işleri en doğru şekilde tanımlayacak biçimde tasarlanmalı ve fotoğrafçının yetenek düzeyi ile yaratıcılığı hakkında fikir vermelidir. Kullanılan renkler, yazı tipleri ve puntoların kullanım detayları fotoğrafçıdan izler taşımalıdır. Kapak tasarımı dosya hakkında bilgi vermeli, gereksiz her türlü ayrıntı ve abartıdan uzak olmalıdır. Portfolyoda kaç tane fotoğrafın yer alacağı ve bunların hangi fotoğraflar olması gerektiği konusunda net bir kural bulunmamaktadır.

Portfolyonun sunumu, portfolyodaki fotoğraflar ve içerik kadar önemlidir. Sunum kısa ve zarif olmalıdır. Uzun metinler izleyenleri sıkabilir ve amaçtan uzaklaştırabilir. Portfolyo mümkün olduğunca sade hazırlanmalı, hedef net olmalıdır.

Fotoğrafçı çektiği her fotoğrafı kullanmamalı, iş ve becerilerin en iyi yansıtıldığı fotoğrafları seçmelidir. Uzun metinler ve abartılı tasarımlar fotoğrafları anlamayı zorlaştırır. Uzmanlık konusu, ilgi duyulan ve geliştirilmek istenen konular anlaşılır bir dille ifade edilmelidir. Firmanın profiline uymadığı düşünülen fotoğraflar portfolyoya eklenmemelidir. Kullanılan fotoğraflar yüksek çözünürlükte olmalıdır.

Tasarımda dikkat dağıtıcı renkler kullanılmamalıdır. Portfolyonun tasarımında kullanılan oranlar, fotoğrafları estetik açıdan öne çıkaracak şekilde tasarlanmalıdır.

Basılı portfolyo için özel kâğıtlar ve farklı ciltleme teknikleri kullanılabilir. Portfolyo, az sayıda basıldığı için beş ila on beş sayfa arasında hazırlanabilir ancak istenirse sayfa sayısı artırılabilir. Kapakta ve iç sayfalarda fantezi ve benzeri türlerde kâğıtlar kullanmak portfolyonun etkisini artırabilir.

Bölümler ve Fotoğraf Seçimi

Fotoğrafların içeriğine göre Görsel 4.3'teki gibi bir bölüm kapağı da hazırlanabilir. Portfolyoda her bölümü veya fotoğrafı kısaca anlatan bir yazı da bulunmalıdır. Portfolyo içerisinde fotoğrafları bölümlendirmek portfolyoyu karmaşıklıktan kurtarır. Portfolyoda yer alan fotoğrafların görsel etkisi oldukça fazladır ancak bu fotoğrafların hikâyesine de yer verilmelidir.

Görsel 4.3: Portfolyo bölüm kapağı

Fotoğrafçı görsellerin anlatımlarında fotoğrafın ortaya çıkış süreçlerini anlatabilir. Fotoğrafın Görsel 4.4'teki gibi hikâyelendirilmesi esere değer katar. Fotoğraflar; üslup, fotoğraf makinesi kullanımı, pozlama, doğru objektif seçimi, ışık bilgisi, kompozisyon gibi nitelikleri yansıtmalıdır.

Görsel 4.4: Fotoğrafın hikâyelendirilmesi

Fotoğraf sunumunda sıkışık ve ara boşlukları olan görsel düzen tercih edilmemelidir. Mümkünse her sayfada tek bir fotoğraf sunumu yapılmalıdır. Aynı konu ile ilgili birden çok fotoğraf varsa iki ve daha fazla sayfa kullanılabilir.

Sunumu yapacak kişi portfolyo dosyasında yapılan işlere yer verirken seçici davranabilmeli ve kendi öz eleştirisini yapabilmelidir. Hedeften uzak konu seçimleri yapılmamalıdır. Fotoğraf açıklamalarında bir iki paragraf süren metinlerde tırnaksız ve ince fontlar kullanılmalıdır. Başlıkların font, boyut, renk ve harf / satır espasları dikkatle hazırlanmalıdır. Kullanılan metin fontları okunması kolay, konsepte uygun olmalıdır.

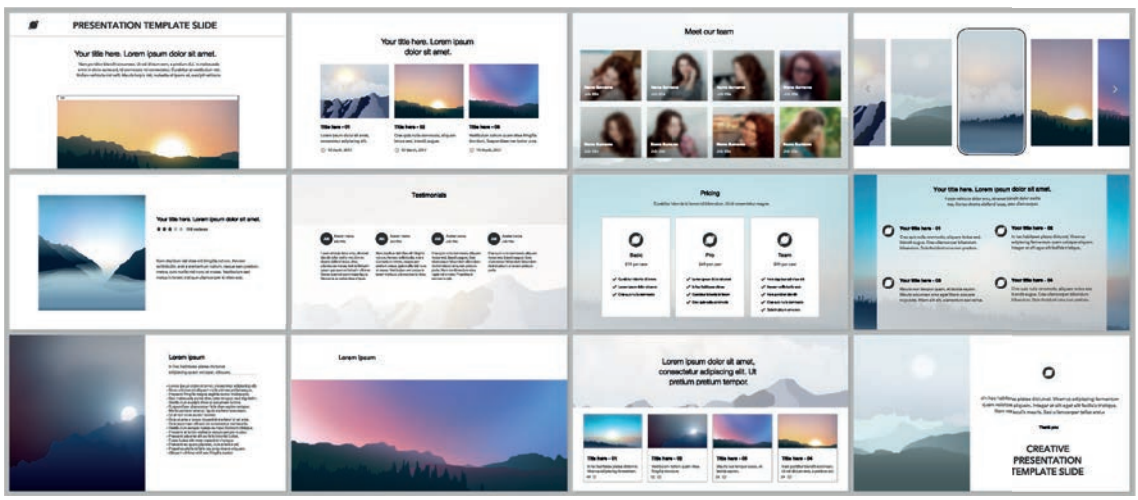
Portfolyo Sitesi
Basılı portfolyonun yanı sıra portfolyo web sitesi de oluşturulmalıdır. Web sitesi, portfolyonun sosyal medyada müşteriler tarafından görülme oranını yükseltir.

4.1.3. Portfolyo Hazırlamanın Önemi

Portfolyolar sanat, tasarım gibi alanlarda okuyan, çalışan ve bu alanlara ilgi duyan kişiler için büyük önem taşır. Fotoğraf portfolyosu, fotoğrafçıyı temsil eden fotoğraflardan oluşur. Portfolyo hazırlamak; fotoğrafçının kendini tanıtması, anlatması ve profesyonel olduğunu gösterebilmesi açısından oldukça önemlidir. İyi hazırlanmış bir portfolyo müşteriye ulaşabilmeye ve kariyer basamaklarında ilerlemeye yardımcı olur. Portfolyo; yeni müşteriler bulma, işveren ve editörlere fotoğrafçı hakkında fikir verme, marka geliştirme konularında kolaylık sağlar.

Portfolyo, bir tasarım projesi gibi hazırlanmalıdır (Görsel 4.5). Öncelikle hedef kitleyi anlamak ve tanımak gerekir. Başvuruyu değerlendirecek kişinin aradığı nitelikleri bilmek portfolyo kurgulamayı kolaylaştırır.

Portfolyo, eğitim sürecinin değerlendirilmesinde öğrenciyi olumlu yönde etkiler. Öğrenciler portfolyo oluştururken öğrenim hayatları boyunca devam eden gelişim süreçlerini takip edebilirler. Çalışmalarını geliştirme fırsatı bulabilirler. Portfolyo, aynı zamanda etkili öğrenme ve öğretmeyi destekler.

Görsel 4.5: Portfolyo tasarımı

4.1.4. Portfolyo Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Portfolyo, iş veya okul başvuruları için yapılan önemli çalışmalardan biridir. Öğrenci portfolyosu kişisel gelişmeyi gösteren bir çalışmadır. Firmalara iş başvurusu için hazırlanan portfolyolarda sunulan işler incelenir. İncelenen işler etkileyici bulunursa görüşme talep edilir.

Portfolyo hazırlanırken dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Fotoğrafçının tarzını anlatan, onu diğer fotoğrafçılardan ayıran özellikleri öne çıkaran bir akış hazırlanmalıdır.
- Portfolyoda yapılmak istenen işin sektörü ile ilgili fotoğraflar yer almalıdır. Portfolyo, fotoğrafçıyı en iyi yansıtan, göz alıcı, net ve güncel fotoğraflardan oluşmalıdır.
- Değerlendirme yapan kişiler, portfolyoyu çok kısa sürede gözden geçirecekleri için görsel seçimler etkileyici olmalıdır.
- Öz geçmiş sayfasında kişisel bilgiler ve öğrenim bilgileri detaylı anlatılmalıdır. Mezun olunan okul veya okullar, deneyimler, kazanılan ödüller, katılınan seminer ve kurslar ile alınan sertifikalara yer verilmelidir.
- Takım çalışmaları, proje yönetimi, liderlik gibi beceriler anlatılmalıdır.
- Portfolyoda yer alan fotoğraflar tasarımdan daha ilgi çekici olmalıdır. Portfolyoda sunulan tasarımın sade olmasına dikkat edilmelidir.
- Fotoğraflar için fotoğrafın özelliklerini anlatan detaylı bir açıklama metni yazılmalıdır. Konum, konu ve zaman bilgilerinin yazılarak açıklanması portfolyonun daha anlaşılır olmasını sağlayabilir.
- Fotoğraflar portfolyonun hazırlanma amacına uygun bir düzenle ya da günümüzden geçmişe doğru kronolojik olarak sıralanmalıdır. Çalışmaların konum, konu ve zaman aralıkları yazılmalıdır.
- Portfolyodaki fotoğrafların kompozisyonu, estetiği ve akışı önemlidir. Fotoğraflar hazırlanırken kaliteli bir kâğıda baskı alınmalıdır.
- Portfolyo, posta veya kargo yoluyla gönderilecek ise gönderen tarafından ücreti ödenmiş, üzerinde iletişim bilgileri yazılmış olmalıdır. Gönderi, boyutları uygun ve korunaklı geri gönderilme zarfı veya ambalajıyla gönderilmelidir.
- Portfolyoyu değerlendiren kişilerin talep ettikleri bilgi ve belgeler varsa portfolyoya eklenmelidir.
- Portfolyo sunumunda ilgi çekici bir metin yazılarak etkili bir sunum yapılmalıdır. Fotoğrafçı, kendini iyi ifade edebilmelidir.

Portfolyo hazırlama aşaması tamamlandıktan sonra yapılacak kontrolde dikkat edilmesi gereken kriterler şunlardır:

- Amaca uygunluk
- Kullanılabilirlik (İşlevselik)
- Güncellenebilirlik
- Özgünlük
- Çoğaltılabilirlik
- Renk uyumu
- Sayfa boyutunun uygunluğu
- Metin ve görsel uygunluğu
- Fotoğraflar ile tasarımın uyumu

- Biçim içerik uyumu
- Öz geçmiş
- İletişim bilgisi
- Fotoğrafların sıralanması ve geçiş uyumu
- Portfolyodaki çalışmaların fotoğrafçıyı yansıtması

BİLGİ KUTUSU

Öğrenci portfolyoları eğitimsel çıktılar veya öğrenme hedefleri doğrultusunda öğrenmenin ve gelişimin kanıtlarını oluşturan, öğrencinin zaman içinde geliştirdiği çalışmaları içerir. Portfolyo içeriği, öğrenci tarafından doğrudan hazırlanan/geliştirilen (sunumlar, araştırma projeleri, fotoğraflar) kanıtlar ile öğrenciye ait dolaylı kanıtlardan (referanslar, öğrenci karneleri) oluşur. Öğrenci portfolyosunda bulunması gerekenler şunlardır:

- Öğrencinin kendini tanıttığı kısa açıklama yazısı (öz geçmiş / biyografi)
- Okul çalışmalarında ve ilgi alanına göre çekilen fotoğraflar
- Deneysel fotoğraf çalışmaları
- Proje çalışmaları
- Toplum hizmeti çalışmaları
- Sosyal etkinlik çalışmaları
- Yarışmalarda alınan ödül ve dereceler
- Sertifikalar
- Kullanılan bilgisayar programları
- Stajlar
- Akademik başarı belgeleri

Not: Belirtilen çalışmalar portfolyo çalışmasının gerçekleştirildiği eğitim-öğretim yılına ait ve kronolojik sıralı olmalıdır.

4.1.5. Portfolyo İçin Fotoğraf Seçimi

Portfolyolar elektronik ortamda sunulabilse de baskı hâlindeki portfolyolar da hâlâ tercih edilmektedir. Portfolyo; kitap, klasör veya dosya şeklinde kullanılabilir. Portfolyolar muhafaza edilerek yıpranmaları önlenmelidir.

İyi bir portfolyo tasarımı yapılmadan önce portfolyonun sayfa boyutuna karar verilmelidir. Portfolyonun sayfa boyutu belirlendikten sonra portfolyoda yer alacak çalışmaların görsellerinin boyutu düzenlenmeli, portfolyo sayfa tasarımı, bu boyuta göre şekillendirilmelidir.

İlk ve son sırada yer alacak fotoğraflar seçilirken kompozisyon kuralları ön plandadır. Portfolyonun düzeni belirlenirken en başa ve en sona en güçlü etkiye sahip işler konulmalıdır.

BİLGİ KUTUSU

Portfolyo düzeninde farklı etkileri yaratacak çarpıcı dört fotoğraf seçilmelidir. İlk fotoğraf merak uyandırmalı, ikincisi dikkat çekmeli, üçüncüsü etkilemelidir. Portfolyoda kullanılacak en son fotoğraf ise akılda kalacak ve iz bırakacak nitelikte olmalıdır.

Portfolyodaki ilk fotoğraf fotoğrafçıyı yansıtmalı ve bu fotoğraf sonraki bölümler için ön bilgi vermelidir. İlk fotoğraftan sonra konuya uygun diğer fotoğraflar eklenmeli ve farklı kadrajların yanı sıra uyumlu renk ve tonlardaki fotoğraflar seçilmelidir.

Fotoğraf sıralaması, kompozisyonun yanı sıra isteğe ya da portfolyonun içeriğine bağlı olarak yapılır. Fotoğraflar seçildikten sonra portfolyoda yer alacak işlerin dökümü, başlıkları, kısa açıklamaları ve işlerin tarih ile yer bilgileri eklenir. Fotoğraflar açıklamalardan daha çok izlendiği için açıklamalar bölümü kısa tutulmalıdır. Birbirine benzeyen fotoğraflar portfolyoda yer almamalıdır. Fotoğrafların ebatları benzer olmalıdır.

1. ETKİNLİK

Staj başvurusu için hazırlayacağınız portfolyonuzda bulunmasını istediğiniz fotoğrafların seçimini yapınız. Fotoğraf seçimlerinizi yaparken aşağıdaki soruları cevaplayarak doğru seçim yaptığınızdan emin olunuz.

- Seçilen fotoğrafların sizi doğru yansıttığını düşünüyor musunuz?
- Fotoğrafların uzmanlık konusu var mı?
- Fotoğraflar başvurulan işe uygun mu?
- Fotoğrafları tanımlayacak hikâyeleri var mı?

Seçtiğiniz fotoğrafları sınıfta inceleyerek portfolyoya uygun olup olmadıklarını değerlendiriniz.

4.1.6. Portfolyo Basımı

Portfolyo hazırlanırken dikkat edilmesi gerekenlerden biri de kâğıdın kalitesidir. Farklı etkiyi yaratacak nitelikte kâğıt kullanılmalıdır. Kâğıdın kalitesinin yanında boyutları da önemlidir. Portfolyo tasarımının baskısı alınmak istendiğinde A3 veya A4 boyutunda kâğıtlar tercih edilmelidir.

Portfolyo kâğıdının boyutlarını genellikle fotoğrafların baskı boyutları belirler. Kişilerin tercihi ve kendilerini ifade tarzı kâğıt standartlarını belirleyici ögelerdir. Bu nedenle kesin bir formattan söz edilemez. Fotoğraflar baskıya hazırlanırken portfolyoda bütünlük sağlanabilmesi için baskılar benzer olmalı ve aynı nitelikte kâğıda basılmalıdır. Özellikle sergi amacıyla hazırlanan portfolyo mümkün olduğunca basılı olarak sunulmalıdır. Yatay portfolyo, çalışmaların net olarak görülebilmesine olanak sağlar. Portfolyo hazırlanırken kullanılan kâğıt cinsleri şunlardır:

Bristol Karton (300-350-400 g)
Bir tarafı beyaz diğer tarafı ise koyu ve hafif kirli beyaz tonunda ince karton kâğıtlardır. Bu tarz kâğıtlara genellikle tek taraflı olarak baskı yapılmaktadır.

Kuşe Kâğıt (300-350-400 g)
Mat ve parlak olmak üzere iki çeşidi bulunur. Yüzeyi tam beyaz kuşe kâğıtlar özellikle renkli resimlerin baskısında en iyi sonucu verir.

Fantezi Kâğıtlar
60 gr veya 800 gr gibi geniş bir aralıkta bulunabilen lüks segment kâğıtlara verilen isimdir. Fantezi kâğıtların üstü dokulu veya desenlidir. Kâğıtların görüntü kalitesi daha yüksektir. Fantezi kâğıtlar yapıları nedeniyle yüksek maliyetlidir. Fantezi kâğıt ürünleri fark yaratan özel işler için tercih edilir.

Portfolyoları uzun süre korumak için selefon kaplama kullanılır. Selefon kaplamanın koruyucu özelliği vardır. Bu kaplamalar genellikle mat veya parlak kullanılır.

Tasarımda öne çıkarılmak istenen yerler için bölgesel parlaklık (spot lak) uygun bir yöntemdir. Spot lak parlaktır. Parlaklığın istenmediği durumlarda selefonlu mat kuşeler de kullanılabilir.

Çok zeminli işlerde boya yoğunluğu nedeniyle işin çizilmesini önlemek ve koruma amacıyla vernik kullanılabilir. Vernik, kalıplı vernik ve zemin vernik olarak uygulanabilir. Vernik portfolyonun belli bir bölgesine (spot lak gibi) istenirse tüm zemine atılabilir.

4.1.7. Fotoğrafçı Bilgilerinin Eklenmesi

Portfolyo; detayları yerinde kullanılmış, ilgi çekici ve kişisel tarzda hazırlanmış olmalıdır. Öncelikle tasarım platformlarından değişik ve yaratıcı öz geçmiş örnekleri araştırılmalıdır. Öz geçmiş fotoğrafı ciddi, bakışların canlı ve anlamlı olduğu, gerçekte olduğu gibi bir duruşun seçildiği bir fotoğraf olmalıdır. Fotoğrafçı ne tür işler yaptığını anlatan kısa, açık ve net bir paragraf yazmalıdır. Kendine ve kişiliğine dair ipuçları ile doğru bir izlenim bırakmalıdır.

Hazırlanan portfolyoya iletişim bilgilerinin eklenmesi, fotoğrafçıya ulaşılabilmesine olanak sağlayacaktır. Geri dönüşlerin sağlanabilmesi dosyaya eklenecek telefon, adres ve mail bilgileriyle mümkündür

Öz geçmiş hazırlanırken dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- Öz geçmiş en fazla iki sayfa olmalı.
- Uzun paragraflar yer almamalı.
- Genellikle “Times New Roman” veya “Arial” gibi kolay okunabilen karakterler kullanılmalı, on bir ya da on iki punto ile yazılmalı.
- Kelime ve cümlelerin altları çizilmemeli.
- İmla kurallarına dikkat edilmeli.
- Başvuruya uygun bir ön yazı hazırlanmalı.
- Kronolojik sıra takip edilmeli.
- Gereksiz bilgiler eklenmemeli.
- Silik, bulanık, arka planı karışık, günlük giysi ile çekilmiş fotoğraflara yer verilmemeli.

ÖZ GEÇMİŞ

Fotoğraf

KİŞİSEL
Ad Soyad
ADRES

TELEFON

E-POSTA

İNTERNET ADRESİ

DOĞUM TARİHİ

DOĞUM YERİ

CİNSİYETİ

MEDENİ DURUMU

İLGİ ALANLARI

AD SOYAD

Eğitim Bilgileri

Mezun olunan programlar ters kronolojik sıra ile yazmalıdır.
Okulda alınan dereceler, önemli başarılar ve genel not ortalaması belirtilmelidir.
Yeni mezunlar için bu bölüm başta olmalı, ama iş deneyimine sahipse iş deneyimi bölümünün altına yazılmalıdır.

Eğitim ve Sertifikalar

Mesleki kurs ve eğitimler, sertifikalar uygun başlıklar altında belirtilmelidir.

İş Deneyimi

Ters kronolojik sıra ile iş ve staj deneyimleri yazmılmalıdır.
Çalışılan yerdeki pozisyonunu belirterek her birinin altına sorumluluklarını ve genel olarak yapılan işleri kısaca listelemelidir.
Başarıları özellikle vurgulanmalıdır.

Beceriler

Yabancı dilleri ve bilgisayar programları ve seviyeleri belirtilir.
Başvurulan pozisyon özelinde yazılabilecek beceriler yazılır.
Meslek ilgili profesyonel kuruluşlara üyelikler yazılır.
Ek bilgi başlığı altında sürücü belgesi varsa belirtilir.

Referanslar

İki referans yazılabilir.
"Talep edildiğinde verilecektir" ibaresini eklenebilir.
Eğer referans yoksa bu bölüm eklenmeyebilir.
Referans gösterilen kişilere önceden haber verilmelidir.

2. ETKİNLİK

Çevrenizde bulunan işletmelere staj başvurusu için hazırlayacağınız portfolyonuzda kullanılmak üzere öz geçmiş hazırlayınız.
Not: Öz geçmiş hazırlama kriterlerine uyulmalıdır.

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Amaca Uygun Kişisel Tanıtım Dosyası Hazırlama
AMAÇ : Kişisel tanıtım dosyasını (portfolyo) hazırlamak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak güzel sanatlar fakültesi fotoğraf bölümü özel yetenek sınavı için üniversiteye sunmak üzere tarzınızı ve ilgi alanlarınızı içeren, basıma uygun bir portfolyo hazırlayınız.

Araç Gereç
1. Bilgisayar

İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Portfolyonun sunulacağı üniversitenin isteklerini tespit ediniz.
3. Tarzınıza ve ilgi alanınıza uygun fotoğraflar seçiniz.
4. Tasarlanacak portfolyoya uygun ön söz hazırlayınız.
5. Portfolyoda kullanılacak, kişisel bilgileri içeren bir öz geçmiş hazırlayınız.
6. Portfolyoyu hazırlayabileceğiniz programları seçiniz.
7. Sayfa içindeki kullanımı, okunurluğu kolay ve sayfanın bütünüyle uyumlu yazı karakteri seçiniz.
8. Fotoğraflarla ilgili kısa bir tanıtım yazısı yazınız.
9. Portfolyoyu renk ve tasarım ögelerine uygun tasarlayınız.
10. Fotoğrafları basıma uygun çözünürlükte hazırlayınız.
11. Portfolyoyu baskıya hazır hâle getiriniz.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 4'de verilen "1. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

4.2. PORTFOLYO GÜNCELLEME

Portfolyo hazırlamak, tasarım projesi hazırlamak gibi düşünülmelidir. Portfolyolar taslak, geri bildirim, yineleme gibi aşamalardan geçerek birçok düzeltmeden sonra son hâlini alır. Portfolyo güncellemeleri farklı şekillerde yapılabilir. Bunlar:

Teknik güncelleme portfolyonun baskı tekniklerinin yenilenmesi veya geliştirilmesidir.

Dijital portfolyoda güncelleme farklı formatlarda yayımlanması veya farklı menüler eklenmesiyle yapılabilir.

İçerik güncelleme sayfalardaki metin içerikleri ve fotoğrafların değiştirilmesi, geliştirilmesi ya da yenilerinin eklenmesi işlemlerini kapsar.

Tasarım güncelleme içerik tasarımı değiştirilerek veya tasarıma yeni fotoğraflar eklenerek yapılır.

3. ETKİNLİK

1. Uygulama çalışmasında hazırladığınız portfolyoda güncelliğini yitirmiş fotoğraf ve bilgileri dosyadan çıkarınız. Yeni yaptığınız çalışmaları ve güncellenen bilgileri dosyanıza ekleyiniz.

- Eklenen yeni fotoğraflara uygun tasarım düzenleyerek portfolyonuzu güncelleyiniz.

4.2.1. Portfolyo Güncellemenin Önemi

Portfolyo, kişilerin kendi arşivlerini oluşturarak kariyer gelişimi için kullanabilecekleri önemli bir dokümandır. Portfolyo, kişi ve kişinin yaptığı işler değerlendirilirken birtakım kolaylıklar sağlar. Portfolyo içerikleri zamanla geçerliliğini yitirebilir veya kişi yeni fotoğraflar üretebilir. Kendini tanıtmak isteyen kişiler yenilikleri ve değişimleri portfolyolarına yansıtmak zorundadır. Firma veya kişiler, belli aralıklarla ekleyecekleri yeni fotoğraflarla portfolyolarını güncellemelidir.

Güncellemeler basılı ortamda hazırlanan portfolyonun tekrar basılmasıyla yapılır. İstenirse tasarım ve tüm bilgiler güncellenerek yeni fotoğraflar eklenir. Basılı portfolyonun güncellenmesi uzun zaman, emek ve maliyet gerektiren bir işlemdir.

Kişiler ve firmalar emek, zaman ve maliyeti ortadan kaldırabilmek ve daha çok kişiye ulaşabilmek için dijital portfolyoya yönelmiştir. Gelişen teknolojiyle tüm çalışmalar dijital ortamda yapılmaya başlanmıştır. Fotoğraf makinelerinin de dijital olduğu düşünülürse portfolyoları dijital ortamda hazırlamak güncelleme yapmak adına daha kolay bir yöntemdir.

Dijital portfolyolar, teknoloji aracılığıyla farklı formatlarda üretilerek derlenen belgelerdir. Dijital içeriklerin güncellenmesi, basılı portfolyo içeriklerine göre daha kolaydır. Dijital portfolyolarda güncelleme yapılırken baskı süreçlerine ihtiyaç duyulmaz. Dijital portfolyoların taşıma sorunu ve baskı maliyeti yoktur (Görsel 4.6).

Görsel 4.6: Farklı web siteleri ve görsel tasarım projelerini içeren örnek portfolyolar

Güncellemeler sürekli olmalıdır. Kişilerin kariyerleri boyunca portfolyo belgelerinde yapılan güncelleme ve düzenlemeler, tasarımcının öğrenmeye devam etmesi açısından bir fırsat olarak düşünülebilir. Portfolyolar tasarımcıya iletişimsel ve stratejik fırsatlar da sunar. Sosyal medya için hazırlanan portfolyo ile fotoğrafçı büyük kitlelerin ilgisini çeker.

Dijital ortamda hazırlanan fotoğraf portfolyolar ile daha geniş kitlelere ve farklı sektörlere ulaşılabilir. Dijital ortamda paylaşılan fotoğraflar hakkındaki geri bildirimler daha kolay ve hızlı alınmaktadır. Bu durum portfolyonun dijital ortamda önemli bir ihtiyaç hâline gelmesine neden olmuştur. Dijital portfolyoların hazırlanması geleneksel portfolyolara benzemektedir. Ancak dijital portfolyo hazırlamak için teknolojik bilgi, beceri gibi yeterliliklere sahip olunmalıdır. Bu yeterliliklerden bazıları şunlardır:

- Ofis programları,
- Link - bağlantı web tasarım programları,
- Grafik tasarım program ve uygulamaları,
- Sanal ortamda yayımlama kuralları ve yükleme işlemlerinin bilinmesi.

Bu portfolyolar bilgisayar ortamında veya harici bellekte saklanabilir. Gerektiğinde de üzerinde düzenleme yapılarak güncellenebilir. Günümüzdeki teknoloji ile öz geçmiş ve portfolyolar internet üzerinde hazırlanarak düzenlenebilir.

BİLGİ KUTUSU

Hipermedya / Hyperlink / Köprü / link - bağlantı
Hipermedya, kitap ve yazılı metinlerdeki kısıtlılıklar için dinamik şekilde metinden metine köprüler oluşturmayı sağlayan bir yapıdır. Kullanıcılar hipermedya / hperlink / köprü ile herhangi bir konu ile ilgili bilgiye aynı zamanda o konudaki farklı bilgi ve ekranlara yönlendirilir.

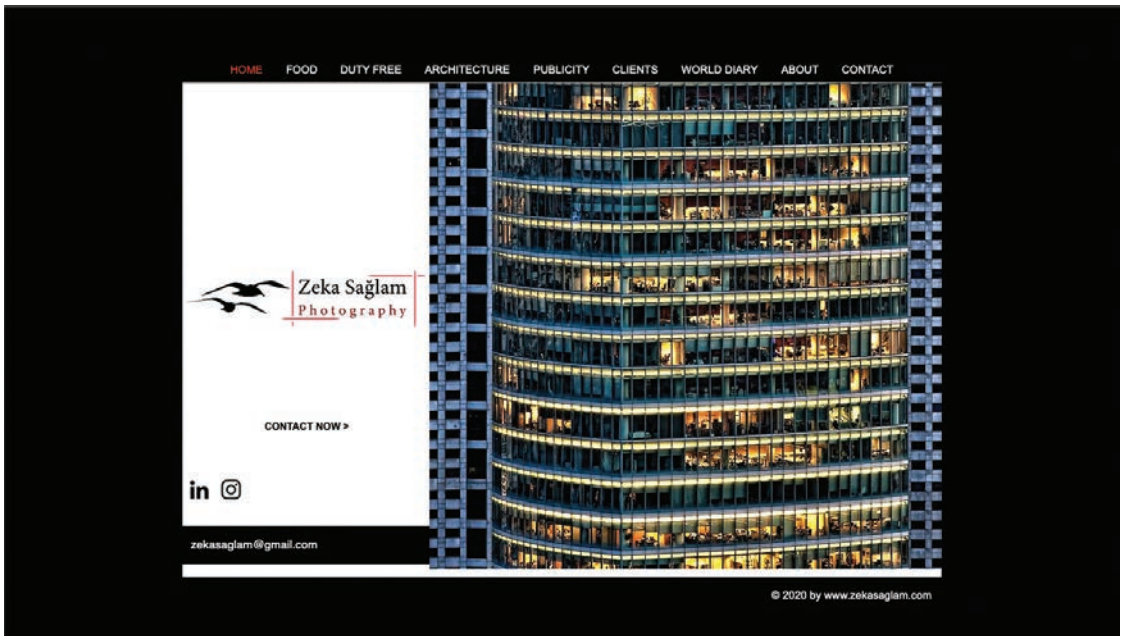
Dijital portfolyolar daha az alanda daha çok çalışma imkânı sunar ve taşıma sorununu ortadan kaldırır. Dijital portfolyonun sunum esnasında hızlı açılabilmesi için çözünürlük ve boyutunun küçültülmesi gerekir. Çözünürlük azalınca, renk kaybı olur ve görüntü kalitesi düşer. Bu nedenle dijital ortamdaki bir çalışmadan baskı alınacağı zaman sorunlarla karşılaşılabilir.

BİLGİ KUTUSU

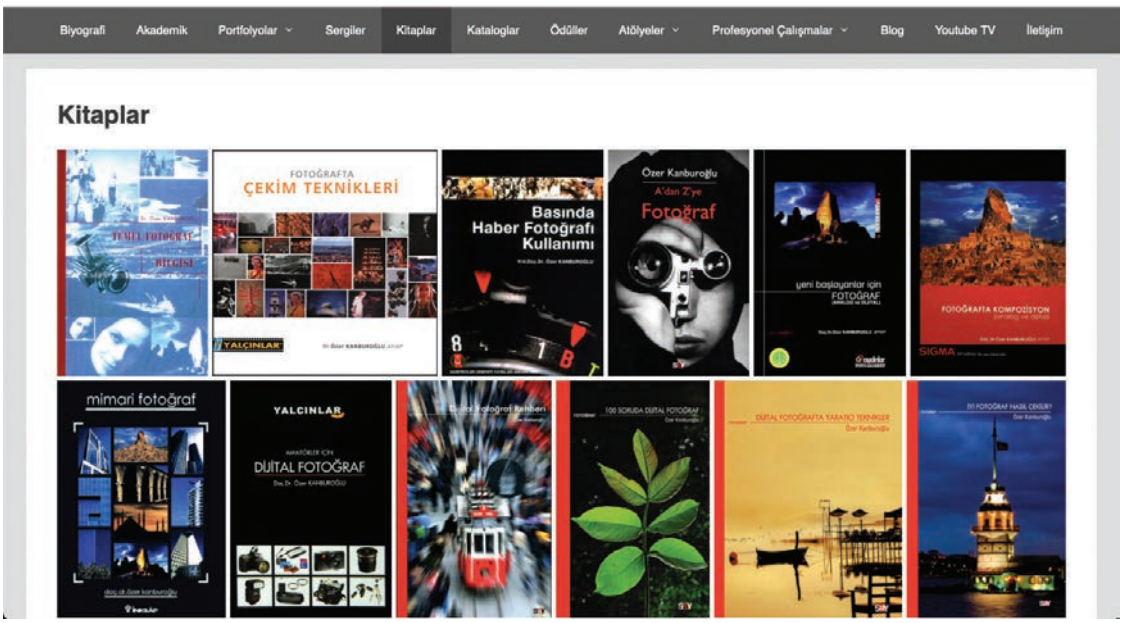
Dijital portfolyolar; kullanımının kolaylığı, maliyetinin düşüklüğü sebebi ile daha fazla tercih edilirken, yaratıcılığı ve yaşam boyu öğrenmeyi teşvik eder. Öğrencilik hayatında portfolyonun oluşturmaya başlanması, kariyer için ilk adım niteliğindedir. Çalışmaya hayatına başlayan kişilerin de kendi arşivlerini oluşturması, kariyerlerindeki gelişimin gözlenmesi ve gelecek hedefleri için önemli veri olacaktır.

4.2.2. Dijital Portfolyo Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Çalışma türü belirlenirken dijital portfolyonun sunulacağı ortam önemli bir etkendir. Dijital portfolyo ortamının seçimi, tanıtım yapılacak kitleyle ve çalışma türüyle ilgilidir. Portfolyonun kimlere hitap edeceğine karar verilmelidir. Fotoğrafçı uluslararası alanlarda tanıtım yapmak isterse web sitesini tercih etmelidir. Bunun nedeni web ortamındaki bir portfolyoyu herkesin izleyebilecek olmasıdır. Web sitesi hem ulusal dilde hem de İngilizce hazırlanmalıdır (Görsel 4.7, 4.8, 4.9 ve 4.10).

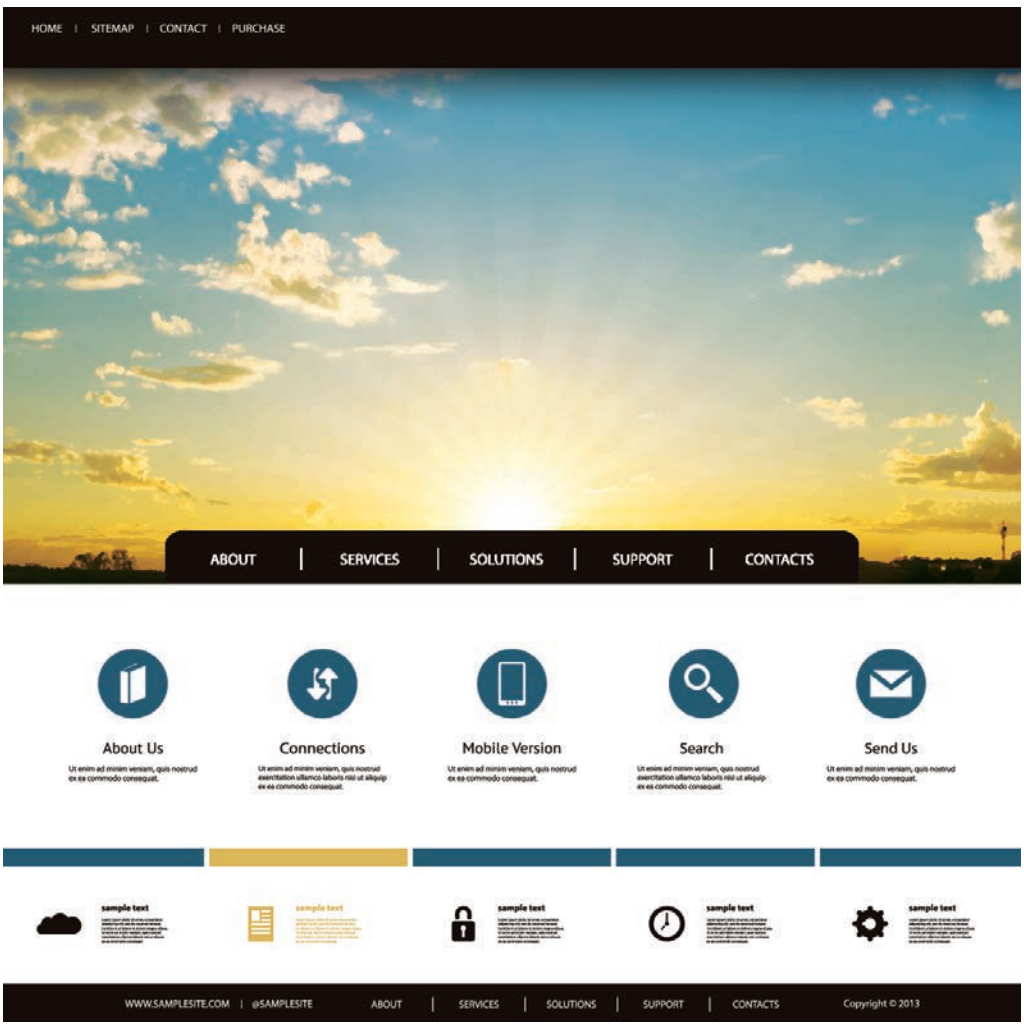
Görsel 4.7: Zeka SAĞLAM web sayfası

Görsel 4.8: Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU web sayfası

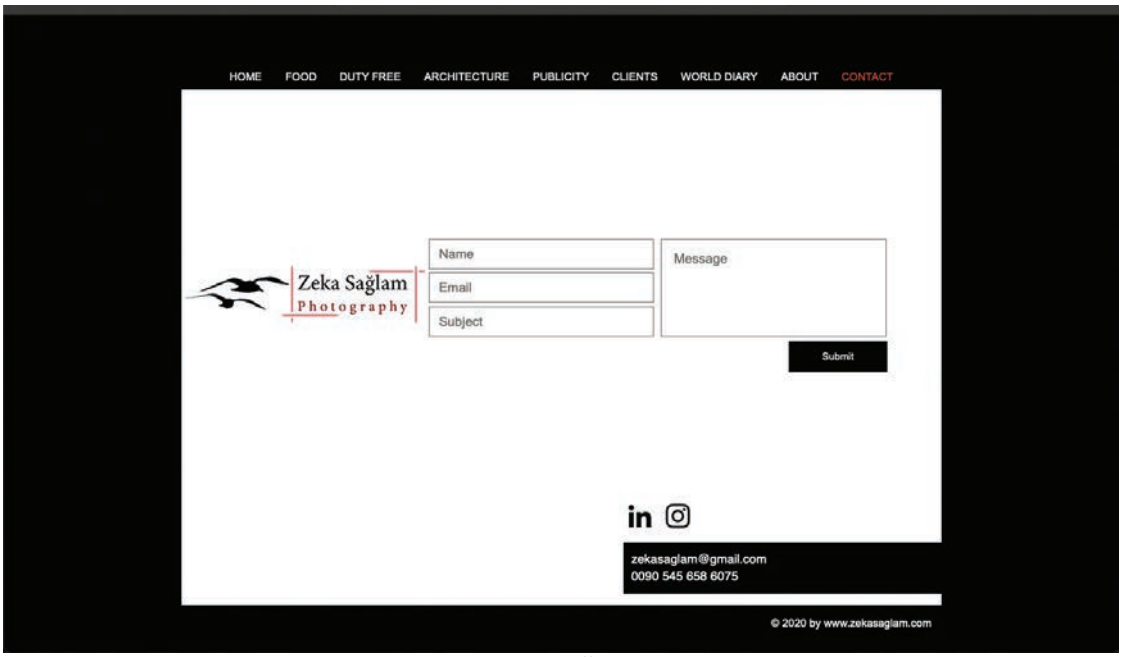

Görsel 4.9: Ali ALIŞIR web sayfası

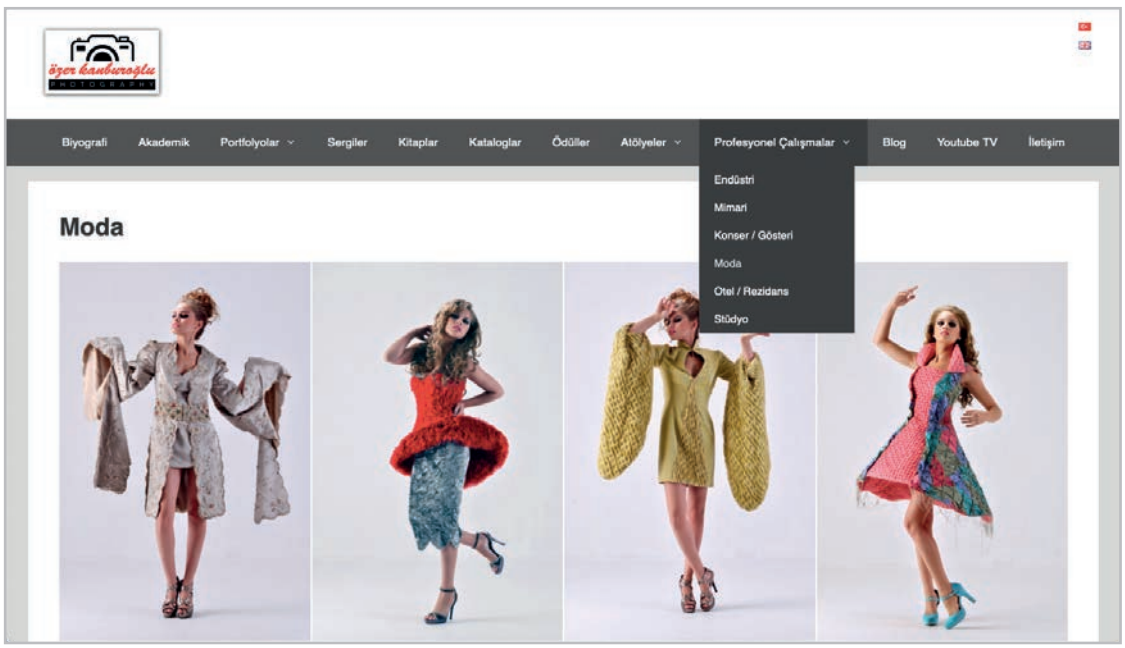
Görsel 4.10: Web sitesi tasarım şablonu

Fotoğraf web galerileri oluşturulmalıdır. Web sitesindeki portfolyoya ulaşım sağlayabilmek için aynı meslek gruplarının sitelerine linkler verilmeli, "arama motorları" na adres kaydettirilmelidir. Farklı sitelerdeki kullanıcıların dikkatleri çekilerek bu kişilerin siteye ulaşmaları sağlanmalıdır (Görsel 4.11).

Görsel 4.11: Zeka SAĞLAM web sayfası

İnternet kullanıcıları siteleri hızlıca gözden geçirerek tarama yapar. Hazırlanan web sitesi hızlı açılmalı ve siteye göz atanlara ek ayrıntı bilgiler sunmalıdır. Web sayfasının bilgiye kolayca ulaşabilecek şekilde düzenlenmiş olması oldukça önemlidir (Görsel 4.12).

Görsel 4.12: Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU web sayfası

Dijital ortamda hazırlanan portfolyoların telif haklarının ihlal edilmesi sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bir çalışmayı dijital ortamda sunmak, herkesin bilgi ve yaratıcılığa kolayca ulaşabilmesini sağlar. Dijital ortam fikri, mülkiyet sahiplerinin haklarının yasalarla korunması konusunda sorunlar yaratabilir. Telif hakkı ile ilgili bilgilendirme yazısı ve sayfanın kopyalanamaz olduğu yazılabilir. Dijital portfolyo bazı sakıncalı durumlara neden olsa da olumlu yönleri daha fazladır.

Bir web sitesi; bulut depolama alanı, ortak online platformlar, sosyal medya ya da e-posta ile gönderilmiş bir dosya veya link, dijital ortamın portfolyo konusundaki çeşitliliğini göstermektedir. Dijital portfolyoların güncellenmesinin kolay olması ve daha fazla veriyi depolayabilmeleri portfolyo hazırlayanlar için oldukça avantajlı bir durumdur.

Günlük hayatta kullanılan platformların telif hakkı ihlallerinin bildirimine ilişkin kendilerine ait uyulması gereken yöntemleri anlatan bildirimleri vardır. Herhangi bir sosyal medya sitesinde telif hakkı ihlali ile karşılaşıldığında sitenin ihlal bildirimine ilişkin ayrı bir bildirim olup olmadığına bakılmalıdır. Bu bildirimler mutlaka incelenmelidir.

BİLGİ KUTUSU

Telif haklarının temel koruma konusu fikri bir çabaya dayanan kitap, fotoğraf, müzik, bilgisayar programları, sinema film vb. 5/12/1951 kabul edilen 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun “eser” olarak tanımladığı ürünlerdir.

Eser sahibi yaşadığı sürece ve eser sahibinin ölümünden sonra yetmiş yıl koruma devam eder. Eser dijital bir ortamda yayımlanmış olsa bile sahibinin hakları devam eder. Dijital ortamdaki bir eseri kullanabilmek için hak sahiplerine ulaşılarak izin alınmalıdır.

Sosyal ağlar, dünya çapında faaliyet gösterdiği için Türkiye’deki ‘Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ dijital ortamlarda yeterli değildir. Sosyal medyada paylaşılan her türlü içerik 1998’den bu yana Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü’nün anlaşmasının uygulandığı DMCA [Digital Millenium Copyright Act (Dıjıtıl Milenyum Copirayt Ekt)] ‘Dijital Binyıl Telif Hakkı Yasası’na göre denetlenmektedir. Yasa ile eserleri dijital ortamda korumak, erişimlerini kontrol etmek ve bu erişim hakları ihlal edildiğinde ceza uygulanabilir. Telif haklarını ihlal eden eserler tespit edilir ve içerik erişim dışı bırakılır. DMCA ihlali bir suçtur ve cezası da bulunmaktadır.

İçeriğin yayımlandığı ülke kanunlarına bakılmaksızın hak ihlali tespit edildiğinde içerik kaldırılabilir. İçeriğe erişim devre dışı bırakılabilir hatta hesaplar kapatılabilir veya erişim tamamen engellenebilir.

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda dijital portfolyonuz için seçtiğiniz konuda fotoğraf çekimi yapınız.

- İç ya da dış mekânda çekim yapabileceğiniz konu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı ve ekipman listesi hazırlayınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi hazırlayanız ve ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekim planınıza göre çekimi gerçekleştiriniz.
- Dijital portfolyonuza uygun fotoğrafların seçimlerini yaparak portfolyonuza ekleyiniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
Belirlediği konuya uygun ekipman listesi hazırladı.		
Belirlediği konuya uygun ışık ölçümlerini yaptı.		
Çekim planına uygun çekimi gerçekleştirdi.		
Dijital portfolyosuna uygun fotoğrafların seçimini yaptı.		
Seçtiği fotoğrafları dijital portfolyasına ekledi.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

4.2.3. Dijital Portfolyonun Hazırlanması

Dijital portfolyo çalışmalarına başlarken öncelikle bir iş planı hazırlanmalıdır. Belgeler anlaşılabilir olmalı ve izleyiciye önem sırasına göre sunulmalıdır. Dijital portfolyoda genel başlıklardan, ayrıntılı bilgilere doğru hiyerarşik bir düzen kurulabilir. Fotoğrafçı, kronolojik ya da görsel ve çekim türlerine göre sıralama yapabilir. (Analog, Dijital SLR, mobil ya da siyah-beyaz, renkli, HDR gibi)

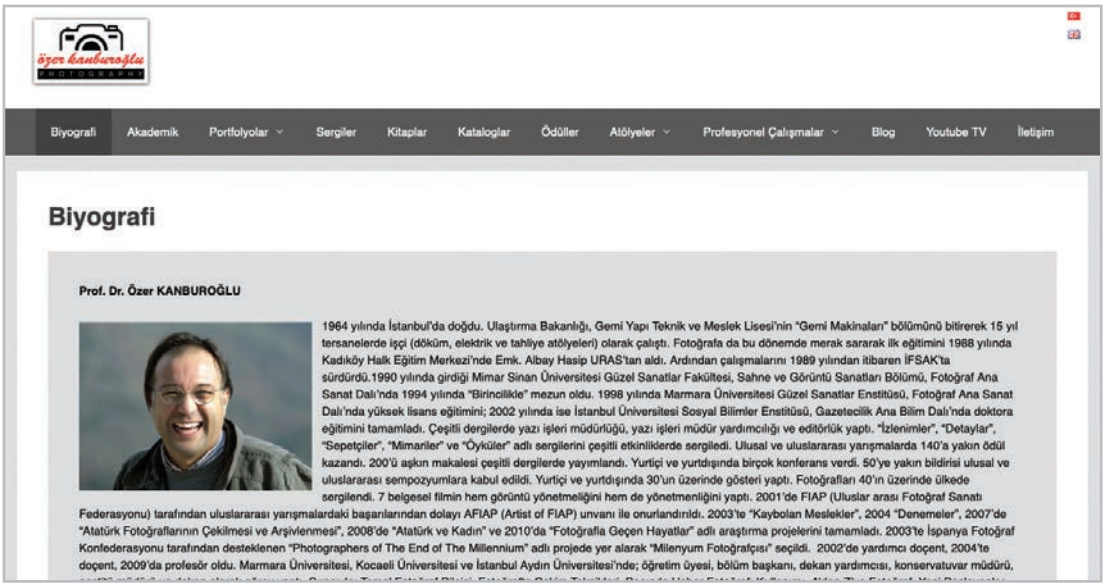
Arayüz ya da kullanıcı arayüzü, site ya da uygulamanın genel tasarımıdır. Bu tasarımlarda da genel grafik bilgileri geçerlidir. Arayüz tasarımında tipografinin kullanım amacı bilgilendirme yapmaktır. Seçilen yazı karakteri ve sayfa içindeki kullanımı, okunurluğu kolaylaştırıcı ve sayfanın bütünüyle uyumlu olmalıdır. Yazı karakteri okunmanın yanı sıra bilgilerin organizasyonu için de kullanılmaktadır. Font büyüklüğü, renk uyumları, hizalama gibi ögeler bir siteyi gezmeyi kolay ya da zor hâle getirebilir. Dijital portfolyoyu

ilk defa kullanacak kişi ile sürekli kullanan kişilerin, istedikleri bölümlere kolayca ulaşabilmelerini sağlayacak bir tasarım yapılmalıdır. Dijital portfolyo hazırlanırken kullanıcıların teknik bir bilgiye sahip olmadığı düşünülmelidir. Bu nedenle portfolyo sade bir tasarımla hazırlanmalı, web sitesinin çalışma performansı yüksek olmalıdır.

Ekran tasarımında renk ve görüntü ögeleriyle renk sayısının fazla olması diğer ögeleri algılamayı zorlaştırır. Renk kullanımının gereğinden fazla olması izleyicinin gözlerini yorar ve görsel ürünlerin etkisini azaltır. Portfolyo sitelerinde çalışmaların etkisini azaltmayacak nitelikte nötr zemin renkleri tercih edilmeli ve sayfa zemininde karmaşık doku kullanımından kaçınılmalıdır.

Web ortamında ses ve fotoğrafların etkileşimi uyumlu olmalıdır. Sesin yerinde ve doğru kullanımı kullanıcının ilgisini artırır. Sayfa tasarımı dikkati dağıtmayacak, ilk algılanması istenen ögeleri olumsuz etkilemeyecek şekilde olmalıdır.

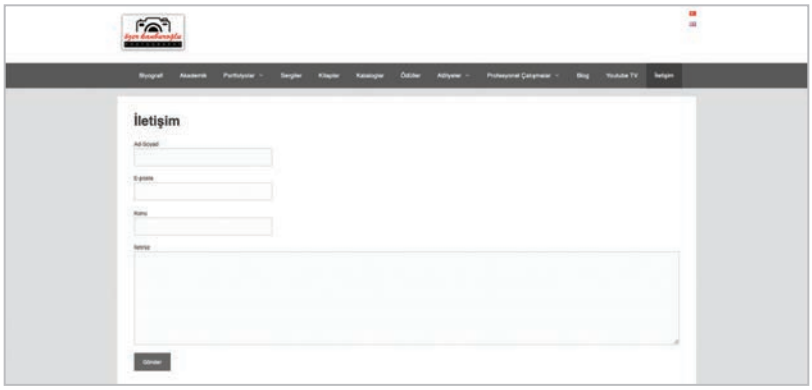
Portfolyo için ilgi çekici bir öz geçmiş hazırlanmalıdır. Öz geçmiş kişisel özellikleri iyi anlatmalı, geçmişi belgelemeli ve kişinin yapabileceklerini anlatabilmelidir. Ters kronolojik (bugünden geçmişe) sıralama olmalı, en güncel eğitim, iş ve projeler vurgulanmalıdır. Kariyerin son yılları (genellikle son on yıl) ön plana çıkarılmalı, projelere yer verilmeli, deneyimler vurgulanmalıdır. Görev başlıkları, iş geçmişi ve çalışılan pozisyonlar sonuçlarıyla anlatılmalıdır. Profesyonel hazırlanmış bir öz geçmiş, çok belirli bir iş hedefi olan ve kariyer edinmek isteyen kişiye ilgiyi artırır (Görsel 4.13).

Görsel 4.13: Web portfolyo sayfası

Portfolyoda eğitim bilgilerinin yanı sıra mesleki eğitim bilgileri de belgelenmelidir. Görev ve iş yeri adı, ödül, üyelik, burs, açılan sergiler, yayınlar ve gönüllü çalışmalar da öz geçmişte yer alması gereken temel bilgilerdir. Portfolyoda kısa paragraflar tercih edilmelidir. Akademik kavramlar profesyonel terminolojiyle uyumlu olarak verilmelidir. Sıra dışı başarılar ve birincilikler belirtilmelidir. İlgili ders, seminer, kurs ve atölye çalışmaları eklenmelidir. Kullanılan programlar ile programları kullanma dereceleri de yazılmalıdır.

Görsel 4.14'teki gibi kişisel bilgiler; isim, adres, telefon kolay ulaşılabilir bir yerde olmalıdır. Yaş, medeni durum, sağlık ve askerlik durumu, ilgi alanları ve hobilere de yer verilebilir. Bir öz geçmişte mutlaka referanslar da olmalıdır. Kişiyi iyi tanıyan iki üç kişinin isim izinleri alınarak verilmeli; görev, adres ve telefon numaraları belirtilmelidir.

Görsel 4.14: Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU web sayfası

4.2.4. Portfolyo Sayfa Boyutu

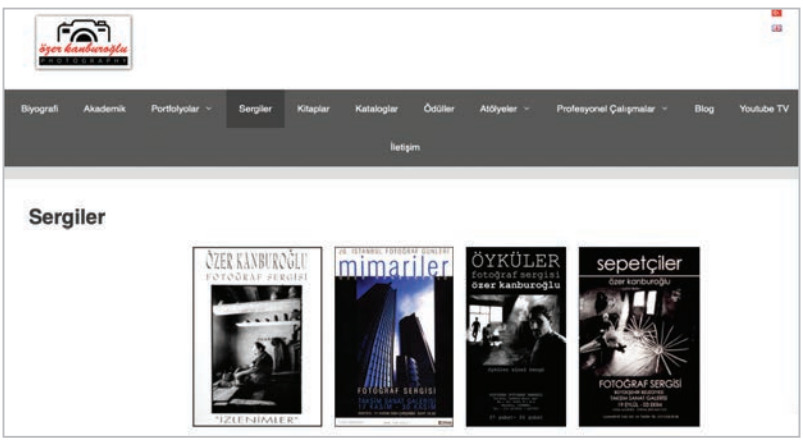
Portfolyo sayfa boyutu bilgisayar ekranında görüntülenmeye uygun olacak biçimde hazırlanmalıdır. Dijital portfolyo oluşturulurken yüklenecek dosyaların 5 MB'tan büyük boyutlarda olması dosya aktarımını zorlaştırır. Dijital portfolyo hazırlanırken yüksek çözünürlükteki doküman, dijital olarak kullanılacağı zaman dosyanın boyutu değiştirilmelidir.

4.2.5. Web Sitesinde Portfolyo Hazırlama

Kişi ya da firmaların tarzına uygun internet sitesi düzenlenir. Açılış sayfası ve yapılan işler hakkında fikir verebilecek yaratıcı ve ilgi çekici bir kurgu yapılmalıdır.

Sayfanın üst kısmında kullanılan linkler sayfanın temasına veya hizmet edilecek sektöre göre düzenlenebilir. "Hakkımda / Öz geçmiş / Biyografi" ve "İletişim" linkleri mutlaka bulunmalıdır (Görsel 4.15).

Web sitesinin adı; içeriğe uyumlu, mobil uyumlu, sayfa akışları hızlı, renkleri uyumlu ve sayfa geçiş linkleri görünebilir olmalıdır. Görsellerin yüklenme süresi ve site güvenirliği gibi teknik detaylara dikkat edilmelidir.

Görsel 4.15: Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU Web sayfası

2. ARAŞTIRMA

Ülkemizde ve dünyada önde gelen fotoğraf sanatçılarının dijital portfolyolarını araştırarak inceleyiniz. Yaptığınız araştırmanın sonucuna göre bir sunum hazırlayınız.

- İncelemeleriniz sırasında dijital portfolyo hazırlanırken dikkat edilmesi gereken kurallara uyulup uyulmadığını sunumunuzda belirtiniz.

Çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız EK 1'de verilen ''1. Kontrol Listesi''ndeki ölçütlere göre değerlendirecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

4.2.6. Dijital Kanallarda Portfolyo Hazırlama

Web sayfası ve sosyal medya iletişim kanallarına uygun portfolyo hazırlanırken kişi veya firmanın karakteristik özelliklerine uygun bir şablon seçilmelidir. Portfolyonun ana sayfası iş alanlarına göre düzenlenmelidir. Üst menü uygun temalarla bölünebilir. Dijital kanallardaki iletişim bilgilerine hızla ulaşılabilmelidir. Dijital kanallarda hazırlanan portfolyolara ve sayfaya ulaşım linki konularak ilgili kişi veya firmaların portfolyoya ulaşabilmesi sağlanabilir.

2. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Dijital Kişisel Tanıtım Dosyasını Hazırlama
AMAÇ : Dijital kişisel tanıtım dosyasını (portfolyo) hazırlamak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak tarzınıza ve ilgi alanınıza uygun web sitesi veya sosyal medyada yayımlamak üzere bir portfolyo hazırlayınız.

Araç Gereç
1. Bilgisayar

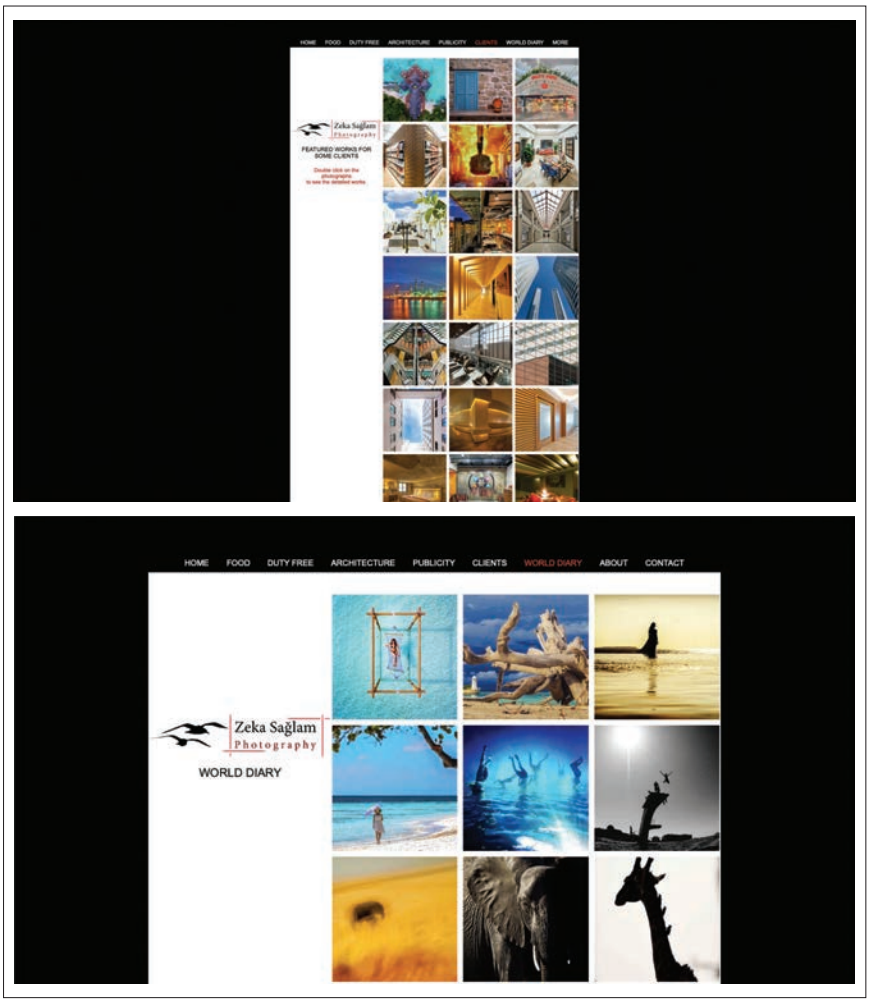
İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Portfolyonun hitap edeceği kişi veya kurumları tespit ediniz.
3. Tarzınıza ve ilgi alanınıza uygun fotoğraflar seçiniz.
4. Tasarlanacak portfolyoya uygun ön söz hazırlayınız.
5. Portfolyoda kullanılacak, kişisel bilgileri içeren bir öz geçmiş hazırlayınız.
6. Portfolyoyu hazırlayabileceğiniz programları seçiniz.
7. Sayfa içindeki kullanımı, okunurluğu kolay ve sayfanın bütünüyle uyumlu yazı karakteri seçiniz.
8. Fotoğraflarla ilgili kısa bir tanıtım yazısı yazınız.
9. Portfolyoyu renk ve tasarım ögelerine uygun tasarlayınız.
10. Fotoğrafları basıma uygun çözünürlükte hazırlayınız.
11. Portfolyoyu baskıya hazır hâle getiriniz.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 4'te verilen "2. Değerlendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

4.2.7. Portfolyonun Yeni Fotoğraflarla Güncellemesi

Tüm çalışma boyunca portfolyoda yer alması istenen görseller dijital formata dönüştürülmelidir. Basılı çalışmaların fotoğrafları çekilip taranarak dijital ortama aktarılır. Dijital ortamdaki çalışmaların görüntü boyutları web sayfasına uygun düzenlenir.

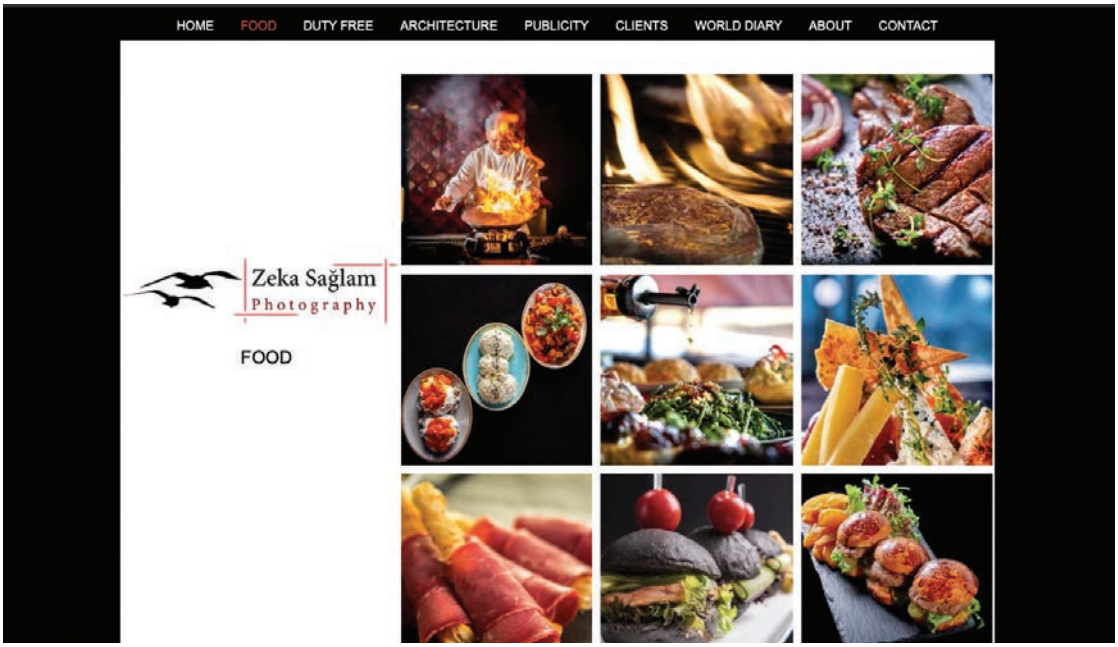
Dijital portfolyo dosyasının büyüklüğü önemlidir. Dijital portfolyonun haricî bellekle taşınması ve internet sitesine yüklenmesi sorun oluşturabilir. Bu dosyalar sıkıştırılarak boyutları küçültülmelidir. Boyut küçültmek için masaüstü programlarından veya çevrim içi hizmet veren internet sitelerinden faydalanılabilir. Sıkıştırma sonucunda dosyada renk kayıpları ve görsel ayarlarda değişimler olmamalıdır. Değişimleri gidermek için sıkıştırma işlemi sırasında yüksek kaliteli sıkıştırma seçeneği seçilmelidir. Bilgisayar ekranlarının görüntü kalitesi de farklılık gösterebilir.

Görsel 4.16: Web sayfası tasarımı

Çalışma seçimini etkileyen bir diğer etken de portfolyonun hitap edeceği kişi veya kurumlardır. Portfolyo akademik bir ortamda değerlendirilmek üzere hazırlanıyorsa, portfolyoda ticari işlerden çok sanatsal ve akademik çalışmalara yer verilmesi gerekir. Ticari bir amaçla hazırlanıyorsa olası işverenin ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte çalışmalar tercih edilmelidir. Tasarımcı kendi tarzını en iyi ifade eden çalışmaları seçmelidir (Görsel 4.16).

Görsel 4.17'de web sitesinde bulunan yemek tanıtım fotoğrafları sayfası görülmektedir.

Görsel 4.17: Web sayfası tasarımı

3. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Dijital Kişisel Tanıtım Dosyasını Güncelleme
AMAÇ : Dijital kişisel tanıtım dosyasını (portfolyo) güncellemek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak web sitesi veya sosyal medyada yayımlanan portfolyonuzu güncelleyiniz.

Araç Gereç
1. Bilgisayar

İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Web sitesi veya sosyal medyada yayımlanan portfolyoya yeni şablon hazırlayınız.
3. Portfolyoda bulunmasını istediğiniz yeni fotoğrafları seçiniz.
4. Öz geçmişteki değişiklikleri güncelleyiniz.
5. Yeni seçilen fotoğraflara uygun olacak şekilde sayfa içindeki yazı karakteri, renk ve görüntü ögelerini düzenleyiniz.
6. Yüksek çözünürlükteki dokümanları sanal ortama uygun boyuta getiriniz.
7. Portfolyoyu farklı mecralarda yayımlanacağını düşünerek düzenleyiniz.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 4'te verilen "3. Değerlendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Portfolyolar tanıtım amaçlı kullanılan dosyalardır.
2. (….) Portfolyolar basılı yada dijital olarak yayımlanabilir.
3. (….) Portfolyolarda kişi veya firmaların tüm çalışmaları kullanılmalıdır.
4. (….) Portfolyolarda sadece fotoğraf kullanılmalıdır.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

5. Portfolyo hazırlanırken …… dikkat çekici olmalıdır.
6. Kişin kendisini tanıtmak için …… sayfası hazırlamalıdır.
7. Portolyolorda kullanılan …… kağıtlar etkiyi artırabilir.
8. Baskılarda…… ölçüleri çok önemli değildir.

C) Aşağıdaki soruları okuyarak doğru cevaplarını işaretleyiniz.

9. Aşağıdakilerden hangisi web sitesinde portfolyo hazırlarken dikkat edilmesi gereken özelliklerden biri değildir?

A) Mobil uyumluluğu
B) Sayfa akış hızı
C) Ana renklerin kullanımı
D) Sitenin güvenirliği
E) Site adının içeriğe uyumu

10. Aşağıdakilerden hangisi portfolyoda kullanılan kâğıt cinslerinden değildir?

A) Selefon
B) Tek yüzlü bristol
C) Çift yüzlü bristol
D) Kuşe
E) Fantezi

11. Aşağıdakilerden hangisi dijital portfolyo hazırlarken dikkat edilecek noktalardan biridir?

A) Bilgiler karışık sıralanır.
B) Paragraflar uzun hazırlanır.
C) Renk sayısı fazladır.
D) Zemin ana renklerden oluşur.
E) Sayfa hızlı çalışmalıdır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

12. Aşağıdakilerden hangisi portfolyoda kullanılacak fotoğrafları seçerken sorulması gereken sorulardan değildir?

A) Fotoğrafçıyı yansıtıyor mu?
B) Uzmanlık konusu var mı?
C) Başvurulan işe uygun mu?
D) Renkleri uygun mu?
E) Tanımlayacak hikâyeleri var mı?

D) Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

13. Öz geçmiş hazırlarken hangi noktalara dikkat edilmelidir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Web sayfasında mutlaka bulunması gereken linkler hangileridir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Dijital portfolyo web sitesinin tercih edilme nedenleri nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

16. Dijital portfolyo belge boyutu nasıl olmalıdır?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5.
ÖĞRENME BİRİMİ

DOĞAL ORTAMDA FOTOĞRAF

KONULAR

5.1. DOĞA FOTOĞRAFI ÇEKİMİ
5.2. HDR (YÜKSEK DİNAMİK ARALIK) TEKNİĞİ İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ
5.3. GEZİ FOTOĞRAFI ÇEKİMİ
5.4. PANORAMA TEKNİĞİ İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

TEMEL KAVRAMLAR

- Doğal ortam
- Objektif
- Fitre
- Doğal ışık
- HDR
- Gezi fotoğrafı
- Panorama

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Işık ve renk koşullarını dikkate alarak doğa fotoğrafı çekme
- HDR tekniğini kullanarak ton aralığı yüksek fotoğraf çekme
- Gezi yerinin karakteristik özelliklerini tanıtıcı fotoğraf çekme
- Panorama tekniğiyle birden fazla çekilmiş sıralı fotoğrafı birleştirerek tek ve kapsamlı bir fotoğraf karesi oluşturma

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Doğal ortamın özellikleri sizce nelerdir?
2. HDR fotoğraflarda en çok dikkat çeken taraflar sizce nelerdir?
3. Gezdiğiniz yerlerin hangi özelliklerini yansıtan fotoğraflarını çekersiniz?
4. Panorama kelimesi denildiğinde aklınıza ilk gelen nedir?

Doğal bir yaşam alanı içinde canlı ya da cansız varlıkların oluşturduğu, insan elinin değmediği çevreye **doğal ortam** denir. Doğal ortamda çekilen görüntü özgün ve bozulmamış olmalıdır. Doğal düzen içerisinde bitki ve hayvanların var olduğu bir denge vardır. Doğa fotoğraflarını çeken fotoğrafçı bu doğal dengeyi bozmadan, doğal ortama müdahale etmeden ve zarar vermeden çekim yapmalıdır. Doğada yaşayan her canlının farklı ve estetik bir görünümü vardır. Görsel bir iletişim aracı olan fotoğraf ile canlıların yaşam alanlarındaki bozulmamış güzellikleri görmek mümkündür (Görsel 5.1).

Görsel 5.1: Manzara

Görsel 5.2: Manzara

Görsel 5.3: Canlı doğa

Doğa fotoğrafı doğal yaşamı, jeolojik oluşumları, vahşi hayatı, kendi kendine oluşan bitki örtülerini ve doğal görünümleri içerir. Doğal ortamda çekilmiş fotoğraflar insanlar tarafından bozulmamış jeolojik olaylar ile oluşan doğal görünümlerdir.

Doğa fotoğraflarında doğa olduğu hâliyle çekilmeli, konuya ve çevreye müdahale edilmemelidir (Görsel 5.2). Doğal ortamdaki fotoğrafların çekimlerinde insanların ürettiği veya insana ait bir iz olmamalıdır. Yetiştirilmiş bitkiler, evcil hayvanlar, müzeler, insan ve insan yaşamı ile ilgili görüntüler doğa fotoğrafı olarak ele alınamaz.

Doğa, canlı ve cansız olmak üzere iki temel bölüme ayrılır. Canlı doğa tüm yabani bitki ve hayvan türlerini kapsar (Görsel 5.3). Cansız doğa ise deniz, göl, ırmak, bulut, dağ, kayalık, kumul, vadi, kanyonlar gibi jeolojik oluşumları kapsar.

Canlı ve cansız ögeler ayrı ayrı fotoğraflanabileceği gibi bir arada bulundukları kompozisyonlar da oluşturulabilir. Doğa fotoğrafçılığının kullanım alanları şunlardır:

- Tanıtım
- Araştırma
- Basın-yayın
- Belgesel
- Sanat

İnsan ve insana ait ögeler fotoğraf kadrajında küçük bir yer tutuyorsa, ilgi merkezi değilse ve gözü yormuyorsa o zaman doğa fotoğrafından bahsedilebilir. Doğa fotoğraflarında insan ve mekân ögeleri doğa görüntüsünün önüne geçmemelidir.

5.1. DOĞA FOTOĞRAFI ÇEKİMİ

Doğada sayısız estetik görüntü vardır. Bu nedenle ilginç detaylar görünür hâle gelebilir. Doğa fotoğrafı çekimlerinde, görüntüler olduğu gibi çekildiği için diğer fotoğraf dallarına göre ışık ve çevre düzenlemesi daha zor ve zahmetlidir. Fotoğrafçı doğa çekimlerinde özellikle de anı yakalayacağı zamanlarda hızlı olmalıdır. Doğa fotoğraflarında amaç doğanın ruhunu ve güzelliklerini yansıtmaktır. Doğa çekimlerinde kullanılan ekipman, ortam ve ışık koşulları iyi bir görüntünün oluşması için önemli etkendir. Doğa fotoğrafı çekimleri sırasında doğal hayata ve canlılara zarar verilmemelidir. Fotoğraf çekimi sırasında hayvanların da bir canlı olduğu unutulmamalı, onları rahatsız etmeden, ortamlarını bozmadan çekimler yapılmalıdır (Görsel 5.4).

Doğa fotoğrafı çekimlerinde doğadaki iklime ve farklı koşulara uyum sağlanmalıdır. Kar, soğuk, yağış, rüzgâr gibi iklimin getirdiği zorluklar ile coğrafi koşullar, yabani hayvanlar, zararlı bitkiler, ıssız ortam gibi pek çok etken ile de mücadele etmek gerekebilir.

Görsel 5.4: Canlı doğa

5.1.1. Doğa Fotoğrafçılığı ve Özellikleri

Doğa fotoğrafçılığı ışığın en yoğun ve en değişken biçimleri ile karşılaşılan çekim türlerinden biridir. Doğa fotoğrafı çekerken dikkat edilmesi gereken önemli bazı unsurlar vardır. Doğa fotoğrafları ışıkla doğrudan ilgilidir. Bu nedenle doğada yapılan çekimlerde ışığın saatleri ve geliş açılarına dikkat edilmelidir. Işığın yanı sıra bakış açısı, kompozisyon, odaklanılan konu gibi dikkat edilmesi gereken birçok unsur bulunmaktadır.

Çekimlerden önce fotoğraflanacak doğal alan görülmeli ve bir çekim planı hazırlanmalıdır. Işık, çekime uygun zaman ve hava koşulları tespit edilmelidir. Hava koşullarına uygun kıyafet ve ayakkabı seçilmelidir. Mevsime ve hava şartlarına göre doğal ışık ayarlanmalıdır.

Doğa fotoğrafı çeken kişiler iyi gözlem yapabilen, çevreye duyarlı, araştırmacı, görsel hafızası, estetik duygusu, iletişim becerisi güçlü, hızlı düşünebilen, yaratıcı, coğrafi bilgiye sahip, hayvanları ve bitkileri tanıyan ve hızlı öğrenmeye yatkın bir kişilik yapısında olmalıdır.

Konu Seçimi

Doğa fotoğrafı çekimlerinde konu seçimi oldukça önemlidir. Doğa fotoğrafında görüntünün güzel olmasının yanı sıra konu seçiminin iletilmek istenen mesaja uygun olması gerekir. Fotoğraflanacak alan doğru belirlenmeli, kadrajda fazlalıklar olmamalıdır. Dağ, orman, hayvan, bitki, deniz gibi unsurlar doğa fotoğrafının konusu olabilir (Görsel 5.5). Bu alanlar tek bir karede çekilecekse ona uygun objektif seçilmeli ve doğru uzaklık ile çekim yapılmalıdır. Fotoğrafta konuya öncelikle estetik bakış açısıyla yaklaşılmalıdır. Estetik ayrıntıları olan konular tercih edilmeli ve kompozisyon estetiğe uygun düzenlenmelidir. Kompozisyon kurallarının bu alanda da geçerli olmasının yanı sıra fotoğraflanan objeye farklı açılardan yaklaşarak değişik görüntüler de elde edilebilir. Objenin görünümüne her açıdan bakılmalı, olması gerekenin yanı sıra açı farklı ve orijinal görüntülerde aranmalıdır.

Görsel 5.5: Manzara

Kompozisyon

Doğa fotoğrafı çekimlerinde manzara ile fona dikkat edilmelidir. Fotoğraf çekerken Görsel 5.6'daki gibi mutlaka fona dikkat ederek kadraj yapılmalıdır. Fotoğrafın doğru algılanması için ilgi noktasının doğru yerde konumlandırılması gerekir. Fotoğrafa konu olan ilgi noktasının seçimi, kadrajdaki ögelerin dengesini gözeterek güçlü anlatımların ortaya konmasıdır.

Görsel 5.6: Fotoğrafta fon kullanımı

İyi bir doğa fotoğrafı için görüş açısı, ölçeklendirme ve şemalar gibi kompozisyon kurallarının kullanımına dikkat edilmelidir. Bu kurallarla birlikte leke, doku, renk, uyum, denge, ritim ve form gibi kompozisyon ögelerinin doğru kullanılması gerekir. Kompozisyon kuralları ve ögelerinin doğru kullanımı ile fotoğrafta vurucu etki yakalanılabilir.

Işık

Ortamda ışık olduğu sürece fotoğraf çekilebilir. Doğada çekilen fotoğraflarda genellikle doğal ışık (gün ışığı) kullanılır. Doğal ışıkta çekilen fotoğraflarda ışığın parlaklığı, yönü ve yoğunluğu bazen ayarlanamayabilir. Gün ışığını iyi kullanmak için uygun açılar tespit etmek ve iyi gözlem yapmak gerekir. Doğal veya yapay ışık kaynaklarından kırılmadan doğrudan konunun üzerine düşen ışık **doğrudan gelen ışık** olarak tanımlanır. Güneş açık bir mekânda bütün noktaları aynı derecede aydınlatır. Güneş ışığının etkisini artırmak ve yönlendirmek için reflektör, flaş gibi yardımcı araçlar kullanılabilir.

Görsel 5.7'deki doğa fotoğrafı T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının düzenlemiş olduğu 20. Devlet Fotoğraf Yarışmasında 1451 eser arasından ilk 16'ya seçilerek sergileme ödülü almıştır.

Görsel 5.7: Doğal ışık

Işığın dört fonksiyonu vardır. Bu fonksiyonlar şu şekilde sıralanabilir:

- Konuyu aydınlatır.
- Hacim ve derinliği sağlar.
- Fotoğrafın atmosferini oluşturur.
- Aydınlık ve karanlık alanlar oluşturur.

Işığın kalitesi; ışığın nesneye geliş yönü, saat, ışığa müdahale ve kullanılan sensör ya da film gibi faktörlerden etkilenir. Güneş ışığı öğle saatlerinde çekilecek konuyu veya varlığı tepeden aydınlatır. Tepeden gelen ışık ile çekimlerde gölgeler çok küçük olur, derinlik ve çekilen nesnenin detayları kaybolur. Bu tür çekimlerde kontrast çok yüksektir ve etkili bir fotoğraf elde edilemeyebilir. Bulutlu havalarda, öğle saatinde gelen ışık ile yapılan çekimlerde ise yumuşak bir görüntü oluşturulabilir.

Doğal fotoğraf çekimlerinde en uygun vakitler sabahın ilk ve akşamın son saatleridir. Güneş ışığının sabah ve öğleden sonraki saatlerde varlıkları yandan aydınlatması detayların daha belirgin görünmesini sağlar. Sabah ve öğleden sonraki saatler detayların görünürlüğü için en uygun zamanlardır.

Yağmurdan sonra renkler daha belirgin hâle gelir ve keskinlik üst seviyede olur. Konuyu veya varlıkları farklı ışık koşullarında aynı açıyla birçok defa çekmek ve incelemek tecrübe kazandırır.

Doğada çekilen makro fotoğraf için en doğru zaman sabah güneşin yeni aydınlanmaya başladığı saatlerdir. Makro çekimlerde canlıların o an hareketsiz bir durumda olması gerekir. Bunun için doğanın uyuduğu zamanlar tercih edilmelidir. Sabah saatlerinde bitkilerin üzerinde oluşan çiğ ve güneş ışığının sıcak tonlarının yakalanması mümkündür. Nesnelerin üzerine düşen çiğ taneleri farklı görüntüler oluşturabilir (Görsel 5.8).

Görsel 5.8: Makro çekim

Görsel 5.9: Makro çekim

Makro fotoğraf çekimlerinde güneş ışığı her zaman flaş ışığından daha iyi görüntü kalitesi sunar (Görsel 5.9). Fotoğraf çekimi sırasında fotoğrafçının gölgesinin fotoğrafta çıkmamasına dikkat edilmelidir. Işığın yetersiz kaldığı veya güneşin aydınlatmadığı alanlar için makro flaş ışığı ve güneş ışığı birlikte kullanılabilir. Aydınlığın fazla olduğu ışıklarda daha yumuşak ışık görünümü oluşturmak için polarize veya ND filtrelerden yararlanılabilir.

Renk

Çekilen her fotoğrafın kendi içinde hâkim olduğu bir renk vardır. Doğada var olan renkler soğuk, sıcak ve doygun renklerdir. Özellikle kırmızı, mavi, yeşil ve sarı ilgi çekicidir (Görsel 5.10, 5.11, 5.12).

Görsel 5.10: Fotoğrafta renk

Görsel 5.11: Fotoğrafta renk

Görsel 5.12: Fotoğrafta renk

Ekipman Seçimi

Doğa fotoğraflarında kullanılan ekipman özenle seçilmelidir. Manzara fotoğraflarında geniş açılı objektif, uzaktaki konular için tele objektif, çok yakın çekimler için makro objektif kullanılabilir. Doğa fotoğrafları çekilirken kullanılan makinenin ve ekipmanın özelliklerini bilmek önemlidir. Tüm ekipman taşınamayacağı için gerekli görülen ekipmanın taşıma çantasında hazır bulundurulması gerekir.

Doğa fotoğrafları içinde yer alan manzara fotoğraflarında yüksek alan derinliği kullanılarak kadrajdaki her yerin net olması istenir. Bu duruma uygun alan derinliği kullanılmalı ve netleme alanı mesafeye göre yapılmalıdır. Çekilen fotoğraflarda alan derinliğine karar vermek, manzara fotoğrafları çekmenin önemli bir parçasıdır. Düşük alan derinliği de doğa fotoğraflarında kullanılmaktadır. Makro fotoğraflar çekmek veya yaratıcı fotoğraflar elde edilmek istenildiğinde düşük alan derinliği kullanılabilir.

Doğa Fotoğrafçılığında Kullanılan Objektifler

Doğada fotoğraf çekilirken her zaman konuya istenildiği kadar yaklaşılamayabilir. Uygun olmayan coğrafi koşullar veya vahşi bir hayvan yakından çekilemeyebilir. Bu gibi durumlar için uygun uzaklık ve uygun objektif kullanımı gereklidir.

Normal Açılı Objektifler: 35-50 mm zoom objektif ile 50 mm normal objektif, manzara çekimlerinde daha kısıtlı alanları çekmek için uygundur (Görsel 5.13). Normal objektifin görüş açısı insan gözünün görüş açısına en yakındır. Normal açılı objektiflerde ışık geçirgenliği yüksektir. Optik kalitesi diğer objektiflere göre daha iyidir. Bu objektiflerin görüş açıları 45° civarındadır. Geniş açılı ve tele objektifler gibi perspektifi bozmazlar.

Görsel 5.13: Normal açılı objektifle çekilen manzara fotoğrafı

Geniş Açılı Objektifler: Normal objektiften daha geniş bir açıyla daha fazla alanı fotoğraf karesine sığdırır. Odak uzaklığı daha kısadır. Konunun fazla uzağına gitmeden geniş bir bakış açısı içinde nesneleri küçültür. Bu objektiflerde alan derinliği yüksektir. Geniş açılı objektiflerin optik özelliği nedeniyle fotoğrafın kenarlarında perspektif bozulmalar oluşur. Örneğin düz çizgiler kadrajda dışa doğru eğilir. Bozulmalar kadrajın kenar kısımlarında oluştuğu için geniş açılı objektiflerde yatay ve dikey çizgisel hatlara dikkat edilerek konu kadrajın ortasına yerleştirmelidir. Konunun düz görünebilmesi için yüksek bir yerden çekilmesi gerekir. Bozulmaları en aza indirmek için 18 mm objektifin altına

düşmemek gerekir. Doğa ve manzara fotoğraflarını daha geniş açıdan çekmek için geniş açılı objektif kullanılır (Görsel 5.14).

Manzara fotoğraflarında ön planda yer alan ögeler büyük gösterilmek ve perspektif sonsuza doğru uzatılmak istendiğinde 35, 28, 24, 20, 16, 10 mm'lik geniş açılı objektifler kullanılmalıdır. Geniş açılı objektif öndeki objeyi daha büyük gösterir ve konunun kadraj içinde daha fazla yer almasına olanak sağlar (Görsel 5.15). Bu tür bir çalışmada net derinlik fazladır. Önden arkaya doğru fokus (odaklama) yapılabilir. Geniş açılı objektifler nesnelerin arasını uzaklaştırır ve nesneleri birbirinden kopuk gösterir.

Görsel 5.14: Geniş açılı objektifle çekilen manzara fotoğrafı

Görsel 5.15: Konunun içinde odaklanma

Tele Objektifler: Dar görüş açılı, 70 mm ile 200 mm arası odak uzaklığında tele özelliği olan başka bir deyişle uzağı yakınlaştıran objektif çeşididir. 300 mm üzerindeki objektifler süper tele objektif olarak kabul edilir. Objektifin odak uzaklığı değiştikçe ağırlığı ve sarsıntı oluşturma özelliği artar. Kullanım amacına göre 300 mm ve üzeri tele objektifler genellikle profesyonel doğa gözlemcileri tarafından tercih edilmektedir. Tele objektif genel olarak vahşi yaşam, spor, portre, ürün gibi uzak konuların çekiminde kullanılır. Fotoğrafçının konuya yaklaşmasının mümkün olmadığı veya nesneyi arka plandan ayırmak istediği durumlarda tele objektifle çekim yapılabilir. Tele objektifin dar açıyla görme özelliği sayesinde uzaktaki konu daha yakın görünür.

Görsel 5.16: Alan derinliği

Tele objektifin sınırlı alan derinliği tek bir objeyi ilgi merkezi hâline getirilebilir (Görsel 5.16). Sınırlı alan derinliğini oluşturabilmek için açık diyafram kullanılmalıdır. Alan derinliği ve nesnenin arka fonunu flulaştırma özellikleri ile fotoğrafa estetik değer verilir.

Genel görüntüden bazı ögeleri çerçeve dışı bırakmak ve görüntünün bir kısmını almak için tele objektif kullanılabilir (Görsel 5.17, 5.18). Öndeki nesnelerin keskin görünmesi nedeni ile ürün ve reklam fotoğraflarında da sıklıkla kullanılır. Tele objektiflerin perspektifi daraltma, nesneleri üst üste bindirme özelliği vardır. 135 mm'lik veya 200 mm'lik tele objektiflerde ise konu daha büyük ve yakın görünür. Alan derinliği dardır. Bu sebeple düşük diyaframda ön veya arkadaki nesneler odak noktasının dışında kalabilir.

Görsel 5.17: İlgi merkezi

Görsel 5.18: Objenin ilgi merkezi hâline gelmesi

Tele objektifler arka planı öne doğru yaklaştırır. Bu duruma perspektif yığılma başka bir deyişle fonun öndeki nesnelere yaklaşması denir. Düşük diyafram kullanıldığında öndeki nesneler fonun flulaşması ile fondan ayrılırken yüksek diyafram değeri kullanıldığında üst üste binen nesneler ile farklı bir görünüm oluşturulabilir. Fotoğrafçı alan derinliği kullanmayacaksa arkada kalan ve üst üste binen nesnelere karar vermelidir.

Zoom Objektifler: Değişebilir ve birden fazla odak uzaklığı olan objektiflerdir. Objektif değiştirmeden hem kısa hem de uzun mesafedeki konular fotoğraflanabilir. Aynı objektifle konuyu çekerken uzaklık değiştirmeden hem geniş bakış açısı hem de dar bakış açısı sağlamak mümkündür (Görsel 5.19, 5.20, 5.21). Görüş açısı, bulunulan noktaya göre ayarlanabildiği için zoom objektif birden fazla objektifin işini yapabilir. Zoom objektif, basın ve sokak fotoğrafçılığının vazgeçilmez objektifleri arasındadır. Doğa fotoğrafları çekerken tek bir konu belirlenmemişse konuya göre değişebilen zoom objektifli fotoğraf makineleri kullanılır. Odak uzaklıklarının arasındaki mesafe arttıkça mercek sayısı artar, mercek sayısının artması görüntü kalitesini düşürür. Bu durumda genellikle aralığı çok olmayan zoom objektifler tercih edilmelidir.

Görsel 5.19: Manzara

Görsel 5.20: Doğal ortam

Görsel 5.21: Doğal ortam

Makro Objektifler: Yakın plan çekimlerinde kullanılan objektiflerdir. Doğadaki küçük konular makro objektiflerle çekilebilir. Makro objektif, konuya çok yaklaşmaya gerek kalmadan nesneleri büyütebilmektedir (Görsel 5.22). Makro objektiflerin açısı düşük diyafram değeri ile küçük bir alanın net olmasını sağlar. Bazı nesnelerin tam görünebilmesi için alan derinliğinin artırılması gerekir. Alan derinliğini artırabilmek içinse oldukça yüksek bir diyafram değeri kullanılmalıdır. Böyle bir durumda düşük bir enstantane değeri seçilmelidir.

Makro fotoğrafın temelinde, istenen görüntü büyüklüğünün uygun alan derinliği ve diğer yardımcı etkenlerin disiplinli bir şekilde uygulanması vardır.

Doğada makro fotoğraf çekimi sırasında konunun büyüklüğü ve istenen alan derinliğine göre farklı diyafram değerleri kullanılabilir (Görsel 5.23, 5.24, 5.25 ve 5.26).

Görsel 5.22: Kaktüs çekimi

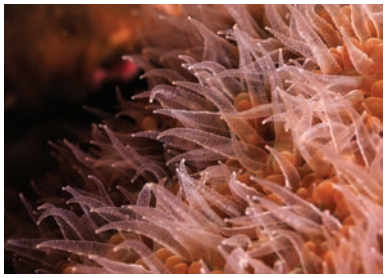
Görsel 5.23: Detay çekimi

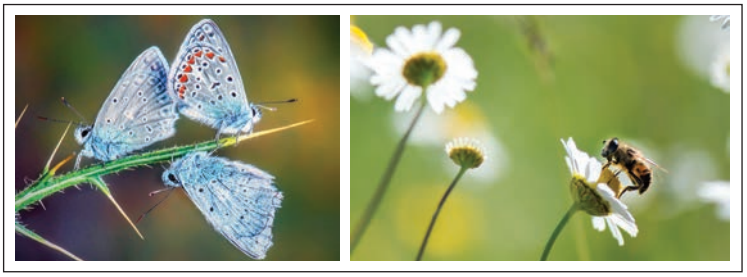
Görsel 5.24: Makro çekim

Görsel 5.25: Su damlaları

Görsel 5.26: Su altı makro çekimi

Görsel 5.27: Canlıların makro çekimi

Canlıların makro fotoğrafları çekildiğinde mutlaka gözlerden netleme yapılmalıdır (Görsel 5.27). Makro çekimlerde fotoğraflanmak istenen küçük canlılar ürkek olurlar. Bu canlıların çekimleri yapılırken göz vizörde olacak şekilde yere yakın olunmalı, canlıları korkutmadan, sessizce yaklaşılarak çekim yapılmalıdır.

Yardımcı Ekipman

Tripod: Fotoğraf makinesi için sabit odaklı tek bir objektif kullanılacaksa, çekilecek olan objeye yaklaşmak ve istenen açıyı bulmak için fotoğrafçının hareket etmesi, doğru açıyı bulması gerekir. Fotoğraf makinesinin sabit kullanılacağı gece çekimlerinde veya uzun pozlama çekimlerinde tripod kullanılmalıdır. Fotoğraf makinesinin ilgili konuya belirli bir açıdan sabitlenmesi sonucu net ve etkili fotoğraflar elde edilebilir.

Uzun pozlama fotoğraf çekimlerinde (bulutların veya suyun hareketi) netliği sağlamak için tripod kullanmak gerekir. Az ışıkta tripod kullanılmadan fotoğraf çekerken fotoğraf makinesinin hareketliliğini azaltmak ve kumlanmayı önlemek için ISO duyarlılığı artırılmalıdır. Tripod, düşük enstantane çekimlerinde bulanık (flu) görüntüye engel olmak için kullanılır.

Monopod: Seri çekimlerde tripodu açma süresi hareketli objeyi yakalamayı engelliyorsa monopod kullanmak daha uygun olur. Monopod hızlı hareket edebilmeye olanak sağlasa da tripod kadar sarsıntısız bir çekim imkânı sunmaz. Monopod tripod gibi üç ayak üzerinde değil tek ayak üzerinde durur. Monopod pozlamada ancak üç stop avantaj sağlar (Enstantene 1/250 değerinden 1/30'a kadar). Bu da diyaframı üç stop kısarak alan derinliği kazandırır.

Monopod tele objektif kullanımlarında objektif ya da makinenin gövdesindeki titretişimi önleyip ağırlığı dengeleyerek net fotoğraflar çekilebilmeye olanak sağlar.

Parasoley: Işığa karşı yapılan çekimlerde fotoğrafın yüzeyinde halka halka ışık daireleri oluşur. Bu ışık daireleri fotoğrafın doygunluğunu aynı zamanda kontrastını da düşürür. Bu durum fotoğrafı estetik açıdan olumsuz etkiler. Parasoley, bu ışık halkalarının oluşmasına engel olur. Ayrıca objektifleri çarpmalardan da korur.

Filtre: Objektifin önüne takılan filtreler, ışığı objektife girerken düzenlemeyi sağlar. Doğa fotoğraflarında kara ve gökyüzü arasındaki pozlama farkını dengelemek, daha doygun renkler elde etmek ve renklerin daha net olmasını sağlamak için filtre kullanılabilir. Ancak filtre konunun doğallığını bozmamalıdır. Filtrelerin farklı renkleri bulunmaktadır. Her renk filtre kendi rengini geçirir, diğer renkleri emer. Filtre, siyah beyaz filmlerde kullanıldığında grinin ton değerlerinin ortaya çıkışını kontrol eder ancak kullanılan filtrelerin birçok çeşidi bulunmaktadır (Görsel 5.28).

Görsel 5.28: Farklı renkli filtreler

ND [Neutral Density (neçırıl densiti)] filtre, UV [Ultra Viole (ultra viyole)] filtre, Skylight (sıkaylayt) filtre ve polarize filtre yaratıcı ve daha kaliteli fotoğraf çekimlerinde kullanılan ek ekipmandır. ND, UV, ve polarize filtreler manzara çekimlerinde en çok tercih edilen filtrelerdir.

UV ya da **Skylight** filtreleri çıplak gözle görülmeyen ultra viyole ışınlarını kesmek için kullanılır. UV filtre en çok kullanılan filtre çeşididir. Özellikle yüksek ve karlı alanlarda ultra viyole ışınları fazladır ve fotoğrafta hafif bir mavilik oluşturur. Bu filtreler sayesinde fotoğraf renklerinde biraz iyileşme sağlanır.

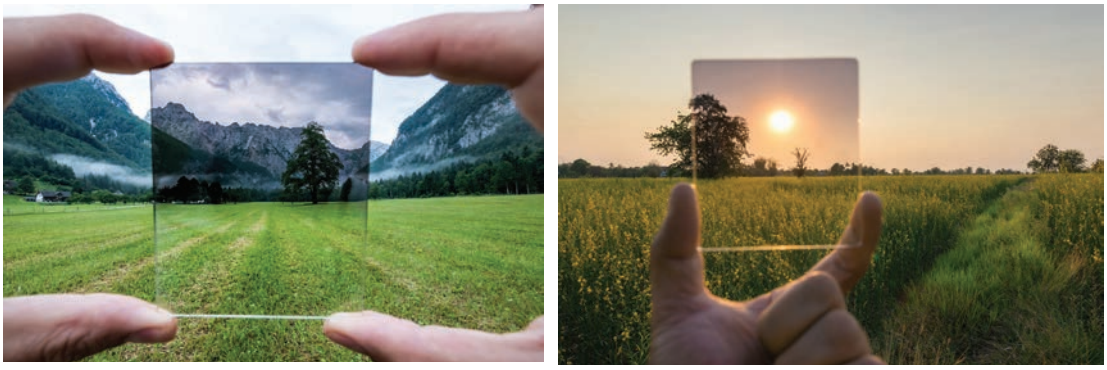
Polarize filtre, renk doygunluğunu (canlılığı) ve yansımaları kontrol etmek için kullanılır. Polarize filtre genel olarak fotoğraf karesine gelen yansıma ve parlamaları yok eder. Su yüzeyindeki parlamaları önleyerek suyun altını görebilmeye olanak sağlar.

Polarize filtreler doğa fotoğrafçılığında daha çok tercih edilir. Polarize filtreler circular [sörkılır (dairesel)] ve linear [linyır (çizgisel)] olarak ikiye ayrılır. Linear polarize filtre, filmli makinelerde; circular polarize filtre ise dijital makinelerde tercih edilir. Kısaca CPL (si pi el) de denen circular polarize filtreler farklı açılardan gelen yansımaları yok etmek amacıyla çevrilerek kullanılabilir. Polarize filtreler renk doygunluğunu artırır, kontrastı yükseltir ve yansımaları engeller (Görsel 5.29)

Görsel 5.29: Circular polarize filtre

ND filtre ışığı azaltmak, sarımsı sıcak bir efekt oluşturmak ve uzun pozlama yapmak amacıyla kullanılır. ND filtreler ışığın fazla olduğu ortamlarda kullanılır. Gün ışığının yoğun olduğu zamanlarda çekilen fotoğraflarda ışık patlamasını ortadan kaldırmak için ND filtre kullanılmalıdır (Görsel 5.30). ND filtrelerin sabit koyulukta ve ayarlanabilir ND filtre çeşitleri vardır.

Görsel 5.30: ND filtre

ND gradient (gırediyınt) / **degrade** renk filtreleri ise gökyüzünün rengini ya da yoğunluğunu artırmadak için kullanılır. Gün batımı fotoğraflarında tercih edilir.

Yakınlaştırıcı filtreler (close up) üçlü takımlar hâlindedir. Konuyu daha fazla yakınlaştırmak için objektifin ucuna takılır ancak diyafram değerlerini zayıflatır.

Uzatma kablosu ve kablolu deklanşör, fotoğraf makinesine bağlanarak kullanılır. Fotoğraf makinesinin titremesini önlemek ve daha net görüntü elde etmek için makineden uzakta kablolu deklanşöre basılır.

Uzaktan kablosuz kumanda, uzatma kablosu ve deklanşör gibi makineyi uzaktan kontrol edebilmeye olanak sağlar. Makineye direkt bağlantı olmadığı için titreşimi tamamen engeller. Makine sabitlenerek yaklaşık 8 metre uzaklığa kadar uzaktan kontrol edilebilir.

Hafıza kartı ve yedek batarya, fotoğraf makinelerinde özellikle doğa çekimlerinde yeterli kapasitede bulunmalıdır. Fotoğraf makinesinin bataryası hava şartlarından etkilendiği için özellikle kışın yapılan çekimlerde fotoğraf makinesi ve batarya soğukta uzun süre tutulmamalıdır.

Doğada fotoğraf çekiminde gerekli malzemeleri bulundurmak ve doğa koşullarına göre giyinmek gerekir. Dağda çekim yapılacaksa uygun bir yürüyüş ayakkabısı, güneş ışınlarından korunmak için şapka, malzemeleri taşımak için bir sırt çantası ve küçük olası kazalarda kullanılmak üzere ilk yardım malzemeleri bulundurulmalıdır. Fotoğraf makinesinin bataryasının bitebileceği, hafıza kartında sorunlar çıkabileceği düşünülmelidir. Sorunları ortadan kaldırmak için yedek ekipman bulundurulmalıdır.

1. ARAŞTIRMA

Dünyada ve ülkemizde tanınan en az iki doğa fotoğrafçısını seçiniz. Seçtiğiniz fotoğrafçıların çekim konularını inceleyerek aşağıdaki tabloyu doldurunuz. Tablodaki bilgileri sınıfta paylaşınız.

	Adı	Çekim Konuları
Dünyada tanınan doğa fotoğrafçıları	....	....
Ülkemizde tanınan doğa fotoğrafçıları	....	....

5.1.2. Doğa Fotoğrafı Örneklerinin İncelenmesi

Doğa fotoğrafı çekimlerinde aynı konu ya da manzaradan birden çok fotoğraf çekilir. Çekim sonrasında bu fotoğrafların incelenmesi, değerlendirilmesi ve seçim yapılarak bir arşiv oluşturulması faydalı olacaktır. Yapılan değerlendirme ve seçimlerde doğa fotoğraflar şu kurallara göre incelenmelidir:

- Ufuk çizgisi eğik olmamalı,
- Göz seviyesinden çekim yapılmalı,

- Ufuk çizgisi üçte birlik kısma yerleştirilmeli,
- Arka plan sade veya öndeki konuya uygun olmalı,
- Gökyüzünde bulut yoksa gökyüzü daha az yer kaplamalı,
- Doğru ışık kullanılmalı,
- Konuya uygun objektif seçilmeli,
- Netleme konuda doğru alana yapılmalı ve keskin netleme yapılmalı,
- Alan derinliği konuya uygun kullanılmalı,
- Kompozisyon kuralları uygulanmalı,
- Fotoğrafta gözü yormayacak yerleşim yapılmalı ve kaçış alanları bırakılmalı,
- Ana konu kompozisyona yerleştirilmeli,
- Yardımcı konular ana konunun önüne geçmemeli,
- Dikey veya yatay kadraj konuya uygun seçilmeli,
- Fotoğraflarda sarsıntı en aza indirilmeli,
- Kirli objektiften kaynaklı görüntüde lekelerin olmamasına özen gösterilmeli,
- Çekilen fotoğraflar görüntü düzenleme programları ile düzenlenmeli,
- Düzenlenen fotoğraflar gerçeğe uygun olmalıdır.

1. ETKİNLİK

Görsel 5.31: Manzara

Görsel 5.32: Manzara

Görsel 5.33: Makro

Görsel 5.34: Makro

- Görsel 5.31, 5.32, 5.33 ve 5.34'te verilen doğa fotoğraflarını değerlendirme kurallarına göre inceleyiniz.
- İncelemelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. ARAŞTIRMA

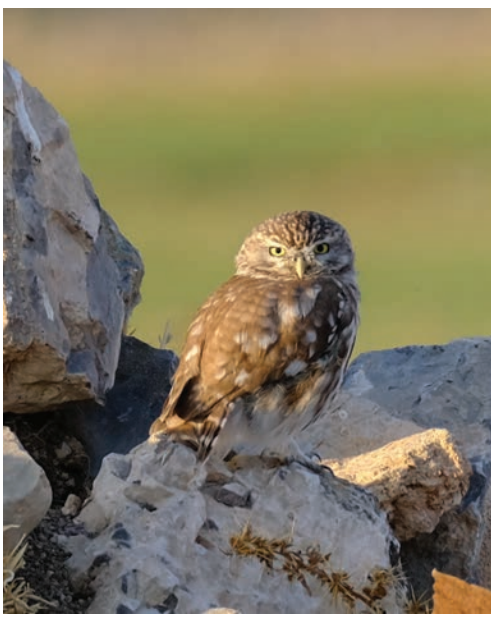
Dünyada ve ülkemizde tanınan en az iki doğa fotoğrafçısını seçiniz. Seçtiğiniz fotoğrafçıların çekim konularını inceleyerek aşağıdaki tabloyu doldurunuz. Tablodaki bilgileri sınıfta paylaşınız.

Çekim Konuları	Yardımcı Ekipman
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

5.1.3. Doğa Çekimde Mekân ve Konu Belirlenmesi

Doğa fotoğrafçılığının temeli, mekânı ve konuyu doğru seçmektir. Fotoğraf çekiminde objenin hareketi hesaplanmalı ve fonun objenin önüne geçmesi engellenmelidir. Fotoğraf makinesinin konumu, objenin hareketine göre konunun iyi algılanmasını sağlayacaktır. Hareketli konuları çekmek için yüksek enstantane değerleri ile çalışmak gerekir. Alan derinliği verilmek isteniyorsa net alanın neresi olacağına karar verilmelidir. Tüm konunun net olması istenirse pozlama buna uygun yapılmalıdır (Görsel 5.35).

Diyafram kısıldığında düşük enstantane kullanılacaksa tripod tercih edilmelidir. Ritim, objeye veya konuya uygun olarak fotoğrafa yansıtılmalıdır. Güçlü ritim duygusu verebilmek için konunun yerleşimini en iyi gösteren yatay veya dikey kadraj seçilir (Görsel 5.36).

Görsel 5.35: Doğal ortam

Görsel 5.36: Dikey kadraj

Doğal ortam çekimlerinde objeler uygun düzende olmalıdır. Objenin ritmi fotoğrafların içeriğini oluşturur. Objelerin ritmi simetrik ya da asimetrik olabilir. Fotoğraf 1/3 kuralına göre çekilmeli ve merkezdeki obje doğru kullanılmalıdır. Yüksek çözünürlükte fotoğraf çekerken ışık konuya doğrudan gelmeli fotoğrafçı ışığı arkasına almalıdır. Fazla aydınlık ya da karanlık ortamlarda çekilmiş fotoğraflarda düzeltme yapmak zordur. Ancak fotoğrafta az miktarda yapılacak ışık düzeltmelerinde görüntü işleme programlarından yararlanılabilir.

Fotoğrafta konu veya objenin ön plana çıkarılması gereken durumlarda arka plan sade kullanılmalıdır. Doğru ışık ayarlanıp, kompozisyona karar verildikten sonra perspektifin de kompozisyona uygun ayarlanmalıdır.

5.1.4. Çekim İçin Uygun Doğal Işık Koşulları

Doğal ortamlarda gün ışığı kullanılacağı için çekime uygun saatler ve güneşin geliş açıları önemlidir. En iyi ışık sabahın ilk saatleri ve akşamüstü saatlerine yakın anlarda görülür (Görsel 5.37) Gün doğumu ve gün batımında daha ilginç ve orijinal fotoğraflar çekilebilir. Işığın belli bir açıyla ortamı aydınlatması çok daha etkili sonuçlar verir. Yatay ışık kontrastı azaltır ve derinlik duygusunu artırır. Öğle saatleri ise doğa fotoğraflarında deneysel çekimler için kullanılan zaman dilimidir.

Gece veya gündüz yapılan fotoğraf çekimlerinde ışık, çekilen objeye uygun kullanılmalıdır. ISO, enstantene, diyafram doğru pozlama için beraber değerlendirilir. ISO değeri fotoğraf makinesinin ışığa duyarlılık seviyesini, enstantene deklanşöre basıldığında sensöre ne kadar zaman ışık düşeceğini, diyafram ise ışık miktarını ayarlar. Gece çekimlerinde ışık az olacağı için pozlama süresi daha uzun olmalıdır. Görüntüde kalite yakalanmak istendiğinde ISO değeri minimumda tutulur. Doğa fotoğrafları çekiminde anlık görüntü almak önemlidir. Fotoğraf makinesi ayarlarının hızlı yapılması gerekir.

Görsel 5.37: Doğal ışık

Gölge ve aydınlık alanların olduğu bir görüntü fotoğraflanırken makinenin ışık ölçümünü yapmak gerekir. Makinenin ışık ölçümü gölgeli alan üzerinden yapılıyorsa ışığı doğrudan alan aydınlık alanlar fotoğrafta olduğundan daha parlak görünür. Işık ölçümü aydınlık alandan yapılıyorsa gölgeli alanlar fotoğrafta olduğundan daha karanlık görünecektir (Görsel 5.38, 5.39). Bu tür durumlarda fotoğraf makinesinin ayarlarını, ışık ölçümünü en uygun yerden alacak şekilde değiştirmek gerekir.

Görsel 5.38: Doğal ışık

Görsel 5.39: Doğal ışık

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki tabloyu uygun şekilde doldurarak doğal ortamda çekim yapmak üzere bir çekim gezisi planlayınız.

- Tabloya uygun planladığınız gezi için okul idaresine verilmek üzere gezi izin belgesi hazırlayınız.
- Gezi izin belgesinin ekinde veli izin dilekçeleri olmalıdır.

ÇEKİM ETKİNLİĞİ PLANI	
Etkinlik tarihi	
Etkinlik saati	
Etkinlik mekânı	
Etkinliğin çekim türü	
Araç gereç ve yardımcı ekipman	
Etkinlik yapılacak alana ulaşım koşulları	
Etkinliğe katılacak kişi sayısı	
Katılacak kişilerin listelenmesi	

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki bilgileri dikkate alarak doğal ortamda makro çekimler yapınız. Doğal ortamda çekim yapmak için okul idaresine verilmek üzere gezi izin belgesi hazırlayınız.

- Doğal ortamda makro çekime uygun konuları belirleyiniz.
- Konulara uygun çekim planı ve ekipman listesi hazırlayınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizin ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekimlerde aynı konuyu dikey ve yatay kadrajlayınız.
- Doğada yaptığınız makro çekimlerde yüksek diyafram değeri kullanınız.
- Hayvanların makro fotoğraflarını çekmek isterseniz gözlerine netleme yapınız.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekimi yapacağı konuyu belirlemiş.		
Çekimi yapacağı ortamı belirlemiş.		
Çekim için uygun ekipman listesi yapmış.		
Çekim için uygun çekim planı yapmış.		
Işık ölçümlerini yapmış.		
Konuyu dikey kadrajlamış.		
Konuyu yatay kadrajlamış.		
Çekimlerinde yüksek diyafram değeri kullanmış.		
Hayvan makro fotoğraflarında gözlere netleme yapmış.		
Çekimlerde sade arka planı seçmiş.		
Fotoğrafları çekim planına uygun çekmiş.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Doğal Ortamda Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Doğa fotoğrafı çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak doğal ortamda ortamın ışık ve renk koşullarında fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Tripod
2. Fotoğraf makinesi
3. Yardımcı ekipman

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Fotoğrafı çekilecek doğal ortamı belirleyiniz.
3. Koruma alanı olan bölgelerde çekim izni almayı unutmayınız.
4. Doğal ortam hakkında bilgi toplayınız. Önceden aynı ortamda yapılmış çekimler varsa inceleyiniz.
5. Çekim planı hazırlayınız.
6. Çekim planınızda konuya uygun çekim açılarını belirleyiniz.
7. Fotoğraflanacak ortamın doğal ışık ve renginden yararlanabilmek için çekim gününün meteorolojik durumunu öğrenerek günün en uygun saatlerini belirleyiniz.
8. Çekim yapılacak yerin gün içerisindeki görünümlerini ve ışık koşullarını inceleyerek belirgin özelliklerini not ediniz.
9. Işığın daha az olduğu koşullarda tripod kullanınız.
10. Filtreleri kullanarak çekimin etkisini artırınız.
11. Manzara çekimlerinde fona dikkat ediniz.
12. Ufuk çizgisine dikkat edip kompozisyon kurallarına uyunuz.
13. Canlıları doğal ortamlarında görüntüleyiniz.
14. Hareketli konularda hareket izlenimi verme veya dondurma tekniklerinden uygun olanını seçiniz. Hareketli çekimler için hareketin yönü ve hızını dikkatle inceleyiniz.
15. Aynı çekimi farklı bakış noktaları ve objektifler ile deneyiniz.
16. Çevreyle ilgili alanların, türlerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için bozulmadan bırakılması gerektiğini unutmayınız. Doğal ortamlara müdahale etmeyiniz.
17. İzlenecek patika ve yol güzergâhlarına uyarak, çekim ortamında titiz ve düzenli olunuz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 5'te verilen "1. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

5.2. HDR TEKNİĞİ İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Görsel 5.40: HDR

Işığın farklı geldiği yerlerde yapılan fotoğraf çekimlerinde her ne kadar doğru ölçüm yapılsa da görüntü içerisinde az pozlanmış ve çok pozlanmış alanlar oluşur. Yüksek kontrastlıktaki bu ışık farklılıkları HDR [High Dynamic Range (Hay Daynamik Renç)] tekniği ile ortadan kaldırılabilir. HDR "yüksek dinamik aralık" şeklinde ifade edilir. HDR, görüntünün en parlak ve en karanlık kısımlarını olduğundan daha koyu ya da daha parlak görmemizi sağlayarak belirgin bir kontrast oluşturur. Doğa fotoğrafları çekimleri göründüğü kadar kolay değildir çünkü doğal ışık gün içinde sürekli değişir. Farklı ışık yoğunluklarındaki manzaraların içinde bulunan alanlar aynı kadraja alınmalıdır. Gözle tüm tonlar görülebilir. Dijital fotoğraf makinelerinde sensörün kaydedebileceği aralık göz kadar geniş değildir. Yüksek kontrastlı çekimlerde, görüntüdeki yüksek ve düşük kontrastlı bölgeleri dengeli bir şekilde fotoğrafa yansıtabilmek için HDR tekniği kullanılır.

HDR tekniği koyu ve açık alanlar arasındaki dengenin sağlanması için geliştirilmiş bir tekniktir. Örneğin güneşin yoğun ve direkt geldiği saatlerde önde bulunan nesne ve gökyüzü beraber fotoğraflanmak istendiğinde, pozlamanın alındığı alana göre ya gökyüzü ya da öndeki nesne aydınlık diğer taraf karanlık olacaktır. Aydınlık ve karanlık, ışık ölçümünün alındığı noktaya göre farklılık gösterecektir. Bu durumda görüntüde ortaya çıkan farklı ışık dağılımının dengelenmesi için farklı alanlardan ışık ölçümü yapılır. Böylece önceden çekilmiş fotoğraflar HDR tekniği ile birleştirilerek asıl elde edilmek istenen görüntüye ulaşılabilir (Görsel 5.40, 5.41, 5.42).

Görsel 5.41: HDR

5.2.1. HDR Fotoğraf

‘‘Fazla ışık değerlerinin dengelenmesi ve kadrajın içinde gölgede veya ışıkta kalan bölgedeki her noktanın patlama veya kararma olmadan en iyi şekilde algılanması için dinamik kademenin görüntü işleme programıyla yükseltilerek işlenmesine **HDR tekniği** denir.’’ HDR tekniğinde kullanılan farklı yöntemler şunlardır:

- Kadraj belirlenerek fotoğraf makinesi sabitlenir. En az üç fotoğraf çekimi aynı kadrajdan yapılacağı için fotoğraf makinesi oynatılmamalıdır. Kadrajın farklı ışık yoğunluğu olan bölgelerinden ışık ölçümü alınarak çekim yapılır. Yapılan çekimler daha sonra bilgisayarda görüntü düzenleme programında birleştirilir.
- Konu üç farklı pozlama değeri ile çekilerek işlenir. Poz ölçümünde yer alan 0 noktasından farklı olarak eksi pozlama ve artı pozlama ile çekimler yapılır ve çekilen fotoğraflar birleştirilir (Görsel 5.42).
- Daha önce çekilmiş bir fotoğraftan görüntü düzenleme programında ışık değerleri değiştirilerek oluşturulan üç farklı fotoğrafın birleştirilmesi ile yapılır. Bu işlem eksi artı pozlama ile yapılan HDR tekniğine benzer bir tekniktir fakat sonradan ışıkla oynandığı için istenen sonuca ulaşılamayabilir. Bu nedenle çekim sırasında ışığın ayarlanıp ardından çekimin yapılması daha doğru sonuç verecektir.

Görsel 5.42: HDR

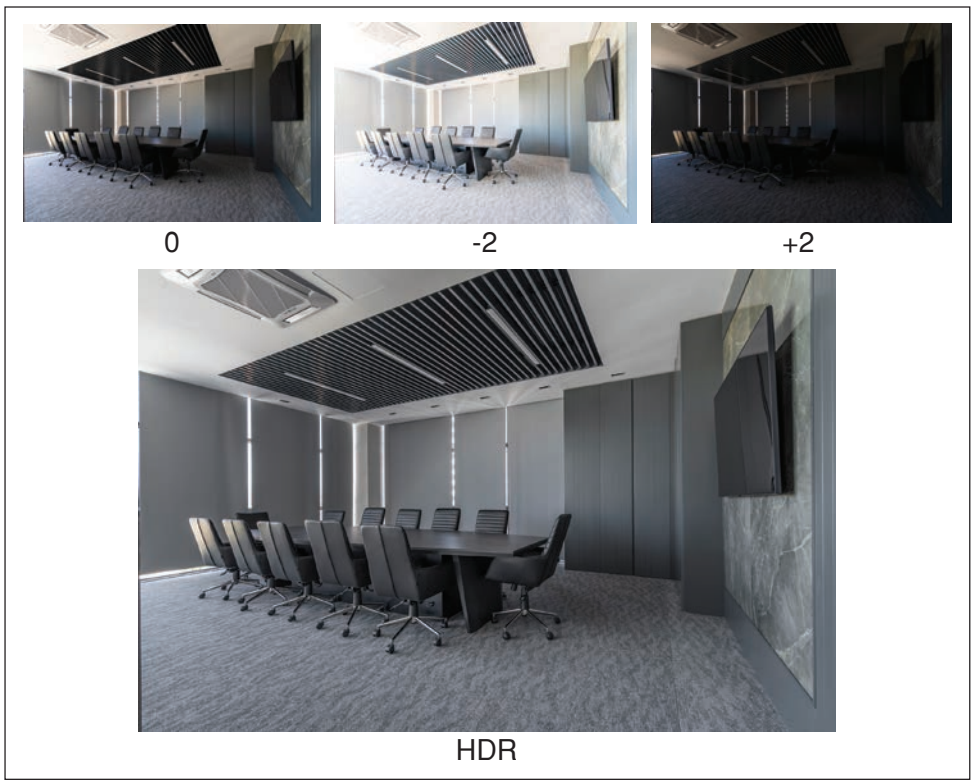
HDR, karanlık ve aydınlık bölgelerdeki dengenin sağlanması olarak düşünüldüğünde uygulanan üç yöntem de doğrudur. Her biri aynı yerde çekilen fotoğraflar olsa da sonuç farklı olacaktır. Yöntem değiştiğinde sonuç da değişecektir. Bazı fotoğraf makineleri içerisinde HDR yazılımı da bulunmaktadır. Fotoğraf makinesinde HDR seçilerek fotoğraf makinesi sabitlenir. Deklanşöre bir kez basıldığında fotoğraf makinesi üç fotoğrafı arka arkaya çekerek birleştirir ve tek fotoğrafa dönüştürür. HDR tekniği ile çekim yapılmadan önce dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- ISO, diyafram, netlik ve enstantane değerleri manuel ayarlanabilen bir dijital fotoğraf makinesi kullanılmalı,
- Konuya uygun, keskinliği yüksek objektif seçilmeli,
- Makine sabitlenerek kadraj oluşturulmalı ve kullanılacak teknik belirlenmeli,
- Pozlamanın ayarlandığı, kadrajın değiştirilmediği en az üç farklı fotoğraf çekilmelidir.

Işığın az olduğu iç mekân ve tanıtım fotoğrafı çekimlerinde HDR tekniği sıklıkla kullanılır (Görsel 5.43, 5.44).

Görsel 5.43: HDR çekim

Görsel 5.44: HDR çekim

5.2.2. HDR Fotoğrafın Kullanım Alanları

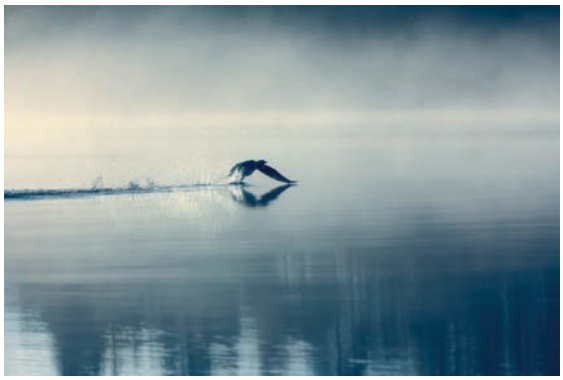
HDR fotoğraf tekniğinin genel mantığı karanlık ve aydınlık bölgeler arasındaki renk dengesini sağlamaktır. HDR fotoğraf ışığın eşit şekilde dağılmadığı aydınlık ve karanlık bölgelerin yoğun olduğu, iç mekânlardaki gibi ters ışığa yakın kadrajlarda eşitlemeyi sağlamak için kullanılabilir.

HDR fotoğraf çekimlerinde hareketli objeler flu çıkabileceği için kadrajda hareket hâlindeki objeler bulunmalıdır. Bunun nedeni ise farklı üç ayrı pozlama ile art arda fotoğraf çekilmesidir. Farklı pozlama ile çekilen üç fotoğraf art arda çekileceği için hareketli objeler fotoğraflarda kaymaya ve fluluğa neden olur.

HDR fotoğraflar için rüzgârsız havalarda çekim yapılması daha uygun olur. Rüzgârlı havalarda çekim yapılacaksa kadraj geniş tutularak hareketten kaynaklı fluluk fotoğrafa farklı bir etki oluşturabilir. HDR fotoğraf çekiminde kadraj içerisinde hareketli objeler varsa hızlı enstantane kullanılmalıdır (Görsel 5.45, 5.46).

Görsel 5.45: Rüzgârlı hava

Görsel 5.46: Hareketli obje

Fotoğraf çekilirken makinede RAW + JPEG formatı seçilmelidir. RAW format, fotoğrafın negatifi olarak adlandırılır. Fotoğraf görüntü işleme programında RAW eklentisi ile açılır. RAW formatı pozlandırma, doygunluk ve beyaz dengesi ayarlarının işlenmesini sağlar. Fotoğrafa HDR tekniği uygulanacaksa RAW formatı üç farklı pozlandırmaya göre yeniden oluşturularak JPEG olarak kaydedilir.

Manzaralar

Büyük manzara fotoğraflarında kontrol edilmesi gereken birçok değişken vardır. Işık yoğunluğu fazla olan manzara fotoğraflarında ışık dengesini sağlayabilmek için HDR kullanılır.

Güneş Işığında Portreler

Keskin güneş ışığında portrede oluşan açık koyu gölgeler, parlamalar ve diğer etmenler HDR çekimlerle ortadan kaldırılabilir.

Az Işık veya Işığın Arkada Olması

Fotoğrafta HDR tekniği ile fazla karanlık görünen kısımların ön planı aydınlatabilir (Görsel 5.47).

Görsel 5.47: HDR çekim

Doğal veya yapay aydınlatmada ışık her noktaya aynı şekilde dağılmaz. Koyuluk ve açıklık fotoğrafta kontrast yaratır. HDR, ışık ve gölgeli alanların her noktasının görünür olmasını sağlar (Görsel 5.48, 5.49). Bu durum bazen istenen bazen ise istenmeyen bir

Görsel 5.48: HDR çekimlerde ışığın arkada olması

sonuçtur. Ters ışıkta kalan bir binanın görüntüsü, binanın görünmesini engelleyebilir ya da gökyüzünün fazla parlak görünmesine neden olabilir.

Görsel 5.49: HDR görüntü ile görkemli gün batımı.

Canlı Renkler

Çok karanlık veya çok aydınlık konularda, HDR tekniği kullanılarak renklerin bir kısmı geri getirilebilir. Bazen çok canlı olan renkler de, HDR tekniği ile kapatılabilir Görsel 5.50).

Görsel 5.50: HDR çekimde renk

5.2.3. HDR Çekimde Tripod Kullanmanın Önemi

HDR tekniğinde fotoğraf çekiminin kaliteli sonuçlanması için dikkat edilmesi gereken en önemli etken fotoğraf makinesinin tripoda sabitlenmesidir. Bunun nedeni arka arkaya çekilen üç fotoğrafta da kayma ya da titreme olmasına engel olabilmektir (Görsel 5.51). Deklanşöre basıldığı andaki titreme bile fotoğrafın kalitesinin bozulmasına neden olur. HDR fotoğraf çekimlerinde bir kare aynı açıdan birden çok kez fotoğraflandığı için çekimdeki titreme engellenerek en iyi görüntüyü yakalamak ancak tripodla sağlanabilir.

Görsel 5.51: HDR çekim

Çekim ölçümü için el pozometresi kullanmak daha iyi sonuç verir. Fotoğrafı en düşük ISO ayarında çekmek kumlanmayı, piksel kaymalarını ve bozulmaları önler. Görüntü işleme programlarında daha etkili bir sonuç alabilmek için fotoğraflar ışık değişkenliğine göre üç kereden fazla çekilebilir. Fotoğraftaki titremelerin önüne geçmek için deklanşöre basmak yerine kablolu veya kablosuz kumanda ile çekim yapılmalıdır. Titreşimin önüne geçmek için makinenin zaman ayarlayıcısı da kullanılabilir.

5.2.4. HDR Fotoğraf Oluşturma

HDR fotoğraf oluşturmak için öncelikle üç ayrı pozlama değeri ile fotoğraf çekmek gerekir. 0 poz değeriyle çekilen fotoğrafta karanlık ve çok aydınlık çıkan bölgeler için - ve + olmak üzere iki pozlama daha yapılır. 0 poz değeriyle çekilen fotoğrafta karanlık ve aydınlık çıkan yerlerin ışık değerleri + (fazla) pozlanmış kareden ve - (az) pozlanmış kareden alınarak göze hitap eden bir fotoğraf oluşturulur. Oluşan fotoğrafın her tarafı aydınlık, renk doygunluğu fazladır (Görsel 5.52, 5.53) .

Görsel 5.52: Fotoğrafta üç ayrı pozlama değeri

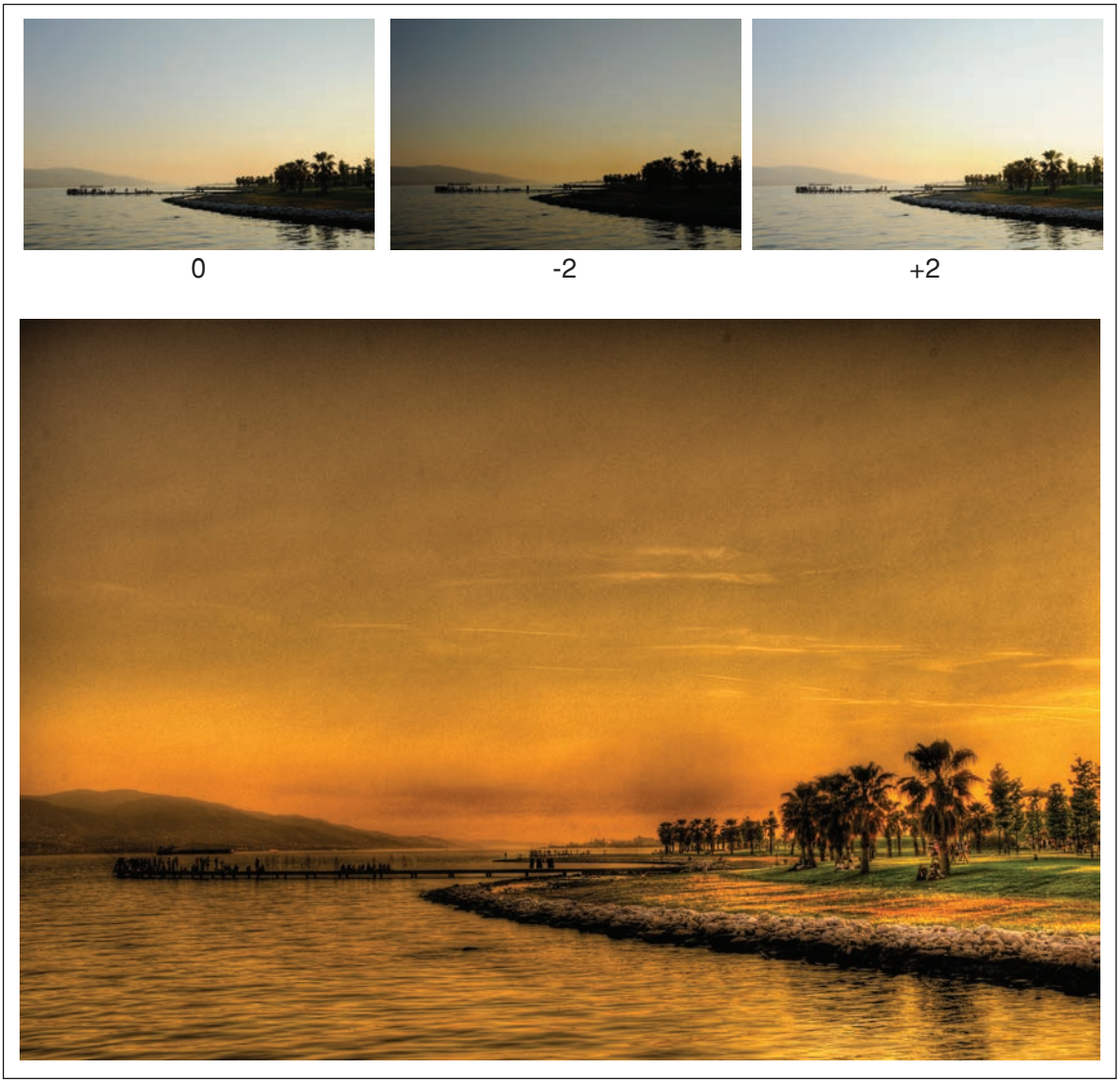

Görsel 5.53: HDR tekniği uygulamış fotoğraf

Üç farklı pozlama değeri ile oluşturulan fotoğrafların birleştirilmesi ile tüm detayları barındıran, ışık dengesizliklerinin olmadığı HDR uygulanmış yeni bir fotoğraf elde edilir. Üç ayrı fotoğraftaki karanlık ve aydınlık bölgeler görüntü düzenleme programındaki HDR işlemi ile dengelenerek her bir fotoğrafın en iyi pozlanmış alanlarının alındığı dördüncü fotoğraf elde edilir.

Çekilen fotoğraflar görüntü düzenleme programına aktarılır. HDR Merge (HDR Mörj) seçeneği ile fotoğrafların parlaklık, kontrast, RGB renk doygunluğu ve gölge dengeleme ayarları yapılır. Fotoğraflar birleştirildiğinde HDR fotoğraf oluşturma işlemi tamamlanmış olur.

HDR tekniğinde Görsel 5.54'teki gibi üç ayrı pozlama değerinde çekilen fotoğraflara görüntü düzenleme programı ile birleştirilmiş ve HDR tekniği uygulanmıştır.

Görsel 5.54: HDR tekniği uygulama aşamaları

2. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : HDR Tekniğiyle Fotoğraf Çekimi 1
AMAÇ : HDR tekniğiyle çekim yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak HDR tekniğine uygun 0, -2, +2 üç farklı pozlama değerlerinde (koyu-orta-açık) fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Tripod
2. Fotoğraf makinesi
3. Yardımcı ekipman

İşlem Basamakları

1. HDR tekniği ile fotoğraf çekimi için uygun konu belirleyiniz.
2. HDR tekniği ile fotoğraf çekim planı hazırlayınız.
3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
4. Makinenizi tripoda bağlayınız.
5. Diyafram öncelikli modu seçtikten sonra ISO ve diyafram ayarlarını yapınız.
6. Manzaranın tamamı net isteniyorsa kısık diyafram değeri ayarlayınız (f 16 gibi).
7. Konuda bulunan tüm renk tonlarını gösterebilmek için pozlama ölçümü modunu ortalama ya da değerlendirmeli olarak ayarlayınız.
8. Konuda pozlama yüksek ya da alçak ise bu durumu dengelemek için pozlama kadrajını kullanınız.
9. Fotoğraf makinesini diyafram moduna ayarlayınız.
10. Deklanşöre yarım basarak enstantane hız değerini öğreniniz.
11. İlk fotoğrafı “0” diğer iki fotoğrafı “-2,+ 2” pozlandırma değerlerinde üç çekimi arka arkaya çekiniz.
12. Pozlamanızı 1 kademelik adımlarla değiştiriniz. Pozlama telafisi kadranını -1, sonrasında -2’ye ve -3’e getirip çekimler yapınız. Daha sonra +1, +2 ve +3 ‘e kaydırarak çekimi tekrarlayınız.
13. HDR tekniği uygulanan fotoğrafları sınıfta paylaşınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 5’te verilen “2. Derecelendirme Ölçeği’ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

UYGULAMA ADI : HDR Tekniğiyle Fotoğraf Çekimi 2
AMAÇ : HDR tekniğiyle çekim yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak HDR tekniği ile üç farklı değerde (koyu-orta-açık) fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Tripod
2. Fotoğraf makinesi
3. Yardımcı ekipman

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. HDR tekniği ile fotoğraf çekimi için hareketsiz doğal ortam belirleyiniz.
3. HDR tekniği ile fotoğraf çekim planı hazırlayınız.
4. Makinenizi tripoda bağlayınız.
5. Diyafram öncelikli modu seçtikten sonra ISO ve diyafram ayarlarını yapınız.
6. Manzaranın tamamı net isteniyorsa kısık diyafram değeri ayarlayınız.
7. Konuda bulunan tüm renk tonlarını gösterebilmek için pozlama ölçümü modunu ortalama ya da değerlendirmeli olarak ayarlayınız.
8. Konu fazla ya da az pozlanmış ise bu durumu dengelemek için pozlama değeri kullanınız.
9. Çekmiş olduğunuz fotoğraftaki aydınlık, karanlık ve orta aydınlık noktaları belirleyiniz.
10. Belirlemiş olduğunuz noktalardan ışık ölçümleri yaparak fotoğraf çekimleri yapınız.
11. Netleme noktası ışık ölçümünü ilk çekimde çok ışık alan noktadan yaparak çekiniz.
12. İkinci çekimde fotoğraf çekimini orta ışık yoğunluğu olan noktadan gerçekleştiriniz.
13. Üçüncü çekimi karanlık noktadan yaparak çekimi sonlandırınız.
14. Çektiğiniz fotoğrafların görüntü düzenleme programı yardımıyla tekniğe uygun düzenlemesini yapınız.
15. HDR tekniği uygulanan fotoğrafları sınıfta paylaşınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 5'te verilen "3. Derecelendirme Ölçeği'ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

2. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda HDR fotoğraf birleştirme uygulaması yapınız.

- Çekim için HDR tekniğine uygun bir konu seçiniz.
- HDR tekniğiyle iç veya dış mekânda fotoğraf çekimi yapınız.
- Belirlediğiniz konuya uygun çekim planı ve ekipman listesini hazırlayınız.
- Çekimi RAW + JPEG formatında gerçekleştiriniz.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekim sırasında pozlama değerine göre makinenin pozlama ölçeğinin 0 (sıfır) noktasına getiriniz.
- Çekimi, çekim planınıza göre gerçekleştiriniz.
- Görüntü düzenleme programında çekmiş olduğunuz fotoğrafın ışığını eksi artı pozlama ile iki farklı değerde değiştiriniz. Elde edilen üç farklı ışık değerindeki fotoğrafları programın HDR özelliğini kullanarak birleştiriniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizle aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim için uygun çekim planı yapmış.		
HDR tekniğine uygun fotoğraflar çekmiş.		
Görüntü düzenleme programında fotoğrafların ışığını eksi artı pozlama ile değiştirmiş.		
Işık değerleri değiştirilen fotoğrafları programda uygun şekilde birleştirmiş.		
HDR tekniğiyle işlediği fotoğrafları JPEG formatında kaydetmiş.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

5.3. GEZİ FOTOĞRAFI ÇEKİMİ

Gezi fotoğrafçılığı; eşsiz manzara, tarihi güzellik ve farklı kültürlerin bir araya getirdiği yaşam biçimlerini yansıtan kareleri hatıra, belgeleme, eğlence amacıyla kayıt altına almaktır. Gezi fotoğrafçılığı konu ve teknik olarak doğa, portre, manzara, mimari gibi çok geniş bir alanı ve türü kapsar. Bu açıdan bakıldığında iyi bir gezi fotoğrafçısı, çekim teknikleri, fotoğraf makinesi ve ekipman bilgilerinin yanı sıra, tüm fotoğraf türlerine de hâkim olmalıdır. Gezi fotoğrafçısı, seyahat etmeyi sevmeli, keşfetme heyecanı taşımalı ve özgür ruhlu olmalıdır.

Görsel 5.55, 5.56, 5.57'de farklı konu ve kompozisyonlarda gezi fotoğrafları görülmektedir.

Görsel 5.55: Hareket

Görsel 5.56: Renk

Görsel 5.57: İç mekân

5.3.1. Gezi Fotoğrafı

Gezi fotoğrafçılığı, fotoğraf çekmek amacıyla düzenlenen gezilerde yapılan çekimleri kapsar. Bu geziler sırasında çekilen fotoğraflar gezi fotoğrafları olarak adlandırılır. Gezi fotoğrafçısı gezdiği gördüğü yerleri, o yerlere ait insanları, insanların yaşam koşullarını, kültürel ve coğrafi özellikleri fotoğraflayarak belgelemektedir. Gezi sırasında fotoğraflanan yerler, bölgeler gezilen döneme ait kültürel özellik ve gezilen yerin coğrafyası kayıt altına alınmaktadır. Gezilen ülke veya şehrin kültürel yapısını sergilemek, görülmedik konuları fotoğraflamak gezi fotoğrafçılığının önemli unsurlarındandır (Görsel 5.58, 5.59). İyi bir gezi fotoğrafçısı, gezilen bölgenin kültürel değerlerini ortaya koyabilmelidir.

Görsel 5.58: Yaşam alanları

Görsel 5.59: Dış mekân

3. ETKİNLİK

Aşağıda bulunan noktalı yerlere gezi fotoğrafı çekimi yapmak üzere bir çekim gezisi planlayınız.

- Bulunduğunuz şehri en iyi yansıtacak kültürel ve tarihi mekânları listeleyiniz.
- Listenizde yer alan mekânları tercih etme nedenlerinizi yazınız.

5.3.2. Gezilecek Yerlerle İlgili Ön Araştırma

Gezilen yerler, karşılaşılan olay ve konular, fotoğrafı çeken kişinin bakış açısıyla fotoğraflanmalıdır (Görsel 5.60). Geziler sırasında çekilecek fotoğraflardan en iyi sonucu almak için dikkat edilmesi gereken kurallar, kullanılması daha uygun olan fotoğraf makineleri ve bazı aksesuarlar vardır. Gezilecek yer ve mekânların ne zaman, hangi tarihlerde fotoğraflanacağına karar verilerek ön araştırma yapılmalıdır. Gidilen yerde kalma süresine göre o mekânın hangi saatlerde fotoğraflanacağı araştırılmalıdır. Gezilecek yerlerle ilgili ön araştırma yapılırken dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Gidilecek yerin planlanması
- Uygun ekipman seçimi
- Mevsim şartları
- Gezi çekim modlarının belirlenmesi
- Detay çekimleri

Görsel 5.60: Gece çekimi

Gidilecek Yerin Planlanması

Hangi tarihte nereye gidilmesi gerektiği, gidilecek yere uygun makine ve ekipman belirlenerek planlanmalıdır.

Gidilecek ülke, şehir, köy gibi yerleşim alanları ve bu yerleşim alanlarında bulunan müze gibi kültürel mekânlar ziyaretten önce araştırılmalı ve fotoğraf çekimi yapılırken etik kurallara dikkat edilmelidir. Çekilecek konu dini açıdan özel bir yer, müze veya özel mülk olabilir. Bu durumda çekimlerden önce izin alınmalıdır. Kişilerin de özel alanlarına ve yaşamlarına müdahale edilmeden çekim yapılmalıdır.

Gezi fotoğrafçısı fotoğraf tekniklerine ne kadar hâkim olursa olsun gideceği yer hakkında tarihi ve kültürel bilgi edinmelidir. Edindiği bilgiler fotoğrafçıya fotoğraflayacağı konu hakkında fikir verir. Yaratıcı ve özgün fotoğraflar çekebilmek için mekân ya da çevre özgürce gezilerek keşfedilmelidir.

Görsel 5.61'de Fas'ın Kazablanka şehrindeki en önemli tarihi yapıtlardan olan II. Hasan Camii fotoğraflanmıştır

Görsel 5.61: Fas'ın Kazablanka şehri, II. Hasan Camii

Fas'ın beyaz şehri olarak adlandırılan ve Atlas Okyanusu'nun sınırında bulunan bu şehir Fas'ın en büyük şehridir. Kazablanka'nın en önemli yapısı olan II. Hasan Camii, Mekke'den sonra dünyanın en büyük camisidir. Kral II. Hasan'ın bir rüyası üzerine yapımına başlanan bu muhteşem cami, kralın rüyasına uygun şekilde Atlantik Okyanusu'nun üzerine inşa edilmiştir. 1980'de yapımına başlanan cami, sekiz yılda tamamlanmıştır. Caminin minaresi iki yüz metre yüksekliğindedir. Aynı anda yüz bin kişinin namaz kılabildiği ve çok ince bir işçiliğin ürünü olan caminin üzeri açılabilir konumda inşa edilmiştir.

Görsel 5.62'de Şanlıurfa'nın Harran ilçesinin konik kubbeli evlerinin kültürel yaşamı fotoğraflanmıştır. Şanlıurfa'nın Harran ilçesi milattan önceki dönemlere uzanan bir tarihe sahiptir. Kuzey Mezopotamya'nın kadim yerleşim yerlerinden biridir. Harran bölgesi, birçok medeniyetin ve kültürün beşiği olmuş, dünyanın en önemli coğrafyalarından biridir. Türkiye üzerinden Suriye ve Irak'ı bağlayan geçiş yollarının üzerindedir. Geçmişten bugüne kadar uzanan köklü örf ve adetleri vardır. Harran, bindirme tekniğiyle yapılmış ve külah biçimindeki konik kubbeli evleri ile ilgi çekmektedir. Kubbe evler 1979 yılında arkeolojik ve kentsel sit alanı olarak tescil edilerek korumaya alınmıştır. Bölge iklimine uyumlu, yazın serin, kışın sıcak olan kubbeli Harran evlerinde, tavukların daha çok yumurtladığı, at gibi bazı hayvanların daha uysal olduğu, kuru soğanların çabuk filizlendiği rivayet edilmektedir. Harran'da yaşam geçmiş dönemlerin kültürünü, tarihini ve yaşam izlerini yansıtmaktadır.

Görsel 5.62: Harran, Şanlıurfa

Görsel 5.63 ve 5.64'te İzmir'in Selçuk ilçesine bağlı bir dağ köyü olan Şirince Türkiye'nin en estetik köylerinden biri olarak gösterilebilir. 19. yüzyılda özellikle ihracata yönelik incir üretimiyle ünlü bir Rum kasabasıdır. Şirince, mimari yapısı ve doğal güzellikleri ile turistik köydür. Rivayete göre ilk adı Kırkınca olan bu köy adını, dağlara çıkan kırk kişiden almıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında dönemin İzmir valisi Kazım Dirik'in talimatıyla köyün adı Şirince olarak değiştirilmiştir. 1923'te Türkiye-Yunanistan Nüfus Mübadelesi sonucu Kavala ve Somokol köylerinden gelen mübadiller iskân edilmiştir. Mahalle içinde iki Rum kilisesi bulunmaktadır. Şirince köyünün bilinen en önemli özelliği hiçbir evin diğerinin manzarasını kapatmamasıdır.

Görsel 5.63: Şirince

Görsel 5.64: Şirince

Dünya'nın en uzun boyunlarına sahip "Zürafa boyunlu" kadınlar, Kayanlar isimli bir halkın mensuplarıdır. Kayanlar, Güneydoğu Asya'da yer alan Myanmar'da (Burma) ve Tayland'da yaşamaktadır. Zürafa kadınlar Kuzey Tayland'da bulunan Padaung kabilesindendir. Padaung, Shan dilinde uzun boyun anlamına gelir. Padaung kadınları, beş yaşından sonra her yeni yaşlarında bir halka takar ve yıllar geçtikçe taktıkları halka sayısı otuz yediyi bulur. Yaklaşık on ila on iki kilogram ağırlığı bulan bu ağır pirinç halkalar zamanla omuzları aşağı bastırıp vücudun şeklini bozarak boynu uzatır. Zürafa boyunlu kadınlar aynı halkaları ayak ve kollarına da takar.

Padaung kadınları dişi bir ejderha olan atalarına benzemek için pirinç halkalar ile boyunlarını uzatır. Bu halkalar, savaşçı ve özgür ruhlu Karen kavminin gurur simgesi hâline gelmiştir. Bu kabilenin erkekleri tarlalarda çalışmakta, kadınları ise dokumacılık ve ahşap oymacılığı yapmaktadır (Görsel 5.65).

Görsel 5.65: Zürafa boyunlu kadınlar

3. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda bulunduğunuz çevreyi en iyi yansıtacağını düşündüğünüz mekânlardan birini seçerek fotoğraf çekim gezisi planlayınız.

- Geziden önce gidilecek yer hakkında tarihi ve kültürel bilgi edininiz.
- Özgün fotoğraflar elde edebilmek için fotoğraflanacak yerin doğal özellikleri hakkında fikir edininiz.
- Gezilen mekânı en iyi yansıtacak fotoğraf çekimleri yapınız.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizle aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı konuya uygun yeri belirlemiş.		
Çekim için uygun çekim planı yapmış.		
Çekim yapacağı yer hakkında bilgi edinmiş.		
Mekânı yansıtacak fotoğraflar çekmiş.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

Uygun Ekipman Seçimi

Ekipman seçiminde gezilecek yer, çekimin, yapılacağı zaman ve mevsim dikkat edilecek konular arasındadır. Uzun pozlama, portre, mekân, manzara, makro gibi konulardan hangisinin çekileceğine karar verilerek seçilen konuya uygun makine ve yardımcı ekipman temin edilmelidir (Görsel 5.66, 5.67). Objektif seçiminde; normal, geniş, dar açılı ve değişken odaklı objektifler tercih edilmelidir. Değişken odaklı objektiflerin odak aralığı geniş ve aynı zamanda tele objektiflerin özelliklerini de taşıdığından ilk sırada düşünülmelidir. Yardımcı ekipman seçilirken tripod, filtre, şarj cihazı gibi konuya uygun olanlar tercih edilir. Ekipman, gezi süresince taşınabilir ağırlıkta olmalıdır.

Görsel 5.66: Geniş açı objektif

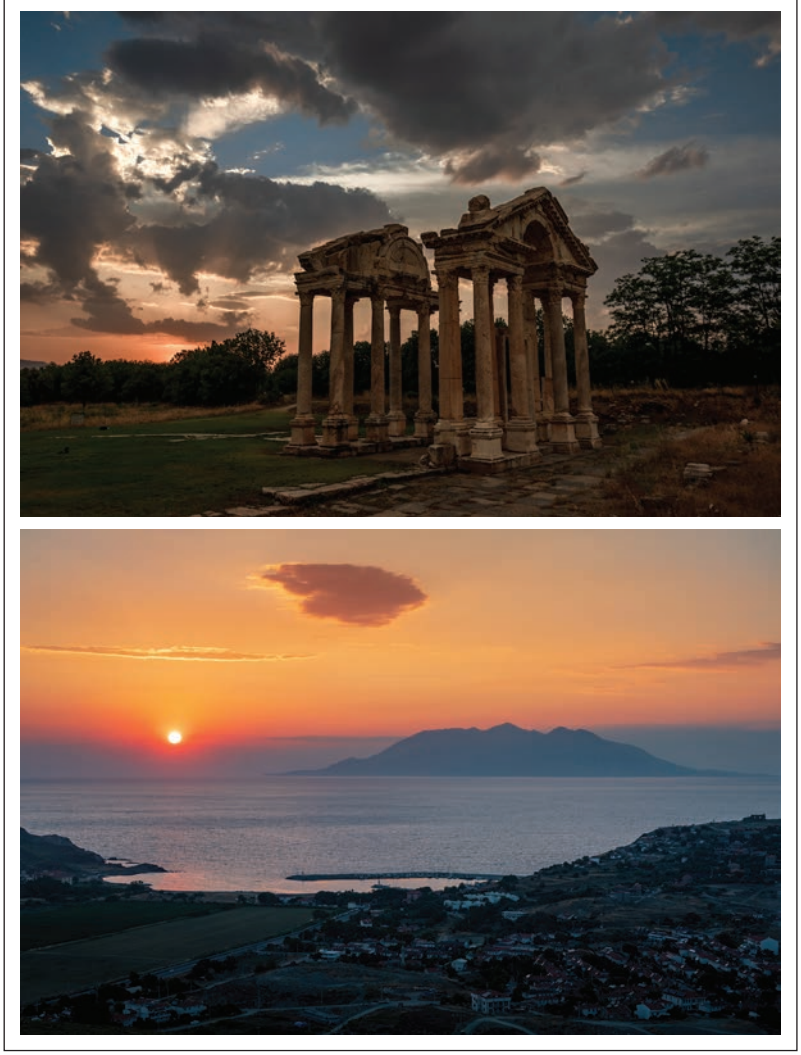

Görsel 5.67: Zoom objektif

Görsel 5.68 ve 5.69'da normal açılı ve makro objektifle çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 5.68: Makro objektifle çekilmiş fotoğraf

Görsel 5.69: Normal açılı objektifle çekilmiş fotoğraflar

Görsel 5.70'te değişken açılı (normal - tele) objektifle çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 5.70: Değişken açılı objektifle çekilmiş fotoğraflar

Gezi mekânındaki farklı konu ve olayları seri şekilde görüntülemek için kullanılan objektiflerin değişken odak aralığına sahip olması avantajdır. Böylelikle gezilen yerdeki geniş manzaralar ve uzak konuların detay görüntüleri pratik bir şekilde fotoğraflanabilir (Görsel 5.71, 5.72, 5.73). Öncelikle gezilen yerin özellikleri belirlenerek konuya karar verilmeli ve uygun ekipman taşınmalıdır.

Görsel 5.71: Normal açılı objektifle çekilmiş fotoğraf

Görsel 5.72: Normal açılı objektifle çekilmiş fotoğraf

Görsel 5.73: Tele objektifle çekilmiş fotoğraf

Mevsim Şartları

Gezilecek yerde hangi mevsimin yaşandığı ve mevsime bağlı hava değişimleri çekimleri etkileyen unsurlardır (Görsel 5.74). Gezi çekimlerinden önce fotoğraflanacak yerin mevsimsel özellikleri önceden araştırılmalıdır. Görsel 5.75, 5.76'da görüldüğü gibi fotoğrafın konusu mevsime göre farklı etkiler gösterir. Mevsim ve hava durumu çekimi etkileyebileceği gibi ekipmanı da etkileyebilir. Fotoğraf makineleri genelde 45 °C ile -20 °C aralığında çalışabilir. Bu değerlerin altında ya da üstündeki sıcaklıklarda makineler ve piller bozulabilir. Fotoğraf makinesini sıcaktan veya soğuktan korumak için koruyucu çantalar kullanılmalıdır.

Görsel 5.74: Mevsimin fotoğrafa etkisi

Görsel 5.75: Farklı mevsimlerde fotoğraf etkileri

Görsel 5.76: Farklı mevsimlerde fotoğraf etkileri

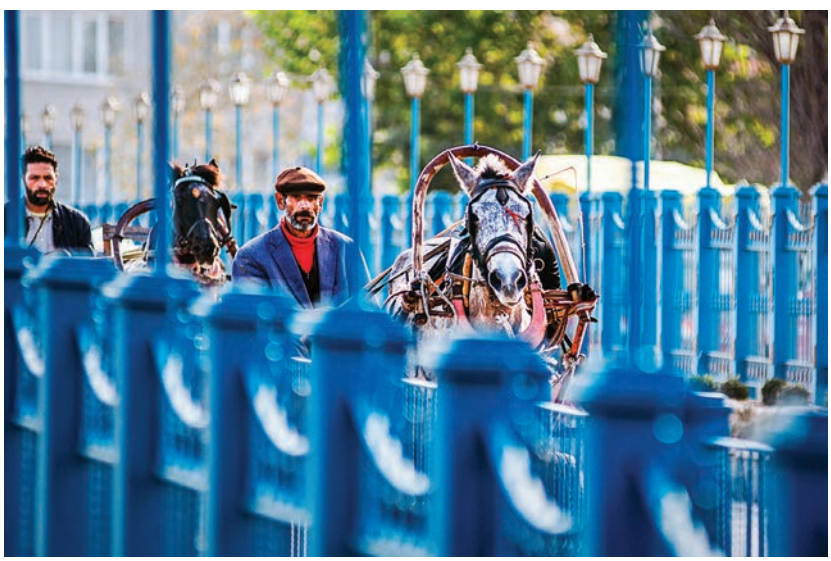
Gezi Çekim Modlarının Belirlenmesi

Fotoğraf makinesi ayarları, gezilen yerlerde aniden karşılaşılan bir konu çekmek için deklanşöre hemen basılacak halde hazır olmalıdır. Fotoğraf makinesi ortamın durumuna göre manuel, diyafram ya da enstantane öncelikli modda kullanılabilir.

Gezi sırasında hareketli konularla karşılaşıldığı anlarda enstantane öncelikli mod kullanılır (Görsel 5.77, 5.78). Enstantane, konuya göre anı durdurmak ya da hareketi anlatmak için uygun değerde seçilir. Estantane öncelikli modda diyafram, ortam ışığına uygun olacak şekilde makine tarafından otomatik ayarlanır. Ancak diyafram ayarı aralığının enstantane ayarı aralığına karşılık gelmediği durumlarda ISO ayarı ile sorun çözülebilir. Fotoğrafçı gezi sırasında White Balance ayarını kişisel tercihleri, hava ve ışık koşullarına göre belirlemelidir. Işık koşullarının değişken olduğu ve hızlı karar verilmesi gereken çekimlerde White Balance otomatik ayarda tutulmalıdır. Otomatik White Balance ayarı istenen sonuçları vermese de anlık çekimler için kullanılabilir.

Görsel 5.77: Gece ve ışık

Görsel 5.78: Hareketli konu

Fotoğraf makinelerinde birçok çekim modu bulunur. Bu çekim modlarından biri de özel ayar modudur. Özel ayar modunda fotoğrafçı, özellikle tercih ettiği renk ve ışık koşullarına uygun ayarlar yapar. Anlık ve zorlu ortamlarda özel ayar modu ile istenen sonuçlar elde edilemiyorsa ortalama değerler veya sıklıkla kullanılan çekim modları tercih edilir.

Görsel 5.79'daki fotoğraflarda farklı ışık koşullarında çekilmiş ters ışık ve uzun pozlama tekniklerinin kullandığı görülmektedir. Bu tekniklerin çekimi için fotoğrafçı özel çekim modları kullanmıştır. Fotoğrafçı, gezi fotoğraflarını özgün bir bakış açısıyla sunmak istediğinde farklı teknikler kullanmalıdır.

Görsel 5.79: Gezi fotoğrafında farklı teknikler

BİLGİ KUTUSU

Fotoğrafçı, ilk kez gittiği bir yerde yeni bir bakış açısı ile gezi fotoğrafları çeker. Bu fotoğraflar, daha önce çekmiş olduğu fotoğraflardan farklı olup yeni bir yer görmenin heyecanını yansıtır. Gezi fotoğrafı çekmenin amacı gidilen yeri, kültürel ve çevresel olarak tanıtmaktır. Fotoğrafçı, bu amaç doğrultusunda yaptığı çekimin en etkileyici şekilde sonuçlanmasını ister. Fotoğraflarda insan yüzleri görünmeyecek şekilde ya da ayrıntıya girilmeden, geniş açı ile çekim yapılmalıdır. Belgesel gezi fotoğrafı çekimlerinde insan yüzlerinin görünmesi gerekiyorsa fotoğraflarda yer alacak kişilerden izin alınmalıdır.

"Gezmek, insanı değiştiren bir eylemdir."

4. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Gezi Fotoğrafı Çekimi
AMAÇ : Gezi fotoğrafı çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bölgenin karakteristik özelliklerini yansıtan gezi fotoğrafları çekiniz.

Araç Gereç

1. Tripod
2. Fotoğraf makinesi
3. Yardımcı ekipman

İşlem Basamakları

1. Bulunduğunuz bölgenin karakteristik özelliklerini araştırınız.
2. Araştırmalarınız sonucunda çekim yapmaya uygun dış mekân belirleyiniz.
3. Çekim için gezi planı hazırlayınız.
4. Geziden önce çekim yapılacak bölgenin karakteristik özellikleri hakkında bilgi edininiz.
5. Gezi planına uygun çekim planı hazırlayınız.
6. Çekim için gereken izinleri alınız.
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
8. Fotoğraf makinenizi ve yardımcı ekipmanınızı hazırladıktan sonra çekiminizi gezi ve çekim planınıza uygun gerçekleştiriniz.
9. Çekim sırasında kompozisyon kurallarına ve kadraja dikkat ediniz.
10. Çekimi yaptıktan sonra çekilen fotoğraflarla sunum hazırlayınız.
11. Hazırladığınız sunumu sınıfta paylaşınız.
12. Hazırladığınız sunumda yer alan fotoğrafların çekimden önce yaptığınız araştırmaya uygun olup olmadığını sınıfta tartışınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 5'te verilen "4. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Detay Çekimleri

Fotoğrafçı, kimi zaman konunun sadece küçük bir kısmına dikkat çekmek isteyebilir. Bu durumda fotoğrafçı "detay plan" kullanır ve bütünde vurgulanmak istenen noktaya doğru görüntü yaklaştırılır. Detay konunun farklı açılardan yansıtılmasını sağlar. Detay çekimlerinde amaç dikkat çekilmek istenen detayın doğrudan izleyiciye anlatılmasıdır. İzleyici, parçaya bakarak bütünün tamamı hakkında fikir sahibi olabilir. Görsel 5.80 ve 5.81 'deki gibi çekilen konu bazen detaylarla daha vurucu anlatılabilir.

Görsel 5.80: Detay çekimi

Görsel 5.81: Detay çekimleri

5. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Gezi Fotoğrafı Detay Çekimi
AMAÇ : Gezi fotoğrafında detay çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak iç mekânda, mekânı en iyi yansıtan bölümlerin detaylı fotoğraf çekimlerini yapınız.

Araç Gereç
1. Tripod
2. Fotoğraf makinesi
3. Yardımcı ekipman

İşlem Basamakları
1. Bulunduğunuz bölgenin karakteristik özelliklerini yansıtan bir mekân belirleyiniz.
2. Çekimden önce karakteristik özelliği olan mekânın iç mekânında özel anlam taşıyan, mekânın özelliğini yansıtan detayları araştırınız.
3. Çekim için gezi planı hazırlayınız.
4. Gezi planına uygun çekim planı hazırlayınız.
5. Çekim için gereken izinleri alınız.
6. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak çekim yapınız.
7. Makinenizi çekmek istediğiniz detayı en iyi yansıtacak çekim moduna ayarlayınız ve çekimi gerçekleştiriniz.
8. Çekim sırasında kompozisyon kurallarına ve kadraja dikkat ediniz.
9. Çekimi yaptıktan sonra çekilen fotoğraflarla sunum hazırlayınız.
10. Hazırladığınız sunumu sınıfta paylaşınız.
11. Hazırladığınız sunumda yer alan fotoğrafların çekimden önce yaptığınız araştırmaya uygun olup olmadığını sınıfta tartışınız.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 5'te verilen "5. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

5.4. PANORAMA TEKNİĞİ İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Panorama, normal kadrajlardan farklı olarak görüntünün daha geniş görünmesine denir. Geniş açılı objektif ile görüntülenemeyen alan fotoğraflanmak isteniyorsa birkaç çekim yapılarak panoramik fotoğraflar elde edilebilir. Panoramik fotoğrafla hem geniş bir alan hem de yüksek çözünürlükte fotoğraflar çekilir. Panoramik fotoğraflarda geniş açılı objektiflerdeki gibi yayma ve küçültme etkisi görülmez.

Panorama görüntüler için tasarlanmış fotoğraf makineleri kullanılabileceği gibi geniş açılı objektiflerle yapılan çekimlerin birleştirilmesi ile de panoramik görüntü oluşturulabilir. Panoramik fotoğraf çekimleri için birden fazla fotoğraf çekimi yapılır. Bu tür çekimlerde fotoğraf makinesi sabitlenmelidir. Panoramanın yapılacağı manzaranın geniş görüldüğü bir yer çekim alanı olarak seçilmelidir (Görsel 5.82, 5.83). Fotoğraf makinesi ile çekimden önce açılar kontrol edilmelidir. Birden fazla fotoğraf birleştirileceği için birleşim yerleri bir önceki çekim yerinin bitiş noktasından %20 veya %25 öncesinde başlamalıdır. Bu iç içe çekimler, fotoğraflar birleştirirken referans noktaları oluşturur. Fotoğraf çekiminde açıyı değiştirdikçe değişen pozlama değerlerinin doğru pozlanmasına dikkat edilmelidir.

Görsel 5.82: Kış panoraması

Görsel 5.83: Arkeolojik panorama

5.4.1. Panoramik Fotoğraf

Panorama çekimi fotoğraf makinesi ile görüş alanında bulunan nesnelerin birden fazla yatay veya dikey kadrajlı fotoğraflarının çekilmesi ve bu çekimlerin tek bir fotoğrafta birleştirilmesidir. Panoramik fotoğraf, Görsel 5.84'deki gibi normal açılarda çekilen fotoğraflara göre daha fazla geniş açı ve görüntüye olanak sağlayan bir çekim türüdür. Bu çekim türü fotoğrafta kullanım yerine göre farklı avantajlar sağlar. Panoramik çekim tekniği yüz elli yıllık geçmişi olan bir tekniktir.

Görsel 5.84: Şehir panoraması

Panoramik fotoğraf için en az iki en fazla dokuz kare çekim yapılabilir (Görsel 5.85). Büyük alanlarda kullanılmak için yüksek çözünürlükte fotoğraflar elde edilmek isteniyorsa çekilen kare sayısı fazla olmalıdır.

Görsel 5.85: Panorama tekniği çekim aşamaları

5.4.2. Panoramik Fotoğrafın Özellikleri

Panoramik fotoğraf çekimleri, doğru sonuca ulaşabilmek için bazı kurallar çerçevesinde yapılmalıdır. Panoramik fotoğraflarda dikkat edilmesi gereken belli başlı noktalar şunlardır:

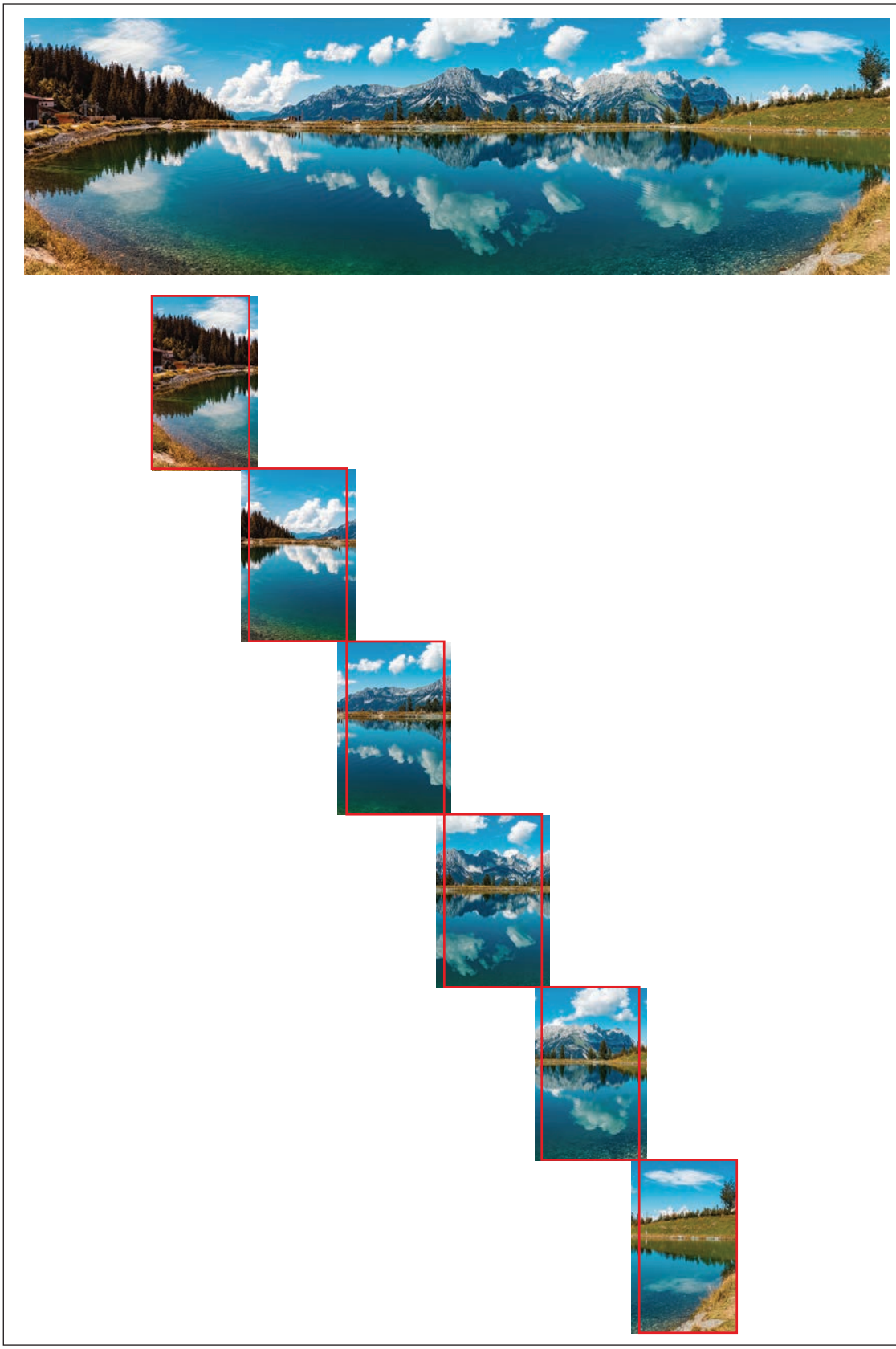
- Çekimler, konudan biraz uzakta, geniş ve açık bir alanda yapılmalıdır (Görsel 5.86).
- Tek renk arka plan kullanılmamalıdır.
- Mecbur olmadıkça polarize filtre kullanılmamalıdır.
- Değişken havalarda deniz, göl çekimlerinde dalgalı çekim yapılmamalıdır.
- Panorama yatay çekilen fotoğraflarla da yapılır ancak fotoğrafları daha fazla büyütebilmek için dik kadraj ile çekim tercih edilir.
- White Balance ayarı otomatik moddayken çekilen fotoğraflarda farklı renkler oluşabilir.
- Mümkünse hava durumuna uygun White Balance ayarı seçilmeli veya White Balance ayarı manuel olarak yapılmalıdır (Görsel 5.87).
- Enstantane, diyafram, netlik ve beyaz ayarı gibi tüm değerler manuel olmalıdır.
- İlk fotoğraf ile ikinci fotoğraf arasında %20, 25 veya %30 ortak alan olmalıdır (Görsel 5.88). Daha fazla ortak alan daha fazla fotoğraf çekilmesine neden olur.
- Bilgisayarda işlem yapmak için RAW formatında çekim yapılması önerilir.
- Konuya en az 10 metre uzaklıkta durulmalıdır.

Görsel 5.86: Doğal ortam panoraması

Görsel 5.87: Köprü panoraması

Görsel 5.88: Panorama tekniği çekim aşamaları

5.4.3. Panoramik Fotoğraf İçin Kullanılan Ekipman

Panoramik fotoğraf çekiminin sabah veya akşam yapılması ışık nedeniyle ekipman seçiminde değişikliğe neden olabilir (Görsel 5.89).

Görsel 5.89: Şehir panoraması

Tripod

Düşük enstantane ve sarsıntı önlemek için tripod kullanılmalıdır. Makine tripod ile sabit durumda olduğu için sadece kamerayı yana çevirerek (tripod sabit kalacak şekilde), ikinci fotoğrafın kadrajına geçildiğinde, belli bir açı taranmış olur. İki boyutlu fotoğraf düzleminde perspektif etkisi oluşur.

Geniş Açı veya Tele Objektif

Panorama fotoğraf çekimlerinde konuya uygun geniş açı veya tele objektif kullanılmalıdır.

Panorama Başlığı

Dijital fotoğraf makineleri ile yapılan ve birden fazla tekrarlanan çekimler için kullanılmaktadır. Görsel 5.90'daki gibi panoramik fotoğraflar çekebilmek için tripodla 360 derece dengeli dönebilen panoramik tripod başlığı kullanılabilir. Panorama başlığıyla panoramik fotoğraf çekebilmek için başlığın üzerindeki derecelere de bakarak konunun 360 derece fotoğrafı çekilmelidir (Görsel 5.91).

Görsel 5.90: 360 derece sanal tur için başlık

Fotoğrafları çekerken her bir fotoğraf karesi üst üste bindirilmelidir. Çekim yapılan objektif açısı ile panorama başlığındaki dereceler arasındaki orantı dikkate alınarak kaç adet fotoğraf çekileceği hesaplanmalıdır. Elde edilen 360 derecelik panoramik fotoğraf, piksel tabanlı program aracılığıyla dairesel [circular (sirkulır)] görüntü hâline dönüştürülmektedir (Görsel 5.92).

Görsel 5.91: 360 derecelik panoramik fotoğraf

Görsel 5.92: Piksel tabanlı programda oluşturulmuş dairesel panorama

Kumanda veya Kablo Deklanşör

Düşük ışıkta yapılan uzun pozlama çekimlerinde kablo deklanşör kullanılmalıdır. Kumanda veya kablo deklanşör makinedeki deklanşöre basıldığında oluşacak titreşimi engellemek amacıyla kullanılmaktadır.

Pil ve Hafıza Kartı

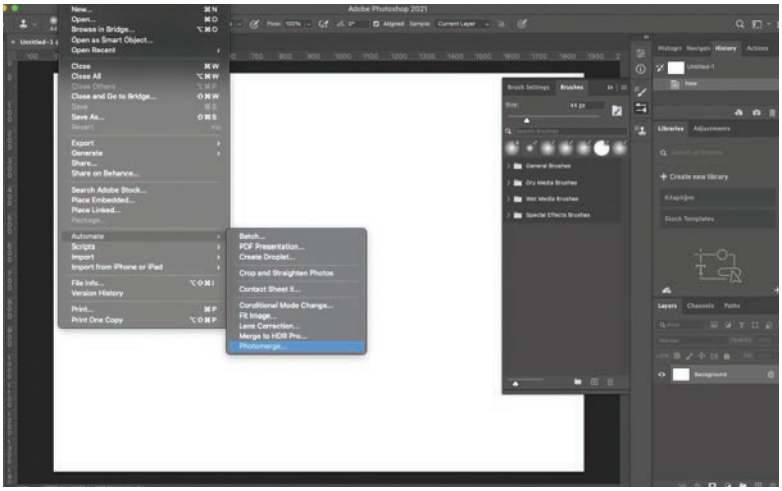
Pil ve hafıza kartları kontrol edilerek çekim yapılmalıdır. Her çekimde yedek pil ve hafıza kartı bulundurulmalıdır.

5.4.4. Fotoğrafların Görüntü Düzenleme Programında İşlenmesi

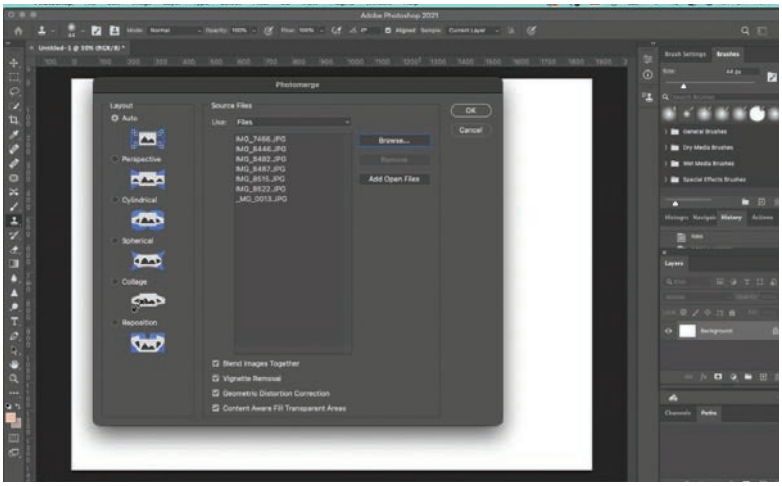
Panoramik çekimlerde çok geniş açılı bir objektif kullanılsa da panoramayı oluşturup son hâline getirebilmek için bir yazılıma ihtiyaç vardır. Bu konuda belli başlı yazılımlar bulunmaktadır.

Fotoğraflar, JPEG veya RAW oluşlarına göre bazı işlemlerden geçirilmelidir. RAW fotoğraflar görüntü işleme programları ile işlenebilir. İşlenen RAW format fotoğrafları JPEG'e çevrilir. JPEG fotoğraflar görüntü düzenleme programının panoramik birleştirme bölümünde birleştirilebilir.

Görüntü düzenleme programı açılarak JPEG fotoğraflar aktarılır. Görüntü düzenleme programının "File" menüsünden Automate>Photomerge (Adomeyd >Fotomörc) seçeneği seçilir. Browse (Bravs)seçeneğinden panorama için çekilen fotoğraflar çağrılır (Görsel 5.93).

Görsel 5.93: Automate> Photomerge seçimi

Görsel 5.94: Panoramik görüntünün oluşturulması

Ekranda açılan Photomerge penceresinin sol tarafındaki Layout (Leyaut) menüsünün altında bulunan Auto seçeneği işaretlenir. OK butonuna basılarak panoramik görüntünün oluşması sağlanır (Görsel 5.94).

Layout menüsünün altındaki Auto seçeneğinin dışında kalan Perspektive (Pörspektiv), Cylinrical (Silindrıkıl), Spherical (Sipirıkıl), Collage (Kolaj) ve Reporsition (Reporseşın) seçenekleri ile farklı perspektif ve görsel algılar elde edilir.

Program panoramayı oluşturduktan sonra fotoğrafın kadrajı düzeltilebilir. Ardından Layer penceresinden Flatten Image (Flaadın İmıç) ile birleştirilir. Birleştirme yerlerindeki hatalar Clone Stamp (Klon Stemp) seçeneği ile düzeltilerek rötuşlanır ve dosya kaydedilir.

Panoramik fotoğraflarla istenirse 360 derece küresel fotoğraf da oluşturabilir. Polar panorama fotoğrafı görüntü işleme programı ile yuvarlayarak her yeri küre (arkası, önü) hâline getirme işlemidir. (Görsel 5.95, 5.96). Bu işlem için çekilen konunun her yeri (arkası, önü, sağı, solu) fotoğraflanmalıdır. Polar panorama fotoğraf yapmak için, fotoğrafın balıkgözü veya geniş açı objektifle çekilmiş olması yeterlidir. Fotoğrafın başlangıç ve bitiş noktası her iki noktada eşit olmalıdır.

Görsel 5.95: 360 derece panoramalar

Görsel 5.96: Şehir küresel panoraması

Fotoğraflar RAW formatında çekilerek işlenir. Çekilen her kare üç farklı pozla kaydedilerek birleştirilir. HDR fotoğrafları birleştirilerek Görsel 5.97'deki gibi HDR panoramik elde edilebilir

Görsel 5.97: HDR panorama

4. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda RAW formattaki fotoğrafları panoramik fotoğrafa dönüştürünüz.

- RAW formatta çektiğiniz peş peşe gelen en az üç fotoğrafı görüntü işleme programıyla işleyiniz
- İşlenen RAW formattaki fotoğrafları JPEG'e çeviriniz.
- JPEG fotoğraflarınızın görüntü işleme programında panoramik birleştirmesini yapınız.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizle aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
RAW formatta çekilen en az iki fotoğraf seçmiş.		
RAW fotoğrafları programda işlemiş.		
İşlenen fotoğrafları JPEG'e çevirmiş.		
JPEG fotoğrafları panoramik fotoğrafa dönüştürmüş.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

6. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Panoramik Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Panorama tekniğiyle fotoğraf çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak belirlediğiniz bir dış mekânda panoramik fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Yardımcı ekipman
3. Bilgisayar
4. Kablolu veya kablosuz deklanşör

İşlem Basamakları

1. Panoramik fotoğraf çekimine uygun bir dış mekân belirleyiniz.
2. Çekim planı hazırlayınız.
3. Çekim için gereken izinleri alınız.
4. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
5. Tripodu panoramanın ortasına yerleştiriniz.
6. Çekim formatını RAW formatına ayarlayınız.
7. Fotoğraf makinesinin gövdesini tamamen el ile ayarlanacak şekilde sabitleyiniz.
8. Sabitlenen makine ile üçte biri önceki kadraja denk düşecek biçimde sıralı fotoğraflar çekiniz.
9. Çekimlerde 50 mm ve üstü odak uzaklığı olan objektif kullanınız.
10. Panoramanın tüm çekimlerinde tek bir pozlandırma değeri kullanınız.
11. ISO ayarını mümkün olduğu kadar küçük değerde tutunuz (100-200 ISO gibi).
12. Birleştirme paylarını geniş tutunuz (%20, 25 veya 30 gibi).
13. Görüntü düzenleme programı ile fotoğraflar birleştirileceği için alttan ve üsten kesilecek alanları göz önünde bulundurarak konuya uygun kadrajla çekim yapınız.
14. Kenarlarından üst üste bindirilecek şekilde en az iki fotoğraf çekimi yapınız.
15. Çekimlerden sonra fotoğrafları görüntü düzenleme program ile birleştiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 5'te verilen "6. Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerde (...) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Doğal fotoğraflarda insana ait küçük ögeler yer alır.
2. (….) Doğal ortam ışığında doğru pozlama fotoğrafı etkiler.
3. (….) Gezi fotoğraflarında sadece gezilen bölgenin kültürel değerlerine dikkat edilir.
4. (….) Panoramik görüntü elde edebilmek için birden fazla fotoğraf birleştirilir.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

5. Doğa fotoğrafı çekimlerinde konuya ……bakış açısıyla yaklaşmak gerekir.
6. Kadrajdaki koyu ve açık alanların dengelenebilmesi için ……tekniği geliştirilmiştir.
7. Gezi fotoğrafı çekimi yapılırken …… kurallara dikkat edilmelidir.
8. Geniş açı objektiflerin verdiği yayma ve küçültme etkisi …….. fotoğraflarda olmaz.

C) Aşağıdaki soruları okuyarak doğru cevaplarını işaretleyiniz.

9. Doğa çekimlerinde güneş ışığının etkisini artırmak için aşağıda verilen yardımcı araçlardan hangisi kullanılır?

A) Reflektör B) Monopod C) Görüş açısı D) Filtre E) Objektif

10. Aşağıdakilerden hangisi HDR fotoğraf çekimlerinde dikkat edilmesi gereken özelliklerden biri değildir?

A) Makine değerlerinin manuel olması
B) Keskinliği yüksek objektif seçilmesi
C) Makinenin tripodla sabitlenmesi
D) En az üç farklı fotoğraf çekilmesi
E) Fotoğraftaki orta aydınlık noktasının belirlenmesi

11. Aşağıdakilerden hangisi gezi çekimlerinde en çok tercih edilen objektif türüdür?

A) Geniş açılı B) Normal açılı C) Zoom D) Tele E) Makro

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

12. Aşağıdakilerden hangisi panoramik fotoğraflarda dikkat edilmesi gereken kurallardan biri değildir?

A) Geniş ve açık bir alanda çekim
B) Otomatik ayarlar
C) Konuya en az 10 metre uzaklık
D) RAW formatında çekim
E) En az iki, en fazla dokuz kare çekim

D) Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

13. Filtre çeşitleri nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. HDR fotoğraf hangi alanlarda kullanılır?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Panoramik fotoğraf çekimlerinde tripod kullanmanın önemi nedir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6.
ÖĞRENME BİRİMİ

FOTOĞRAF SERGİSİ HAZIRLAMA

KONULAR

6.1. SERGİLENECEK FOTOĞRAFLARI DÜZENLEME
6.2. SERGİ MEKÂNINA FOTOĞRAFLARI YERLEŞTİRME

TEMEL KAVRAMALAR

- **Sergi**
- **Sergi salonu**
- **Paspartu**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- **Serginin konu ve amacına uygun fotoğraf düzenleme**
- **Mekâna ve fotoğraflara uygun sergi salonu hazırlama**

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Sergiler hangi konularda yapılır? Düşüncelerinizi paylaşınız.
2. Fotoğraf sergilerini gezerken dikkatinizi çeken ögeler nelerdir?
3. Sergilerde ne tür paspartular dikkatinizi çeker?
4. Fotoğraflar sergiye nasıl hazırlanmalıdır? Düşüncelerinizi paylaşınız.

Sanatçılar, eserlerini farklı yollardan sanatseverlere ulaştırabilir. Bu yollardan biri sanatçıların eserlerini sergilemesidir. Sanatçı, eserini sergilediği zaman eserin doğuşundan sergilenmesine kadar devam eden döngüsü de tamamlanmış olur.

Dijital ortamlarda sanat eserlerini görmek mümkün olsa da sergilere olan ilgi hâlâ devam etmektedir. Sanatçıların sergi açmaları profesyonel kariyerleri için de önemli bir basamaktır.

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te sergi "halkın gezip görmesi, tanıması için uygun biçimde yerleştirilmiş ürünlerin, sanat eserlerinin tümü" olarak tanımlanmıştır. Sergilemek; sunmak, göstermek, teşhir etmek sözcükleri ile de karşılanmaktadır.

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te sergi salonu "yeni üretilmiş ürünlerin topluma tanıtılması ve satışa sunulması amacıyla sergilendiği yer" olarak tanımlanmıştır.

Sergi; eser, ürün, fikir ya da teknikleri hedef kitleye sunmak, satmak, tanıtmak ve eserlerin bir mekânda topluca görülmelerini sağlamak amacıyla ulaştırmaktır. Sergi ile sergilenen ürünlerin tanıtılması hedeflenirken, sergilenen ürünler hakkındaki bilgi ve düşünceler de değişebilir. Bilgi ve fikir iletişimin güçlü kaynaklarındandır.

Sergileme, anlatılmak istenen, odaklanılması gereken konuya; ulaşılmak istenen hedef kitleye ve sergilenen yapıtların niteliğine göre değişkenlik gösterir. Sergiler süreye, mekâna ve yapıtların nasıl bir düzende sergileneceğine göre farklık gösterir. Sergileme şeklinin belirlenmesi ve sınıflandırılması, sergiyi düzenleyenlere kolaylık sağlar. Sergi mekânları ziyaretçiye veya sergilenen ürünün özelliğine göre düzenlenir.

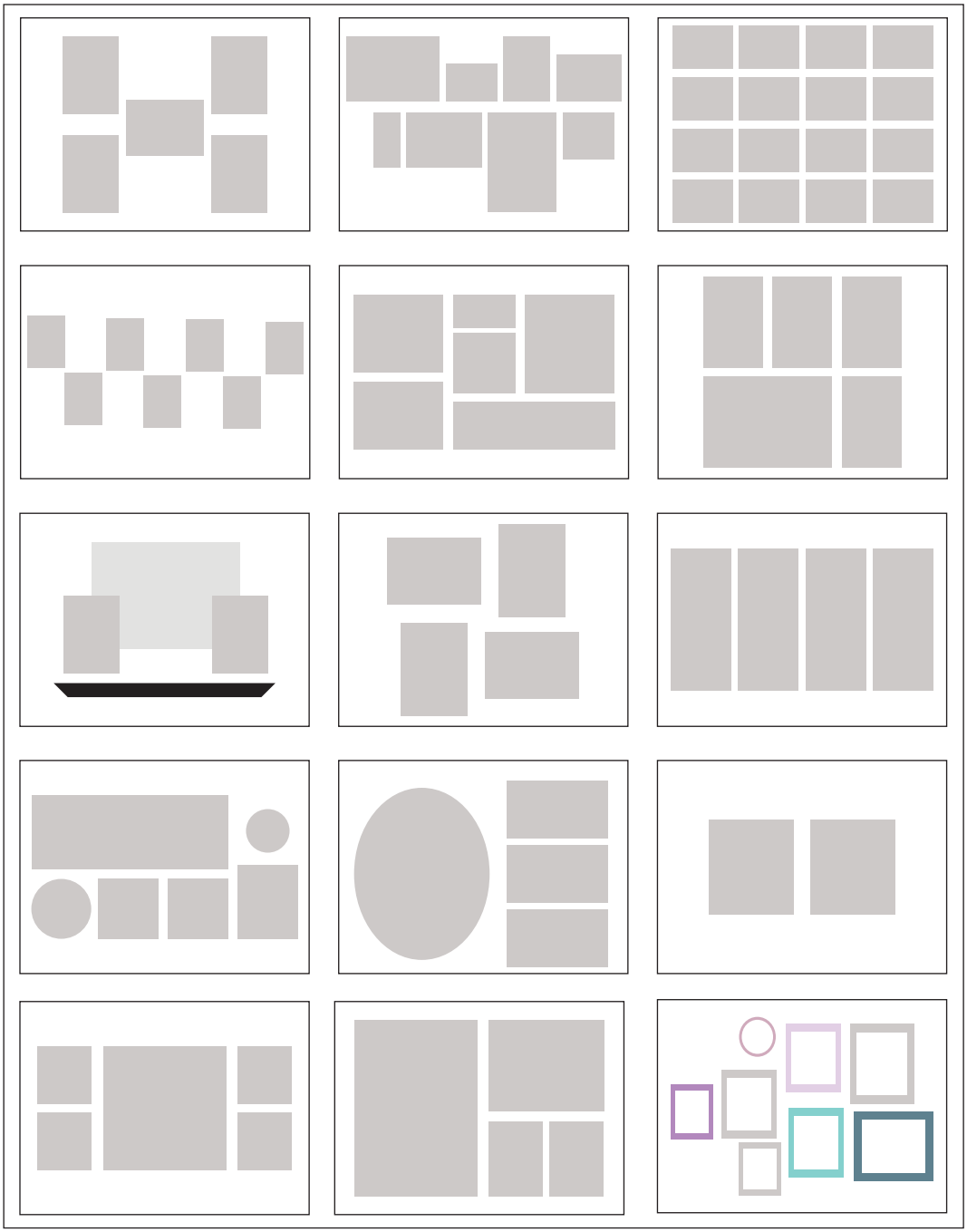
6.1. SERGİLENECEK FOTOĞRAFLARI DÜZENLEME

Sergi düzenleme, sergi hazırlanırken dikkat edilmesi gereken önemli unsurlardan biridir. Fotoğraflar, sergi salonuna belli bir sıra takip edilerek yerleştirilmelidir. Fotoğraflar tek başına veya grup hâlinde yerleştirildiklerinde farklı etki ve izlenimler uyandırır.

Sergilenen fotoğrafın içeriği, konusu (verilen mesaj), kullanılan ışık ve kompozisyon izleyici üzerinde olumlu etkiler bırakır. Bu unsurların yanı sıra fotoğrafların sunuluş biçimi de oldukça önemlidir. Çerçevelenmiş fotoğraflar, sergilendikleri duvar ya da yüzey üzerine yerleştirilme durumlarına göre izleyicileri kendine çeker. Burada çerçevelerin boyutu, renkleri, dokusu, fotoğrafların konu içeriği, renkleri, kompozisyonları gibi kriterler önem taşır. Çok sıkışık yerleştirilmiş fotoğraflar bazen izleyiciyi boğar bazen de birbirini tamamlayarak izleyicinin dikkatini çeker. Bu düzenlemede estetik değerler önem taşır.

Eserlerin yerleşim planı sergi alanında bütünsel bir algı oluşturacak şekilde tasarlanmalı ve aynı zamanda her bir eser bu bütünlük içerisinde tek başına görsel benliğini ortaya koymalıdır. Böylece hem bütüne hem de özele indirgenmiş bir sergi düzeni yapılmış olacaktır.

Görsel 6.1'de eserlerin farklı kompozisyonlarda sergileme formlarına göre sunumlarına yer verilmiştir. Görsel 6.2'deki gibi sergilenecek eserler yerleştirilirken, eserler arasındaki renk, biçim uyumu, konu ve büyüklük ilişkisi mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Görsel 6.1: Fotoğraf sergileme formları

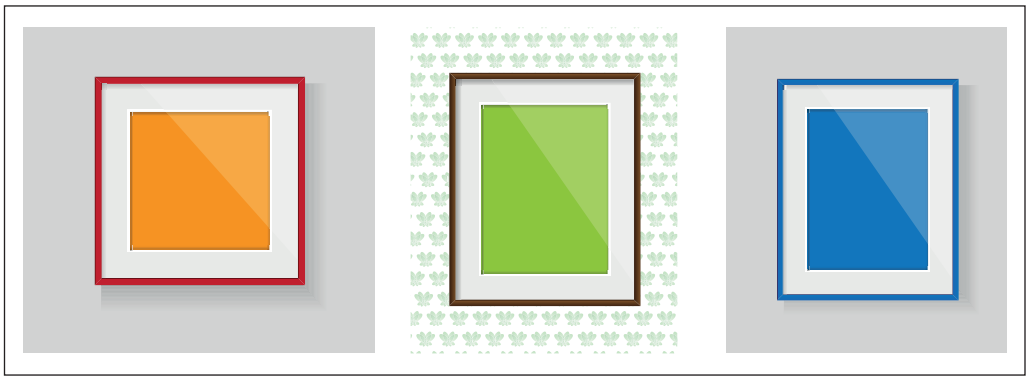
Görsel 6.2: Fotoğraf sergisinde uyum

6.1.1. Fotoğraf Baskılarında Paspartu ve Çerçevenin Önemi

Sergi için fotoğraf seçilirken konu ve tekniğin uyumlu olmasına özen gösterilmelidir. Fotoğrafların boyut, baskı, işlenme tarzı ve niteliklerine dikkat edilmeli; bütçe, baskı boyutu, renk, konu ve sergi alanının büyüklüğü gibi etkenler de göz önünde bulundurulmalıdır.

Çerçevelenmesi düşünülen fotoğrafların daha estetik görünmelerini sağlamak, fotoğrafları duvara asılabilir hâle getirmek ya da sergiye hazırlamak için paspartu kullanılır. Paspartu, çerçeve ile fotoğraf arasındaki ön çerçevedir. Çekilen fotoğraflar paspartu ve çerçeve ile daha estetik bir görüntü oluşturur.

Sergi mekânının yanı sıra fotoğraflar için kullanılan paspartu ve çerçevelerin rengi de önemlidir. Paspartu ve çerçevede uygun renk seçiminin amacı gözün fotoğrafa odaklanmasını sağlanmaktır. Fotoğrafla uyumlu olmayan paspartu ve çerçeve fotoğrafın önüne geçebilir. Sergilenecek fotoğraf, paspartu ve çerçeveyle uyumlu olmalıdır. (Görsel 6.3).

Görsel 6.3: Çerçevede renk uyumu

Görsel 6.4'teki gibi fotoğraf çerçevelerinde genellikle beyaz, siyah ya da krem renk tercih edilir. Fotoğraf paspartusunun siyah beyaz veya renkli olması seçilecek çerçeve renklerini etkiler. Siyah beyaz fotoğrafta paspartu rengi beyaz veya siyah olabilir ancak gri tonları da tercih edilebilir. Renkli fotoğraflarda ise renkte uyum ya da zıtlık kullanılarak çalışmanın ön plana çıkması sağlanabilir.

Görsel 6.4: Çerçevelenmiş fotoğrafların sunumu

Temiz basılmış, düzgün kesilmiş ve yapıştırılmış, çerçevesi fotoğrafa uygun bir fotoğrafın kontrastlık ve görüntü düzenleme açısından bazı teknik hataları belli bir dereceye kadar önlenebilir. Sanatsal olarak güçlü bir fotoğrafın sunumu zayıf ve düşünülmeden yapılmış ise eser olumsuz eleştirilere maruz kalabilir.

Dijital çağ, dijital fotoğraf çerçevesi ve dijital sergilerin daha çok tercih edilmesine neden olmuştur. Dijital fotoğraflar baskıya gerek kalmadan görülebilir. Geleneksel çerçeve ile teknolojiyi birleştiren bu sunum, farklı özellikler de sunmaktadır. Dijital fotoğraflar boyut olarak da istenen ölçülerde ve farklı alanlarda kullanılabilir (Görsel 6.5).

Görsel 6.5: Dijital fotoğraf sergisi

6.1.2. Fotoğraf Baskı Yöntemleri

Fotoğraf baskısı, çekilen bir fotoğrafın belirli düzenleme işlemlerinden geçirildikten sonra fotoğraf kâğıdına basılması işlemidir. Fotoğraf basımı, fotoğrafı fiziki ortama (fotoğraf kâğıdına) taşımaktır.

Basılı fotoğraf dijital görüntülerden her zaman daha güçlü ve etkilidir. İnsanlar sergilerde sosyal medyadaki yüzlerce görüntü yerine belirli sayıda görüntüye daha rahat odaklanabilir. Sergi için seçilen görüntülerin uygun sayıda olması işi daha özenli ve görünür hâle getirir. Basılı bir görüntünün olumlu ya da olumsuz geri bildirimlerini almak sergilere göre daha kolaydır.

Çekilen fotoğraflara gereken değeri vermek, yaşanan anın ölümsüzleştirilmesi için fotoğraf karelerinin fiziki olarak ele alınması gerekir. Bu nedenle çekilen fotoğrafın baskısının alınması fotoğrafa değer katar. Günümüzde fotoğraf baskıları hemen hemen her yüzeye yapılabilmektedir (foto kitap, kâğıt, fotoblok, ahşap, bardak, t-shirt, kanvas tablo, magnet gibi) (Görsel 6.6).

Görsel 6.6: Fotoğrafın farklı ürünlerde kullanımı

Baskı öncesi örnek baskılar alınarak renk, boyut, netlik kontrol edilmelidir. Baskı sayısı belirlenirken, baskı kâğıdı ya da baskı materyalinin seçimi de önemlidir. Baskı sayısının sınırlandırılması ve fotoğrafın kaç kere basıldığının bilinmesi, fotoğrafa artı değer katar.

Fotoğraf sergisi hazırlayabilmek için öncelikle fotoğraf baskı yöntemleri ve fotoğraf kâğıtları hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Fotoğraf baskı yöntemleri, geçmişten günümüze gelene kadar birçok değişime uğramıştır. Fotoğraf baskı yöntemlerinden bazıları şunlardır:

Agrandizör Baskı

Agrandizör, manuel ve dijital fotoğraf baskı makineleri geliştirilmeden önce fotoğraf baskısı için kullanılan araçtır. Fransızca bir sözcük olan agrandizörün Türkçe karşılığı "büyütücü"dür. Bazı agrandizörler on iki veya yirmi kat büyütme yapabilmekte bazıları ise 1/4 oranında küçültme yapabilmektedir. Fotoğraf baskısı yapılacak odaya ışık sızmamalıdır. Agrandizör ile baskı yapılan karanlık odanın iki bölümü bulunmaktadır. Bu bölümler şu şekildedir:

- Kâğıtların basıldığı kuru bölüm
- Kâğıt banyolarının yapıldığı ıslak bölüm

Agrandizörün negatif taşıyıcısına yerleştirilen film üzerindeki görüntü, tabanında bulunan fotoğraf kâğıdının üzerine yansıtılır. Agrandizörde pozlanan fotoğraf kâğıtlarının baskısı, karanlık oda ortamında yapılan baskı banyo işlemleri ile tamamlanır. Baskı aşamasında karanlık oda fotoğrafçılar tarafından tercih edilmese de sanatsal uygulamalar yapmak isteyen fotoğraf sanatçıları tarafından günümüzde hâlâ kullanılmaktadır (Görsel 6.7).

Görsel 6.7: Karanlık oda

Mini-Lab Baskı

Baskı teknolojilerinin gelişmesi ile fotoğraf baskı işlemleri hem daha kolay hâle gelmiş hem de hızlanmıştır. Fotoğraf baskı işlemi günümüzde hâlâ analog sistemli mini-lab ile gerçekleştirilmektedir. Mini-lab baskı sistemi ile analog ve dijital makinelerle çekilen fotoğrafların baskısı yapılmaktadır.

Mini-lab baskı tekniği, filmlerin seri bir şekilde yıkanıp basılmasını sağlayan ve karanlık oda yerine daha küçük bir alanda bu işlemi otomatik olarak gerçekleştiren bir sistemden oluşur. Dijital fotoğraf ile mini-lab baskı makineleri de dijitale dönüştürülmüştür (Görsel 6.8).

Fotoğraflar, bilgisayardan veya mini-labın monitöründen düzeltilebilir. Bu düzeltmeler çekim sırasındaki küçük rötuşlar, ışık ve renk hatalarıdır. Düzeltmelerden sonra baskı komutu verilir. Baskıya gönderilen fotoğraf karelerinin banyoları tamamlandıktan sonra fotoğraflar kâğıda baskısı yapılmış, yıkanmış ve kurutulmuş olarak makineden çıkar.

Görsel 6.8: Mini-lab dijital baskı makinesi

Termal Baskı

Termal baskı sisteminde mürekkep tankları yerine özel bir kartuş sistemi bulunur. Kartuşta renkli baskı için kullanılan üç temel renk bandı vardır. Termal baskı kartuş sisteminde fotoğrafların daha uzun süre dayanabilmesi için baskı sonrasında uygulanacak bir kaplama bandı bulunur. Termal baskılı yazıcı fotoğraftaki temel renkleri ayrıştırır. Kartuş üzerindeki renk bantlarının her birine ayrıştırılan renklere uyum sağlayacak şekilde tek tek ısı uygulanır. Isıya duyarlı renk bandı üzerinde fotoğrafa uygun ısıtılan bölgeler gaz hâline dönüşür. Fotoğraf kâğıdı bant üzerinden geçerken gaz hâline dönüşen mürekkep kâğıt tarafından emilir. Bu işlem her renk için ayrı ayrı tekrarlanır. Renkli baskının tamamlanabilmesi için kâğıt kartuşun içinden üç kez geçer.

Renkli baskı tamamlandıktan sonra kâğıt kartuşun içinden son bir kez geçirilerek özel koruyucu kaplama ile kaplanır. Fotoğrafı dış etkilerden korumak için uygulanan bu kaplama, kartuşun özelliğine göre fotoğrafa parlak veya mat bir görünüm verir. Fotoğraf, termal baskı yazıcıdan tamamen kurumuş ve kaplanmış olarak çıkar. Genellikle hızlı baskı alınması gereken durumlarda (düğün salonları gibi) tercih edilir.

Termal yazıcılar, termal transfer baskı ve direkt termal baskı olarak iki farklı çalışma yöntemiyle çalışır. Her iki yöntemde de ısıtılmış bir baskı kafası aracılığıyla yazma ve basma işlemi gerçekleştirilir. Yöntemlerden biri daha uzun ömürlü baskı imkânı sunarken diğeri daha pratik olmasına karşın daha kısa ömürlü baskıya imkân tanır.

Mürekkep Püskürtmeli (İnkjet) Baskı

Fotoğraf baskı tekniklerinden en çok tercih edilen, mürekkep püskürtmeli (İnkjet) baskı tekniğidir. Bu teknik kullanılarak yüksek kalitede fotoğraflar basılabilir. Fotoğraf çözünürlüğünün yüksek olması görüntüdeki ayrıntıların daha belirgin olmasını sağlar. Günümüzde İnkjet yazıcılar kaliteli renkli baskı işlemlerinde ve fotoğraflarda daha çok tercih edilmektedir. Mürekkebin kâğıt üzerine püskürtülmesiyle yazdırma işlemini gerçekleşir. Görsel 6.9'daki gibi yazıcı kafası üzerinde üç ana renk ve siyah olmak üzere dört renk mürekkep kartuşu bulunur. Baskı işlemi, mürekkebin ısı yoluyla basılacak kâğıda ve görüntü oluşacak kısımlara mürekkebin püskürtülmesi ile gerçekleşir.

Görsel 6.9: Mürekkep püskürtmeli baskı

Geniş Formatlı Mürekkep Püskürtmeli Yazıcı

Bu tür yazıcılarda kartuş bir motor yardımıyla hareket ederken, diğer yandan bir başka motor da kâğıdı hareket ettirir. Kartuştan gelen mürekkep kâğıda aktarılırken kâğıt da

ileriye doğru hareket ettirilmiş olur. Kartuşların alt kısmında bulunan deliklerden püskürtülen mürekkep kâğıda geçer. Bazı yazıcılarda mürekkep ısıtılarak ortaya çıkan basınçla geri püskürtülür.

Geniş formatlı mürekkep püskürtmeli yazıcıların büyük boy baskılar için büyük formatlı olanları da vardır. Büyük boy formatlı baskı makineleri, dekoratif amaçlı iç mekân baskılarında, kanvas gibi malzemeler üzerine yapılan baskılarda, büyük boy fotoğraf baskılarında ve poster, afiş, reklam panosu gibi dış mekân baskılarında kullanılabilir (Görsel 6.10).

Görsel 6.10: Geniş formatlı mürekkep püskürtmeli yazıcı

Lazer Baskı

Lazer yazıcılarda baskı işlemi, lazer ünitesinde bulunan lazer ışını ile tarama yapılarak basılacak bölgelerin belirlenmesidir. Sistem, basılacak bölgelere mürekkebi tonerden çekerek basma işlemini gerçekleştirir. Kaliteli fotoğraf baskılarında pek tercih edilmese de küçük boyutlu fotoğraf baskıları için kullanılabilir.

Lazer yazıcı; baskı hızı, çıktı kalitesi ve baskı maliyeti gibi özellikler nedeniyle günümüzde en çok tercih edilen ve kullanılan yazıcı türüdür. Yazı ve metin kalitesi, çözünürlük veya DPI harfleriyle tanımlanır. Rakamlar yükseldikçe çözünürlük kalitesi de artar.

Bu tür yazıcıların içinde elektrostatik enerji yüklü bir silindir bulunur. Baskı aşamasında lazer ışını bu silindir üzerine belli aralık ve biçimlerde yansır. Çizilecek şekillere göre burada da aynı görüntüler oluşur. Görüntü tekrar elektrostatik yükler sayesinde tonere geçer ve kâğıda toz tanecikler hâlinde gönderilir. Bu tanecikler ısı yoluyla ezilerek ve eritilerek kâğıt üzerine yapışmaları sağlanır (Görsel 6.11).

Görsel 6.11: Lazer yazıcı

6.1.3. Fotoğraf Kâğıtları

Fotoğraf kâğıtları, ışığa duyarlı kimyasal maddelerden oluşmuş duyarkat tabakasından oluşur. Fotoğraf kâğıtları birçok kimyasal madde içerir. Fotoğraf kâğıtlarında en çok kullanılan kimyasallar gümüş bromür, gümüş klorür ya da bu ikisinin karışımıdır. Fotoğraf

kâğıtlarının renk doygunluğu ile çözünürlük sağlama kalitesi diğer kâğıtlara göre çok daha fazladır. Fotoğraf kâğıtlarına yapılan baskılar uzun yıllar dayanır. Karanlık odada fotoğraf baskısının doğru yapılması ve baskı sonrası fotoğrafın iyi korunmasıyla üç yüz ila dört yüz yıl kadar renk solması görülmeyebilir. Fotoğraf kâğıtları, fotoğraflarda renk hatası varsa baskı sırasında bu hataları büyük ölçüde tolere eder. Fotoğrafta kaliteli baskı isteniyorsa baskı alınacak kâğıt seçimine özen gösterilmelidir (Görsel 6.12).

Görsel 6.12: Fotoğraf baskı

Fotoğraf kâğıtlarının niteliğini belirleyen özellikler şunlardır:

- Fotoğraf kâğıdının yüzeyinin yapısı
- Fotoğraf kâğıdının tabanının cinsi
- Duyarkatta kullanılan gümüş tuzları ve bunların oranları

Yüzey Özelliklerine Göre Fotoğraf Kâğıtları

Parlak Kâğıtlar: Yüzeyi parlak kâğıtlardır. Genellikle çok detaylı ve net görüntüler elde etmek istenildiğinde kullanılır. Bu tür kâğıtlar, yüksek kaliteli bir izlenim uyandırır ancak kâğıttan yansıyan ışık izleyicinin fotoğrafı görmesini zorlaştırabilir. Parlak kâğıtlar, toz ve parmak izlerini göstermeye ve bu nedenle zaman içinde kirlenmeye daha yatkındır.

Mat Kâğıtlar: Düz yüzeyli kâğıtlardır. Yüzeyleri parlama yapmaz. Işık yansımasının sorun olabileceği ortamlarda çerçeve yapılmayacak fotoğraflar da kullanılabilir. Büyük boy fotoğraf baskılarında daha çok tercih edilir. Renkler yarı parlak veya parlak kâğıtlara göre daha kalın ve daha az kontrastlıdır.

Yarı Mat Kâğıtlar: Saten, inci ve bazen de yarı parlak kağıt olarak da adlandırılır. Rötuşa uygun olması nedeniyle sergi baskıları için de ideal bir fotoğraf kâğıdıdır. Bu kâğıtlar daha çok stüdyo ve portre fotoğrafçılığında kullanılır. Baskı kontrastı düşük, ton geçişlerinde yumuşaklık vardır. Özellikle kadife görünümlü olanlarında portreler daha cazip görünmektedir. Yarı mat kâğıtlar değişik artistik doku yapısında olabilir.

Grenli Kâğıtlar: Yüzeyleri pütürlü, yarı mat kâğıtlardır. Gramajı diğer kâğıt çeşitlerine göre daha ağırdır. Baskısı canlı renklerden oluşur. Yüzeyi dokuludur. Bu doku sürtünme ile oluşan çizik, yıpranma ve dokunma sonucu oluşan parmak izleri ile ışık yansımalarını engeller.

Metalik Kâğıt: Metal bir levha üzerine basılmış gibi metalik bir görünümü vardır. Diğer fotoğraf kâğıtlarına oranla maliyeti yüksektir. Üzerine koruyucu şeffaf bir malzeme kaplanarak fotoğrafların daha uzun süre korunması sağlanabilir. Metalik kâğıtların gümüş ve altın metalik olmak üzere iki çeşidi bulunmaktadır.

Taban Özelliklerine Göre Fotoğraf Kâğıtları

Kâğıt Tabanlı Fotoğraf Kâğıtları: Taban yapısı yüksek kaliteli ve kalıcı kâğıtlardır. Tabanın üstünde süspansiyon görevi gören jelatin bir tabaka ile küçük baryum sülfat tanecikleri bulunur. İçindeki pigmentler ile kâğıdın yansıtıcılığını artırır. Kâğıt tabanlı kâğıtlar banyo atıklarından iyi temizlendiğinde uzun ömürlü olur.

Plastik Tabanlı Fotoğraf Kâğıtları: Kâğıt tabanlı kâğıttan farkı tabanın her iki tarafında polietilen tabaka ile kaplanmış olmasıdır. Plastikle kaplı olması kâğıdın tabanının banyo işlemi sırasında ıslanmasını önler. Banyo süreleri kısadır. Plastik kâğıtlarda banyo kalıntıları kalır. Polietilen malzeme zamanla çatlar. Bu nedenle kalıcı ve uzun ömürlü değildir.

Duyarkata Göre Fotoğraf Kâğıtları

Analog makinelerle çekilmiş fotoğrafların baskı işleminde ışığa duyarlı fotoğraf kâğıtları kullanılır. Işığa duyarlı fotoğraf kâğıtları fiziksel yapıları bakımından filmlere benzemektedir. Bu kâğıtların üzeri emisyon tabakası ile kaplanmış olup kâğıtlar gün ışığından etkilenir. Siyah beyaz ve renkli baskılarda kullanılmak üzere iki çeşidi bulunmaktadır. Siyah beyaz fotoğraf kâğıtları yerine gri tonlardaki otokromatik duyarkatları vardır. Bu nedenle kırmızı ışıktan etkilenmezler. Agrandizör baskılarında ve karanlık odada kullanılabilirler.

Dijital baskı teknolojilerinin geliştirilmesinden önce kullanımı tercih edilen bu kâğıtların; bromürlü, klora bromürlü ve klorlu oluşlarına göre pozlama süreleri de değişiklik gösterir. Kontrastlık ve yüzey özelliklerine göre (mat, yarı mat veya parlak) farklı çeşitleri bulunur. Bununla birlikte kalınlıklarına göre (tek ağırlıklı, çift ağırlıklı) kâğıtların yıkama ve kurutma süreleri de farklılık gösterir.

Dijitale Göre Fotoğraf Kâğıtları

Dijital baskı, ofset baskı gibi geleneksel analog baskı yöntemlerinden farklıdır. Dijital baskı makineleri görüntüyü doğrudan medya alt tabakasına yazdırır. Bu nedenle dijital baskı yapılan kâğıtlarda farklılık gösterirler. Günümüzde kullanılan fotoğraf kâğıtlarının kalınlıkları (gramajları), boyutları ve renkleri (beyaz ya da krem) çeşitlilik gösterir. Yüzey özellikleri, ışığa duyarlı fotoğraf kâğıtlarına benzemekle birlikte farklı çeşitleri bulunur. Pürüzsüz yarı mat saten, inci veya parlak yüzeyli reçine kaplı tabanlardır.

1. ETKİNLİK

- Çektiğiniz fotoğraflardan sergilenebilecek nitelikte olan bir fotoğraf seçiniz.
- Seçtiğiniz fotoğrafın farklı fotoğraf kâğıtlarına baskılarını alınız.
- Fotoğraf baskıları arasında kâğıt kaynaklı oluşan fark ve etkileri sınıfta paylaşınız.

6.1.4. Fotoğraf Kâğıdı Boyutları

Fotoğraf baskıya verilmeden önce fotoğrafın hangi boyutta basılması gerektiği belirlenmelidir. Fotoğraf kâğıtlarının özellikleri gibi boyutları da değişebilmektedir. Gelişen teknoloji fotoğraf kâğıtlarının boyutlarını etkilemiştir. Standart fotoğraf kâğıdı boyutları; 6x9 cm, 9x13 cm, 10x15 cm, 13x18 cm, 15x21 cm, 18x24 cm, 20x25 cm, 20x30 cm, 30x40 cm, 50x60 cm, 80x100 cm ölçülerindedir. Daha büyük ölçüler için metrelik rulo şeklinde fotoğraf kâğıtları kullanılır. Yüksek çözünürlüklü fotoğraflar için kanvas tablo seçenekleri tercih edilebilir. Kanvas tablo için 20x30 cm, 50x70 cm gibi ebatlar da bulunmaktadır (Görsel 6.13, 6.14, 6.15).

Görsel 6.13: Kanvas

Görsel 6.14: Fotoblok

Görsel 6.15: Fotoblok

Fotoğraf baskısı çeşitleri arasında parlak veya mat kâğıda yapılan baskı ve bu baskı için kullanılan standart veya profesyonel fotoğraf kâğıtları yer almaktadır.

Fotoğraf kâğıtlarına kıyasla daha sert bir malzeme olan fotoblok ve foreksler montajlarının kolay olması, hafif ve dayanıklı yapıları nedeniyle büyük boy baskılarda tercih edilir. Fotoblok sıkıştırılmış bir kâğıt çeşididir. Foreks, PVC içerdiğinden fotobloklara göre daha dayanıklı olup dış mekân baskılarında da kullanılabilir.

1. ÇEKİM ETKİNLİĞİ

Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda seçtiğiniz konuda fotoğraf çekimi yapınız. Fotoğraflardan bir tanesini seçerek farklı fotoğraf kâğıt ve boyutlarında baskılarını alarak karşılaştırmalarını yapınız.

- İç ya da dış mekânda çekim yapabileceğiniz bir konu seçiniz.
- Seçtiğiniz konuya uygun çekim planı ve ekipman listesi hazırlayınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi hazırlayanız ve ışık ölçümlerini yapınız.
- Çekim planınıza göre çekimi gerçekleştiriniz.
- Fotoğraflardan birini seçerek farklı fotoğraf kâğıtlarına fotoğrafın farklı boyutlarda baskısını alınız.
- Alınan baskılardan konuyu en iyi yansıtan fotoğrafı seçiniz.

Etkinlik çalışmanız öğretmeninizle aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Çekim yapacağı konuyu belirledi.		
Belirlediği konuya göre çekim planı hazırladı.		
Konuya uygun ekipman listesi hazırladı.		
Konuya uygun ışık ölçümlerini yaptı.		
Çekim planına uygun çekimi gerçekleştirdi.		
Fotoğraflardan bir tanesini seçti.		
Seçtiği fotoğrafın farklı kâğıt ve boyutlarda baskılarını aldı.		
Baskılardan fotoğrafı en iyi yansıtanı seçti.		
"GERÇEKLEŞMEDİ" olarak işaretlenen davranışlar için eksikliklerinizi tamamlayarak kendinizi geliştiriniz.		

6.1.5. Sergilenecek Fotoğrafların Seçilmesi

Fotoğraf sergisinde yer alması istenen fotoğrafların seçiminde serginin bir teması / konusu varsa öncelikle bu durum göz önünde bulundurulmalıdır. Fotoğraf makinesinden bilgisayara aktarılan fotoğrafların bilgisayarda bir klasör / dosya içinde arşivlenmesi ve konularına göre gruplanması fotoğraf seçimini kolaylaştıracaktır. Fotoğraf seçiminde dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- İzleyicinin dikkatini çekecek ya da verilmek istenen mesajı en etkili şekilde anlatan fotoğraflar seçilmelidir.
- Fotoğraf seçimi yapılırken fotoğraflar kompozisyon açısından değerlendirilmelidir.

- Seri fotoğraf seçiminde koherentlik göz önünde bulundurulmalıdır. **Koherent**, eser ve konuların birbiriyle uyumlu ve bağlantılı olması demektir. Eserin sunumu sırasında kompozisyon, ışık, renk, biçim, sıralama gibi etmenlerin bütünlük içinde koherent olması gerekir.
- Seçilen eserler konunun içeriğine göre tümevarım ya da tümdengelim tekniğine göre sıralanmalıdır.
- Netlik sorunu olan fotoğraflar kesinlikle seçilmemelidir.
- Fotoğraflar ışık açısından değerlendirilmeli, ışık patlamaları olan ya da çok karanlık bölgelerde belirsizleşmiş (anlaşılırlığını yitirmiş) fotoğraflar tercih edilmemelidir.
- Kadraj sorunu olan fotoğraflar kullanılmamalıdır. Fotoğrafların küçük kadraj sorunları görüntü düzenleme programları ile yeni bir kadraj oluşturularak çözümlenebilir. Yeni kadraj oluşturulurken dikkat edilmesi gereken nokta, çözünürlük artırılmak istenirken fotoğrafın çok kırpılmaması gerektiğidir.
- Sergiye seçilmeden önce ön elemesi yapılan fotoğraflar görüntü düzenleme programı aracılığı ile düzenlenmelidir. Düzenlemeden sonra tekrar seçim yapılmalıdır.

6.1.6. Sergilenecek Fotoğrafların Baskı Boyutlarının Belirlenmesi

Fotoğrafların seçim aşaması bittikten sonra sergileme boyutlarının ne olacağına karar verilmelidir. Baskı boyutlarına karar verilirken fotoğraf kâğıtlarının standart boyutları göz önünde bulundurulmalı ve sergi mekânının boyutları düşünülerek hareket edilmelidir. Karma sergilerde bütünlük sağlanması açısından diğer fotoğraf sanatçılarının baskı boyutları ile uyum sağlanmalıdır. Baskıların boyutları sergi konusuna, koherent bağlamına ve genele bağlı olarak değişmektedir.

6.1.7. Fotoğrafları Paspartu ve Çerçeveleme

Paspartu ve çerçeveler sanat eserini öne çıkarmak ve daha göz alıcı hâle getirmek için yapılır. Paspartu ve çerçeveler eseri koruma görevini de üstlenir. Paspartu ve çerçevelerin eserin sergileneceği mekân ile uyumlu olmasına özen gösterilmelidir.

Paspartu

Paspartu; fotoğraf. baskı, çizim, resim gibi eser veya görsellerin, onları çerçeveleyecek biçimde kesilen karton ya da mukavvanın içine yerleştirilmesi işidir. Paspartu, görüntünün cama dokunmasını engeller ve etkisini artırır.

Paspartu yapılırken çerçevenin içinde yeterli mesafe bırakılarak paspartu ve çerçevenin gözü rahatsız etmesi engellenmeli ve ilgi fotoğrafa çekilmelidir (Görsel 6.16).

Görsel 6.16: Paspartu ve çerçeve çeşitleri

Paspartu yapmanın üç amacı vardır. Bu amaçlar şunlardır:

- Görüntünün cama temas etmesini önlemek.
- Görüntüyü çerçevelemek.
- Görüntünün görsel çekiciliğini artırmak.

Paspartu, fotoğrafın rengiyle uyumlu olabilir yada kontrast renklerden biri tercih edilebilir. Paspartu rengi seçilirken en üstte kalan paspartunun rengi; çerçevelenecek nesneye hâkim, nötr bir renk veya arka plan rengi olmalıdır. Koyu renklerin hâkim olduğu fotoğraf için koyu paspartu rengi, açık renklerin hâkim olduğu fotoğraf için de açık renk paspartu seçimi önerilir.

Altta kalan paspartu için fotoğrafın odak noktasındaki nesneye hâkim renk kullanılabilir. Paspartunun rengi fotoğrafta dikkat çekilmek istenen nesnenin ana rengi olmalıdır. İkinci paspartu, vurgu ve kontrast için seçileceğinden üstteki paspartudan daha yoğun bir renk olmalı ve çalışmanın arka plan rengiyle kontrast oluşturmalıdır (Görsel 6.17). Koyu bir arka plan için açık renk, açık bir arka plan için koyu renk paspartu seçilmelidir.

Görsel 6.17: Paspartuda renk uyumu

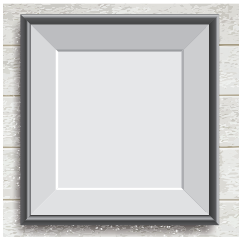
Paspartunun etkisi artırılmak istendiğinde çift paspartu kullanılabilir. İki paspartunun arasına aynı tonlardan orta renkli üçüncü bir paspartu da kullanılabilir. Ortadaki paspartunun alttaki paspartudan daha ince ya da daha kalın olması ile tekdüze çizgi efektli bir görüntünün de önüne geçilmiş olur (Görsel 6.18).

Görsel 6.18: Çift paspartu

Paspartu ölçüleri genel olarak 3 cm ila 8 cm arasında değişmektedir. İstenildiğinde daha dar veya geniş ölçülerde de paspartu yapılabilir (Görsel 6.19). Paspartu ölçüleri belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken unsurlar şunlardır:

- Eserin ölçüsü
- Paspartu genişlikleri (4 yan için)
- Çerçeve ölçüsü

Görsel 6.19: Paspartu

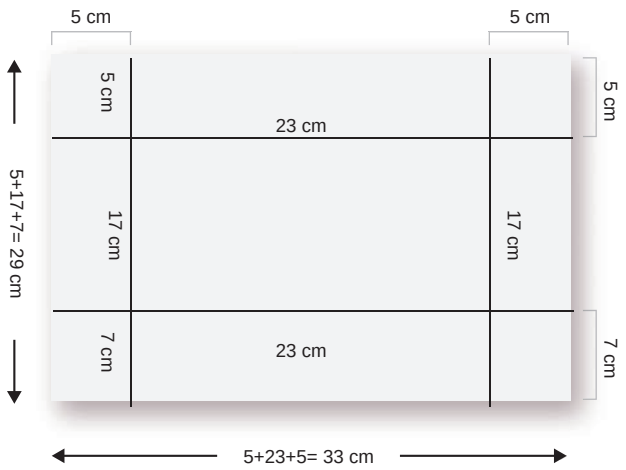
Paspartuda kullanılan kâğıtlar çeşitli renk, doku ve kalınlıkta kartonlardan oluşabilir. Ayaklı paspartu denilen fotoğraftan daha yüksek bir paspartu istendiğinde malzeme olarak maket kartonu tercih edilebilir. Resmin üzerine gölge düşmesini önlemek amacıyla paspartu üzerine eğimli bir kesik atılabilir. Paspartu yapım aşamaları şunlardır:

- Paspartu yapılacak fotoğrafın en ve boyu ölçülür (Şekil 6.1).

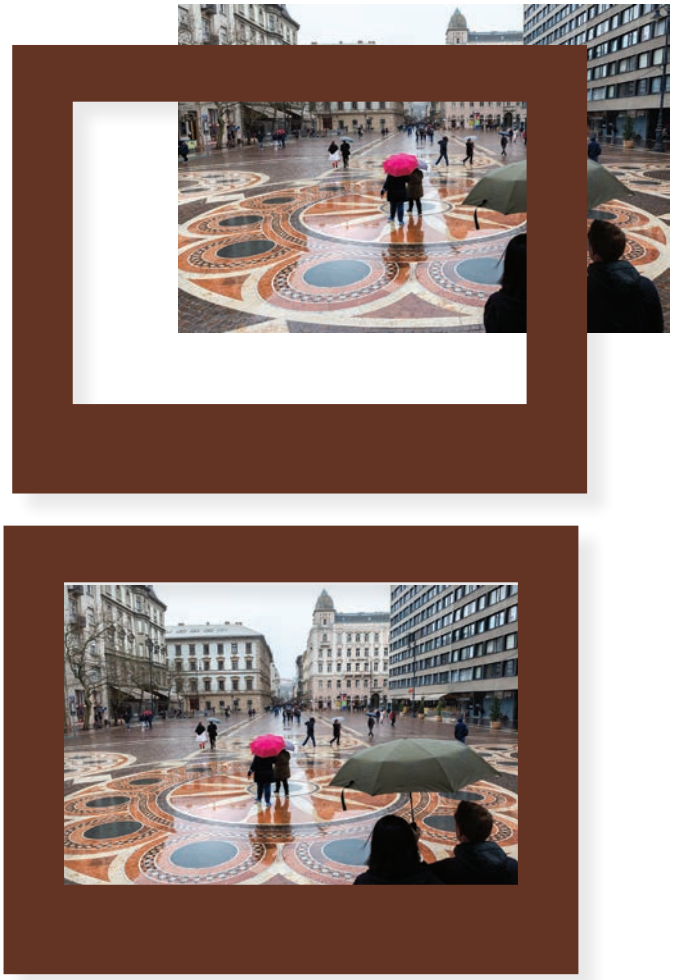
Şekil 6.1: Paspartu için ölçü alınması

- Fotoğrafın ölçüleri not edildikten sonra paspartunun oranına (bütün kenarların eşit, alt kenarın daha fazla ya da karşılıklı kenarların eşit olması durumuna) karar verilir. Fotoğrafın kenar ölçülerinin içine yarım santim girilerek ve istenirse etrafında 3 ila 8 cm boşluk bırakılarak paspartu ölçüsü belirlenir (Şekil 6.2).
- Belirlenen ölçülere göre paspartu yapabilmek için kullanılacak fon kartonu, mukavva veya karton (gönye yardımı ile köşeler 90 derece olacak şekilde) çizilir. Maket bıçağı ve çelik cetvel kullanılarak paspartu kesilir.

Şekil 6.2: 18 x 24 cm bir fotoğraf için hazırlanmış, alt kenarının daha fazla boş bırakıldığı paspartu ölçüleri

- Hazırlanan paspartu kartonunun ortası kesilerek çıkarılır ve fotoğraf bu boşluğa, arka taraftan yapıştırılır (Şekil 6.3).

Şekil 6.3: Hazırlanan paspartuya arkadan yapıştırılmış fotoğraf

- Ayaklı paspartu denen hacimli bir paspartu yapılmak istenirse mukavva ya da maket kartonu kullanılır (Görsel 6.20). Mukavvadan hazırlanan çerçevenin üzerine yapıştırıcı sürülerek, fon kartonundan hazırlanan çerçeve mukavvanın üzerine yapıştırılır.

Görsel 6.20: Paspartu yapımında kullanılan kartonlar

Çerçeve

Paspartu yapılan fotoğraflar, çerçevelenmeden sergilenebileceği gibi, fotoğrafın içeriğine uygun paspartu ve çerçeve seçilerek de sergilenebilir. Çerçeve seçiminde renk, malzeme, doku ve kalınlık önemlidir. Bunun nedeni çerçevenin, fotoğrafın etkisini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemesidir.

Eserin çerçevesi ile içeriği uyumlu olmalıdır. Sanatçı, eserin hikâyesinin önüne geçmemek için çerçeveyi ince ve mat renklerden seçebilir. İzleyiciyi etkisi altına almak ve eserinin izleyicide üçüncü boyut etkisi hissettirmesini sağlamak için de çerçeveyi daha kalın, varak işlemeli, parlak ve canlı renklerde tercih edebilir. Genellikle bu tür çerçeveler resim sanatında kullanılmaktadır. Çerçeve, eserin hikâyesinin önüne geçmemeli ve sanatçı bu duruma hassasiyet göstermelidir.

Seçilen çerçeve izleyicinin dikkatini fotoğraftan çok uzaklaştırmamalıdır. Fotoğrafın etkisini azaltmaması için çok süslü ve karmaşık desenli çerçevelerden kaçınmalıdır. Çerçeve kalınlığı da sergilenecek fotoğrafın boyutu ile uyumlu olmalıdır (Görsel 6.21, 6.22). Küçük boyutlu fotoğraflarda çok kalın çerçeve kullanmak dikkat dağıtabilir.

Görsel 6.21: Çerçeve çeşitleri

Görsel 6.22: Paspartulu ve çerçeveli sergileme

1. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Fotoğrafları Sergi Konusu ve Amacına Uygun Düzenleme
AMAÇ : Fotoğrafları sergilenecek duruma getirmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak sergilemek için seçtiğiniz fotoğrafları baskı boyutu ve kâğıt cinsini belirleyerek bastırınız. Çerçeve ile paspartunun boyut ve rengine karar vererek fotoğrafları sergilenecek duruma getiriniz.

Araç Gereç

1. Bilgisayar
2. Paspartu kartonu
3. Maket bıçağı, cetvel, yapıştırıcı

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Sergilenecek fotoğrafları seçiniz.
3. Seçimlerde fotoğrafların konuya uygunluğu, kompozisyon, ışık, netlik gibi unsurları göz önünde bulundurunuz.
4. Seçilen fotoğrafları baskı için hazırlayınız.
5. Sergilenecek fotoğrafların baskı boyutuna ve basılacak kâğıdın cinsine karar veriniz. Fotoğraf kâğıdının mat, yarı mat, parlak olma durumu ile baskı boyutunun fotoğrafa etkilerini düşününüz.
6. Seçilen fotoğrafların çerçeve / paspartu boyut ve rengine karar veriniz.
7. İstenen boyutlarda (çözünürlük ve netlik açısından) kaliteli fotoğraf baskısı sağlayınız.
8. Basılan fotoğrafların paspartu ve çerçeveleme işlemlerini yapınız.
9. Paspartu ve çerçeveleme işlemlerini yaparken iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
10. Sergilenecek duruma gelen çerçeveli baskıları taşınabilir paketler hâlinde hazırlayınız.

Değerlendirme

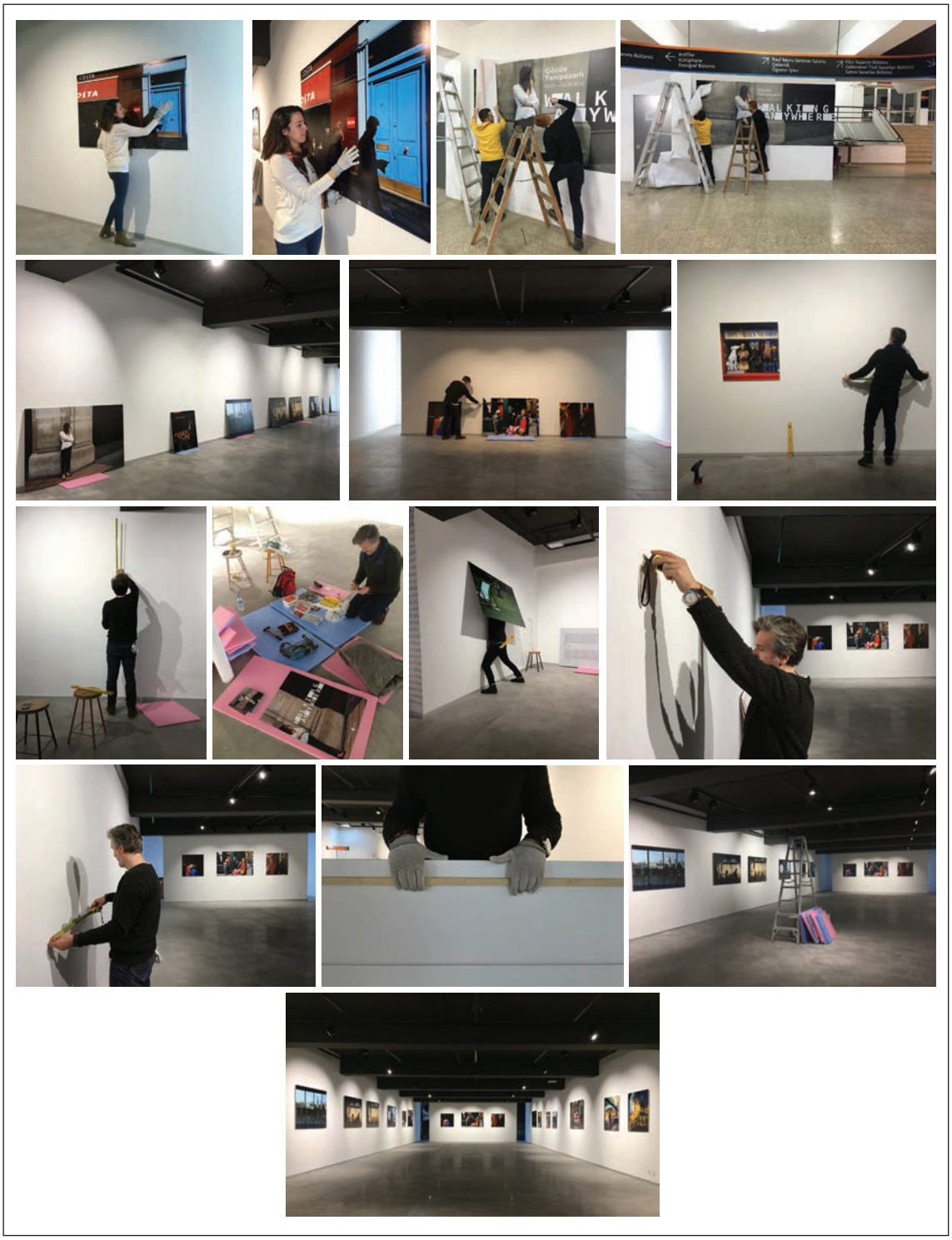
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 6'da verilen "1. Derecelendirme Ölçeği " ölçütlerine göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

6.2. SERGİ MEKÂNINDA FOTOĞRAFLARI YERLEŞTİRME

Sergi hazırlanırken yapılan hazırlıklar serginin konseptine göre farklılık gösterir. Serginin etkisini artırmak için sergi konusu sergi salonuna uygun seçilmelidir. Sergi hazırlığında yapılacak işlemler; sergi konusunun seçimi, fotoğrafların belirlenmesi, sergi mekânının incelenmesi ardından fotoğrafların ebatlarına karar verilmesidir. Sergi salonu, mekâna ve fotoğraflara uygun hazırlanırken dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- Sergilenecek eserlerin özelliği ve niteliğine göre sergi mekânı seçilmelidir.
- Mekân, sergilenecek fotoğrafların boyutlarına uygun olmalıdır.
- Fotoğraflar mümkün olduğu kadar izleyicinin göz hizasında olmalı ve eserler arasında bırakılan boşluklara dikkat edilmelidir.
- Sergi salonunda fotoğrafçının biyografisi bulunmalıdır. Eserlerin yanında veya sergi girişinde eser ve sanatçı hakkında detaylı bilgi bulunabilir. Eser hakkındaki bilgiler okunabilir büyüklükte olmalıdır.
- Baskı, çerçeveleme, askı, sergi mekânının kirası, ulaşım, taşıma, sergi tanıtım için yapılan reklamlar, sergi kataloğu, iletişim ve açılışta yapılan ikramlar için sergi bütçesi oluşturulmalıdır. Sergi açılışında hafif bir müzik de kullanılabilir.
- Seçilen konu, baskı, paspartu ve çerçeve renklerinin yanı sıra serginin düzenleneceği mekânın özellikleri de önemlidir. Fotoğrafları oluşturan renklerle mekânın rengi uyumlu olmalıdır. Sergide hem renkli hem de siyah beyaz fotoğraflar yan yana yer alabilir.
- Sergileme mekânı sergiden önce gezilmelidir. Mekânın büyüklüğü veya küçüklüğü sergide kullanılacak fotoğraf sayısı ve baskı boyutunu etkiler. Sergilenecek fotoğrafların boyutları ne olursa olsun fotoğraflar arasında bir ya da iki fotoğraf eninde boşluk bırakılmalı ve fotoğrafların göz hizasında yerleştirilmesine dikkat edilmelidir.
- Eserler asılırken en uygun yükseklik “galeri” yüksekliğidir. Standart olmayan galerilerde de eser yüksekliklerinde göz hizası ölçü olarak kabul edilmelidir. Fotoğraflar arası mesafeyi ise fotoğrafların eni ve duvarın genişliği belirler.
- Eser boyutuna göre izleyicinin eseri izleyeceği platform belirlenerek işaretlenmeli ve gerekirse koruma şeritleri ile o mesafeden izleyicinin eserleri izlemesi sağlanmalıdır.
- Sergi öncesi fotoğraflar web sitesine yüklenerek, ziyaretçilerin sergiye hazırlıklı gelmeleri sağlanabilir. Hazırlanacak broşür, gazete ilanları, bülten ya da e-posta ile tanıtımlar desteklenebilir.
- Sergi sonrası eserlerin toplanması, paketlenmesi gerekir. Eserlerin duvardan sökülmesi sırasında duvarların ya da eserlerin zarar görmemeleri için özen gösterilmelidir. Fotoğraflar paketlenirken kullanacak paketleme malzemeleri ile çerçevelerin ve fotoğrafların çizilmeleri önlenebilir.

Görsel 6.23'te fotoğraf sanatçısı Gözde YENİPAZARLI'nın "Walking Anywhere" [Valking Eniver (Her Yere Yürümek)] sergisinin hazırlıkları görülmektedir.

Görsel 6.23: Sergi hazırlıkları

6.2.1. Sergi Mekânları

Sergi mekânları; belediyeye bağlı mekânlar, çeşitli özel kurum, kuruluş ve kişilere ait yerler olabilir. Sergi alanları genel olarak üçe ayrılır. Bu alanlar şunlardır:

Halka açık alanlar: Sergi salonları (Görsel 6.24), satış alanları vb.
Halka yarı açık alanlar: Toplantı salonları, atölyeler, kütüphaneler, sinema salonları.
Özel alanlar: Kamu, özel kurum ve kuruluşlar, arşivler, bilgi ve belge salonları, okuma ve toplantı odaları, laboratuvarlar, ofisler, yönetim odaları, yenileme laboratuvarları, depolar.

Görsel 6.24: Sergi salonu

Sergi mekânları devlete ve belediyeye bağlı mekânlar olabileceği gibi çeşitli özel kurum, kuruluş ve kişilere ait yerler de olabilir (Görsel 6.25, 6.26). Sergi mekânları şunlardır:

- Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Resim ve Heykel Müzesi
- Devlet Güzel Sanatlar galerileri
- Müzeler
- Kültür merkezleri
- Belediyeye bağlı sergi mekânları
- Eğitim kurumlarına (okullar, üniversiteler) ait sergi mekânları
- Hanlar, köşkler, tarihi yerlerde bulunan sergi mekânları
- Vakıflara ait sergi mekânları
- Bankalara ait sergi mekânları
- Çeşitli ticari kuruluşlara ait sergi mekânları
- Şahıslara ait sergi mekânları
- Alışveriş merkezlerinde bulunan sergi mekânları

Görsel 6.25: Fotoğraf sergisi

Görsel 6.26: Fotoğraf sergisi

Sergi mekânlarına göre sergi şartları değişiklik gösterir. Devlete bağlı resmî kurumlarda, belediyeler ve bankalarda ücretsiz olarak sergi açılabilir (Görsel 6.27). Sergi açabilmek için ilk adım sergi mekânının bağlı olduğu şahıs ya da kurumlara dilekçe yazmaktır. Hangi dönemde ve nerede sergi açmak istendiğini belirten dilekçe ile öz geçmiş ve eserlerin bazılarından örnekler içeren bir dosya ile ilgili bölüme başvurulur. Seçici kurul, teslim edilen dosyayı ve kendi etkinlik takvimlerini de değerlendirerek dilekçede belirtilen sergi dönemine uygun veya yakın bir tarih için onay verir.

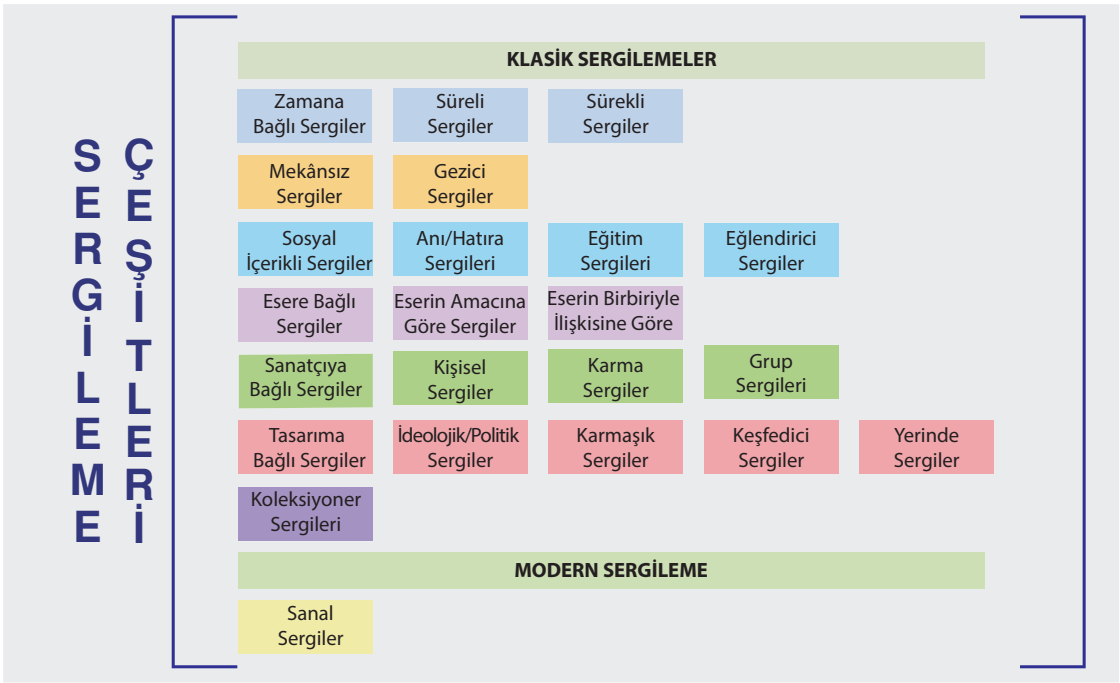
Sergi tanıtım organizasyonunu genellikle sergiyi açacak kişi veya sanatçı yapar ancak gerekli durumlarda sergi mekânları da sergi organizasyonu yapabilmektedir. Müze, galeri, arşiv veya kütüphane koleksiyonları gibi sergi düzenlemelerinde küratörler ile çalışılmaktadır. Küratör sergilerin oluşturulmasından açılışına kadar geçen her aşamasında düzenlemeleri yapan kişidir. Sergiye kimin/kimlerin katılacağı, sergilenecek eserler, yerleşme planı gibi düzenlemeleri yapar.

Görsel 6.27: Farklı sergi mekânları

6.2.2. Sergileme Çeşitleri

Fotoğraf sanatçısı eserini kitlelerle buluşturmak amacıyla sergilemek ister. Serginin amaç ve içeriğinin uygunluğu, fotoğraf çekimi kadar önemli bir konudur. Amaç ve içeriğe uygun sergi hazırlayabilmek için sergilemeler farklı çeşitlere ayrılır (Şema 6.1). Farklı sergileme çeşitleri, yapıtın çok yönlü değerlendirilmesi ve hedef kitleye daha iyi sunulmasına olanak sağlar.

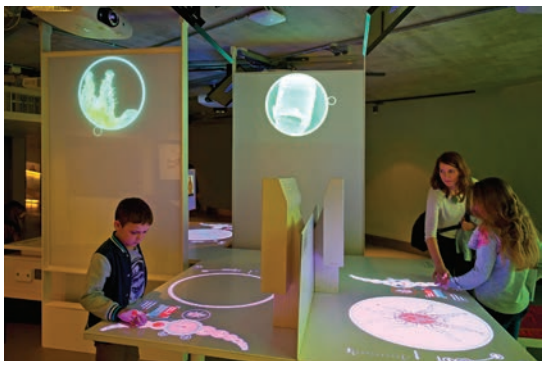
Şema 6.1: Sergileme çeşitleri

Sergiler

Sanat olgusu her geçen yüzyıl değişmiş ve sanat algımız büyümüştür. Akımlar ile şekillenen sanat olgusunun yanında bu eserlerin sergilenme metotları da onlarla gelişmeye devam etmiştir. Klasik ve modern sergileme metodları bulunmaktadır.

Klasik sergileme metodu bir fiziki mekân içine yerleştirilmiş eserlerdir. Mekân sabittir ve o mekânın verdiği izin oranda şekillenmeler yapılabilir. Fiziki mekânda açılan bir sergiyi gezebilmek için serginin açıldığı şehir veya ülkeye gidilip görülmelidir. Kasik sergileme metodları şunlandır:

- **Zamana Bağlı Sergileme:** Sanat yapıtlarının müze, galeri, fuar ve benzeri mekânlarda izleyiciye süreli sunulmasıdır. Süreli sergilerin süresi bir günden başlayarak birkaç aya kadar sürebilir. Sürekli sergiler ise müze gibi mekâna sahip sergilemelerdir.
- **Mekânsız Sergileme:** Mekâna bağlı olmadan, gezici olarak serginin izleyiciye sunulmasıdır. Gezici sergilerde sergi alanı olarak genellikle taşıtlar kullanılmaktadır. Sergilenen ürün veya objelerin sabit bir mekân içerisinde değil hareket eden bir araç içerisinde olduğu sunumlardır.
- **Sosyal İçerikli Sergileme:** Farklı türlerde sosyal içerikli sergileme türleri vardır. "Anı / Hatıra Sergileri"; izleyicinin duyguları üzerinde etki yaratmak amacıyla düzenlenir. "Eğitim Sergileri"; bilgi vermek, açıklamaya dayalı öğretmek amacı ile düzenlenen sergilerdir. "Eğlendirici Sergiler"; görsel-işitsel donanımlardan yararlanılarak, interaktif sunumlarla izleyenlerin hoş vakit geçirmelerini ve eğlenmeleri sağlayan sergilerdir. (Görsel 6.28). İnteraktif sergiler gibi sergilemeler sözel, görsel ve işitsel etkileşimli araç ve gerecin kullanıldığı sergilerdir.

Görsel 6.28: İnteraktif sergi

- **Eserin Amacına Göre Sergileme:** Bu tarz sergileme ve sunumlarda eserlerin birbiriyle ilişkisi ya da tür olarak benzerlikleri söz konusudur. Eserlerin benzerlikleri ve ilişkilerine bağlı sistematik sınıflama içinde sunulur. Eser kendi hikâyesini iyi bir sergi düzenlemesi ile ziyaretçisine daha kolay anlatır. Estetik veya hoşa giden, bilgi kazandıran, kavram ve fikri eser üzerinden sunan sergilemelerdir (Görsel 6.29).

Görsel 6.29: Eserin amacına göre sergileme

Eserin amacına göre hazırlanan sergilerde kurgu, belirlenen temaya göre düzenlenir. Eserin kendi hikâyesini izleyiciye sunduğu bu tür sergilerde, estetik ve fikrî unsurlar eser üzerinden verilir. Gelenekselden farklı olan bu sergileme yönteminde, izleyiciden sanat eseri ile kendi düşüncelerini sentezleyerek çıkarımlarda bulunması istenir.

Sanatçının kendi hikâyesini izleyiciye sunmak amacıyla hazırladığı "İki İsim Bir İnsan" sergisi ile ilgili görsel ve hikâyeye "Okuma Parçası"nda yer verilmiştir. Bu sergide sanatçı "hikâye ve amaç" unsurlarını öne çıkarmaktadır. Bir konu etrafında toplanan fotoğrafların tanıtım metinleri kronolojik bir şekilde verilmiştir. Bu sıralamanın izleyiciyi geçmişten günümüze bir yolculuğa çıkardığı söylenebilir.

OKUMA PARÇASI

Bulgaristan'da yaşayan bir grup Türk 1989 yılında Türkiye'ye zorunlu olarak göç etmek durumunda kalmıştır. Türkler, dönemin Bulgaristan hükümeti tarafından sistemli bir asimilasyona maruz bırakılınca, "İki İsim Bir İnsan" sergisindeki fotoğraflara konu olan aile de bu nedenle 1992'de Türkiye'ye göç etmiştir. Tarih öğretmeni ve fotoğraf sanatçısı Ömer Kahraman bu ailenin bir üyesi ve sergideki hikâyenin kahramanlarından biridir (Görsel 6.30). Zorunlu göçten on beş yıl sonra Bulgaristan'a gezi amaçlı giden sanatçı doğduğu, çocukluğunu yaşadığı, ailesiyle ilgili çokça anı bulduğu köyünü fotoğraflamıştır. Bu fotoğraflardan oluşan sergisinde ise izleyicisini hikâyesiyle buluşturmuştur.

Sanatçı bu yolculukta geçmişi ile bugünü arasındaki bağı "kırmızı ip"i bir metafor olarak kullanıp sembolize etmiştir. Kırmızı rengin seçilmesi, bir aile hikâyesi olması ve aile üyeleri arasındaki "kan bağı" olgusuna işaret etmektedir. Göç olgusuna dair fotoğraflar belgesel fotoğraf niteliği taşımaktadır. Ayrıca tüm fotoğrafların "kırmızı ip" ile birbirine bağlanması deneysel fotoğrafın alanına da girmektedir.

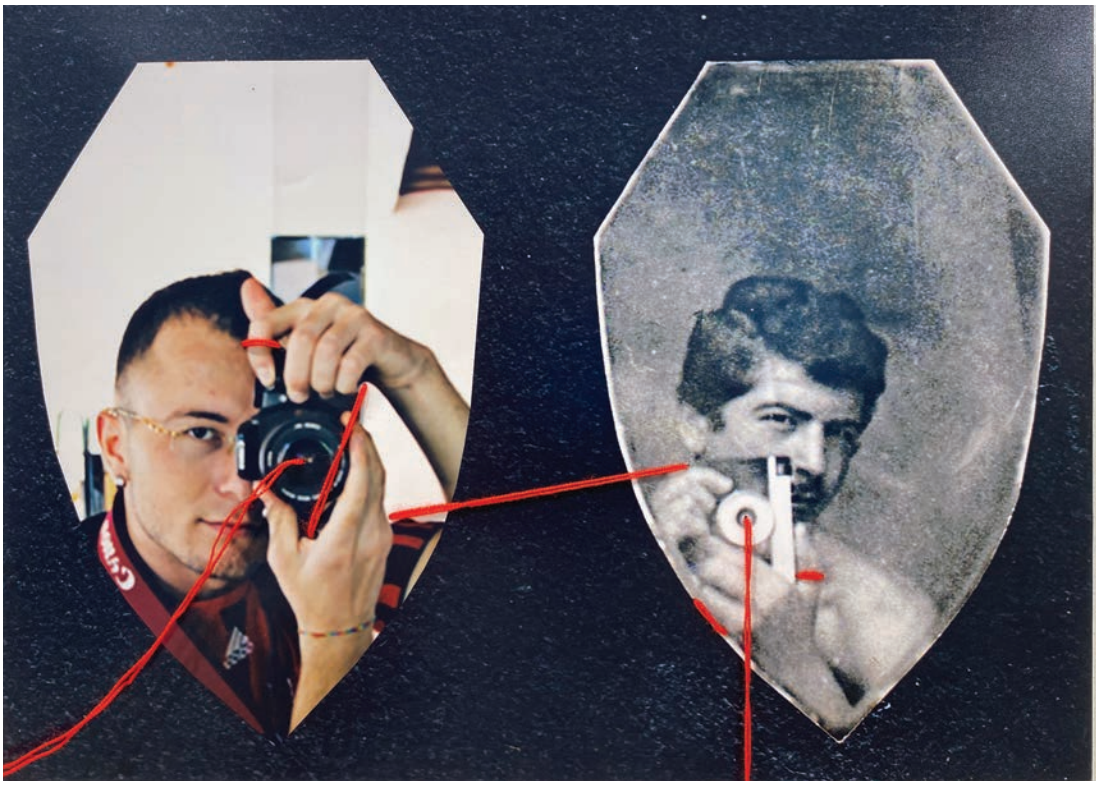
Görsel 6.30: "İki İsim Bir İnsan"

OKUMA PARÇASI

Sanatçı hikâyesinin başlangıç noktasını "7 yaşındayken kaybettiğim babamın anılarını ve yaptıklarını dinleyerek büyüdüm. Eski aile fotoğraflarının arasında gezerken daha önce farkına varmadığım çok önemli bulgulardan birini keşfettim. Bu da babamın da fotoğraf çekmesi oldu. Ve hatta bir "selfie"sinin (özçekim) olması oldu. Benim fotoğraf maceram 2007'de başladığında ben de kendi selfie fotoğrafımı bir ayna yardımıyla çekmiştim (Görsel 6.31). Bu benzerlik benim için inanılmaz değerli oldu. İkimizin de eli deklanşörde, ikimiz de aynadaki yansımamıza bakıyoruz, parmaklarımızın arasından dolanan ipler bizi birbirimize bağlıyor, bir kez daha, ebediyen." cümleleriyle samimi bir üslupla anlatmaktadır.

Ömer KAHRAMAN

Aşağıda verilen karekodla sanatçının sergisine ve hikâyesine ulaşılabilir.

Görsel 6.31: "İki İsim Bir İnsan"

Karekod 6.1: İki İsim Bir İnsan
Sergiye karekodla ulaşılabilir.

- **Sanatçıya Bağlı Sergileme:** Sanatçıya bağlı sergiler kişisel, karma ve grup sergileri olarak üçe ayrılır. Kişisel sergiler tek bir sanatçı üzerine odaklanılan sergilerdir. Bu tip sergilerde sanatçının yaşamından notlar ve çalışmalar yer alır. Sanatçının kariyeri boyunca yaratmış olduğu eserlerden derlenmiş sergilere **retrospektif** denir. Karma sergiler farklı akım ve üsluplara bağlı olan ya da bağımlı ve bağımsız çalışan sanatçıların yapıtlarının bir arada yer aldığı birden fazla sanatçının katılımına açık sergilerdir. Karma sergiler belirli bir konuda açılır. Grup sergiler ise bir akıma, döneme ya da eğilime bağlı sanatçıların yapıtlarının bir arada yer aldığı sergi türüdür. Sanatçıların çalışmalarında üslup önemlidir.
- **Tasarıma Bağlı Sergileme:** Konusuna göre seçilen yapıtların bir araya gelmesinden oluşur. Tasarım odaklı sergilemeler konularına uygun sergi alanlarında sergilenir. "İdeolojik / Politik Sergiler" (Savaş ve Askeri müzeler, Anıtkabir) "Karmaşık Sergiler" (Tarihî ören yerleri, bienal, enstelasyon sergileri)"Keşfedici Sergiler" (Zeugma Mozaik Müzesi Gaziantep / Türkiye) "Yerinde Sergiler" (Nemrut Dağı'ndaki heykeller, Efes Antik kenti ve Kapadokya)
- **Koleksiyoner Sergiler:** Koleksiyonerlerin topladıkları eserleri belgeleyerek sergilemeleridir. Koleksiyon için toplanan eserler koleksiyonerin düşünce yapısı, zevki, amacı ve eğilimine göre farklı özellikler gösterir. Koleksiyoner odaklı sergilemeler kişinin kendisine ait mekân, müze veya galeride olabilir.

Modern sergileme metodları dijital ve yeni medya sayesinde çevrim içi boyuta taşınan yeni sergileme modelleridir. Galeriler, müzeler ve koleksiyonlar çevrim içi sanal görüntüleme, hologram, interaktif sesli sergiler gibi teknolojinin sergilemeye dâhil edildiği izleyicilere farklı deneyimler yaşatmayı hedefleyen sergilemeler klasik sergileme metodlarının yerini almaktadır.

Modern sergileme metodlarından olan sanal sergileme, özellikle kullanımı kolay ve diğer sergileme türlerine göre daha uygun bütçeli olduğu için birçok kurum ve kişi tarafından tercih edilmektedir. Aynı zamanda çok fazla kişiye ulaşma kolaylığı da sağlamaktadır. Sanal sergi salonları izleyiciye evinin rahatlığında sergi gezme zevki sunmaktadır. Fiziki mekânların 360 fotoğraflar ile 3D modellemeleri yapılarak internet sitelerinde gezilebilmesidir. Teknolojinin gelişmesiyle eserlerin görselleri internet sitelerinde gösterilmeye başlanmıştır. Büyük sanat galerileri bu metotları kullanarak ziyaretçi sayılarını artırmıştır. Korona virüsü ile tüm dünyada bir anda sanat ve mekân algısı hızlı bir değişime uğramıştır.

BİLGİ KUTUSU

Sanal Galeriler

Teknoloji ve dijital dünyanın getirileri sanat galerilerini de sanal evrenlere doğru yöneltmiştir. Galerilerin sanal evrenlerde var olması ile zaman ve mekân fark etmeksizin sergi gezmek mümkün hale gelmiştir. Bu galeriler fiziki bir mekândan çıkarak soyut sanal bir galeriyi oluşturmuştur.

Fiziki ve sanal galerileri incelediğimizde sanal galerilerin fiziki galerilere göre avantajları olduğu düşünülmektedir. İstenen zamanda, istenen yerde sergileri gezmek mümkün hâle gelmiştir. Telefon, tablet veya bilgisayar gibi araçlardan gezilebilen galeriler klasik sergi ziyaretçi sayısından daha fazla kişinin sergileri görmesine imkân sağlamıştır. Aynı zamanda dünyanın her yerinden ziyaretçiler mekân kısıtlaması yaşamaksızın

BİLGİ KUTUSU

sergilere ulaşabilmektedir. Bu açıdan sanal galeri mekânları sanatın evrensel buluşma noktası haline gelmiş ve sınırları ortadan kaldırmıştır.

Eserlerin mekâna yerleştirilmesi konusunda boyut ve çözünürlük algılarının ortadan kalkması sanal galeri mekânlarını daha özgür hale getirmiştir. Mekânlar her sergi için özel tasarlanabildiği gibi mevcut şablonlardan yararlanılarak da eserlere bütünlük kazandıracak sergi salonları tasarlanmaktadır. Görsel 6.32 'deki gibi mekânın yapısına veya şekline bağlı kalınmaksızın sergi salonlarının hayal gücü ile çizilmesi sanat galerilerini daha yaratıcı bir duruma getirmiştir.

Serginin içeriğine göre mekân mimarilerinin değişmesi fiziksel sergilere göre farklı bir sergileme olanağı sağlamaktadır. Sanal serginin hazırlık sürecinde yapılması gerekenler vardır. Temel bir serginin planı oluşturulurken dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Ekip ile konu belirlenir.
- Seçici kurul oluşturulur ve küratör seçimi yapılır.
- Açık çağrılar ile sanatçıların başvuruları alınır.
- Konuya uygun bir mekân tasarımı için küratör ve 3D tasarımcı ortaklaşa bilgi paylaşımı ile çizimler yapılır.
- Başvuru için gelen sanatçıların isimleri gizlenerek eserleri seçici kurula sunulur.
- Seçici kurulun seçtiği eserler küratör ile mekân içi yerleşmeleri planlanır.
- Eserlerin yerleştirilirken mekânın ek duvar, iç dizayn ve dış yapısı oluşturulur.
- Web sitesinde sanatçılar, küratör yazısı ve anı defteri bölümü oluşturulur.
- Tasarımlar bittikten sonra sergi salonu etkileşimli hâle getirilerek hazırlanan sayfa ziyaretçilere açılır. Bazı sergilerin durumlarına göre canlı bağlantı ile farklı yerlerden başvuran sanatçılar ve sanatseverler ile sosyal medyadan canlı yayın ile de etkileşim sağlanır.

Dila KATLAN CANDAN

Görsel 6.32: Sanal sergiler

Karekod 6.2: Uzak Doğu

Sanal sergiye karekodla ulaşılabilir.

1. ARAŞTIRMA

Çevrenizde bulunan fotoğraf, resim, heykel gibi sanat eserlerinin sergilendiği mekânları araştırınız.

- Mekânların ve sergilenen eserlerin özelliklerini araştırınız.
- Araştırmanız sonucunda derlediğiniz bilgileri sınıfta sunmak üzere bir sunum hazırlayınız.

Çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız EK 1'de verilen ''1. Kontrol Listesi''ndeki ölçütlere göre değerlendirecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

6.2.2. Sergi Salonlarının Yapıtlarla Uyumlu Olması

Sergi salonunun, fotoğraf sergisinin teması veya konusu ile uyumlu seçilmesi serginin izleyicilerle buluşmasında oldukça etkilidir. Sergilenecek eserlerin özelliği ve niteliğine göre sergi mekânı seçmek daha iyi olacaktır. Bu seçimde, sergilenecek fotoğraflarda verilmek istenen mesaj ve hedef kitle de önemlidir (Görsel 6.33). Örneğin tarihi izler taşıyan fotoğrafların tarihi mekânlarda, şehir fotoğraflarının kent merkezinde bir meydanda, yöresel nitelikler taşıyan fotoğrafların, yöresel özellikleri olan mekânlarda sergilenmesi mekânla fotoğrafların ilişkisi açısından daha etkili ve uygun olur.

Sergilenecek fotoğrafların boyutları ile sergi mekânı uyumlu olmalıdır (Görsel 6.34). Boyutu büyük fotoğrafların küçük bir sergi salonunda sergilenmesi, fotoğrafların sıkışmasına ve yeterince doğru izlenememesine neden olur. Küçük fotoğraflar da çok büyük mekânlarda sergilendiğinde görsel olarak etkileri azalır.

Görsel 6.33: Turizm seminerinde gezi fotoğrafları sergisi

Görsel 6.34: Farklı sergi mekânları

6.2.3. Sergi Salonlarının Fiziksel Şartları

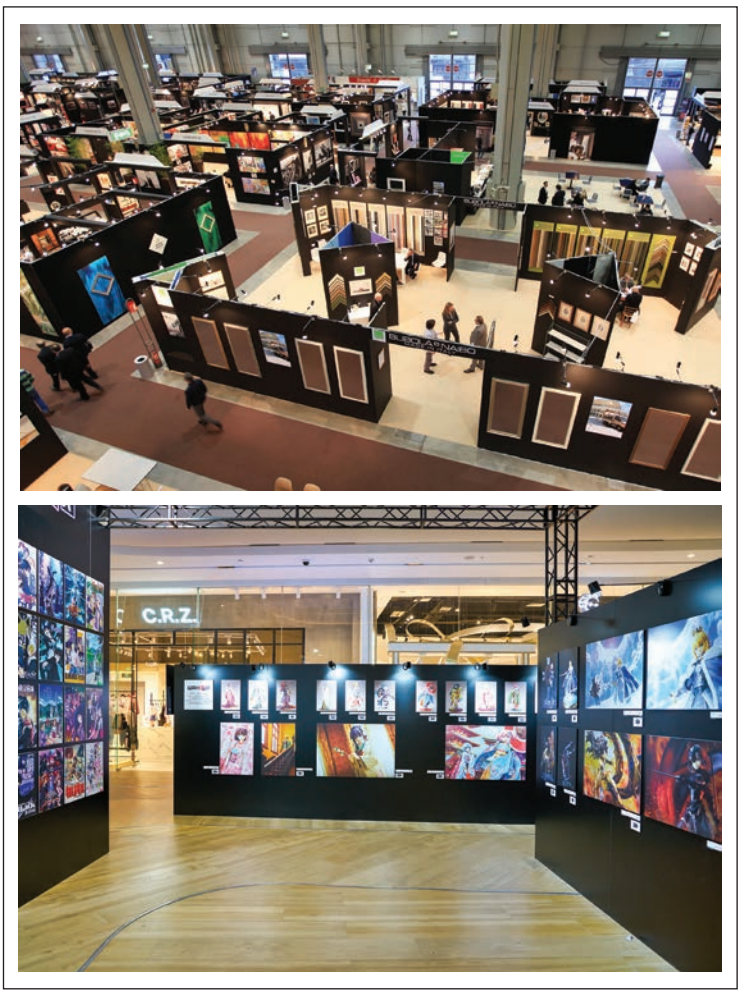
Sergi mekânlarının fiziksel şartları denilince; aydınlatma koşulları, eserlerin asılabilmesine uygun aparatların/sistemlerin bulunması, ortamın büyük ya da küçük oluşu, sergi salonu sayısı, ulaşım koşulları gibi unsurlar akla gelmektedir. Sergi salonlarının herkesin kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde olması önem taşımaktadır.

Aydınlatma ve havalandırma sisteminin de iyi olması, izleyicilerin rahatlıkla sergiyi gezebilmesi ve yorumlayabilmesi açısından önemlidir. Aydınlatma koşulları ve havalandırma sistemi iyi olmayan bir mekânda sergilenen çok başarılı fotoğraflar bile, izleyicide olumsuz etki oluşturabilir. İzleyicilerin rahat bir şekilde, sessiz bir ortamda sanat eserlerini inceleme fırsatı bulabilecekleri sergi mekânları tercih edilmelidir.

Sergilenecek eserlerin sayısı ve büyüklükleri de sergileme mekânlarının seçiminde etkin rol oynar. Bazı sergi salonlarında eserlerin sergilenmesi için panolar kullanılırken bazılarında duvarlar kullanılmakta ve duvarlarda eserlerin asılabilmesi için aparatlar bulunmaktadır. Bunların bazısı sabit olup bazısı asansörlüdür. Asansörlü aparatlar, göz hizası yüksekliğine getirilip eserler raylarda kaydırılabilir. Böylece eserler arasındaki boşluklar ayarlanabilir.

Tarihî binalarda, aydınlatma koşullarının ve teknik açıdan sergi açmaya elverişli olup olmadığı önceden araştırılmalıdır.

Sergi mekânına daha çok insanın ulaşabilmesi için bazen alışveriş merkezleri, terminaller, kültür merkezleri, fuarlar, meydanlar gibi kalabalık ortamlar da tercih edilmektedir (Görsel 6.35). Bu gibi durumlarda da incelemeler önceden yapılıp sorun yaşanmaması için yetkili kişilerle görüşülerek tüm şartlar sergi gününden önce hazırlanmalıdır.

Görsel 6.35: Fuar alanlarında sergiler

2. ETKİNLİK

Çevrenizde bulunan sergi mekânlarını gezerek fotoğraflarınıza uygun mekân seçimlerini yapınız. Sergi mekânının seçiminde aşağıdaki soruları sorarak fiziksel şartlara göre doğru seçim yaptığınızdan emin olunuz.

- Sergi mekânının fotoğraflarınızı yansıtacağını düşünüyor musunuz?
- Sergi mekânına ulaşım kolay mı?
- Mekânın aydınlatması ve havalandırması uygun mu?
- Eserlerin sergilenmesinde kullanılan aparatlar var mı?
- Mekân büyüklüğü eserleri sergilemeye uygun mu?

İncelenen sergi mekânlarından eserlerin sergilenmesini sağlayacak mekânı sınıfta seçiniz.

Aydınlatma Düzeni

Aydınlatma düzeni, sergilenen eserlerin özelliklerine göre değişiklik gösterir. Örneğin camlı çerçevelerde eserlerin parlama yapmaması için ışık doğrudan gelmemelidir. Işık bir yüzey üzerinden yansıyarak ya da üstten gelmelidir. Direkt aydınlatma, eserin doğru şekilde algılanmasını engelleyebileceği gibi esere zarar da verebilir. Işığın rengi de eserin etkisini olumlu ve olumsuz açıdan etkiler. Görsel 6.35'teki gibi izleyicilerin gözünü almaması için aydınlatma sistemi uygun açılarda yerleştirilmelidir. Eserlerin asıldığı zemin de çok parlak olmamalıdır. Bazı sergi salonu ve müzelerde aydınlatma doğal ışıkla sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra sergi salonlarında kullanılan aydınlatmalar özel tasarlanmış olmalıdır. Uzun süre eserleri aydınlatacağı için ışığın sıcaklığı, renk tonu, mesafesi ve UV koruması çok önemlidir (Görsel 6.36, 6.37). Aydınlatma düzeni yapılırken uygulanması gereken bazı unsurlar şunlardır:

- Eserlerin net ve doğru bir şekilde algılanmasını sağlayarak kaliteli bir izleme imkânı sağlanmalı,
- Sergilenen eserler zararlı ışınlardan korunmalı,
- Sergilenen nesnelerin biçim, teknik, renk gibi özellikleri ortaya çıkarılarak eserin etkisi artırılmalı,
- Eserlerin hem çevresindeki eserlerle uyum içinde olması hem de kendi içinde etkisini koruması sağlanmalıdır.

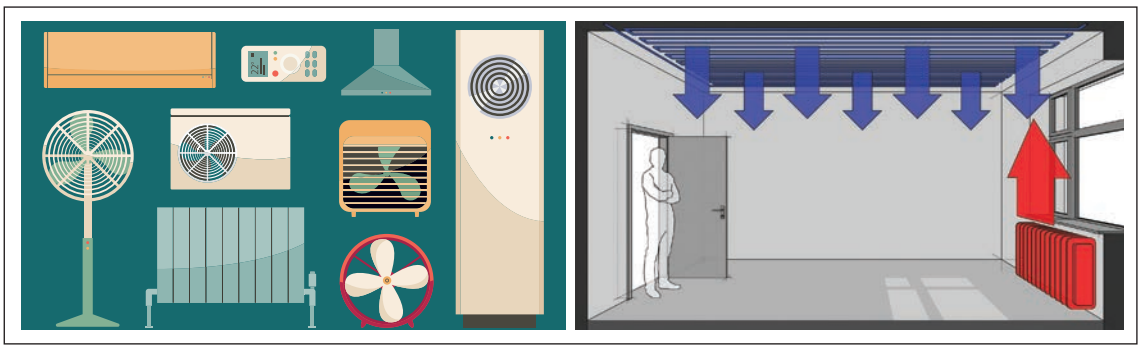
Görsel 6.36: Mekân aydınlatma sistemi

Görsel 6.37: Fotoğrafın aydınlatılması

Havalandırma Düzeni

Sergi mekânlarının havalandırma sistemi uzman kişiler tarafından yapılmalı ve mekânlar nem, sıcaklık, koku, kirlilik, gibi açılardan sürekli kontrol altında tutulmalıdır (Görsel 6.38). Havalandırma sistemi ile ortamdaki kaliteli havanın ayarlanması hem izleyiciler hem de sergilenen eserlerin korunması açısından önem taşımaktadır.

Görsel 6.38: Havalandırma ve ısınma düzeni

Ulaşım Koşulları

Sergilenecek eserler için sergi mekânı belirlenirken hedef izleyici kitlesinin sergiye rahatlıkla ulaşabilmesi gerektiği de düşünülmelidir. Bu nedenle herkesin rahatlıkla ulaşabileceği şehir merkezlerinde bulunan mekânlar ya da çeşitli toplu taşıma araçları (otobüs, dolmuş, metro, raylı sistem) ile rahatlıkla ulaşım sağlanabilen sergi salonları tercih edilmelidir.

2. UYGULAMA

UYGULAMA ADI : Mekâna ve Fotoğraflara Uygun Sergi Salonunu Hazırlama
AMAÇ : Fotoğrafları sergilemek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak fotoğraflarınızı sergi mekânında sergilenmeye uygun hâle getiriniz ve fotoğraflarınızı sergileyiniz.

İşlem Basamakları

1. Sergi hazırlıklarında iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine dikkat ediniz.
2. Sergilenecek fotoğraflar için sergi mekânına karar veriniz.
3. Sergi mekânının fiziksel şartlarını önceden inceleyiniz.
4. Sergilenecek fotoğrafların zarar görmeden sergi yerine nakledilmesini sağlayınız.
5. Baskı boyutuna, basılan kâğıt cinsine, çerçeve ve paspartunun boyut ve rengine göre fotoğraflarınızı sıralayınız.
6. Çerçeveli baskıları mekânın asma sistemini kullanarak aralarında eşit espaslarla (boşluklarla) duvar ya da panolara yerleştiriniz.
7. Fotoğrafların tam karşısına geçerek doğru asılıp asılmadıklarını kontrol ediniz.
8. Fotoğraflarınızı astıktan sonra çerçevelerin düzenini sağlayınız.
9. Aydınlatma düzenlerini kontrol ediniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Uygulama çalışmanız Ek 6'da verilen "2. Derecelendirme Ölçeği " ölçütlerine göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başındaki parantezlere cümleler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (....) Paspartu, fotoğrafın ortası kesilerek çıkartılan kartona arka taraftan yapıştırılmasıdır.
2. (....) Küçük fotoğraflar, büyük mekânlarda sergilendiğinde görsel etkileri artar.
3. (....) Ücretli sergi mekânları devlete bağlı resmi kurum ve kuruluşlarda, belediyelerde bulunur.
4. (....) Basın bülteninin dikkat çekici ve iyi düzenlenmiş bir başlığı olmalıdır.
5. (....) Fotoğraf sergilerinin sanatsal yaratıcılık ve eleştirel düşünceye sahip belli bir teması olmalıdır.
6. (....) Sergi mekânları tercih edilirken izleyicilerin rahat, sessiz bir ortamda sanat eserlerini incelemelerine imkân vermesine dikkat edilmelidir.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

7. Termal baskı yönteminde; baskı rulo şeklinde ince bir film olan ve ..... adı verilen malzeme aracılığı ile yapılır.
8. Fotoğraf kâğıtlarının renk doygunluğu ile ..... sağlama kalitesi diğer kâğıtlara göre çok daha fazladır.
9. Görüntünün cama dokunmasını engelleyerek görüntünün kenarlarında bir boşluk oluşması ..... ile sağlanır.

C) Aşağıdaki soruları okuyarak doğru cevaplarını işaretleyiniz.

10. Aşağıdakilerden hangisi karanlık odada yapılan baskı işleminde kâğıdın pozlama süresini ayarlamak için kullanılır?

A) Agrandizör B) Kimyasallar C) Spiral D) Tank E) Timer

11. Mürekkebin kâğıt üzerine püskürtülmesiyle yazdırma işlemini gerçekleştiren baskı tekniği hangisidir?

A) Agrandizör B) İnk-jet C) Lazer D) Minilab E) Termal

12. Aşağıdakilerden hangisi standart fotoğraf kâğıdı boyutlarından biri değildir?

A) 10x15 cm B) 25x35 cm C) 13x18 cm D) 18x24 cm E) 20x30 cm

13. Sergilenecek fotoğrafları seçerken aşağıdakilerden hangisinin uygulanması yanlıştır?

A) Işık patlamaları olan fotoğraflar tercih edilmeli
B) Fotoğraf, mesajı izleyiciye etkili bir biçimde aktarmalı
C) Netlik sorunu olmayan fotoğraflar seçilmeli
D) Kadraj sorunu olan fotoğraflar seçilmemeli
E) Seçilen fotoğrafın iyi bir kompozisyonu olmalı

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

14. Sergi hazırlarken yapılan tanıtım çalışmaları için aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

A) Süslü bir dil kullanılmalı.
B) Titizlikle planlanmalı.
C) Özgün olmalı.
D) Dikkat çekici olmalı.
E) Doğru bilgi içermeli.

15. Sergi tanıtım faaliyetleri arasında aşağıdakilerden hangisi birinci sırada önemlidir?

A) Sergi davetiyesinin hazırlanması
B) Sergi metninin hazırlanması
C) Medya aracılığı ile duyuru yapılması
D) Öz geçmiş hazırlanması
E) Sergi kataloğu hazırlanması

16. Aşağıdakilerden hangisi eserlerin sergilenme düzenine uygun değildir?

A) Eserlerin yerleştirilirken göz hizasında konumlanması
B) Eserlerin etrafında yeterli boşluk bırakılması
C) Çerçevelerin boyutu, renkleri, dokusunun uyumlu olması
D) Eserlerin çok sıkışık ve karmaşık yerleştirilmesi
E) Paspartu büyüklüğünün eser boyutu ile uyumlu olması

Ç) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

17. Paspartu ölçüleri belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken unsurlar nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

18. Sergi mekânları seçilirken dikkat edilmesi gerekenleri örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

EK-1

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		**DERECELER**				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Çekimi yapılacak konuya uygun ürün ya da ürünleri belirler.					
3.	Seçtiği konuya uygun çekim planı oluşturur.					
4.	Fotoğraf makinesi ve ekipmanları çekime hazırlar.					
5.	Çekim planına uygun planladığı konsept ürünü çekim masasına yerleştirir.					
6.	Stüdyo koşullarında hazırladığı konsept ürün çekiminin ışık test çekimlerini yapar.					
7.	Çekim planına göre kadrajlara uygun çekimi yapar.					
8.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
9.	Konuya uygun olarak objektif seçimi ve netleme yapar.					
10.	Konuya uygun fonu belirler.					
11.	Konuya uygun kadrajı belirler.					
12.	Çekimi konunun amacına uygun ve kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.					
13.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
14.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamında arşivler.					
15.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
16.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 16 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80'dir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (80x100)/80=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

2. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Dekupe çekimi yapacağı ürünü belirler.					
3.	Seçtiği konuya uygun dekupe çekim planı oluşturur.					
4.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
5.	Stüdyoyu dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole eder.					
6.	Dekupe çekim planına uygun hazırladığı ürünü çekim masasına yerleştirir.					
7.	Dekupe ürün çekiminin ışık test çekimlerini yapar.					
8.	Çekim planında belirlediği kadrajlara uygun şekilde çekimi yapar.					
9.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
10.	Konuya uygun olarak objektif seçimi ve netleme yapar.					
11.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
12.	Çekimden sonra fotoğrafları görüntü düzenleme programında düzenler.					
13.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
14.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
15.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
	SÜTUN TOPLAMLARI					
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI					
	ÖĞRENCİ PUANI					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 15 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 75'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (75x100)/75=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

3. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Çekim için farklı tarzda aksesuar belirler.					
3.	Her aksesuar için çekim planı oluşturur.					
4.	Her aksesuar için farklı bir çekim konsepti belirler.					
5.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
6.	Stüdyoyu dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole eder.					
7.	Çekim için belirlediği sıraya ve konsepte uygun üç farklı aksesuarın çekimlerini gerçekleştirir.					
8.	Aksesuar çekiminin ışık test çekimlerini yapar.					
9.	Çekim planında belirlediği kadrajlara uygun şekilde çekimi yapar.					
10.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
11.	Konuya uygun objektif seçimi ve netleme yapar.					
12.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
13.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
14.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
15.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 15 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 75'tir.

Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (75x100)/75=100

Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

4. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	High Key tekniğinde çekim yapmak için portre modelini belirler.					
3.	Çekim için çekim planı oluşturur.					
4.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
5.	Stüdyoyu dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole eder.					
6.	Konunun ışık test çekimlerini yapar.					
7.	Çekim planında belirlediği kadrajlara uygun şekilde çekimi yapar.					
8.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
9.	Konuya uygun objektif seçimi ve netleme yapar.					
10.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
11.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
12.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
13.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 13 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (65x100)/65=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

5. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		**DERECELER**				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	Low Key tekniğinde çekim yapmak için portre modeli belirler.					
2.	Çekim için çekim planı oluşturur.					
3.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
4.	Stüdyoyu dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole eder.					
5.	Konunun ışık test çekimlerini yapar.					
6.	Çekim planında belirlediği kadrajlara uygun şekilde çekimi yapar.					
7.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
8.	Konuya uygun objektif seçimi ve netleme yapar.					
9.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
10.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
11.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
12.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
13.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 13 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (65x100)/65=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

6. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ							
ÖLÇÜTLER		DERECELER					
		1	2	3	4	5
1.	Modelli çekim yapacağı konuyu belirler.					
2.	Çekim için çekim planı oluşturur.					
3.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
4.	Stüdyoyu dışarıdan gelebilecek ışıklara karşı izole eder.					
5.	Konunun ışık test çekimlerini yapar.					
6.	Çekim planında belirlediği kadrajlara uygun şekilde çekimi yapar.					
7.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
8.	Konuya uygun objektif seçimi ve netleme yapar.					
9.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
10.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
11.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
12.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
13.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
	SÜTUN TOPLAMLARI					
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI					
	ÖĞRENCİ PUANI					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 13 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (65x100)/65=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

7. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Çekim yapacağı gösteri sanatını belirler.					
3.	Çekim öncesinde alınması gereken izinleri alır.					
4.	Çekim için çekim planı oluşturur.					
5.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
6.	Çekim planında belirlediği kadrajlara uygun şekilde çekimi yapar.					
7.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
8.	Konuya uygun objektif seçimi ve netleme yapar.					
9.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
10.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
11.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
12.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 12 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 60'dır.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (60x100)/60=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

1. KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
Konuya uygun sunum hazırladı.		
Sunumda farklı kaynaklardan araştırılan bilgilerini kullandı.		
Konu ile ilgili önemli noktaları doğru ve anlaşılır bilgiler ile açıkladı.		
İçerikte konuya uygun örnekler verdi.		
Konular arası geçişi düzenli şekilde gerçekleştirdi.		
Yazılarda ve metinlerde noktalama işaretlerine, dil bilgisi ve yazım kurallarına dikkat etti.		
Konuyu arkadaşlarına aktarırken Türkçe'yi doğru kullandı, ses tonuna ve vurgulamalarına dikkat etti.		
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

EK-2

1. KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uydu.		
Araç gerecini hazırladı.		
Kataloğun boyutunu belirledi.		
Kataloğun yönünü belirledi.		
Kataloğun sayfa sayısını belirledi.		
Katalogta kaç adet fotoğraf kullanacağını seçti.		
Ürün fotoğraflarının seçimini yaptı.		
Fotoğrafların hepsini 300 DPI çözünürlüğe çevirdi.		
Fotoğrafların hepsini CMYK renk moduna çevirdi.		
Fotoğrafları farklı kayıt formatlarında kaydetti.		
Konuya uygun birden fazla katalog çalışmasını tasarladı.		
Hazırladığı katalog tasarımlarından birini seçti.		
Seçtiği katalog çalışmasının baskısını aldı.		
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
Not: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

2. KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uydu.		
Araç gerecini hazırladı.		
Fotoğraf sunumuna uygun konu belirledi.		
Sunumda kullanacağı fotoğrafları sunu hazırlama kurallarına göre seçti.		
Sunumu, sunum süresine uygun hazırladı.		
Yazılarda ve metinlerde noktalama işaretlerine, dil bilgisi ve yazım kurallarına dikkat etti.		
Hazırlamış olduğu sunumu belirlenen gün ve saatte sundu.		
Konuyu arkadaşlarına aktarırken Türkçe'yi doğru kullandı, ses tonuna ve vurgulamalarına dikkat etti.		
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
Not: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

3. KONTROL LİSTESİ		
ÖLÇÜTLER	**GERÇEKLEŞTİ**	**GERÇEKLEŞMEDİ**
İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uydu.		
Araç gerecini hazırladı.		
Kataloğun boyutunu belirledi.		
Kataloğun yönünü belirledi.		
Kataloğun sayfa sayısını belirledi		
Kullanacağı fotoğrafları seçti.		
Fotoğrafların renk düzenlemelerini yaptı.		
Fotoğrafların kadraj düzenlemelerini yaptı.		
Katalog tasarımını yaptı.		
Kataloğu PDF olarak kaydetti.		
Çalışmayı verilen süre içinde tamamladı.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
Not: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

EK-3

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		**DERECELER**				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Fotogram çalışması için konuya uygun obje seçimi yapar.					
3.	Aydınlık ortamda A4 kâğıdına seçtiği objelerle kompozisyon oluşturur.					
4.	Karanlık oda ortamına göre gerekli hazırlıkları yapar.					
5.	Pozlama için agrandizörü hazırlar.					
6.	Fotoğraf kâğıdının ışığa duyarlı yüzeyini agrandizörün alt tablasında bulunan marjöre yerleştirir.					
7.	Objeleri önceden belirlediği kompozisyona göre fotoğraf kâğıdının üzerine yerleştirir.					
8.	Kompozisyonu farklı fotoğraf kâğıtlarına 5, 10, 15, 20 saniye sürelerle pozlar.					
9.	Pozladığı fotoğraf kâğıtlarına banyo işlemlerinden geçirir.					
10.	Karanlık odada iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak dikkatli ve disiplinli çalışır.					
11.	Çalışma bitiminde karanlık odayı havalandırır; temiz ve düzenli bırakır.					
12.	Yaptığı fotogram çalışmasında objelerin kapladığı alanın, ışık geçirgenliğinin ve nesneler arasındaki boşluğun kompozisyona etkisini değerlendirir.					
	SÜTUN TOPLAMLARI					
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI					
	ÖĞRENCİ PUANI					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 12 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 60'tır.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (60x100)/60=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

2. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ							
ÖLÇÜTLER		DERECELER					
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Çekimi yapılacak konuyu belirler.					
3.	Çekim yapılacak mekânı belirler.					
4.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
5.	Konuya uygun objektif seçimi yapar.					
6.	Konuya uygun perspektifte kadraj belirler.					
7.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
8.	Konuya uygun netleme yapar.					
9.	Çekimi konunun amacına uygun ve kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.					
10.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
11.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
12.	Fotoğraf makinesi ve ekipmanları temizleyerek özenle yerlerine yerleştirir.					
13.	Meslek etiği kurallarına uyar.					
	SÜTUN TOPLAMLARI					
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI					
	ÖĞRENCİ PUANI					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 13 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (65x100)/65=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

3. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Pinhole yapımı için gerekli araç gereci hazırlar.					
3.	Gerekli adımları takip ederek pinhole yapar.					
4.	İğne deliğinin pürüzsüz olup olmadığını kontrol eder.					
5.	Pinhole kameranın ışık sızdırıp sızdırmadığı kontrol eder.					
6.	Pinhole kamera yapımında arkadaşları ile iş bölümü yapar.					
7.	Karanlık odada iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak dikkatli ve disiplinli çalışır.					
8.	İş bitiminde çalışma ortamını temiz ve düzenli bırakır.					
9.	Meslek etiği kurallarına uyar.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 9 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 45'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (45x100)/45=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

4. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Konuya uygun araç gerecini hazırlar.					
3.	Pinhole ile çekim için konuyu ve mekânı belirler.					
4.	Karanlık odada pinhole kameraya fotoğraf kâğıdı yerleştirir.					
5.	Pinhole kamerayı konunun karşısına uygun bir mesafeye getirerek sabitler.					
6.	Ortam ışık koşuluna göre en az 20-30 sn pozlama yapar.					
7.	Pozladığı kâğıdı karanlık odada banyo işlemlerinden geçirerek görüntü oluşumunu sağlar.					
8.	Karanlık odada iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak dikkatli ve disiplinli çalışır.					
9.	İş bitiminde çalışma ortamını temiz ve düzenli bırakır.					
10.	Meslek etiği kurallarına uyar.					
	SÜTUN TOPLAMLARI					
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI					
	ÖĞRENCİ PUANI					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 10 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (50x100)/50=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

5. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Çekeceği kurgusal fotoğrafın konusuna uygun çekim planı yapar.					
3.	Tasarım aşamasında kurgusal fotoğraf eskizleri yapar.					
4.	Sahneyi ve ışık düzenini tasarıma uygun biçimde hazırlar.					
5.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
6.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
7.	Konuya uygun netleme yapar.					
8.	Çekimi konunun amacına uygun ve kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.					
9.	Kurguladığı fotoğraf sahnesini normal ve geniş açılı objektiflerle farklı odak uzaklıklarından fotoğraflar.					
10.	Farklı bakış açılarından ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
11.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
12.	Fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını temizliğe özen göstererek yerlerine yerleştirir.					
13.	Meslek etiği kurallarına uyar.					
	SÜTUN TOPLAMLARI					
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI					
	ÖĞRENCİ PUANI					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 13 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (65x100)/65=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

EK-4

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ							
ÖLÇÜTLER		**DERECELER**					
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uydu.					
2.	Portfolyoyu sunulacağı üniversitenin isteklerine uygun hazırladı.					
3.	Tarzına ve ilgi alanına uygun fotoğraf seçimleri yaptı.					
4.	Tasarlanan portfolyoya uygun ön söz hazırladı.					
5.	Öz geçmiş hazırladı.					
6.	Uygun program seçimi yaptı.					
7.	Sayfaya uygun yazı seçimi yaptı.					
8.	Fotoğraflarla ilgili kısa bir tanıtım yazısı yazdı.					
9.	Portfolyoyu renk ve tasarım ögelerine uygun tasarladı.					
10.	Fotoğrafları basıma uygun çözünürlükte hazırladı.					
11.	Portfolyoya uygun kâğıt seçimi yaptı.					
12.	Portfolyoyu baskıya hazır hâle getirdi.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 12 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 60'tır.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (60x100)/60=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

2. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ							
ÖLÇÜTLER		DERECELER					
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uydu.					
2.	Portfolyo konusuna uygun şablon düzenledi.					
3.	Yazı karakteri belirledi.					
4.	Öz geçmiş hazırladı.					
5.	Portfolyoya uygun fotoğraf seçimi yaptı.					
6.	Fotoğraflara uygun renk ve görüntü ögelerini hazırladı.					
7.	Yüksek çözünürlükteki dokümanları sanal ortama uygun boyuta getirdi.					
8.	Portfolyoyu kriterlere uygun hazırladı.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 7 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 40'tır.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (40x100)/40=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

3. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ							
ÖLÇÜTLER		DERECELER					
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uydu.					
2.	Portfolyo konusuna uygun şablon düzenledi.					
3.	Yazı karakteri belirledi.					
4.	Öz geçmişteki değişiklikleri güncelledi.					
5.	Portfolyoya uygun yeni fotoğraf seçimi yaptı.					
6.	Fotoğraflara uygun renk ve görüntü ögelerini hazırladı.					
7.	Yüksek çözünürlükteki dokümanları sanal ortama uygun boyuta getirdi.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 7 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 35'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (35x100)/35=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

EK-5

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		**DERECELER**				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Çekimi yapılacak konuya uygun çekim ortamını belirler.					
3.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.					
4.	Çevre koşullarına göre ortam ışığını denetler.					
5.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
6.	Konuya uygun objektif seçer.					
7.	Konuya uygun netleme yapar.					
8.	Konuya uygun fonu belirler.					
9.	Konuya uygun kadrajı belirler.					
10.	Konuya uygun filtre belirler.					
11.	Çekimi, kompozisyon ilkelerini dikkate alarak konunun amacına uygun gerçekleştirir.					
12.	Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.					
13.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
14.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
15.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 15 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 75'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (75x100)/75=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

2. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ							
ÖLÇÜTLER		DERECELER					
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	HDR tekniğine uygun çekim ortamını belirler.					
3.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanı çekime hazırlar.					
4.	Çevre koşullarına göre ortam ışığını denetler.					
5.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.					
6.	Konunun ışık koşullarına uygun 0 pozlama değerlerine göre çekim yapar.					
7.	Konunun ışık koşullarına uygun -2 pozlama değerlerine göre çekim yapar.					
8.	Konunun ışık koşullarına uygun +2 pozlama değerlerine göre çekim yapar.					
9.	Konuya uygun objektif seçer.					
10.	Konuya uygun netleme yapar.					
11.	Çekimi konunun amacına uygun ve kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.					
12.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
13.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
14.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 14 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (70x100)/70=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

3. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ							
ÖLÇÜTLER		DERECELER					
		1	2	3	4	5	
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.						
2.	HDR tekniğine uygun çekim ortamını belirler.						
3.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanı çekime hazırlar.						
4.	Çevre koşullarını inceleyerek ortam ışığını denetler.						
5.	Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.						
6.	HDR tekniğine uygun koyu-orta-açık pozlama değerlerine göre çekim yapar.						
7.	Konuya uygun objektif seçer.						
8.	Konuya uygun netleme yapar.						
9.	Çekimi konunun amacına uygun ve kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.						
10.	Çektiği fotoğrafları görüntü düzenleme programı yardımıyla düzenler.						
11.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.						
12.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.						
13.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.						
	SÜTUN TOPLAMLARI						
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
	ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 13 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (65x100)/65=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

4. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ							
ÖLÇÜTLER		DERECELER					
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Gezi fotoğrafı çekimine uygun dış mekânı belirler.					
3.	Çekim için gezi planı yapar.					
4.	Gezi planına uygun çekim planı hazırlar.					
5.	Çekim için alınması gereken izinleri alır.					
6.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanı çekime hazırlar.					
7.	Konuya uygun objektif seçer.					
8.	Konuya uygun netleme yapar.					
9.	Çekimi konunun amacına uygun ve kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.					
10.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
11.	Çektiği fotoğraflardan sunum hazırlar.					
12.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
13.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
	SÜTUN TOPLAMLARI					
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI					
	ÖĞRENCİ PUANI					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 13 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (65x100)/65=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

5. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Gezi fotoğrafı çekimine uygun iç mekânı belirler.					
3.	Çekim için gezi planı yapar.					
4.	Gezi planına uygun çekim planı hazırlar.					
5.	Çekim için alınması gereken izinleri alır.					
6.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanı çekime hazırlar.					
7.	Konuya uygun objektif seçer.					
8.	Konuya uygun netleme yapar.					
9.	Çekimi konunun amacına uygun ve kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.					
10.	İç mekânı en iyi yansıtacak detay fotoğrafları tekniğe uygun çeker.					
11.	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.					
12.	Çektiği fotoğraflardan sunum hazırlar.					
13.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
14.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
	SÜTUN TOPLAMLARI					
	TOPLAM ÖLÇEK PUANI					
	ÖĞRENCİ PUANI					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 14 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (70x100)/70=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

6. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		1	2	3	4	5
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyar.					
2.	Panoramik fotoğraf çekim tekniğine uygun dış mekânı belirler.					
3.	Çekim planı hazırlar.					
4.	Çekim için alınması gereken izinleri alır.					
5.	Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanı çekime hazırlar.					
6.	Konuya uygun objektif seçer.					
7.	Konuya uygun netleme yapar.					
8.	Panorama tekniğine uygun çekim yapar.					
9.	Çekimi kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.					
10.	Çektiği fotoğrafları görüntü düzenleme programıyla panoramik fotoğrafa dönüştürür.					
11.	Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.					
12.	Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 12 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 60'tır.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (60x100)/60=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

EK-6

1. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		**DERECELER**				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uydu.					
2.	Sergilenecek fotoğrafları seçti.					
3.	Fotoğrafların baskı boyutunu belirledi.					
4.	Basılacak kâğıdın cinsine karar verdi.					
5.	Seçilen fotoğrafların paspartu boyutunu belirledi.					
6.	Fotoğrafların paspartu rengine karar verdi.					
7.	Fotoğrafları istenen boyutlarda bastırdı.					
8.	Basılan fotoğrafların paspartu işlemlerini yaptı.					
9.	Seçilen fotoğrafların çerçeve boyutu ve rengine karar verdi.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 9 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 45'tir.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (45x100)/45=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

2. DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
ÖLÇÜTLER		**DERECELER**				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uydu.					
2.	Fotoğraflar için sergi mekânına karar verdi.					
3.	Fotoğrafların zarar görmeden sergi yerine nakledilmesini sağladı.					
4.	Eserleri eşit espaslarla mekâna uygun duvarlara ya da panolara yerleştirdi.					
5.	Eserlerin düzenini kontrol etti.					
6.	Aydınlatma düzeninin ayarlanmasını sağladı.					
SÜTUN TOPLAMLARI						
TOPLAM ÖLÇEK PUANI						
ÖĞRENCİ PUANI						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Ölçekteki 1 "Yetersiz", 2 "Kabul edilebilir", 3" İyi", 4 "Çok iyi", 5 "Mükemmel" performans düzeyini gösterir. Tabloda 6 ölçüt bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 30'dur.
Öğrenci Puanı: (Toplam Ölçek Puanı x100)/Alınabilecek En Yüksek Ölçek Puanı formülü ile 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (30x100)/30=100
Değerlendirme: 100 üzerinden 50 veya üzerinde bir puan aldıysanız uygulamada başarı düzeyiniz yeterli demektir. 49 veya altında bir puan aldıysanız eksik puan aldığınız ölçütlerde kendinizi geliştiriniz.

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

Akbaş, F. ve İkizler, İ. (2016). *Fotoğraf Teknik Okumaları* (4. bs.). İstanbul: Say Yayınları.

Akbaş, F. ve Korkmazgil, G. (2010). *Dijital Dünyada Fotoğraf.* İstanbul: Say Yayınları.

Akalın, İ. (2017). *Dijital Fotoğraf Hakkında Her Şey* (3. bs.). İstanbul: Şan Ofset Matbaacılık.

Artut, K. (2001). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Carroll, H. (2017). *İyi Fotoğraflar Çekmek İçin Bu Kitabı Okuyun* (4.bs.). (S. Özge, Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi. (Orijinal eserin yayın tarihi 2014).

Clarke, G. (2017). *Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Fotoğraf.* (M. M. Aydemir, Çev.). İstanbul: Hayalperest Yayınları.

Demirören, M., Koşan, A. M. A. ve Palaoğlu, Ö. (2009). *Bir öğrenme ve değerlendirme yöntemi olarak "portfolyo".* Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 62(1), 19-24.

Derman, İ. (1992). *Fotoğraf.* İstanbul: Ağaç Yayıncılık.

Freeman, M. (2013). *Fotoğrafçının Gözü* (3. bs.). (D. Güzelgülgen, Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi. (Orijinal eserin yayın tarihi 2007).

Gürdil, N. (2016). *35 Genç Fotoğrafçıdan İğne Deliği Fotoğrafları.* Seyhan Belediyesi, Adana: Mercan Ofset.

Kafalı, N. (2000). *Siyah Beyaz ve Renkli Fotoğrafçılık.* Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Kanburoğlu, Ö. (2004). *A'dan Z'ye Fotoğraf* (2. bs.). İstanbul: Say Yayınları.

Kanburoğlu, Ö. (2009). *Dijital Fotoğraf Rehberi* (4. bs.). İstanbul: Say Yayınları.

Kanburoğlu, Ö. (2010). *100 Soruda Dijital Fotoğraf* (3. bs.). İstanbul: Say Yayınları.

Kanburoğlu, Ö. (2011). *İyi Fotoğraf Nasıl Çekilir?* (2. bs.). İstanbul: Say Yayınları.

Kanburoğlu, Ö. (2016a). *Dijital Fotoğraf Akademisi 2: Manzara Fotoğrafları Nasıl Çekilir?*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

Kanburoğlu, Ö. (2016b). *Tüm Yönleriyle Mimari Fotoğraf*. İstanbul: Say Yayınları.

Kasım, M. (2013). *Reklam Fotoğrafçılığı* (2. bs). Konya: Çizgi Kitapevi.

Kate, L. (1993). *A'dan Z'ye Fotoğrafçılık* (M. Kalaycıoğlu, Çev.). İstanbul: Düşünen Adam Yayınları.

Kayacık, D. ve Sayar, Z. (2021). *Doğal Fotogram*. İstanbul: Kriter Yayınevi.

Kılıç, L. (2002). *Fotoğrafa Başlarken* (5. bs.). Ankara: Dost Yayınevi.

Öncel Taşkıran, N. ve Yılmaz, R. (2014). *99 Soruda Reklam ve Reklamcılık* (2. bs.). İstanbul: Derin Yayınları

Prakel, D. (2012). *Görsel Fotoğrafçılık Sözlüğü* (T. Hepdinçler ve S.Özkal, Çev.). İstanbul: Literatür Yayınları.

Prakel, D. (2020). *Yaratıcı Fotoğrafçılığın Temelleri* (2. bs). (E.Günay, Çev.). İstanbul: Literatür Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 2011).

Roebuck, C. (2000). *Etkili İletişim* (A.C. Akkoyunlu, Çev.). İstanbul: Doğan Kitap.

Şen, K. (2015). Fotografik görüntü düzenlemede altın oranın etkileri (Yüksek lisans tezi). Fotoğraf Bölümü, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2020). Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara.

Turan, E. (2004). *Siyah Beyaz Negatif*. İstanbul: Say Yayınları.

Turan, E. (2007). *Siyah Beyaz Baskı*. İstanbul: Say Yayınları.

Turani, A. (2018). *Sanat Terimleri Sözlüğü* (17. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Uysal, T. (2017). Çağdaş fotoğraf sanatında gerçekliğin yeniden inşası: Kurgusal fotoğraf. Ulakbilge, 5(15), 1521-1540.

Ürper, O. (2012). *Dijital Teknoloji Çağında Reklam Fotoğrafçılığı*. İstanbul: Say Yayınları

Yuvarlak, Ş. K. (2014). Alternatif fotoğraf üretim yöntemleri bağlamında fotogram (Sanatta yeterlik tezi). Plastik Sanatlar Anasanat Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi.

AĞ KAYNAKÇASI

Akgün, E. ve Kölemen, C. Ş. (2020). E-portfolyo oluşturmanın öğrencinin akademik öz düzenleme becerisine etkisi. Milli Eğitim, 49(227), 117-140. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1077537 (Erişim: 23.05.2022 / 20.04)

Alp, K. Ö. ve Tekkılıç, E. İ. (2017). Türkiye'de moda fotoğrafının tarihsel gelişimi, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 21(2), 311-329. https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/issue/31710/347498 (Erişim: 17.03.2022 / 14.10)

Altın, A. F. ve Altın, H. (2008). Time Laps Fotoğrafta HDR kullanımı. Academic Journal of Information Technology, 9(33). https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1113661 (Erişim: 07.06.2022 / 17.23)

Birinci, G. (2016). Çağdaş fotoğraf sanatında deneysel yaklaşımlar. Yedi: Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi, 16, 11-21. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/228096 (Erişim: 09.02.2022 / 23.26)

Böcekler, B. (2020). Kamerasız fotoğrafın kısa tarihçesi ve kamerasız fotoğraf teknikleriyle üretim yapan çağdaş fotoğrafçılar. SDÜ Art-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, 13(26), 576-594. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1003885 (Erişim: 14.02.2022 / 00.30)

Yaman, H. (t.y.). Fotoğraf sergisi: Yeni başlayanlar için öneriler. Fotografya, 40. http://www.fotografya.gen.tr/TR,1990/hakan-yaman.html (Erişim: 07.10.2022 / 19.50)

Yum, M.S. (2021). Tasarım mesleklerinde hazırlanan portfolyolara ait özelliklerin belirlenerek değerlendirilmesi. Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi, 4(1), 28-44. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1787701 (Erişim: 25.08.2022 / 18.16)

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/100487/mod_resource/content (Erişim: 15.08.2022 / 15.14)

https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/9834/285980.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim: 09.02.2022 / 18.01)

https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/dogada-fotograf-cekmek (Erişim: 12.09.2022 / 17.13)

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/87611 (Erişim: 30.03.2022 / 12.15)

https://www.efsad.org.tr/7-haziran-1500-workshop-isikla-boyama-serap-sokol/ (Erişim: 08.04.2022 / 23.16)
https://en.wikipedia.org/wiki/Fotoform (Erişim: 09.02.2022 / 15.30)
https://en.wikipedia.org/wiki/Luminogram (Erişim: 09.02.2022 / 15.15)
https://www.enka.k12.tr/adapazari/wp-content/uploads/2021/06/portfolyo-politikasi.pdf (Erişim: 21.05.2022 / 23.06)
https://evrimagaci.org/zurafa-boyunlu-kadinlar-padaung-halkinin-kadinlari-neden-boyunlarini-uzatma-ya-calisiyor-9285 (Erişim: 19.08.2022 / 20.30)
http://www.fotografya.gen.tr/TR,1565/pinhole.html (Erişim: 27.04.2022 / 12:01)
https://foto.gen.tr/dijital-baski-yapabilen-yazicilar-ve-ozellikleri (Erişim: 16.09.2022 / 20.30)
https://foto.gen.tr/kurgulanmis-fotografin-kullanim-alanlari-nerelerdir/ (Erişim: 19.04.2022 / 14.00)
https://foto.gen.tr/kurgulanmis-fotografin-tanimi-amaci-ve-ozellikleri/ (Erişim: 19.04.2022 / 14.30)
https://foto.gen.tr/kurgulanmis-fotografin-cekim-teknikleri/ (Erişim: 18.04.2022 / 22.35)
https://www.fotopedi.org/objektif-ve-objektif-hizi-nedir-cesitleri-nelerdir-12400 (Erişim: 16.04.2022 /22.44)
https://www.fotopedi.org/zoom-lens-nedir-22460 (Erişim: 16.04.2022 / 22.44)
https://www.fotovizyon.org/deneysel-fotografcilik/ (Erişim: 08.04.2022 / 23.37)
https://www.fotopedi.org/bulb-mod-nedir-35568 (Erişim: 08.04.2022 /23.48)
http://www.ifsak.org.tr/tr/fotograf-seminerleri-bilgi/proje-calismalari/201 (08.06.2018 / 14:20)
https://www.ifsakblog.org/pinhole-nedir-nasil-yapilir/?doing_wp_cron=1647174179.5228309631347656250000 (Erişim: 13.03.2022 / 15.24)
https://www.ifsakblog.org/panoramik-fotograf-cekim-teknigi/?doing_wp_cron=1673363373.8630061149597167968750 (Erişim: 30.03.2022 / 12.15)
https://www.istanbulmodern.org/en/photo-gallery/exhibition/pinhole-photographs/27 (Erişim: 04.04.2022 / 15.20)
https://www.khanacademy.org/partner-content/getty-museum/getty-photographs (21.06.2018 / 14:05)
https://www.kocaeli.edu.tr/int/haber-ayrinti.php?h=qYvty1h2 (Erişim: 08.04.2022 / 23.45)
http://okanyilmaz.net/fotografta-coklu-pozlama-ayarlari-ve-kullanimi/ (Erişim: 20.02.2022 / 00.19)
https://www.metmuseum.org/toah/hd/tlbt/hd_tlbt.htm (Erişim: 13.02.2022 / 14.10)
https://terim.rehberim.gen.tr/terim/fotogram-nedir (Erişim: 09.02.2022 / 23.30)
https://tfsf.org.tr/tr/sabit-sayfa-detay/fotograf-terimleri-ansiklopedik-soezluegue-tr (Erişim: 10.10.2022 / 15.20)
https://shiftdelete.net/hdr-nedir (Erişim: 10.12.2022 / 20.30)
https://shiftdelete.net/panoramik-fotograf-cekim-teknikleri-20478 (Erişim: 26.03.2022 / 00.30)
https://tr.10steps.org/Fazer-uma-C-mera-Pinhole-com-uma-Caixa-de-Sapato-6878 (Erişim: 02.04.2022 / 20.45)
https://tfsf.org.tr/tr/sabit-sayfa-detay/fotograf-terimleri-ansiklopedik-soezluegue-tr (Erişim: 30.04.2022 / 00.40)
https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eirince (Erişim: 18.08.2022 / 21.50)

Not: Kaynakça, APA 6 kriterlerine göre hazırlanmıştır.

GÖRSEL KAYNAKÇA

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2118

"Karekodu okutarak kitabın görsel ve e-içerik kaynakçasına erişebilirsiniz."

CEVAP ANAHTARLARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ: TANITIM FOTOĞRAFI

1. D
2. Y
3. Y
4. D
5. Y
6. High Key
7. CMYK
8. Low Key
9. yemek
10. D
11. A
12. D

2. ÖĞRENME BİRİMİ: FOTOĞRAF SUNU VE KATALOĞU

1. Y
2. D
3. D
4. Y
5. Y
6. tanıtım
7. RGB
8. sistematik
9. C
10. B
11. E
12. A
13. C

3. ÖĞRENME BİRİMİ: DENEYSEL FOTOĞRAF

1. Y
2. D
3. D
4. D
5. Y
6. D
7. Y
8. D
9. D
10. Y
11. kamerasız fotoğraf
12. geliştirme / development
13. fotojenik çizimler
14. çift pozlama / double exposure
15. görüntü oluşumunu
16. diyafram
17. bulb modu
18. fizyogram
19. zoom kaydırma
20. C
21. A
22. D
23. B
24. C
25. A
26. D

27. Karanlık oda ışık sızdırmamalı, oda sıcaklığı 20-30 derece arasında olmalıdır. Kuru ve ıslak çalışma alanları ayrı olmalıdır. Işık yalıtımlı havalandırma sistemi, beyaz ve kırmızı ampullerden oluşan aydınlatma sistemi, su tesisatı ve topraklama yapılmış elektrik tesisatı olmalıdır. Sık sık temizlenerek tozdan arındırılmalıdır.
28. Ekleme modunda fotoğraflar pozlama değerleri birbirinin üstüne eklenerek birleştirilir. Ortalama modunda opaklık değeri ortalama bir değerde ayarlanarak birleştirilir. Aydınlık mod seçildiğinde açık pikselli fotoğraf, karanlık mod seçildiğinde koyu pikselli fotoğraf görünür olacak biçimde birleştirilir.
29. Işıkla boyamada manuel netleme yapılmalı, makine tripoda bağlanmalıdır. Enstantane öncelikli ya da manuel mod tercih edilmelidir. Pozlama süresi elle kontrol edilmek isteniyorsa bulb modu seçilmelidir. Manuel modda diyafram değeri f8, f 11 gibi orta değerlerde olmalı, ISO en düşük değerde tutulmalıdır.
30. Kurgusal fotoğraf; ürün, reklam, moda, özel gün, stüdyo fotoğrafçılığında, sosyal amaçlı projelerde, grafik tasarım ürünlerinde veya yalnızca sanatsal amaçlı kullanılmaktadır.

CEVAP ANAHTARLARI

4. ÖĞRENME BİRİMİ: PORTFOLYO HAZIRLAMA

1. D
2. D
3. Y
4. Y
5. görsel
6. öz geçmiş
7. fantazi
8. kâğıt
9. C
10. A
11. E
12. D
13. Öz geçmiş en fazla iki sayfa, paragraflar kısa, resmî bir metin kullanılarak, genellikle "Times New Roman" veya "Arial", 11 ya da 12 punto olmalıdır. İmla kurallarına dikkat edilerek ön yazı hazırlanmalı, bugünden geçmişe kronolojik sıra takip edilmeli, gereksiz bilgilere yer verilmeden, net ve ciddi fotoğraf tercih edilmelidir.
14. "Hakkımda / Öz geçmiş / Biyografi" ve "İletişim" linkleri
15. Uluslararası alanlarda tanıtım yapmak ve daha fazla insana ulaşmak
16. Yaklaşık olarak 5 mb

5. ÖĞRENME BİRİMİ: DOĞAL ORTAMDA FOTOĞRAF

1. D
2. Y
3. Y
4. D
5. estetik
6. HDR
7. etik
8. panoramik
9. A
10. E
11. D
12. B
13. UV ya da skylight, polarize, yakınlaştırıcı, ND, ND gradient / degrade renk filtreleri,
14. Manzaralar, güneş ışığında portreler, az ışık veya ışığın arkada olması, yüksek kontrastlı sahneler, canlı renkler
15. Kameranın sabitlenmesini sağlar. Kamera sadece yana çevrilerek, kolayca diğer fotoğraflara geçilmesini sağlar.

6. ÖĞRENME BİRİMİ: FOTOĞRAF SERGİSİ HAZIRLAMA

1. D
2. Y
3. Y
4. D
5. D
6. D
7. ribon
8. çözünürlük
9. paspartu
10. E
11. C
12. B
13. A
14. A
15. C
16. D
17. Eserin ölçüsü, Paspartu genişlikleri (4 yan için), Çerçeve ölçüsü,